

ขบวนการคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม ค.ศ.1945-1975

นางสาวนิษฐนาถ นิลดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2555
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

THE COMMUNIST MOVEMENT IN VIETNAM 1945-1975

Miss Nitthanart Nindee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts Program in History

Department of History

Faculty of Art

Chulalongkorn University

Academic Year 2012

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ชบวนการคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม

ค.ศ.1945-1975

โดย

นางสาวนิษฐนาถ นิลดี

สาขาวิชา

ประวัติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธชัย ยิ้มประเสริฐ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ อัครวิรุฬห์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.ภาวรรณ เรืองศิลป์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธชัย ยิ้มประเสริฐ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ธนาพล ลิมอภิชาติ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ อารมณ์สุวรรณ)

นิษฐานาถ นิลดี: ขบวนการคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม ค.ศ. 1945-1975.
(THE COMMUNIST MOVEMENT IN VIETNAM 1945-1975) อ.ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก: รศ.ดร.สุธาศัย ยิ้มประเสริฐ, 162 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของขบวนการคอมมิวนิสต์
เวียดนามระหว่าง ค.ศ. 1945-1975 ซึ่งเป็นช่วงเวลาแห่งการสถาปนาอำนาจในการปกครอง
เวียดนามที่คงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน โดยเน้นการวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้ขบวนการคอมมิวนิสต์
ประสบความสำเร็จและปัจจัยที่ทำให้ชาวเวียดนามสนับสนุนขบวนการคอมมิวนิสต์ ตลอดจน
พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของเวียดนามภายใต้การนำของขบวนการคอมมิวนิสต์

แม้ว่าจะมีงานศึกษาในเรื่องดังกล่าวโดยนักวิชาการตะวันตกศึกษาเป็นจำนวนหนึ่ง
แล้ว แต่งานศึกษาเหล่านั้นมักจะเน้นเรื่องสงครามหรือไม่ก็ต้องการที่จะศึกษาเพื่อทำความเข้าใจ
เข้าใจในสภาพสังคมและการปกครองของเวียดนามเท่านั้น และไม่ได้ให้น้ำหนักกับการ
ดำเนินงานของขบวนการคอมมิวนิสต์ในกระบวนการสร้างชาติของเวียดนาม

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมุ่งเสนอการดำเนินงานของขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามที่
ศึกษาผ่านเอกสารของพรรคคอมมิวนิสต์ โดยเน้นการศึกษานโยบาย การดำเนินงาน และ
ทัศนคติของพรรคคอมมิวนิสต์ที่เกี่ยวกับกระบวนการสร้างชาติและการทำสงคราม อันสะท้อน
ให้เห็นสภาพสังคมและการเมืองของเวียดนามในช่วง ค.ศ. 1945-1975

ภาควิชา ประวัติศาสตร์ ลายมือชื่อนิลดี
สาขาวิชา ประวัติศาสตร์ ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
ปีการศึกษา 2555

5280158222 : MAJOR HISTORY

KEYWORDS: COMMUNIST / MOVEMENT / VIETNAM / POLITICS

NITTHANART NINDEE : THE COMMUNIST MOVEMENT IN VIETNAM

1945-1975 . ADVISOR : ASSOC.PROF.SUTHACHAI YIMPRASERT, Ph.D.,

162 pp.

This study investigates the development of the communist movement in Vietnam from 1945 to 1975, the period of power consolidation which is the foundation of the country's present regime. It analyzes the factors of success of the movement and how it earned the popular support, while putting these developments in the context of Vietnamese history under the communist regime.

A number of previous studies especially by Western scholars have engaged with this topic; however, they were interested in the aspects of wars, social conditions and administration of Vietnam under the communist regime. They did not pay attention on the activities of the communist movement in the process of nation building of Vietnam.

The thesis is a study of the activities of the Vietnamese communist movement based on the analysis of the Communist Party official sources. It focuses on the Party's policies and their implementation and attitudes towards the issues of national building and war situation. The study reflects the society and politics of Vietnam in 1945-1975.

Department :History..... Student's Signature

Field of Study :History..... Advisor's Signature

Academic Year :2012.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คงไม่อาจสำเร็จได้หากปราศจากความช่วยเหลือจากผู้คนจำนวนมาก กระดาษเพียงหน้าเดียวคงไม่อาจกล่าวถึงได้หมดแต่ในเบื้องต้น ผู้เขียนขอขอบพระคุณ รศ.ดร.สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นอย่างสูง สำหรับความอดทนต่อตัวผู้เขียนและช่วยชี้แนะตลอดช่วงเวลาของการจัดทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบพระคุณ อ.ดร.ภาววรรณ เรืองศิลป์ ประธานคณะกรรมการสอบที่คอยช่วยเหลือ ชี้แนะแนวทางในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบคุณ อ.ดร.ธนาพล ลีหมอกิชาติและ ศ.ดร.ธเนศ อาภรณ์สุวรรณที่กรุณาเป็นคณะกรรมการสอบและให้คำแนะนำอันมีประโยชน์ยิ่งต่อการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.มนธิรา ราโทและอ.ทิวารี โฆษิตธนเกียรติ ผู้ประสิทธิ์ประสาทศาสตร์ วิชาความรู้ด้านภาษาเวียดนามแก่ผู้เขียน ขอขอบพระคุณ อ.นิตยาภรณ์ พรหมปัญญาสำหรับคำแนะนำตั้งแต่เริ่มต้นการศึกษาจนจบการศึกษา ขอขอบคุณ อ.ดร.ธกานต์ ศรีนารา สำหรับความเป็นพี่ที่คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำน้องคนหนึ่งในทุกเรื่อง ขอขอบคุณ คุณสุเมธ พรหมรักษ์และคุณชัชยอนันต์ คล้ายขำ หัวหน้างานที่คอยสนับสนุนและให้โอกาสด้านการศึกษาแก่ผู้เขียน ที่ลืมไม่ได้ต้องขอบคุณเพื่อนร่วมงานทุกคน

ขอบคุณ อ.จุฑารัตน์ จิตโสภณาและพี่วดา ต๊ะหล้า สำหรับความเป็นพี่ที่ช่วยเหลือน้องเสมอมาตั้งแต่ปริญญาตรีจนถึงปริญญาโท ขอขอบคุณเพื่อนปัทมาวดี เหลือสม,พนิดา ส่งศรีอินทร, กนกพร แก้ววงษา ที่คอยให้กำลังใจและถามไถ่ความก้าวหน้าตลอดมาและเพื่อน SEAs 6 ทุกคนที่ไม่ได้เอ่ยชื่อ ขอขอบคุณที่คอยถามความเป็นไปตลอดระยะเวลาการศึกษา ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นปริญญาโทที่อยู่เคียงข้างกันตลอดมาและคอยช่วยเหลือกัน ถึงแม้ว่าจะมีบางคนหายไปกลางทางบ้างก็ตาม ขอขอบคุณหอสมุดปริทัศน์ มนมยงค์และห้องสมุดสาขาทุกแห่งของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำหรับการเป็นที่พักพิงตลอดการทำวิทยานิพนธ์

ขอบคุณครอบครัว พ่อ แม่และน้องที่คอยให้กำลังใจ คอยดูแลและเอาใจใส่ผู้เขียนเสมอมา เพราะตลอดเวลาการศึกษาเปรียบเสมือนการเดินทางที่ยาวนานซึ่งอาจทำให้ผู้เขียนท้อบ้างและเสียน้ำตาในบางครั้ง ทำยที่สุดจึงต้องขอบคุณตัวเองที่อดทนจนสำเร็จการศึกษา

ผู้เขียนขอขอบคุณทุกท่านที่กล่าวมาด้วยความจริงใจและจะจดจำความช่วยเหลือนี้ไว้ตลอดไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 เอกสารและงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง.....	12
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	19
1.4 ขอบเขตการศึกษา.....	19
1.5 แนวเหตุผล ทฤษฎีสำคัญและสมมติฐาน.....	20
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	20
บทที่ 2 บทบาทของขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม ค.ศ.1945-1954.....	21
2.1 เวียดนามภายใต้อิทธิพลของญี่ปุ่น ค.ศ.1940-1945.....	21
2.2 สถานการณ์ทางการเมืองเวียดนามหลังจากที่ญี่ปุ่นแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 ..	26
2.3 การเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองของจีนและอังกฤษในเวียดนาม.....	31
2.4 การประชุมคณะกรรมการกลางพรรค เรื่องสงครามปฏิวัติและการสร้าง ประเทศ.....	34
2.4.1 นโยบายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามเพื่อปรับปรุง คุณภาพชีวิตของประชาชน.....	35
2.4.2 การเลือกตั้งครั้งแรกของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม.....	39
2.5 สงครามเวียดนามครั้งที่ 1.....	43

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.5.1 แผนโฆษณาเพื่อให้ประชาชนเข้าร่วมต่อสู้กับแนวร่วมเวียดนามห์.....	50
2.5.2 เวียดนามห์กับการต่อสู้เพื่อเอกราช.....	52
2.5.3 การรุกรกลับของนายพลเดอแลตเตรอะ.....	57
2.5.4 การประชุมพรรคคอมมิวนิสต์เพื่อวางแผนการต่อสู้กับฝรั่งเศส.....	58
2.6 สถานการณ์สงครามเวียดนาม ค.ศ.1953-1954 และบทสรุปของสงครามใน สมรภูมิตีเยนเบียนฟู.....	62
2.6.1 ตีเยนเบียนฟูที่มั่นสุดท้ายของฝรั่งเศส.....	65
2.7 การประชุมเจนีวาเพื่อแก้ปัญหาในอินโดจีน.....	65
บทที่ 3 นโยบายเศรษฐกิจตามระบอบสังคมนิยมของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม ในช่วงเวลาสงคราม	73
3.1 นโยบายพรรคแรงงานเวียดนามเพื่อสร้างเวียดนามเหนือตามรูปแบบ สังคมนิยม.....	74
3.1.1 นโยบายปฏิรูปที่ดิน.....	76
3.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม(แผน 3 ปี)	82
3.2.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจ 3 ปี ด้านอุตสาหกรรมและการเกษตร.....	85
3.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปี(1961-1965)	88
3.4 ความช่วยเหลือจากประเทศพันธมิตรคอมมิวนิสต์จีนและโซเวียตเพื่อพัฒนา เศรษฐกิจตามแนวทางสังคมนิยม.....	94
3.5 แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจตามแบบสังคมนิยมในเวียดนามเหนือ ปี 1970-1975.....	100
บทที่ 4 ขบวนการคอมมิวนิสต์ในเวียดนามใต้และสงครามเวียดนาม ค.ศ.1954-1975....	104
4.1 สถานการณ์ทางการเมืองของเวียดนามใต้และการต่อสู้ของ ขบวนการคอมมิวนิสต์.....	106
4.1.1 การจัดตั้งแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้.....	108
4.1.2 การก่อตั้งสำนักงานกลางเวียดนามใต้.....	111
4.2 เวียดนามใต้ภายใต้การปกครองของโงดinhห์เดียม.....	113
4.2.1 นโยบายทางการเมืองการปกครองของโงดinhห์เดียม.....	113

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.2.2 ความขัดแย้งในเวียดนามใต้ที่นำไปสู่จุดจบของสงครามเวียดนาม.....	115
4.3 การเคลื่อนไหวของขบวนการคอมมิวนิสต์ในภาคใต้.....	117
4.3.1 วัตถุประสงค์การปฏิบัติงานของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติ เวียดนามใต้ในระยะแรก.....	121
4.3.2 ขั้นตอนการดำเนินงานของเวียดกง.....	122
4.3.3 เส้นทางโฮจิมินห์ เส้นทางหลักของคอมมิวนิสต์ ในการทำสงครามเวียดนาม.....	124
4.3.4 การสร้างกองกำลังปลดปล่อยประชาชนติดอาวุธ และก่อตั้งพรรคประชาชนปฏิวัติภาคใต้.....	128
4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างเวียดกงและพรรคแรงงานเวียดนาม.....	129
4.5 สงครามเวียดนามภายใต้การนำของประธานาธิบดีจอห์นสันและการประชุม พรรคแรงงานเวียดนามเพื่อตอบโต้การรุกรานของสหรัฐอเมริกา.....	130
4.6 การโจมตีใหญ่วันตรุษเวียดนาม.....	134
4.7 การต่อสู้ทางการเมืองของขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามและการตอบโต้ ของคอมมิวนิสต์เวียดนามปี 1969-1972.....	137
4.7.1 ปฏิบัติการสงครามที่ทำให้เป็นเวียดนาม.....	139
4.8 ปฏิบัติการเตย เหงียน.....	146
4.8.1 ปฏิบัติการเว้-ดามัง.....	148
4.8.2 ปฏิบัติการโฮจิมินห์.....	149
บทที่ 5 บทสรุป.....	152
รายการอ้างอิง.....	156
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	162

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตารางแสดงคณะรัฐบาลชั่วคราวสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม.....	30
2	ตารางแสดงคณะรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม.....	41
3	ตารางแสดงความช่วยเหลือที่ได้รับจากจีนและโซเวียต.....	98
4	ตารางแสดงจำนวนการไปเยือนจีนและโซเวียตของเวียดนามเหนือ.....	99

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนที่ตั้งบริเวณเวียดบั๊กที่มีน้ํนํ้าสำคัญของเวียดมินห์เพื่อใช้ทำสงครามกับฝรั่งเศส	49
2	แผนที่แสดงดินแดนบริเวณชายแดนจีน-เวียดนาม.....	56
3	แผนที่จังหวัดเอนไปในภาคตะวันตกเฉียงเหนือของเวียดนาม.....	61
4	แผนที่ลาวภาคเหนือพื้นที่ปฏิบัติการตามแผนโจมตีลาวเหนือ.....	64
5	แผนที่ป้อมปราการในบริเวณเดียนเบียนฟู.....	66
6	ภาพเส้นทางโฮจิมินห์.....	125
7	ภาพแสดงการเดินทัพของกองทัพประชาชนเวียดนาม.....	126
8	ภาพแสดงภายในอุโมงค์กู๋จี.....	127
9	แผนที่เขตเตย เหงียน.....	147

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่สำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองเวียดนาม ทั้งนี้เพราะขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามเกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มของชาวเวียดนามรักชาติที่ต้องการต่อต้านการปกครองของฝรั่งเศส เมื่อฝรั่งเศสเข้ามาปกครองเวียดนามใน ค.ศ. 1858 ชาวเวียดนามเห็นว่าการปกครองของฝรั่งเศสมีลักษณะของการกดขี่เป็นปัจจัยสำคัญ ดังนั้นการยึดครองของฝรั่งเศสจึงเป็นส่วนกระตุ้นให้ชาวเวียดนามทำการต่อสู้เพื่อต่อต้านระบอบการปกครองแบบอาณานิคม

ด้านการเมืองการปกครอง ฝรั่งเศสได้ปกครองเวียดนามด้วยการแบ่งเวียดนามออกเป็นสามส่วน คือ ตังเกี๋ย(เวียดนามเหนือ) อันนัม (เวียดนามกลาง) และโคชินจีน (เวียดนามใต้) ในระยะต่อมาเพื่อให้การบริหารอาณานิคมในอินโดจีนเป็นแบบแผนเดียวกัน ฝรั่งเศสได้นำดินแดนทั้งสามส่วนของเวียดนามมารวมกับกัมพูชาและลาวกลายเป็นสหพันธอินโดจีน (French Indochina) ฝรั่งเศสได้นำโครงสร้างการปกครองแบบอาณานิคมเข้ามาแทนที่การปกครองแบบพื้นเมือง คือโคชินจีนอยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศสโดยตรง ส่วนตังเกี๋ยและอันนัมฝรั่งเศสจัดการปกครองแบบรัฐอารักขาด้วยการส่งผู้สำเร็จราชการไปดูแลและให้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นดำเนินการบริหารภายใต้การแนะนำของฝรั่งเศส เหตุผลสำคัญที่ใช้แบ่งการปกครองออกเป็นทางตรงและทางอ้อมนั้นมาจากเรื่องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ฝรั่งเศสจะปกครองทางตรงในดินแดนที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจแต่ปกครองทางอ้อมในดินแดนที่มีผลประโยชน์น้อยกว่า จากการปกครองแบบอาณานิคมทำให้รัฐบาลฝรั่งเศสต้องการให้บุคลากรชาวพื้นเมืองสามารถทำหน้าที่ภายในกรอบแผนงานตะวันตกได้นั้นจำเป็นที่ฝรั่งเศสต้องจัดการฝึกอบรมแบบตะวันตก ได้แก่การตั้งโรงเรียนและมหาวิทยาลัย ผลของการจัดตั้งระบบการศึกษาแบบใหม่ทำให้เกิดกระแสชาตินิยมในหมู่นักศึกษาชาวเวียดนาม แต่การศึกษาที่ฝรั่งเศสจัดขึ้นยังคงจำกัดอยู่ในหมู่นักเรียนเพียงส่วนน้อยของสังคมเท่านั้น

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ฝรั่งเศสเข้าไปเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตของเวียดนามจากเดิมที่เป็นการเกษตรแบบยังชีพเปลี่ยนมาเป็นการเกษตรเพื่อการส่งออก นอกจากนี้ฝรั่งเศสยังพัฒนาอุตสาหกรรมในเวียดนามเพื่อรองรับความต้องการของฝรั่งเศสเป็นหลักและยังได้จัดการแรงงานภายในเวียดนามด้วยการนำระบบเกณฑ์แรงงานแบบบังคับมาใช้ เมื่อประชาชนคนใดไม่มีเงินชำระค่าภาษีอากรต้องถูกบังคับเป็นแรงงานโยธา ในช่วงปลายปี 1920 ฝรั่งเศสได้นำระบบการ

เกณฑ์แรงงานที่รุนแรงขึ้นเข้ามาใช้ นั่นคือ “การระดมแรงงานเพื่อการเกษตร” การระดมแรงงานนี้ ดำเนินการโดยกลุ่มเอกชนชาวเวียดนามซึ่งมีวิธีการที่ทารุณและกดค่าจ้างแรงงานของคนงานลงอย่างมาก

ในสถานการณ์ที่ครองที่ดิน ฝรั่งเศสต้องการรักษาระบบศักดินาเจ้าของที่ดินในเวียดนามไว้ เพื่อผลประโยชน์ในการจัดเก็บภาษี เจ้าของที่ดินสามารถเก็บค่าเช่าในราคาแพงได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงผลผลิตที่ชาวนาได้รับในแต่ละปี เจ้าของที่ดินสามารถเก็บค่าเช่าในอัตราคงที่ (fixed rent) ถึงแม้ว่า ผลผลิตในปีนั้นจะผลผลิตไม่ดี ชาวนาต้องจ่ายราคาเช่าเท่าเดิม การเก็บค่าเช่าเช่นนี้ทำให้ชาวนาที่เคยมีที่ดินขนาดเล็กมักกลายเป็นชาวนาไร้ที่ดิน จนสามารถกล่าวได้ว่าที่ดินส่วนใหญ่ของเวียดนามอยู่ในมือชาวฝรั่งเศสและชาวเวียดนามที่ร่ำรวย ชาวนาเวียดนามจำนวนมากกลับเป็นชาวนาไร้ที่ดิน

รัฐบาลอาณานิคมฝรั่งเศสนำภาษีที่จัดเก็บได้มาใช้เพื่อรักษาระบบการปกครองอาณานิคม ทำให้ต้องมีระบบเก็บภาษีหลายรูปแบบ เช่น ภาษีที่ดิน ภาษีสายหัว เป็นต้น ระบบภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บนั้นเป็นเงินสดในอัตราที่แน่นอน ไม่มีการผ่อนปรนให้ชาวนาแม้ในยามที่เกิดทุกข์ภัย นอกจากนี้ฝรั่งเศสยังได้ผูกขาดการขายเหล้า ฝิ่นและเกลือ บังคับให้ประชาชนชาวเวียดนามในแต่ละตำบลต้องดื่มสุราให้ได้ตามจำนวนที่กำหนดไว้ในแต่ละปี สอดคล้องกับสัดส่วนของประชากร เหตุผลเพราะการดื่มสุรามีผลต่อการเก็บภาษีของอาณานิคม ยิ่งชาวเวียดนามดื่มสุรามากขึ้นเท่าใดก็ยิ่งส่งผลให้ภาษีของฝรั่งเศสเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ถ้าประชาชนชาวเวียดนามบริโภคไม่ได้ตามจำนวนที่กำหนดไว้จะต้องได้รับการลงโทษ¹

นอกจากนี้ ฝรั่งเศสได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงวิถีเศรษฐกิจแบบยังชีพของชาวเวียดนาม ก่อนที่ฝรั่งเศสเข้ามาปกครองในเวียดนาม ชาวนาสามารถหาของป่าหรือจับสัตว์เลี้ยงในหนองบึงได้อย่างอิสระแต่เมื่อฝรั่งเศสเข้ามาปกครองได้ประกาศให้ทรัพย์สินเหล่านั้นเป็นของรัฐและจัดการให้สัมปทานแก่นายทุนเพื่อทำผลประโยชน์ อีกทั้งเมื่อเปรียบเทียบฐานะของชาวฝรั่งเศสกับชาวเวียดนาม ชาวฝรั่งเศสจะอยู่ในฐานะที่สูงกว่าชาวเวียดนาม เช่น เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในมหาวิทยาลัยฮานอยที่เป็นชาวฝรั่งเศสได้รับเงินเดือนสูงกว่าครูชาวเวียดนามถึง 3 เท่า อีกทั้งค่าแรงของกรรมกรเวียดนามที่ได้รับอยู่ในอัตราที่ต่ำ กรรมกรชาวเวียดนามไม่มีเสรีภาพในการ

¹ เหยียนคักเวียน, เวียดนามประวัติศาสตร์ฉบับพิสดาร แปลโดย เพ็ชรี สุมิตร(กรุงเทพฯ: มูลนิธิ

จัดตั้งสหภาพแรงงาน การนัดหยุดงานทุกครั้งกรรมกรจะถูกลงโทษเสมือนเป็นอาชญากร เช่น จำคุก การทรมานและการเนรเทศ²

สิ่งที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงที่ฝรั่งเศสนำมาในเวียดนาม ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งผลของการเปลี่ยนแปลงนั้นเอื้อประโยชน์ให้แก่ชาวฝรั่งเศสและชาวเวียดนามบางกลุ่ม ทำให้ชาวเวียดนามส่วนใหญ่ไม่พอใจกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้จึงได้มีการต่อต้านเกิดขึ้น ในช่วงทศวรรษ 1900 ชาวเวียดนามบางกลุ่มได้รับความคิดเรื่องการต่อต้านอาณานิคมจากกลุ่มปัญญาชนขงจื้อผ่านงานแปลของจีนเป็นส่วนใหญ่ เพราะฝรั่งเศสได้ปิดกั้นไม่ยอมให้แนวคิดหรือทฤษฎีใดของตะวันตกที่อาจเป็นภัยต่อระบอบอาณานิคมเข้ามาแพร่หลายในเวียดนามแต่ยังคงมีงานเขียนของปัญญาชนชาวจีน ที่เผยแพร่เข้าสู่เวียดนามเหนือโดยฝรั่งเศสไม่สามารถกวดขันได้อย่างเคร่งครัด³

แนวคิดของนักปฏิรูปชาวจีนที่มีผลต่อปัญญาชนเวียดนามมากที่สุด คือ แนวคิดของ คังยูเหวย (Kang Yu-wei) และเหลียงฉีเฉา (Liang Chi-chao)⁴ ซึ่งทั้งคู่เป็นปัญญาชนชาวจีนที่ต้องการต่อต้านจักรวรรดินิยมตะวันตกจึงพยายามหาแนวทางเพื่อให้ชาติจีนรอดพ้นจากอิทธิพลของจักรวรรดินิยมตะวันตก ด้วยการเสนอแนวทางปฏิรูป นอกจากนี้สถานการณ์ภายนอกที่เกิดขึ้นได้ส่งผลต่อปัญญาชนเวียดนามด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ใน ค.ศ. 1904-1905 ญี่ปุ่นได้รับชัยชนะจากการทำสงครามกับรัสเซีย ชัยชนะของญี่ปุ่นในภูมิภาคเอเชียกลายเป็นแรงบันดาลใจให้ชาวเวียดนามรักชาติรวมตัวกันจัดตั้งขบวนการกู้ชาติเพื่อต่อต้านฝรั่งเศส ยิ่งกว่านั้นยังเกิดการรวมกลุ่มชาวเวียดนามรักชาติที่ร่วมกันต่อต้านฝรั่งเศสด้วยการพยายามก่อกบฏขึ้นด้วย

ปัญญาชนเวียดนามคนสำคัญที่ได้จัดตั้งขบวนการชาตินิยม คือ ฟานบอยเจา (Phan Boi Chau) เกิดเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม ค.ศ. 1867 ในครอบครัวนักปราชญ์ขงจื้อ เขาจึงได้รับการศึกษาแบบขงจื้อ ในปี 1882 เขาได้เข้าร่วมต่อต้านฝรั่งเศสด้วยการเขียนคำประกาศต่อต้านฝรั่งเศสไปติดไว้ตามถนนเพื่อให้ชาวเวียดนามเข้าร่วมในการต่อต้านฝรั่งเศส นอกจากนี้เขายังได้เข้าร่วมก่อกบฏ

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 169-178.

³ Mai Ho, The struggle against illiteracy (Hanoi: Foreign Languages Publishing House, 1983), pp 9-10.

⁴ William J. Duiker, The communist road to power in Vietnam (Boulder: Westview Press, 1996), p.8.

กับขบวนการเกิ่นเวือง (Can Vuong)* แต่การต่อสู้ของขบวนการไม่ประสบผลสำเร็จ เขาจึงได้ใช้ความล้มเหลวของขบวนการเกิ่นเวืองเป็นตัวอย่างเพื่อทบทวนแนวทางการต่อสู้

ฟานบอยเจาเริ่มเคลื่อนไหวเพื่อรวบรวมชาวเวียดนามรักชาติจัดตั้งเป็นขบวนการกอบกู้เอกราชในระหว่างที่เขาสอนหนังสืออยู่ในหมู่บ้านแถบจังหวัดเหงะอาน (Nghe An) ซึ่งเป็นจังหวัดบ้านเกิดของเขา นับแต่ ค.ศ. 1885 เขาได้โฆษณาเผยแพร่ความรู้ลัทธิรักชาติในหมู่นักเรียน ต่อมา ค.ศ. 1901 เขาและเพื่อนๆ ประกาศแผนต่อต้านฝรั่งเศสและแผนกู้ชาติ ต้น ค.ศ. 1904 เขาได้ร่วมกับเจ้าชายเกื่องเต (Cuong De) อดีตเจ้าชายในราชวงศ์เหงวียนที่ไม่มีสิทธิสืบราชสมบัติพระองค์ทรงใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ออกต่างประเทศ แต่กลับมาเคลื่อนไหวทางการเมืองในเวียดนามเป็นระยะ จัดตั้งสมาคมลับที่เรียกว่า สมาคมปฏิรูป (Duy Tan Hoi) ขบวนการนี้ได้ทำการปฏิรูปภายในกองทัพใหม่ รวมถึงส่งคนไปศึกษาเทคนิคทางการทหารและการเมืองแบบใหม่ วิธีการต่อสู้ของฟานบอยเจานิยมต่อสู้ด้วยอาวุธและใช้ความรุนแรงซึ่งในช่วงระหว่างที่ขบวนการของฟานบอยเจาเคลื่อนไหว ฟานบอยเจาได้แลกเปลี่ยนความคิดกับผู้รักชาติชาวเวียดนามที่สำคัญอีกคนหนึ่ง คือ ฟานโจวตริन्ह (Phan Chau Trinh) ที่เคยพบกันครั้งแรกในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1904

ทั้งฟานบอยเจาและฟานโจวตริन्हต่างมีอุดมการณ์รักชาติเหมือนกันแต่ทั้งสองมีวิถีคิดและการปฏิบัติงานเพื่อให้เวียดนามได้เอกราชที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ฟานโจวตริन्हเรียกร้องให้ต่อสู้กับฝรั่งเศสด้วยการเจรจาเพื่อขอความร่วมมือและดำเนินการปฏิรูปอย่างค่อยเป็นค่อยไปในขณะที่ฟานบอยเจาคิดว่าต้องขับไล่ฝรั่งเศสออกไปจากเวียดนามและสถาปนาเวียดนามใน

* ขบวนการเกิ่นเวือง (Can Vuong) เป็นขบวนการนิยมกษัตริย์ที่ก่อตั้งมาจากเหตุการณ์การสวรรคตของจักรพรรดิเตี๊อดี้ก ค.ศ. 1883 หลังจากที่จักรพรรดิสวรรคต ฝรั่งเศสได้แต่งตั้งจักรพรรดิปกครองเวียดนามต่อกันมาในระยะเวลาสั้นๆ 3 พระองค์ กล่าวคือ ค.ศ. 1884 สถาปนาเจ้าชายฮัมหนี (Ham Nghi) อายุ 12 ปี ขึ้นเป็นจักรพรรดิ ขุนนางผู้ใหญ่ของราชสำนักเวียดนามที่นำโดย ตัน ทัท เทวียต (Ton That Thuyet) ได้ต่อต้านจึงได้ถูกฝรั่งเศสกวาดล้างใน ค.ศ. 1885 จักรพรรดิฮัมหนีได้ออกมาอยู่บริเวณกวางบินห์และกวางตรีได้ทำการประกาศเรียกร้องให้ผู้นิยมกษัตริย์ทั่วประเทศต่อต้านการปกครองของฝรั่งเศส ปรากฏว่าเกิดกระแสต่อต้านขึ้นในทุกภูมิภาคของเวียดนาม ฝรั่งเศสได้พยายามที่จะปราบกบฏ และจับจักรพรรดิฮัมหนีเพื่อเนรเทศไปอยู่อัลจีเรีย แต่การจับกุมจักรพรรดิไม่ได้ทำให้การเคลื่อนไหวของชาวเวียดนามหยุดลง ค.ศ. 1894 ฝรั่งเศสเสนอขอทำสนธิสัญญาสันติภาพแต่ในขณะเดียวกันก็ได้ละเมิดสนธิสัญญา ชาวเวียดนามจึงกระจายกำลังก่อวาทกรรมก่อทหารฝรั่งเศสด้วยปฏิบัติการแบบกองโจร ค.ศ. 1897 ฝรั่งเศสก็ได้ทำสัญญาสงบศึกเป็นครั้งที่ 2 หลังจากนั้นขบวนการต่อต้านก็ถูกปราบและฝรั่งเศสก็เข้าครอบครองดินแดนทั้งหมด อ้างจาก เชิดเกียรติ อัดถากร, ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนาม (กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2540) ,หน้า 37-38.

ฐานะประเทศเอกราชให้ได้เสียก่อนจึงค่อยทำการปฏิรูปด้านอื่นๆในภายหลัง ดังนั้น ในเวลาต่อมา ฟานโจวตริन्हจึงทำการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างอิสระจากสมาคมปฏิรูปของฟานบอยเจา

ฟานโจวตริन्ह (Phan Chau Trinh) เกิดใน ค.ศ. 1872 บิดาของเขาเป็นข้าราชการที่ได้เข้าร่วมกับขบวนการเกิ่นเวือง เมื่อฟานโจวตริन्हสำเร็จการศึกษาได้เข้ารับราชการแต่เขาไม่ชอบในชีวิตราชการเพราะข้าราชการส่วนใหญ่ที่เขาพบมักกระทำการทุจริต เขาจึงตัดสินใจออกซึ่งในขณะนี้เองที่เขาได้พบกับปัญญาชนที่ต้องการต่อต้านจักรวรรดินิยมตะวันตก ฟานโจวตริन्हก็ได้รับรู้ถึงการเคลื่อนไหวของสมาคมปฏิรูปของฟานบอยเจาแต่เขาไม่เห็นด้วยที่ฟานบอยเจาเลือกใช้วิธีที่รุนแรงต่อต้านจักรวรรดินิยม ฟานโจวตริन्हไม่นิยมในระบอบกษัตริย์ซึ่งในทัศนะของเขาเห็นว่าชาวเวียดนามยังไม่พร้อมและไม่รู้จักระบอบประชาธิปไตยอย่างดีพอ คงไม่สามารถที่จะจัดการปกครองของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เขาเห็นว่าสิ่งที่จำเป็นที่สุดในตอนนี้ คือ เผยแพร่ความรู้ในเรื่องการปกครองตนเองและการพึ่งพาตนเอง⁵

ฟานโจวตริन्हเห็นว่าทางที่ดีที่สุดในช่วงเวลานี้ของเวียดนาม คือ การปฏิรูปโดยร่วมมือกับฝรั่งเศสแต่ฝรั่งเศสต้องสัญญาว่าจะยังคงต่อต้านราชสำนักที่ไว้และสัญญาว่าจะปฏิรูปเวียดนามตามแนวทางที่เขาต้องการ คือ ให้รัฐบาลอาณานิคมใส่ใจในการปฏิรูปการเมืองการปกครองและเศรษฐกิจเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของเวียดนามให้ดีขึ้น รวมถึงให้การศึกษาแก่คนเวียดนามเพื่อเรียนรู้การปกครองตนเองและชาวเวียดนามก็ควรร่วมมือกับฝรั่งเศสเพื่อการพัฒนาเวียดนามให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าให้ชาวเวียดนามปกครองตนเอง ทั้งๆที่ยังไม่พร้อม

ในวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 1906 ฟานโจวตริन्हได้ส่งจดหมายถึงพอล โบว์ (Paul Beau) ผู้ว่าการสหพันธ์อินโดจีน เพื่อเรียกร้องให้ฝรั่งเศสทำการปฏิรูปเวียดนามแต่ก็ไม่ได้รับการตอบรับจากฝรั่งเศสดังนั้น กล่าวได้ว่าวิธีการของฟานโจว ตริन्हในการร่วมมือกับฝรั่งเศสไม่ประสบความสำเร็จทั้งนี้เป็นเพราะเขาขาดความเชื่อมั่นในศักยภาพของคนเวียดนามที่จะดำเนินงานปฏิวัติ อีกทั้งไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์ระบอบอาณานิคมของฝรั่งเศสที่ต้องการผลประโยชน์ในเวียดนามมากกว่าจะช่วยในการปฏิรูปเพื่อให้เวียดนามปกครองตนเอง⁶

จากขบวนการชาตินิยมที่เกิดขึ้นเห็นได้ว่ากระแสการปฏิวัติได้เกิดขึ้นในหมู่ปัญญาชนชาวเวียดนามแล้ว แต่ขบวนการชาตินิยมยังคงไม่ประสบความสำเร็จ ทำให้กลุ่มปัญญาชนรุ่นหลังรวมถึงชาวเวียดนามรักชาตินำความผิดพลาดทางการเมืองต่อสู้ในอดีตมาประเมินจุดบกพร่องเกี่ยวกับ

⁵ สุด จอนเจดลิน, ประวัติศาสตร์เวียดนามตั้งแต่สมัยอาณานิคมฝรั่งเศสถึงปัจจุบัน (กรุงเทพฯ: ศูนย์ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ไทยกับประเทศในเอเชีย, 2546), หน้า 93.

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 94.

วิธีการ และพบว่า การต่อสู้รูปแบบก่อนปฏิวัติประสบกับความล้มเหลว เพราะยังขาดการจัดองค์กร และระเบียบงานในการต่อสู้ที่ดี ด้วยเหตุผลนี้ทำให้ชาวเวียดนามรักชาติเริ่มหาแนวทางในการต่อสู้ใหม่ คือ เริ่มจัดตั้งกลุ่มทางการเมืองเพื่อต่อต้านฝรั่งเศสและเลือกนำอุดมการณ์แบบคอมมิวนิสต์มาใช้ จากรายงานของทางการฝรั่งเศสเมื่อปี 1920 ฝรั่งเศสได้เนรเทศชาวยุโรปเชื้อสายอินโดจีน เพราะนำแนวคิดแบบมาร์กซ์-เลนินเข้ามาเผยแพร่ที่ไซ่ง่อน⁷ รายงานฉบับนี้เป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงให้เห็นว่าอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ได้เข้าสู่เวียดนามและได้แพร่หลายในหมู่ชาวเวียดนามมาก่อนที่เหงวียน ไอ กว๊วก จะนำเข้าไป

ทั้งนี้ อุดมการณ์คอมมิวนิสต์ของเวียดนามเริ่มขยายตัวอย่างมากจากการที่เหงวียน ไอ กว๊วก (Nguyen Ai Quoc) นำอุดมการณ์คอมมิวนิสต์มาใช้จัดตั้งองค์กรทางการเมืองที่สำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์การเมืองของเวียดนาม เหงวียน ไอ กว๊วก หรือในชื่อจริงว่าเหงวียน ทัท ทานห์เกิดเมื่อ ค.ศ. 1890 ในจังหวัดเหงะอาน ครอบครัวของเขาเป็นครอบครัวปัญญาชนขงจื้อและเป็นครอบครัวปฏิวัติ พ่อของเขาเป็นชาวนามีการศึกษาที่มีความคิดก้าวหน้าแบบชาตินิยม เขาได้รับการศึกษาแบบใหม่จากโรงเรียนมัธยมคว็อกฮ็อก (Quoc Hoc) ที่เมืองเว้ โรงเรียนแห่งนี้ใช้หลักสูตรการสอนแบบฝรั่งเศส เหงวียน ทัท ทานห์เรียนไม่จบถึงชั้นได้รับประกาศนียบัตรเพราะถูกโรงเรียนให้ออกด้วยเหตุผลว่าเขาเป็นพวกหัวรุนแรงต่อต้านฝรั่งเศส เมื่อออกจากโรงเรียนเขาได้มาเป็นครูสอนหนังสือแต่เมื่อบิดา พี่สาวและพี่ชายถูกจับ เขาจึงตัดสินใจเดินทางไปต่างประเทศ ใน ค.ศ. 1911 เขาก็ได้เดินทางไปตะวันตกเพื่อเรียนรู้ชีวิตของชาวยุโรป โดยสมัครเป็นกะลาสีเรือเดินสมุทร ลาตูซ เดรวิลล์ (La Touche Treville) เป็นเรือส่งสินค้าระหว่างเมืองไฮฟอง-มาแซลล์ เหงวียน ทัท ทานห์ได้ใช้ชื่อแฝงในระหว่างการทำงานบนเรือว่า เหงวียน วัน บา ว่างทำงานอยู่ 2 ปี ในตำแหน่งผู้ช่วยคนครัว เหงวียน ไอ กว๊วก ถูกเหยียดผิวจากชาวฝรั่งเศสที่เป็นผู้โดยสารส่วนใหญ่บนเรือ ต่อมาเมื่อเรือไปถึงที่จับตาดูเมืองท่าบริเวณทะเลแดงก่อนเข้าคลองสุเอซ ทางตะวันออกของทวีปแอฟริกา ซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส เขาได้เห็นว่าคุณานิคมของฝรั่งเศสในแอฟริกาประสบปัญหาเดียวกัน คือ คนแอฟริกาหรือคนผิวดำมีสภาพชีวิตไม่ต่างจากชาวเวียดนามที่ถูกกดขี่ ทารุณเหมือนกับชาวเวียดนาม

ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 ค.ศ. 1914 เขาลาออกจากการเป็นกะลาสีและย้ายไปอยู่ที่ลอนดอน เวลานี้เขาเริ่มติดต่อกับชาวเอเชียที่ลี้ภัยมาอยู่นอกประเทศและเข้าร่วมกลุ่ม “กรรมกรโพ้นทะเล” ซึ่งเป็นกลุ่มคนจีนโพ้นทะเลที่ลี้ภัยอยู่นอกประเทศ เขายังได้ติดตามการจลาจลของชาวไอริชในอังกฤษและเข้าร่วมกลุ่มกับพวกสังคมนิยมเฟเบียน ในขณะที่อยู่ลอนดอนเขายังได้เริ่มอ่าน

⁷ เซ็ดเกียรติ อัดถากร, ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนาม, หน้า 1.

หนังสือการเมืองของนักคิดตะวันตกเพื่อเรียนรู้ความหมายที่แท้จริงของคำว่า “ปฏิวัติ” จากปัญหาที่เขาพบนอกประเทศเปรียบเทียบกับสิ่งที่เขาเคยเห็นในเวียดนาม⁸

ใน ค.ศ. 1917 เขาได้ไปฝรั่งเศสและได้ใช้ชื่อเพื่อปฏิบัติงานทางการเมืองว่าเหงวียน ไอ กว๊วก อันหมายถึง เหงวียนผู้รักชาติ ระหว่างนี้เขาใช้เวลาอ่านหนังสือและสนทนากับกลุ่มนักคิดฝ่ายซ้ายของฝรั่งเศส เขาได้เข้าร่วมกับเพื่อนฝรั่งเศสฝ่ายซ้ายเขียนหนังสือให้กับนิตยสารเลอ ฮิวเมนิเต(L’Humanite) ทำหน้าที่เป็นปากเสียงของประชาชนผู้ถูกกดขี่ และเขาได้เป็นสมาชิกของขบวนการนักสังคมนิยมหนุ่ม การทำงานเช่นนี้ได้ส่งผลให้ฐานะของเหงวียน ไอ กว๊วก ในองค์การคอมมิวนิสต์สากลเป็นไปอย่างมั่นคงขึ้น

เมื่อสงครามโลกครั้งแรกได้สิ้นสุดลงมีการประชุมสันติภาพแวร์ซาย ใน ค.ศ. 1919 เหงวียน ไอ กว๊วก ได้ไปยื่นข้อเรียกร้องของชาวอันนัม(Revendication du peuple annamite)ต่อที่ประชุมสันติภาพแต่ที่ประชุมมิได้สนใจในข้อเรียกร้องดังกล่าว ต่อมา ค.ศ. 1920 เขาได้เข้าร่วมประชุมสมัชชาพรรคสังคมนิยมฝรั่งเศส กลาง ค.ศ. 1923 ได้เข้าร่วมประชุมชาวนาชาวไร่สากลที่กรุงมอสโคว์ระหว่างการประชุมเขาได้รับเลือกเป็นตัวแทนของชาวนาในอาณานิคม ค.ศ. 1924 เขาได้เดินทางจากไซเบียดเข้าสู่ประเทศจีนเพื่อพบปะกับกลุ่มเยาวชนเวียดนามที่รวมกลุ่มจัดตั้งขบวนการตาม ตาม ซา (Tam Tam Xa) มีเป้าหมายเพื่อต่อต้านฝรั่งเศสที่ ต่อมาได้กลายเป็นสมาคมเยาวชนปฏิวัติเวียดนาม (Hoi Viet Nam Cach Mang Thanh Nien) หรือขบวนการแทนเนี่ยน

อย่างไรก็ตาม เหงวียน ไอ กว๊วก เริ่มศึกษางานของมาร์กซ์-เลนินอย่างจริงจังในช่วง ค.ศ. 1919 ตั้งแต้อยู่ที่ฝรั่งเศส เพื่อเตรียมเข้าร่วมประชุมสมัชชาพรรคสังคมนิยมฝรั่งเศส ทั้งนี้ประวัติศาสตร์ของพรรคคอมมิวนิสต์บันทึกไว้ว่า เหงวียน ไอ กว๊วก ได้อ่าน “แนวความคิดเกี่ยวกับปัญหาแห่งชาติและอาณานิคม” (Theses on the National and Colonial Questions) ของเลนินซึ่งเสนอต่อการประชุมสมัชชาครั้งที่ 2⁹ ขององค์การคอมมิวนิสต์สากลระหว่างวันที่ 19 กรกฎาคม – 7 สิงหาคม ค.ศ. 1920 และบทความนี้ได้รับการตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์เลอ ฮิวเมนิเต (L’Humanite) ของพรรคคอมมิวนิสต์ฝรั่งเศส เมื่อเหงวียน ไอ กว๊วกได้อ่านข้อเสนอเหล่านั้นแล้วจึงตัดสินใจที่จะปกป้องและกอบกู้เอกราชเพราะเหงวียน ไอ กว๊วก มองไม่เห็นทางอื่นใดที่จะนำไปสู่เอกราชของประเทศนอกจากการปฏิวัติแบบชนชั้นกรรมาชีพ เขาได้กล่าวว่า “ลัทธิสังคมนิยม

⁸ สุชาติ สวัสดิ์ศรี, “โฮจิมินห์วีรชนแห่งการปฏิวัติ,” ใน *วีรชนเอเชีย*, สุชาติ สวัสดิ์ศรีและชาญวิทย์ เกษตรศรี, บรรณาธิการ(กรุงเทพฯ: โครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค, 2517), หน้า 228.

⁹ William J. Duiker, *The communist road to power in Vietnam*, p.5.

เท่านั้นที่จะปลดปล่อยชาติที่ถูกกดขี่และชนชั้นกรรมาชีพทั่วโลกให้พ้นจากความเป็นทาสได้”¹⁰ สิ่งที่น่าสังเกต คือ ระบบสังคมนิยมในเวียดนามมิใช่อิทธิพลโดยตรงจากแนวคิดของมาร์กซ์-เลนิน ทั้งนี้เพราะเหงวียน ไอ กว๊วกได้นำแนวคิดแบบมาร์กซ์-เลนินมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของเวียดนามและจากการตีความประวัติศาสตร์ทางการของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามเหตุผลหนึ่งในการยอมรับแนวทางการต่อสู้ตามหลักการมาร์กซ์ – เลนินส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการประเมิณการต่อสู้เพื่อเอกราชแบบที่เคยมีมาที่ประสบความสำเร็จล้มเหลวเพราะไม่มีแนวทางที่แน่นอนในการปฏิบัติ อีกทั้งทฤษฎีแบบมาร์กซ์-เลนินที่รับเข้ามาใช้ในพรรคนั้น เหงวียน ไอ กว๊วก เน้นย้ำให้เห็นถึงการประสานทฤษฎีมาร์กซ์-เลนินให้เข้ากับการปฏิบัติ ดังที่เหงวียน ไอ กว๊วก กล่าวถึงการนำทฤษฎีลัทธิมาร์กซ์และเลนินไว้ในการกล่าวสุนทรพจน์ของการเปิดหลักสูตรทางทฤษฎีเบื้องต้น ดังนี้

“การประสานทฤษฎีเข้ากับการปฏิบัตินั้นเป็นหลักการพื้นฐานของลัทธิมาร์กซ์-เลนิน ... ทฤษฎีไม่ใช่คัมภีร์แต่เป็นการชี้แนะการปฏิบัติและไม่ใช่ว่าสิ่งที่จะต้องตายตัว แต่เป็นธรรมชาติแห่งการเพิ่มพูน ดัดแปลง... ชาวคอมมิวนิสต์ในประเทศต่างๆจะต้องประยุกต์ลัทธิมาร์กซ์-เลนินให้เหมาะสมแก่สภาพการณ์ของเวลาและสถานที่ของตน...”¹¹

ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามที่นำโดย เหงวียน ไอ กว๊วกได้นำแนวคิดของลัทธิมาร์กซ์-เลนินมาปรับใช้ตามสภาพความต้องการของเวียดนาม คือ เน้นปฏิวัติทางการเมืองและสังคม อันเป็นการผสมระหว่างความคิดทางชาตินิยมและสังคมนิยม มีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่เอกราชของประเทศมากกว่าที่เน้นการปฏิวัติโค่นทุนนิยมตามแนวทางมาร์กซ์-เลนิน และเพื่อให้ขบวนการคอมมิวนิสต์ดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องมีการจัดตั้งองค์กรหรือขบวนการทางการเมืองขึ้นมา

ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามได้จัดตั้งขบวนการทางการเมืองในรูปแบบคอมมิวนิสต์ขึ้นโดยเริ่มต้นจากการจัดตั้งขบวนการแทนเนียน (Thanh Nien) ใน ค.ศ. 1925 ขบวนการนี้รวบรวมกลุ่มเยาวชนที่มีอุดมการณ์การต่อสู้แต่ยังไม่มีแนวทางปฏิบัติแน่นอนเข้ามาเป็นสมาชิก ขบวนการแทนเนียนมีหน้าที่หลักในการอบรมอุดมการณ์รวมถึงเผยแพร่แนวคิดเพื่อให้นักเวียดนามกลับไป

¹⁰ ไฮจิมีนทร์, สรุพนพนธ์ไฮจิมีนทร์ นักขับไล่อเมริกันผู้ยิ่งใหญ่. แปลโดย วารินทร์ สิ้นสูงสุดและปารวตี วรณจิต. (กรุงเทพฯ: ไส เพรส, 2546), หน้า 56.

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 47-48.

ปฏิบัติการในประเทศและเพื่อสร้างรากฐานการจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ในอนาคต องค์การแทนเนียนประสบความสำเร็จและขยายตัวอย่างรวดเร็ว

เตีรวันทงหนึ่งในสมาชิกของขบวนการแทนเนียนได้นำกลุ่มสมาชิกบริเวณตั้งเกียแยกออกมาจากขบวนการแทนเนียนและทำการจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนขึ้นเมื่อกลางเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1929 โดยที่พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนได้มีอิทธิพลในเขตภาคกลางของเวียดนามระยะต่อมาสมาชิกของแทนเนียนในเขตภาคเหนือก็เข้ามาพร้อมกับพรรคใหม่นี้ เมื่อสภาวะการณ์เป็นเช่นนี้ทำให้ขบวนการแทนเนียนต้องจัดประชุมที่ฮ่องกงเพื่อตั้งคณะกรรมการใหม่แทนที่สมาชิกส่วนหนึ่งที่ไปร่วมมือกับพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนและเพื่อเป็นการจำกัดการขยายตัวของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน กลุ่มแทนเนียนจึงมีมติให้จัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นมาใหม่ ใช้ชื่อว่า “พรรคคอมมิวนิสต์อันนัม” (Dang Cong San An Nam) ในส่วนเขตภาคกลางของเวียดนามพรรคปฏิวัติใหม่เป็นพรรคที่มีอุดมการณ์แบบมาร์กซ์-เลนิน ได้ทำการปรับโครงสร้างใหม่และจัดตั้งเป็น “สันนิบาตคอมมิวนิสต์อินโดจีน” (Dong Duong Cong San Lien Doan) มีสมาชิกส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลาง

จากความแตกแยกทางการเมืองที่แบ่งออกเป็นสามกลุ่ม ทำให้ขบวนการคอมมิวนิสต์สากล (โคมินเทริน) เห็นถึงความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการจัดตั้งพรรคปฏิวัติที่เป็นหลักของชนชั้นกรรมมาชีพ ทางองค์การคอมมิวนิสต์สากลจึงได้ให้เหงวียน ไอ กวีวักเป็นแกนนำในการรวบรวมขบวนการคอมมิวนิสต์ ด้วยการจัดการประชุมที่ฮ่องกงขึ้น การประชุมครั้งนี้มีผู้แทนของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนและพรรคคอมมิวนิสต์อันนัมเข้าร่วมประชุม ถึงแม้ว่ากลุ่มสันนิบาตคอมมิวนิสต์ไม่ได้ส่งตัวแทนเข้าร่วมอย่างเป็นทางการแต่ก็มีสมาชิกของกลุ่มเข้าร่วมประชุมด้วย

ผลของการประชุมได้สรุปในวันที่ 3 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1930 มีมติให้จัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม (Dang Cong San Vietnam) ขึ้นซึ่งในเวลาต่อมาพรรคคอมมิวนิสต์ได้ขยายสาขาออกไปในเขตประเทศกัมพูชาและลาว โดยพรรคคอมมิวนิสต์ได้จัดตั้งสาขาที่เวียงจันทน์ พนมเปญ และกำปงจาม สำหรับเหตุผลการขยายสาขาของพรรคนั้นเป็นผลมาจากนโยบายของโคมินเทรินต้องการให้การต่อสู้ทางชนชั้นมีลักษณะเป็นสากลด้วยการนำของชนชั้นกรรมมาชีพในอาณานิคมต่างๆ จากนโยบายนี้ทำให้ขบวนการแทนเนียนถึงจุดจบลง

ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1930 พรรคได้จัดการประชุมคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามขึ้นครั้งแรก ที่ประชุมได้มีมติให้เปลี่ยนชื่อพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามเป็น “พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน” (Dang Cong San Dong Duong: The Indochinese Communist Party) และพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนจะเป็นองค์กรหลักที่จะนำประชาชนในอินโดจีนเพื่อกอบกู้เอกราช

อีกทั้งยังปฏิรูปที่ดินทำกินให้แก่ชาวนาทั่วอินโดจีน ทั้งนี้เพราะตามแนวคิดของมาร์กซ์-เลนิน การปฏิวัติจะประสบความสำเร็จได้ต้องมีการจัดตั้งองค์กร ในที่นี้ก็คือ พรรคโดยที่พรรคจะเป็นองค์กรนำและเป็นแนวหน้าของการปฏิวัติ

พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนมี เจิ่น พู (Tran Phu) เป็นเลขาธิการพรรคคนแรก เป้าหมายของพรรคมี 3 ประการที่สำคัญ คือ เอกราชของประเทศ เสรีภาพของประชาชนรวมถึงการมุ่งสู่ลัทธิสังคมนิยม โดยมีจำนวนสมาชิกเริ่มแรกของพรรคจำนวนรวมทั้งสิ้น 211 คน¹² สมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนทุกคนจะต้องให้ความร่วมมือ มีความจริงใจและมีเสรีภาพที่เท่าเทียมกันเพื่อปฏิวัติโค่นล้มจักรวรรดินิยมฝรั่งเศสให้พ้นจากอินโดจีน

เมื่อญี่ปุ่นขยายสงครามเข้าสู่อินโดจีน ในปี 1941 เหวงวียน ไอ กว๊วก ได้เดินทางไปจีนเพื่อขอความร่วมมือจากจีนทำสงครามต่อต้านญี่ปุ่นและฝรั่งเศสแต่ได้ถูกรัฐบาลก๊กมินตั๋งจับกักก่อนดำเนินการสำเร็จ เมื่อได้รับการปล่อยตัวจึงเปลี่ยนชื่อที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองจาก เหวงวียน ไอ กว๊วก เป็นโฮจิมินห์ (Ho Chi Minh) และชื่อนี้กลายเป็นชื่อจัดตั้งอย่างเป็นทางการที่มีคนรู้จักมากที่สุด

จุดเด่นของสังคมนิยมในเวียดนาม ถึงแม้จะได้รับแนวคิดสังคมนิยมเช่นเดียวกับรัสเซียและประเทศอื่นที่เป็นสังคมนิยม แต่สังคมนิยมของเวียดนามยังคงมีความต่างจากของรัสเซียตรงที่การปฏิวัติสังคมนิยมของเวียดนามไม่ได้มีแนวทางต่อต้านชนชั้นนายทุนโดยทั่วไป เวียดนามต้องการแค่จะต่อต้านลัทธิอาณานิคมเท่านั้น เป้าหมายสูงสุดของลัทธิสังคมนิยมในเวียดนามอยู่ที่การรวมชาติและปลดปล่อยประชาชนจากการครอบงำของประเทศมหาอำนาจ¹³ เตี๋องจิ้นห์ เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามคนที่ 5 ได้เขียนอธิบายถึงเป้าหมายในการต่อสู้ของมวลชนเวียดนาม คือ มวลชนต้องการขับไล่ลัทธิอาณานิคมและต้องการต่อสู้ทางชนชั้นเพื่อสร้างและพัฒนาเศรษฐกิจ วัฒนธรรมที่เป็นประชาธิปไตยและเป็นของชาติ¹⁴

กล่าวโดยสรุปถึงลัทธิสังคมนิยมในเวียดนามได้ว่า สังคมนิยมในเวียดนามไม่ได้มีเป้าหมายเรื่องการแข่งขันทางการเมืองระหว่างความคิดแบบทุนนิยมกับสังคมนิยมและการปฏิวัติ

¹² Malanie Beresford, *Vietnam politics economic and society* (Great Britain: Pinter Publishers, 1988), p.13.

¹³ พรเพ็ญ อันตระกูล, *มังกรเหิรฟ้า เวียดนามอดีตและปัจจุบัน* (นครปฐม: บีวีเอส เซอร์วิสเซอ แอนด์ ซัพพลาย, 2550), หน้า 472.

¹⁴ Truong Chinh, *Selected writings* (Hanoi: Foreign Language Publishing, 1977), p.611.

แบบชนชั้นกรรมมาชีพเท่านั้น แต่เป้าหมายของสังคมนิยมในเวียดนาม คือ การต่อต้านอาณานิคม และการต่อสู้ทางชนชั้น เพื่อพัฒนาไปสู่รูปแบบทางสังคมและเพื่อชีวิตที่ดีขึ้นของมวลชน

สิ่งสำคัญในการต่อสู้เพื่อเอกราชของเวียดนามอยู่ที่การระดมมวลชนให้เข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์ ในการต่อสู้มวลชนที่เข้าร่วมไม่จำเป็นต้องนิยมในลัทธิคอมมิวนิสต์เพียงแต่มีความต้องการที่เข้าร่วมการต่อสู้เพื่อเอกราชก็สามารถเข้าร่วมกับขบวนการได้ โดยมวลชนจะถูกจัดตั้งเข้าสู่องค์กรเพื่อให้ง่ายต่อการฝึกและการจัดเตรียมกองกำลังติดอาวุธของประชาชนในการต่อสู้แบบจรรยาธ สมาชิกในขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราชประกอบด้วย ชนชั้นกรรมมาชีพและมวลชนที่มีบทบาทสูงในการต่อสู้ คือ ชาวนา เนื่องจากเวียดนามเป็นประเทศเกษตรกรรม ชนชั้นกรรมมาชีพมีจำนวนน้อยและยังไม่โตเต็มที่ชาวนาจึงเป็นกำลังสำคัญของการปฏิวัติ ส่วนชนชั้นกรรมมาชีพจะประสานเข้ากับชาวนา สาเหตุที่ประสานกันได้เพราะทั้งชนชั้นกรรมมาชีพและชาวนาล้วนถูกกดขี่ในสังคม และชาวนาเองไม่สามารถปฏิวัติได้โดยลำพังเพราะอยู่อย่างกระจัดกระจายตามชนบทจึงจำเป็นต้องใช้ชนชั้นกรรมมาชีพเข้าร่วมด้วยเพื่อจัดตั้งองค์กร การจัดตั้งกองกำลังนิยมใช้ชนบทเป็นฐานเพื่อทำการปฏิวัติเพราะในชนบทอำนาจควบคุมของรัฐมีน้อยกว่าในเมือง

พรรคคอมมิวนิสต์ได้รณรงค์กับชาวนา โดยนำปัญหาเรื่องการถือครองที่ดิน เรื่องการเก็บภาษีมาเป็นประเด็นหลักในการระดมชาวนาให้เข้าร่วมกับปฏิบัติการของพรรคเป็นจำนวนมากและได้กลายเป็นขบวนการที่มีขนาดใหญ่ในเวลาต่อมา ในส่วนของกรรมกรเวียดนามที่มีอยู่จำนวนมากมักเมื่อเทียบกับจำนวนชาวนาท่างพรรคได้เสนอนโยบายลดชั่วโมงการทำงานรวมถึงสัญญาว่าจะปรับปรุงความเป็นอยู่ของกรรมกร การใช้นโยบายเหล่านี้เพื่อจูงใจให้กรรมกรเข้าร่วมกับขบวนการ ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามจึงมีสมาชิกเป็นทั้งกรรมกรและชาวนา ทั้งนี้พรรคได้ใช้วิธีอธิบายเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์เพื่อให้คนเข้าร่วมโดยจะเน้นถึงจุดมุ่งหมายสำคัญของขบวนการ คือ การต่อสู้เพื่อแสวงหาเอกราชและสร้างความเท่าเทียมให้เกิดขึ้นในสังคม ดังที่ชาวนาคคนหนึ่งเข้าร่วมกับขบวนการคอมมิวนิสต์ได้อธิบายว่า “การเป็นคอมมิวนิสต์ หมายถึง ความกล้าหาญของเราแต่ละคนที่จะตัดหัวพวกฝรั่งเศสและเจ้าของที่ดิน และนำทรัพย์สินมาแบ่งให้คนจน”¹⁵

ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามจึงเป็นขบวนการต่อสู้ทางการเมืองที่สำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองของเวียดนามและมีมวลชนชาวเวียดนามเข้าร่วมในการปฏิวัติเป็นจำนวนมาก เมื่อขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามได้รับความสำเร็จครั้งสำคัญในการต่อสู้จากเหตุการณ์ปฏิวัติไปสู่เอกราชเมื่อเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1945 ผลการปฏิวัติเดือนสิงหาคมด้วยการนำของ

¹⁵ Christine White, *The Peasants and the Party in the Vietnamese Revolution*, *Peasants and politic : Grass roots reactions to change in Asia* (London: Edward Arnold Pub, 1979), pp.26.

ขบวนการคอมมิวนิสต์ได้นำอิสรภาพมาสู่ชาวเวียดนามรวมถึงสามารถปลดปล่อยประเทศจากระบบอาณานิคมได้สำเร็จ การปฏิวัติเดือนสิงหาคมได้ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามขึ้นสู่อำนาจการปกครองอย่างเป็นทางการครั้งแรกของประเทศ

ถึงแม้ว่าในช่วง ค.ศ. 1945-1975 เวียดนามต้องประสบภาวะสงครามกับฝรั่งเศสและสหรัฐอเมริกาแต่ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามสามารถสถาปนาอำนาจในการปกครองเวียดนามที่คงอยู่นกระทั่งปัจจุบัน ดังนั้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ทำให้ขบวนการคอมมิวนิสต์ประสบความสำเร็จและปัจจัยที่ทำให้ชาวเวียดนามสนับสนุนขบวนการคอมมิวนิสต์ตลอดจนพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของเวียดนามภายใต้การนำของขบวนการคอมมิวนิสต์และเป็นการศึกษาผ่านมุมมองของพรรคคอมมิวนิสต์เองเพราะจากการทบทวนวรรณกรรมดังที่กล่าวต่อไปนั้นยังไม่พบว่ามีงานวิจัยใดศึกษาในประเด็นที่จะศึกษาผ่านมุมมองของพรรคฯ

เอกสารและงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนาม

ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในช่วงระหว่างสงครามเวียดนามกับสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1954-1975 งานศึกษาและงานเขียนที่เกี่ยวข้องกับขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามช่วงแรกจึงเป็นงานศึกษาของฝ่ายสหรัฐอเมริกาเพื่อทำความเข้าใจต้นกำเนิดและวิธีการของขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนาม เพื่อใช้เป็นแนวทางต่อต้านคอมมิวนิสต์ช่วงระหว่างสงคราม ในระยะต่อมางานศึกษาที่เกี่ยวกับขบวนการคอมมิวนิสต์เป็นงานศึกษาหลังจากที่สงครามเวียดนามได้สิ้นสุดลงแล้ว เพื่อสรุปผลยุทธวิธีความสำเร็จของขบวนการคอมมิวนิสต์อีกทั้งเพื่อหาข้อผิดพลาดในการรบของฝ่ายสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ยังมีบันทึกของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม ที่ได้บอกเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นระหว่างสงครามเวียดนาม งานศึกษาและงานเขียนที่เกี่ยวข้องกับขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนาม ดังนี้

งานเขียนในส่วนของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามงานเขียนประเภทนี้ได้อธิบายประวัติศาสตร์ของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านบันทึกการประชุมคณะกรรมการกลางพรรค ในหนังสือประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการกลางพรรค (Tìm hiểu lịch sử Đảng Cộng Sản Việt Nam qua các đại hội và hội

ngộ trung ương 1930-2002)¹⁶ ตีพิมพ์เมื่อปี 2546 หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมรายละเอียดการประชุมของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามตั้งแต่ ค.ศ. 1930-2002 แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในเวียดนามและให้เห็นถึงวิธีการจัดการแก้ปัญหาในแต่ละช่วงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

เอกสารชิ้นนี้ถือเป็นหลักฐานชั้นต้นในการศึกษาขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนาม โดยการอธิบายดังกล่าวเสนอผ่านการประชุมพรรคคอมมิวนิสต์เพื่อวางแผนนโยบายสำหรับความอยู่รอดของเอกราชในเวียดนาม รวมถึงแสดงวิธีการจัดการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น เอกสารฉบับนี้สามารถแสดงให้เห็นถึงความรับรู้ ความรู้สึกของชาวเวียดนามและเอกสารฉบับนี้บรรยายถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอีกทั้งที่นโยบายสำหรับการแก้ไขปัญหาต่างๆ เช่น ในช่วงหลังจากที่เวียดนามประกาศเอกราชในวันที่ 2 กันยายน ค.ศ. 1945 รัฐบาลชั่วคราวได้ศึกษาถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นภายในประเทศ และนโยบายที่ใช้แก้ปัญหา เช่น เพิ่มผลผลิตการเกษตร การให้การศึกษาแก่ชาวเวียดนาม

หนังสือประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม (Lịch sử đảng cộng sản Việt Nam)¹⁷ ตีพิมพ์เมื่อปี 2542 เป็นหลักฐานที่สำคัญส่วนหนึ่งประกอบการศึกษา ในเอกสารชิ้นนี้ได้อธิบายถึงประวัติศาสตร์ของพรรคตั้งแต่เริ่มก่อตั้งพรรคเมื่อปี 1930 และกล่าวถึงนโยบายการพัฒนาประเทศ รวมถึงการต่อต้านสงครามจมน้ำมาซึ่งชัยชนะภายใต้การนำของพรรค จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้คือการอธิบายประวัติศาสตร์ของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม โครงเรื่องหลักกล่าวถึงพรรคคอมมิวนิสต์เป็นผู้ที่สำคัญในการดำเนินงานต่างๆ ภายในประเทศในช่วงเวลานั้นๆ

¹⁶ Nguyễn Trọng Phúc, Tìm hiểu lịch sử Đảng Cộng Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002(เรียนรู้ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการกลาง 2473-2545) (Hà Nội: Nhà xuất bản lao động, 2003).

¹⁷ Học Viện Chính Thị Quốc Gia Hồ Chí Minh phân viện Hà Nội khoa lịch sử đảng và tư tưởng hồ chí minh, Lịch sử đảng cộng sản Việt Nam(ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม) (Hà Nội: Nhà xuất bản đại học quốc gia Hà Nội, 1999).

หนังสือ 75 ปีของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม (75 Năm Đảng Cộng sản Việt Nam)¹⁸ ตีพิมพ์ในปี 2548 เอกสารฉบับนี้แสดงให้เห็นถึงการจัดการอดีตของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามซึ่งในส่วนของกรอธิบายทางประวัติศาสตร์จะคล้ายกับสองเล่มแรกที่กล่าวมาข้างต้น แต่อาจจะต่างกันบ้างในบางประเด็น เอกสารทั้งสามเล่มจะช่วยเติมเต็มข้อมูลที่ขาดหายทางประวัติศาสตร์ซึ่งผ่านการรับรู้ของชาวเวียดนามเอง สำหรับประเด็นสำคัญและพบมากในเอกสารดังกล่าวทั้งหมด คือ แสดงถึงการยกย่องชาติเวียดนาม ซึ่งมักเริ่มอธิบายจากการยกย่องความอัจฉริยภาพของตะวันตก แต่เวียดนามประเทศที่อ่อนแอกว่าทั้งกำลังและอาวุธแต่ก็สามารถที่จะเอาชนะตะวันตกได้

งานเขียนจากทางฝ่ายของตะวันตก หลักฐานชั้นต้นที่สำคัญในการศึกษาถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น คือ หนังสือของเบอร์นาร์ด(Bernard B.Fall) เรื่อง Vietnam Witness 1953-66¹⁹ ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1966 ระหว่างที่สงครามเวียดนามยังไม่จบลง หนังสือเล่มนี้ได้กล่าวถึงเหตุการณ์สงครามในเวียดนามตั้งแต่ ค.ศ. 1953 เช่น เรื่องความล้มเหลวในแผนการนาวาร์ของฝรั่งเศส รวมถึงวิธีการต่อสู้ของฝ่ายเวียดนาม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเอกสารชั้นรองที่ใช้ประกอบการศึกษาในเรื่อง ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนาม ซึ่งมีงานที่สำคัญ คือ งานของ ดักลาส ไพค์(Douglas Pike) ในชื่อเรื่อง History of Vietnamese Communism 1925-1976²⁰ ที่ตีพิมพ์เมื่อปี 1978 หนังสือเล่มนี้ได้ อธิบายประวัติศาสตร์ของคอมมิวนิสต์เวียดนาม ที่เริ่มอธิบายตั้งแต่การก่อตั้งพรรค ครอบคลุมถึง ผู้นำของคอมมิวนิสต์และสงครามที่เกิดขึ้น การอธิบายของไพค์นั้น เป็นการอธิบายถึงที่มาของคอมมิวนิสต์เวียดนามเพื่อให้เข้าใจในขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามมากกว่าที่จะให้ข้อมูลเชิง ถกเถียง สิ่งที่สังเกตได้จากหนังสือเล่มนี้ คือ ไพค์มิได้สนับสนุนคอมมิวนิสต์เวียดนาม

¹⁸ Học Viện Chính Thị Quốc Gia Hồ Chí Minh, 75 Năm Đảng Cộng sản Việt Nam, 1930-2005 (75 ปี พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม 2473-2548) (Hà Nội: Nhà Xuất Bản Lý Luận Chính Trị, 2005)

¹⁹ Bernard B. Fall, Vietnam witness 1953-66 (United States of America: Frederick A. Praeger, 1966)

²⁰ Douglas Pike, History of Vietnamese communism 1925-1976 (United States of America: Hoover Institution Press, 1978)

งานของ วิลเลียม เจ ดุยเกอร์ (William J. Duiker) ในเรื่อง *The Communist Road to Power in Vietnam*²¹ ตีพิมพ์เมื่อปี 1996 งานชิ้นนี้เป็นงานศึกษาการเกิดขึ้นและพัฒนาการของขบวนการคอมมิวนิสต์ การก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ นโยบายของพรรคจนกระทั่งขบวนการคอมมิวนิสต์เข้ามามีอำนาจในเวียดนาม โดยเริ่มศึกษาตั้งแต่การเกิดขึ้นของการเคลื่อนไหวของการปฏิวัติเวียดนามที่มีสาเหตุมาจากความรู้สึกทางชาตินิยม จนนำมาสู่การตั้งพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม หนังสือเล่มนี้ได้อธิบายเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในเวียดนาม เช่น การปฏิวัติเดือนสิงหาคม เป็นต้น ดังนั้นงานชิ้นนี้จึงเป็นข้อมูลอย่างดีในการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาและการสร้างรัฐในรูปแบบสังคมนิยมของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามที่มี โฮจิมินห์เป็นผู้นำที่สำคัญในพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน

นอกจากนี้ยังมี บันทึกความทรงจำของผู้นำในพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม เช่น งานเขียนของวอ เหงวียน ซ้ำป ผู้สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์และเป็นผู้นำทางการทหารที่สำคัญในกองทัพประชาชนเวียดนาม งานเขียนเรื่อง “กองทัพประชาชน สงครามประชาชน”²² กล่าวถึงการก่อตั้งกองทัพประชาชนรวมถึงยุทธวิธีการรบช่วงสงครามเวียดนามครั้งที่ 1 ที่สมรภูมิตีเยนเปียนฟู ยังปรากฏงานสรรนิพนธ์ของสมาชิกในพรรคคนสำคัญ ได้แก่ สรรนิพนธ์โฮจิมินห์ (Ho Chi Minh: Selected Writings 1920-1969)²³ หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมงานเขียนของโฮจิมินห์ผู้นำในพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและงานเขียนของพลเอกวัน เทียน ดุง เสนาธิการทหารของกองทัพประชาชนเวียดนาม เรื่องแผนชิงชาติ(Our great spring victory)²⁴ หนังสือเล่มนี้ได้แสดงให้เห็นถึงบทบาทของกองทัพเวียดนามเหนือและภาพเหตุการณ์สงครามเวียดนามจากผู้ที่มีประสบการณ์จริงในสงคราม

บันทึกความทรงจำของผู้นำชาวเวียดนามใต้ที่มีบทบาทในสงครามเวียดนาม เช่น บันทึกความทรงจำของ เตีรื่อง นู ถึง อดีตรัฐมนตรียุติธรรมในรัฐบาลปฏิวัติชั่วคราวเวียดนามใต้ที่ได้หลบหนีออกจากเวียดนามโดยทางเรือและเข้ามาพำนักในฝรั่งเศสช่วงหลังจากสงครามเวียดนามสิ้นสุดลง หนังสือเล่มนี้บรรยายถึงการก่อตั้งแนวร่วมปลดแอก และสาเหตุที่เวียดนามเหนือชนะ

²¹ William J. Duiker, *The communist road to power in Vietnam*.

²² วอ เหงวียน เกี๊ยป, *กองทัพประชาชน สงครามประชาชน*, แปลโดย ประเวศ ศรีพิพัฒน์(กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรสาส์น, 2512)

²³ Ho Chi Minh, *Selected Writing 1920-1969* (Hawaii: University Press of the Pacific, 1973)

²⁴ วัน เทียน ดุง, *แผนชิงชาติ*, แปลโดย พงษ์ พินิจ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สนามหลวง, 2522)

สงครามที่เวียดนามได้²⁵ อันเป็นอีกแง่มุมหนึ่งที่น่าสนใจต่างจากการเล่าเรื่องในแง่มุมของพรรค ยิ่งไปกว่านั้นยังมีบันทึกความทรงจำของเหงียน เกา ก็ อดีตนายกรัฐมนตรีนครโฮจิมินห์และรองประธานาธิบดีเวียดนามได้เรื่อง “สิ้นชาติ” เนื้อหาของหนังสือได้บันทึกสิ่งที่เขากระทำในช่วงสงครามและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเวียดนาม²⁶

บันทึกความทรงจำจากประชาชนผู้ประสบกับสงครามเวียดนาม คือ เรื่อง “หลิวศักดิ์สิทธิ์” ของเยือง เวิน มาย เอลเลียต²⁷ หนังสือเล่มนี้ได้ให้ภาพทางประวัติศาสตร์เวียดนามผ่านบุคคลที่ร่วมชีวิตอยู่ในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จริง ทั้งนี้เพราะครอบครัวของเยือง เวิน มายเอลเลียตเคยอยู่ในกลุ่มชนชั้นนำที่เคยทำงานกับฝรั่งเศสในช่วงที่เวียดนามเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส บิดาของผู้เขียนเป็นข้าราชการระดับสูงในเวียดนาม ดังนั้นข้อความในหนังสือจึงได้แสดงเรื่องราวของ “อดีต” ตั้งแต่ช่วงที่ฝรั่งเศสเข้ามาจัดการปกครองเวียดนามจนกระทั่งถึงช่วงหลังที่เวียดนามชนะสงครามและได้รับเอกราชอย่างสมบูรณ์ การนำเสนอของหนังสือเล่มนี้เป็นการเล่าเรื่องผ่านสายตาชนชั้นนำ ข้อมูลที่ปรากฏจึงมีลักษณะตรงข้ามกับข้อมูลพรรคคอมมิวนิสต์

ประวัติศาสตร์เวียดนามผ่านงานเขียนของบุคคลที่มีส่วนร่วมในขบวนการคอมมิวนิสต์ ได้รับรู้ในสิ่งที่เกิดขึ้นของระบอบคอมมิวนิสต์เวียดนามและในสงครามเวียดนาม เช่น เรื่องเวียดนามประวัติศาสตร์ฉบับพิสดาร ของเหงียนคักเวียน ทั้งนี้เพราะเหงียนคักเวียนเป็นอีกบุคคลหนึ่งที่เคยเข้าร่วมและมีประสบการณ์ในสงครามเวียดนามครั้งที่ 2 ระหว่าง ค.ศ. 1965-1975 เวียนได้เคยเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม สมาชิกแนวร่วมปฏิวัติเวียดนามทำให้เขาได้มีส่วนร่วมในเหตุการณ์จริงทางประวัติศาสตร์ของเวียดนาม งานเขียนของเขาจึงน่าจะให้ภาพของขบวนการคอมมิวนิสต์ที่สมบูรณีก่อนหนึ่งเพราะได้อธิบายถึงการสร้างพื้นฐานของลัทธิสังคมนิยมและการต่อสู้กับสหรัฐอเมริกาจากประสบการณ์ตรงของเขา เป็นต้น

งานที่สำคัญอีกชิ้นคือเรื่อง “จากระบอบอาณานิคมสู่ระบอบคอมมิวนิสต์ ประวัติศาสตร์อันเป็นที่มาของเวียดนามเหนือ”²⁸ ผู้แต่ง คือ ฮวง วันจี งานชิ้นนี้ได้ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1964 และได้รับการแปลเป็นภาษาไทย ในส่วนของผู้เขียน คือ ฮวง วันจีเคยเข้าร่วมเป็นสมาชิกของขบวนการ

²⁵ เตีรื่อง นู ถัง, เวียดนามการปฏิวัติที่ถูกหักหลัง (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ตุลา, 2524)

²⁶ เหงียน เกาก็, สิ้นชาติ, แปลโดยพงษ์ พิณิจ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โคมทอง, 2523)

²⁷ เยือง เวิน มาย เอลเลียต, หลิวศักดิ์สิทธิ์, แปลโดย วิชาวรรณ ตูยานนท์ (กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2545)

²⁸ ฮวง วันจี, จากระบอบอาณานิคมสู่ระบอบคอมมิวนิสต์ ประวัติศาสตร์อันเป็นที่มาของเวียดนามเหนือ, แปลโดย ประเวศ ศรีพิพัฒน์ (กรุงเทพฯ: โปธิสามต้นการพิมพ์, 1964)

คอมมิวนิสต์ ดังนั้นหลักฐานที่เขาใช้ในการเขียนเขาจึงอ้างว่ามาจากสิ่งที่เขาได้พบเห็นด้วยตัวเอง นอกจากนี้ในกิจกรรมบางส่วนของขบวนการคอมมิวนิสต์ ฮวง วันจี้ก็ได้เคยเข้าร่วมงานนั้นด้วย หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาครอบคลุมถึงประวัติศาสตร์เวียดนามในอดีตตั้งแต่เวียดนามอยู่ภายใต้การปกครองของจีนถึงนโยบายปฏิรูปที่ดินในเวียดนามเหนือที่เริ่มต้นในค.ศ. 1953 จนกระทั่งสิ้นสุดแผนการปฏิรูปที่ดิน แต่หนังสือเล่มนี้เสนอจุดยืนต่อต้านคอมมิวนิสต์เวียดนามเหนือ

งานวิจัยและงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามในทางวิชาการของไทย ถึงแม้ว่าจะมีชิ้นงานที่ศึกษาในเรื่องของขบวนการคอมมิวนิสต์โดยตรง แต่การศึกษาเหล่านี้ยังคงมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามอยู่บ้าง โดยมีงานศึกษาที่สำคัญ คือ “เวียดนามหลัง 1975”²⁹ ของ ธีระ นุชเปี่ยม งานชิ้นนี้ได้อธิบายพัฒนาการทางการเมืองของเวียดนามไว้ได้อย่างน่าสนใจ งานของธีระยุทธ บุญมี เรื่อง วิเคราะห์การต่อสู้ของพรรคลาวต่อ³⁰ งานชิ้นนี้ได้อธิบายพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ของเวียดนามซึ่งเป็นประวัติศาสตร์ของการต่อสู้ ใช้หลักฐานของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามประกอบการอธิบายประวัติศาสตร์ เช่น สรรนิพนธ์โฮจิมินห์และการต่อสู้ของพรรคผู้ใช้แรงงานเวียดนาม เป็นต้น บทสรุปของงานชิ้นนี้ได้กล่าวถึงความสำเร็จของพรรคว่ามาจากการที่พรรคได้แสดงจุดยืนที่มั่นคงร่วมกับชนชั้นผู้ใช้แรงงานและได้อุทิศตัวเองให้แก่ผลประโยชน์ของชนชั้นและของชาติ จากการที่ได้ประยุกต์ลัทธิมาร์กซ์-เลนินให้เข้ากับสภาพสังคมเวียดนาม หลักการของลัทธิมาร์กซ์-เลนินได้ช่วยให้พรรคตระหนักถึงความเป็นประเทศกสิกรรมที่ชาวนาและกรรมกรเป็นกำลังสำคัญของการปฏิวัติตามรูปแบบสังคมนิยม ซึ่งในแต่ละขั้นตอนของการปฏิวัติพรรคสามารถระดมกำลังฝ่ายก้าวหน้าและรักชาติเข้าร่วมเป็นแนวร่วมประชาชาติบนพื้นฐานของพันธมิตรกรรมกร ชาวนาภายใต้การนำของพรรค พรรคได้อาศัยพื้นฐานความเป็นจริงตามสถานการณ์ในการตัดสินใจหารูปแบบที่เหมาะสมของการต่อสู้ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าความสำเร็จของพรรคนั้นมาจากความสามารถของพรรคในการระดมมวลชนและความสามารถในการประเมินสถานการณ์การต่อสู้ของพรรคนั่นเอง

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของเชิดเกียรติ อุตถากร เรื่องขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนาม ค.ศ. 1925-1945³¹ งานวิจัยชิ้นนี้เป็นสารนิพนธ์ในระดับมหาบัณฑิต งานของเชิดเกียรติมุ่งศึกษาขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามตั้งแต่ ค.ศ. 1925 จนกระทั่งขบวนการคอมมิวนิสต์ประสบ

²⁹ ธีระ นุชเปี่ยม, เวียดนามหลัง 1975 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, 2537)

³⁰ ธีระยุทธ บุญมี, วิเคราะห์การต่อสู้ของพรรคลาวต่อ (กรุงเทพฯ: บริษัทพิช จำกัด, 2519)

³¹ เชิดเกียรติ อุตถากร, “ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนาม ค.ศ. 1925-1945,” (สารนิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2532)

ความสำเร็จได้ประกาศเอกราชเมื่อ ค.ศ. 1945 การศึกษาได้เริ่มตั้งแต่การก่อตั้งและพัฒนาการของ ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนาม โดยเชิดเกียรติได้อธิบายการเกิดขึ้นของขบวนการคอมมิวนิสต์ เวียดนามว่าได้เริ่มจากความรู้สึกที่ชาวเวียดนามต้องการต่อต้านต่างชาติรวมถึงความรู้สึกต่อต้าน ระบบอาณานิคมด้วย ความรู้สึกต่อต้านเหล่านั้นได้ทำให้มีการรวมกลุ่มคนเพื่อจัดตั้งเป็นขบวนการ ขึ้น คือ ขบวนการแทนเนียนที่จัดตั้งขึ้นในค.ศ. 1925 ขบวนการนี้ได้รวบรวมชาวเวียดนามที่รักชาติ และมีความต้องการต่อสู้ให้เข้าร่วมกับขบวนการเพื่อรับการอบรมไปปฏิบัติงานต่อต้าน ภายในประเทศ ในเวลาต่อมาขบวนการนี้ได้เป็นรากฐานสำคัญของการก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ อินโดจีน

ในทัศนะของเชิดเกียรติ ขบวนการคอมมิวนิสต์ประสบความสำเร็จในการขึ้นสู่อำนาจและ ประกาศเอกราชของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามได้ก็เพราะส่วนหนึ่งมาจากความอ่อนแอ ของขบวนการชาตินิยมอื่นๆ แต่ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามต่างจากขบวนการชาตินิยมอื่น ตรงที่มีความสามารถในการจัดตั้งองค์กร รวมถึงมีความสามารถในการระดมมวลชนให้สนับสนุน การปฏิวัติอย่างกว้างขวางและสามารถนำอุดมการณ์มาร์กซ์-เลนินมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับ สถานการณ์และสภาพสังคมเวียดนาม สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ขบวนการคอมมิวนิสต์ เวียดนามประสบความสำเร็จ

นอกจากงานศึกษาของเชิดเกียรติแล้ว ยังมีงานสารนิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตของสุนันทา สิงห์เทพ เรื่อง “พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามกับการสร้างเวียดนามเหนือให้เป็นรัฐสังคมนิยม”³² งาน การศึกษานี้ต้องการอธิบายถึงบทบาทของพรรคคอมมิวนิสต์ในการสร้างเวียดนามเหนือให้เป็น สังคมนิยมและพัฒนาการของรัฐสังคมนิยมในเวียดนามตั้งแต่ ค.ศ. 1954-1975 มีคำถามนำใน งานวิจัย คือ ต้องการศึกษานโยบายหลักของพรรคคอมมิวนิสต์ในการสร้างเวียดนามเหนือให้เป็น รัฐสังคมนิยม แต่บทสรุปของการศึกษายังคงไม่สามารถตอบปัญหาได้ชัดเจนถึงบทบาทของพรรค คอมมิวนิสต์ในการสร้างเวียดนามเหนือให้เป็นรัฐแบบสังคมนิยม

ข้อสังเกตในการศึกษาเรื่องขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามที่พบจากการทบทวนวรรณกรรมทั้งหมดจะสามารรถเห็นได้ว่ายังไม่มียงานวิจัยที่มองจากมุมมองของพรรค ที่ศึกษาครอบคลุมหรืออธิบายเรื่องขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามในช่วงเวลา ค.ศ. 1945-1975 และ

³² สุนันทา สิงห์เทพ, “พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามกับการสร้างเวียดนามเหนือให้เป็นรัฐสังคมนิยม ค.ศ. 1954-1975,” (สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547)

ความสำเร็จของขบวนการในการสถาปนาอำนาจปกครองเวียดนามได้อย่างชัดเจน ถึงแม้ว่าจะมี นักวิชาการตะวันตกศึกษาในเรื่องดังกล่าวมาเป็นจำนวนมากแล้วก็ตาม แต่งานการศึกษาเหล่านั้น ก็ยังคงไม่ให้น้ำหนักกับการดำเนินงานของขบวนการคอมมิวนิสต์ในกระบวนการสร้างชาติของ เวียดนาม แต่มักจะเน้นเรื่องสงครามมากกว่าหรือไม่ก็ต้องการที่จะศึกษาเพื่อความเข้าใจในสภาพ สังคมและการปกครองของเวียดนามภายใต้ระบอบคอมมิวนิสต์เท่านั้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา

1. ประวัติศาสตร์การเคลื่อนไหว การขยายตัวของขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามและ พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามในช่วงปี ค.ศ. 1945-1975
2. ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามที่นำการต่อสู้และปฏิวัติสังคมในบริบททางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของเวียดนามในช่วงปี ค.ศ. 1945-1975 ผ่านงานเขียนทางประวัติศาสตร์ฉบับ ทางการของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม
3. ความคิดและแนวทางการปฏิวัติสังคม รวมทั้งยุทธศาสตร์ทางการต่อสู้ของโฮจิมินห์และ วอ เหงวียน ซ้ำป ในขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนาม ค.ศ. 1945-1975

ขอบเขตการศึกษา

1. การศึกษาในครั้งนี้จะเริ่มต้นศึกษาจาก ค.ศ. 1945 อันเป็นปีที่ขบวนการคอมมิวนิสต์ เวียดนามประสบความสำเร็จในการแย่งชิงอำนาจทางการเมืองการปกครองของเวียดนามจากเหตุการณ์ ปฏิวัติเดือนสิงหาคมและผลของการปฏิวัติเดือนสิงหาคมนั้นได้ทำให้เวียดนามสามารถประกาศ เอกราช กลายเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม โดยมีโฮจิมินห์เป็นผู้นำสูงสุดในการ ปกครอง
2. วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สิ้นสุดการศึกษาใน ค.ศ. 1975 อันเป็นที่เวียดนามเหนือด้วยการนำ ของขบวนการคอมมิวนิสต์และพรรคคอมมิวนิสต์สามารถชนะสงครามเวียดนามซึ่งเป็นการทำ สงครามระหว่างเวียดนามกับสหรัฐอเมริกาอีกทั้งสามารถรวมดินแดนเวียดนามเหนือและได้เป็น ประเทศเวียดนามที่มีเอกภาพอย่างสมบูรณ์ในวันที่ 30 เมษายน ค.ศ. 1975

แนวเหตุผล ทฤษฎีสำคัญและสมมติฐาน

1. ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามที่นำโดยพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามมีลักษณะสำคัญ คือ การต่อสู้เพื่อเอกราชในแนวทางชาตินิยมควบคู่กับการปฏิวัติสังคม

2. การปฏิวัติสังคมของขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามเป็นการปฏิวัติตามแนวทางของโฮจิมินห์ซึ่งเป็นส่วนสำคัญทำให้ขบวนการคอมมิวนิสต์ขยายตัว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย เพื่อเข้าใจ

1. ประวัติศาสตร์ของการต่อสู้ทางการเมืองและการปฏิวัติสังคมของขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามในช่วงปี ค.ศ. 1945-1975

2. ประวัติศาสตร์กระแสหลักของขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามภายใต้การชี้นำของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม

บทที่ 2

บทบาทของขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามและพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม

ค.ศ. 1945-1954

บทนี้ต้องการนำเสนอนโยบายและกิจกรรมเคลื่อนไหวของขบวนการคอมมิวนิสต์ในช่วง 1945-1954 ที่สะท้อนให้เห็นความคิดผู้นำในขบวนการคอมมิวนิสต์ รวมถึงความคิดของคณะรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามที่ได้ส่งผลกระทบต่อความเปลี่ยนแปลงทางด้านนโยบายของพรรค จนกระทั่งขบวนการคอมมิวนิสต์ประสบความสำเร็จและได้รับชัยชนะในสงครามที่สมรภูมิตีเยนเบียนฟูเมื่อ ค.ศ. 1954

2.1 เวียดนามภายใต้อิทธิพลของญี่ปุ่น ค.ศ. 1940-1945

ช่วงสงครามมหาเอเชียบูรพา ญี่ปุ่นได้ขยายอิทธิพลเข้ามาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และด้วยเหตุผลทางการทหารทำให้ญี่ปุ่นเข้ามาในเวียดนาม กล่าวคือ ญี่ปุ่นต้องการเข้าปิดล้อมเมืองจุงกิงของจีน เพราะจากการทำสงครามในจีน ญี่ปุ่นสามารถยึดครองมณฑลชายฝั่งของจีนได้ทั้งหมดแล้ว จนรัฐบาลจีนภายใต้การนำของเจียงไคเช็คต้องถอยไปตั้งที่เมืองจุงกิง ในมณฑลเสฉวน แต่อุปสรรคสำคัญที่ทำให้ญี่ปุ่นยังไม่สามารถปิดล้อมเมืองจุงกิงได้นั้นเป็นเพราะจีนยังได้รับความช่วยเหลือด้านอาวุธและสิ่งจำเป็นในการทำสงครามผ่านเส้นทางรถไฟจากเมืองไฮฟอง (Hai Phong) ของเวียดนามที่เชื่อมไปยังมณฑลยูนนานของจีน ดังนั้น เพื่อให้ความพยายามในการปิดล้อมเมืองจุงกิงประสบความสำเร็จ ญี่ปุ่นจำเป็นต้องรุกเข้ามาที่เวียดนามเพื่อตัดเส้นทางขนส่ง¹ นอกจากนี้เหตุผลดังกล่าวแล้ว ญี่ปุ่นยังได้ตระหนักว่าเวียดนามสามารถเป็นแหล่งผลิตอาหารและแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญเพื่อใช้ในการทำสงครามได้อีกด้วย

ขณะที่ญี่ปุ่นต้องการขยายอำนาจมายังเวียดนาม ฝรั่งเศสในฐานะประเทศเจ้าอาณานิคมที่ปกครองเวียดนามกำลังติดพันอยู่ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ในยุโรปรัฐบาลฝรั่งเศสต้องทุ่มเทกำลังทหารและต้องเสียงบประมาณเพื่อทำสงครามเป็นจำนวนมาก ยิ่งต่อมาฝรั่งเศสพ่ายแพ้สงครามถูกเยอรมนียึดครองเมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1940 ฝรั่งเศสยังต้องจ่ายเงินค่าปฏิกรรมสงครามให้กับเยอรมนี นอกจากนี้ทางด้านกิจกรรมและอุตสาหกรรมที่สำคัญของฝรั่งเศสตกอยู่ในการควบคุม

¹ Douglas Pike, *History of Vietnamese communism 1925-1976* (Stanford: Hoover Institution Press, 1978), p.41.

ของเยอรมนีทั้งหมด² จากสภาวะสงครามที่เกิดขึ้นทำให้ฝรั่งเศสอยู่ในภาวะอ่อนแอจนส่งผลต่ออำนาจในการปกครองของฝรั่งเศสในอาณานิคมอ่อนแอตามไปด้วย

เมื่อกองทัพญี่ปุ่นเดินทางเข้ามายังเมืองฮานอยจึงไม่มีการต่อต้านจากฝรั่งเศส ญี่ปุ่นเจรจาขอใช้ดินแดนเวียดนามเป็นที่มั่นหลักในการทำสงครามกับจีน ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวฝรั่งเศสอ่อนแอเกินกว่าจะปฏิเสธคำขอของญี่ปุ่นได้จึงจำเป็นต้องลงนามข้อตกลงทางทหารกับญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 23 กันยายน ค.ศ. 1940 ตามข้อตกลงกองทัพญี่ปุ่นสามารถเข้ามาประจำการในเวียดนามได้แต่ญี่ปุ่นต้องยอมรับและเคารพต่อสิทธิของฝรั่งเศสในอินโดจีน กล่าวคือ ญี่ปุ่นมีสิทธิใช้อินโดจีนเป็นฐานส่งยุทธปัจจัยเพื่อทำสงครามได้แต่ต้องยอมให้ฝรั่งเศสมีอำนาจควบคุมการปกครองในอินโดจีนต่อไป³

แต่กระนั้น ก็กล่าวได้ว่าอำนาจบริหารของฝรั่งเศสในเวียดนามอยู่ภายใต้การควบคุมของญี่ปุ่นตั้งแต่นั้นมา โดยญี่ปุ่นได้บังคับให้รัฐบาลอาณานิคมฝรั่งเศสส่งเงินช่วยเหลือญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทุกปีตั้งแต่ปี 1940-1945 โดยในปี 1940 รัฐบาลอาณานิคมต้องจ่ายเงิน 6 ล้านดอลลาร์ให้กับญี่ปุ่น ปี 1944 เพิ่มขึ้นเป็น 363 ล้านดอลลาร์และในช่วงครึ่งปีแรกของปี 1945 ฝรั่งเศสต้องจ่ายเงิน 90 ล้านดอลลาร์ให้กับญี่ปุ่น เป็นต้น นอกจากนี้ฝรั่งเศสต้องจ่ายเงินให้กับญี่ปุ่นแล้วนั้น ในข้อตกลงยังระบุให้ญี่ปุ่นมีสิทธิควบคุมเส้นทางคมนาคมหลักในอินโดจีนและเวียดนามได้อีกด้วย นอกจากนี้ในวันที่ 29 กรกฎาคม ค.ศ. 1941 ญี่ปุ่นและฝรั่งเศสยังได้ลงนามเพิ่มเติมด้านการทหารเพื่อให้กองทัพญี่ปุ่นมีอิสระสามารถเคลื่อนย้ายไปจุดใดก็ได้ในอินโดจีน⁴

ในด้านเศรษฐกิจ ญี่ปุ่นมีสิทธิพิเศษในอินโดจีน มีสิทธิครอบครองตลาดอินโดจีนได้ทั้งหมด ทำให้เวียดนามในช่วงดังกล่าวจึงมีลักษณะการปกครองแบบรัฐบาลร่วมฝรั่งเศส-ญี่ปุ่นซึ่งรัฐบาลดังกล่าวได้บังคับให้ชาวเวียดนามเพาะปลูกแต่เฉพาะพืชพันธุ์ที่ประเทศทั้งสองกำหนดให้ปลูกเท่านั้น ชาวเวียดนามในเขตปกครองต่างๆ ถูกบังคับให้ส่งข้าวให้กับอาณานิคมฝรั่งเศสถึงแม้ว่าจะขาดแคลนข้าวเพียงใดก็ตามและยังต้องจัดหาวัตถุดิบให้กับญี่ปุ่นเพื่อใช้ทำสงคราม สถานการณ์

² สมใจ ไพโรจน์ธีระรัช, ประวัติศาสตร์ฝรั่งเศสสมัยใหม่ (กรุงเทพฯ: ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2524), หน้า 216.

³ เชิดเกียรติ อุตถากร, “ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนาม ค.ศ.1925-1945,” (สารนิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2532), หน้า 114-118.

⁴ สูด จอนเจดสิน, ประวัติศาสตร์เวียดนามตั้งแต่สมัยอาณานิคมฝรั่งเศสถึงปัจจุบัน (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546), หน้า 150.

ของเวียดนามยิ่งเลวร้ายหนักขึ้นใน ค.ศ. 1944 เมื่อสหรัฐอเมริกาได้ทิ้งระเบิดตัดขวางการขนส่ง ถ่านหินที่จะไปยังไซ่ง่อน ฝรั่งเศสและญี่ปุ่นจึงต้องกักตุนข้าวและข้าวโพดเป็นเสบียงเพื่อทำ สงคราม จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ประชาชนเวียดนามอยู่ในสภาวะขาดแคลนอาหารอย่าง หนัก⁵

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเวียดนาม เห่งวียน ไอ กว๊วก จึงได้เดินทาง กลับมาจากประเทศจีนเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่เวียดนาม โดยมีจุดประสงค์สำคัญใน การต่อต้านการยึดครองของญี่ปุ่นและฝรั่งเศส รวมถึงต้องการกู้เอกราชของเวียดนาม เห่งวียน ไอ กว๊วก ได้เรียกประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ 1 สมัยที่ 8 เมื่อวันที่ 10-19 พฤษภาคม ค.ศ. 1941 ที่ หมู่บ้านปักบือ (Pac Bo) จังหวัดกาวบั่ง (Cao Bang) ตั้งอยู่ติดกับพรมแดนจีน มีสมาชิก คณะกรรมการกลางพรรคทั้งหมดรวมถึงตัวแทนพรรคภาคเหนือ ภาคกลางและสมาชิกพรรคที่ ปฏิบัติงานอยู่ต่างประเทศจำนวนหนึ่งเข้าร่วมประชุมด้วย ที่ประชุมได้คาดการณ์ว่าฝ่าย สัมพันธมิตรน่าจะเป็นฝ่ายที่ได้รับความช่วยเหลือ ดังนั้นที่ประชุมจึงเห็นว่าควรแยกการต่อสู้เพื่อปลดปล่อย ประชาชนอินโดจีน คือ ให้ลาว เวียดนามและกัมพูชาแยกกันทำสงครามเพราะพรรคยังไม่เข้มแข็ง พอที่จะให้ความช่วยเหลือลาวและกัมพูชาทำสงครามปลดปล่อยได้⁶

พรรคมีนโยบายที่จะรวมชาวเวียดนามทุกกลุ่มการเมือง ทุกชนชั้น ทุกพรรคการเมืองและ ทุกคนที่รักชาติที่ต้องการต่อสู้เพื่อขับไล่ฝรั่งเศสและญี่ปุ่น พรรคจึงเสนอให้จัดตั้งแนวร่วมสหพันธ์ เวียดนามเพื่อเอกราช (Mat tran Viet Nam doc lap dong minh) หรือเวียดนามห์ (Viet Minh) ขึ้น ในการประชุมครั้งนี้ เพื่อให้แนวร่วมนี้เป็นที่รวมของชาวเวียดนามทำการต่อสู้กับญี่ปุ่นและฝรั่งเศส โดยให้พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนเป็นผู้มีบทบาทนำและเป็นผู้เสนอแนวนโยบายของเวียดนามห์ ใน ส่วนของสมาชิกเวียดนามห์สามารถจัดตั้งได้ตามความเหมาะสมทางสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น กล่าวคือ สามารถจัดตั้งเป็นชมรมชาวนากู้ชาติ ชมรมกรรมกรกู้ชาติ ชมรมเยาวชนกู้ชาติหรือชมรม สตรีกู้ชาติได้แต่ทุกชมรมก็ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกเวียดนามห์

⁵ เห่งวียนคักเวียน, เวียดนามประวัติศาสตร์ฉบับพิสดาร แปลโดย เพ็ชรี สุมิตร (กรุงเทพฯ: มูลนิธิ โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2552), หน้า 245-246.

⁶ Ban Nghiên Cứu Lịch Sử Đảng Trung Ương, Những sự kiện lịch sử đảng 1920-1945 (เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของพรรค 2463-2488) (Hà Nội: Sự Thật, 1976), pp.448-450.

นอกจากจัดตั้งเวียดมินห์ พรรคยังได้มีมติให้จัดตั้งกองทัพเวียดนามเพื่อเป็นกองกำลังหลักในการทำสงคราม ในระยะก่อตัวกองทัพนี้มีลักษณะเป็นหน่วยป้องกันตนเอง ระยะต่อมาเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม ค.ศ. 1944 วอ เหงเวียน ซ้ำบได้จัดตั้งกองทัพโฆษณาชวนเชื่อเพื่อปลดปล่อยเวียดนามขึ้นครั้งแรกที่จังหวัดกาวบั่ง (Cao Bang) ต่อมาในปี 1945 เมื่อสงครามกอบกู้เอกราชของเวียดนามได้เริ่มต้นขึ้น จึงได้มีการจัดวางอำนาจของประชาชนในเขตปลดปล่อย มีการรวมกลุ่มของกองทัพปฏิวัติติดอาวุธโดยใช้ชื่อว่า “กองทัพปลดปล่อยแห่งเวียดนาม” ภายหลังจากที่การปฏิวัติเดือนสิงหาคม 1945 ประสบความสำเร็จ กองทัพปลดปล่อยได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว กลายเป็นกองทัพติดอาวุธของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามและกลายเป็นกองทัพบกของประชาชนเวียดนาม⁷ ในเวลาต่อมากองทัพประชาชนเวียดนามได้ประกอบไปด้วย

1. กองทหารประจำการแบ่งออกเป็น 3 เหล่าทัพ ประกอบด้วย กองทัพบก กองทัพเรือและกองทัพอากาศซึ่งใช้วิธีการรบตามแบบแผน
2. กองทหารท้องถิ่นซึ่งเป็นกองกำลังติดอาวุธ ทำการรบตามแบบแผนเหมือนกองทหารประจำการแต่มีไม่ครบเหล่าเหมือนกองทหารประจำการ
3. ทหารบ้านซึ่งเป็นชาวบ้านธรรมดาที่ปฏิบัติการแบบกองโจร
4. กองกำลังป้องกันตนเองเป็นกองกำลังติดอาวุธของกรรมกรและชาวนา

เมื่อ ค.ศ. 1944 ฝ่ายสัมพันธมิตรยึดฝรั่งเศสโค่นล้มรัฐบาลวืชี ฝ่ายอักษะโดยเยอรมนีพ่ายแพ้สงครามที่สมรภูมิในยุโรป อิตาลีได้ประกาศถอนตัวจากสงคราม อีกทั้งในวันที่ 2 มีนาคม ค.ศ. 1945 สหรัฐอเมริกาสามารถยึดฟิลิปปินส์คืนจากญี่ปุ่นได้สำเร็จ ทำให้เกิดกระแสข่าวว่ากองทัพสหรัฐอเมริกาเตรียมพร้อมบุกขึ้นบกที่อินโดจีน ญี่ปุ่นจึงตระหนักว่าสถานะทางสงครามของฝ่ายตนอยู่ในฝ่ายเสียเปรียบ ความสามารถด้านการเคลื่อนไหวกองทัพได้ลดต่ำลง จากสภาวะดังกล่าวได้สร้างแรงกดดันให้ญี่ปุ่นตัดสินใจตัดสินยึดอำนาจในเวียดนาม โดยญี่ปุ่นเริ่มต้นด้วยการสนับสนุนองค์กรทางการเมืองที่เป็นที่นิยมของชาวเวียดนาม เช่น องค์กรกาวด่าย (Cao Dai) *

⁷ โว เหงเวียน เกียบ, กองทัพประชาชน สงครามประชาชน, แปลโดย ประเวศ ศรีพิพัฒน์ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรสาสน์, 2512), หน้า 125-128.

* องค์กรกาวด่าย เป็นองค์กรศาสนาที่เกิดขึ้นช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ในภาคใต้ของเวียดนาม กาวด่ายถือกำเนิดมาจากประชาชนกลุ่มหนึ่งในไซ่งอน-โฮลนที่อ้างว่าสามารถติดต่อกับกาวด่ายซึ่งเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในจักรวาล คนกลุ่มนี้ได้รวบรวมเงินซื้อที่ดินใกล้เมืองเตยนิन्ह (Tay Ninh) เพื่อสร้างศูนย์กลาง

หัวหวา(Hoa Hao) องค์การศาสนาที่ในระยะต่อมาได้รับการพัฒนาเป็นองค์การทางการเมืองของเวียดนามและสนับสนุนกลุ่มฟื้นฟูเวียดนาม (Viet Nam Phuc Quoc) เพราะญี่ปุ่นหวังให้องค์กรทางการเมืองเหล่านี้ช่วยดึงชาวเวียดนามให้เข้าร่วมและสนับสนุนการปกครองของญี่ปุ่น ต่อมาในวันที่ 9 มีนาคม ค.ศ. 1945 ญี่ปุ่นได้เข้ายึดอำนาจและเข้าปกครองเวียดนามแทนฝรั่งเศส ซึ่งการยึดอำนาจจากฝรั่งเศสของญี่ปุ่นที่เมืองฮานอยเป็นไปอย่างสงบ แต่ในที่อื่นๆ มีการต่อสู้เกิดขึ้นบ้าง เมื่อญี่ปุ่นยึดอำนาจจากฝรั่งเศสได้สำเร็จ ญี่ปุ่นได้ปล่อยตัวสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนที่ถูกรัฐบาลอาณานิคมฝรั่งเศสคุมขัง โดยสมาชิกพรรคที่ได้รับการปล่อยตัวเหล่านั้นได้ร่วมมือกับกลุ่มการเมืองในภาคใต้จัดตั้งเวียดมินห์สาขาภาคใต้ขึ้นมา⁸

เพื่อไม่ให้เวียดนามเป็นภาระในสงครามของญี่ปุ่นและเพื่อให้ชาวเวียดนามสนับสนุนฝ่ายญี่ปุ่นนั้นญี่ปุ่นได้ตัดสินใจมอบเอกราชให้กับเวียดนามในวันที่ 11 มีนาคม ค.ศ. 1945 ญี่ปุ่นได้อัญเชิญจักรพรรดิเบ๋าไต๋ จักรพรรดิองค์สุดท้ายของราชวงศ์เหงียนให้เป็นประมุขของเวียดนามที่เป็นเอกราช นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งรัฐบาลใหม่โดยให้นายเตวี่น ตรอง กิม (Trần Trọng Kim) ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยกิมเกิดเมื่อ ค.ศ. 1883 ที่จังหวัดฮาติงเคยเป็นอดีตนักวิชาการและนักวิจัยเกี่ยวกับการศึกษา วัฒนธรรมและศาสนาที่มีชื่อเสียงของเวียดนาม เคยได้รับการศึกษาแบบฝรั่งเศสและได้รับทุนไปศึกษาที่ฝรั่งเศส ในสมัย เตวี่น ตรอง กิม แม้ว่าเวียดนามจะถือว่าเป็นประเทศที่มีเอกราชแต่ก็เป็นเอกราชเพียงในนามเท่านั้น ญี่ปุ่นยังคงควบคุมการบริหารงานที่สำคัญของรัฐบาลจักรพรรดิเบ๋าไต๋เหมือนเช่นที่ฝรั่งเศสเคยทำในการบริหารแบบอาณานิคม อย่างไรก็ตามญี่ปุ่นยังไม่สามารถบริหารเวียดนามได้อย่างทั่วถึงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตชนบทเมื่ออำนาจการควบคุมจากส่วนกลางเข้าไปไม่ถึงทำให้เวียดมินห์อาศัยช่องว่างทางอำนาจเข้าควบคุมเขตชนบทส่วนใหญ่ในภาคเหนือและจัดตั้งเขตปลดปล่อยได้ง่ายขึ้น

ประกอบกิจกรรมตามความเชื่อ กวาดต่ายได้อ้างว่าเป็นตัวแทนของการรวมศาสนาสำคัญโดยมีพระเจ้าและบุคคลสำคัญ อาทิเช่น พระเยซูคริสต์ , พระพุทธเจ้า, โยนออฟอาค , วิกเตอร์ ฮูโก (Victor Hugo) และซุนยัตเซ็น เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 มีผู้ศรัทธาในลัทธิกวาดต่ายประมาณ 300,000 คนและเพิ่มขึ้นเป็นสี่เท่าเมื่อสงครามสิ้นสุด สมาชิกได้รับการฝึกทางทหารเพื่อช่วยรบให้กับญี่ปุ่น อังจาก ไมเคิล ลีเฟอร์, พจนานุกรมการเมืองสมัยใหม่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แปลโดย จุฬารักษ์ เอื้อรักสกุล(กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548), หน้า 142.

⁸ David G. Marr, *Vietnamese tradition on trial 1920-1945*. (California: University of California Press, 1981), pp.406-412.

ถึงแม้ว่าญี่ปุ่นได้ใช้เอกราชที่มอบให้แก่เวียดนามเป็นนโยบายทางการเมืองเพื่อดึงคนเวียดนามให้เข้าร่วมกับญี่ปุ่นนั้น แต่เอกราชที่ญี่ปุ่นมอบให้เวียดนามก็ยังคงไม่ได้ทำให้สถานะทางการเมืองของญี่ปุ่นดีขึ้นเพราะตั้งแต่ที่ญี่ปุ่นเข้ามาในเวียดนาม ญี่ปุ่นได้สร้างความยากลำบากให้แก่ประชาชนชาวเวียดนามอย่างมาก ญี่ปุ่นได้เข้ามาตักตวงเอาทรัพยากรต่างๆ ของเวียดนามไปรวมถึงบังคับให้ประชาชนชาวเวียดนามปลูกพืชตามที่ญี่ปุ่นต้องการ โดยประชาชนไม่สามารถปลูกข้าวและอาหารที่จำเป็นต่อการบริโภคได้จึงก่อให้เกิดภาวะอดอยากขาดแคลนอาหารขึ้นในเวียดนามซึ่งจากภาวะกดดันและความยากลำบากดังกล่าวได้กลายเป็นแรงผลักดันให้ชาวเวียดนามเข้าร่วมกับขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามเพราะมีการดำเนินงานที่เหมาะสมกับสภาพสังคมของเวียดนามและต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนเวียดนามมากกว่า

2.2 สถานการณ์ทางการเมืองเวียดนามหลังจากที่ญี่ปุ่นแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ใกล้ยุติ พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนจึงได้จัดประชุมสมัชชาประชาชนของพรรคเมื่อวันที่ 13-15 สิงหาคม ค.ศ. 1945 ที่หมู่บ้านเตินแจ่า (Tân Trào) จังหวัดเตียนกวาง (Tuyên Quang) มีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยตัวแทนพรรคจากภาคเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ รวมถึงตัวแทนสมาชิกพรรคจากต่างประเทศ ตัวแทนจากบริเวณเขตปลดปล่อยทางภาคเหนือ เช่น ที่กาวบั้ง หลังเซิน เตียนกวางและไทเงวียน รวมถึงตัวแทนจากบริเวณสงคราม

พรรคได้ประเมินสถานการณ์ในขณะที่ญี่ปุ่นถูกกองทัพฝ่ายสัมพันธมิตรโจมตีอย่างหนัก พรรคคาดการณ์ว่าญี่ปุ่นต้องประกาศยอมแพ้อย่างไม่มีเงื่อนไข โดยระหว่างที่ประชุมอยู่ญี่ปุ่นก็ได้ประกาศยอมแพ้สงครามในวันที่ 14 สิงหาคม ค.ศ. 1945 ทางพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนได้รับทราบถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมาหลังจากที่ญี่ปุ่นแพ้สงคราม คือ กองทัพอังกฤษและจีนจะเข้ามาในอินโดจีนเพื่อปลดอาวุธทหารญี่ปุ่น อีกทั้งฝรั่งเศสก็ได้เข้าร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตรเพื่อเตรียมกลับมาในอินโดจีน

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้พรรคตัดสินใจนำประชาชนเข้ายึดอำนาจการปกครองประเทศ ที่ประชุมได้สั่งการให้กองทัพดำเนินการก่อกบฏในอินโดจีนและใช้โอกาสที่ดีเช่นนี้ประกาศเอกราชและอิสรภาพ พรรคจำเป็นต้องคุมอำนาจการบริหารจากญี่ปุ่นและกลุ่มตัวแทนให้ได้ก่อนที่

กองทัพอังกฤษและจีนจะเข้ามาในอินโดจีนและให้ได้ก่อนที่ฝรั่งเศสจะรุกรานเข้ามาในเวียดนามอีกครั้ง⁹

ดังนั้นที่ประชุมสมัชชาประชาชนของพรรคจึงได้ประกาศร่วมมือกันลุกขึ้นสู้ โดยปฏิบัติการทั้งทางการเมืองและการทหารเพื่อต่อต้านกองทัพต่างชาติที่กำลังเดินทางเข้ามาในอินโดจีน นอกจากนี้ที่ประชุมยังได้ลงมติเกี่ยวกับปัญหาที่สำคัญเรื่องนโยบายภายในประเทศและภายนอกประเทศในช่วงเริ่มต้นการบริหารประเทศของพรรค กล่าวคือ ด้านภายในประเทศให้ดำเนินการตามนโยบาย 10 ประการของเวียดนามที่ประกอบไปด้วยเรื่อง

1. การสถาปนาเอกราชของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม
2. เตรียมพร้อมต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธ รวมถึงพัฒนากองทัพปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนาม
3. ประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน เช่น สิทธิมนุษยชน สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน เป็นต้น
4. ยึดทรัพย์สินของชาวต่างชาติที่เป็นศัตรูและยึดทรัพย์สินของชาวเวียดนามที่ร่วมมือกับศัตรูเพื่อนำทรัพย์สินสมบัติที่ยึดได้กระจายให้กับชาวนาผู้ยากจน
5. ยกเลิกภาษีที่ญี่ปุ่นและฝรั่งเศสจัดเก็บ รวมถึงเปลี่ยนแปลงระบบภาษีให้มีความยุติธรรมมากขึ้น
6. แบ่งปันที่ดินที่ยึดมาได้อย่างเป็นธรรมและลดค่าเช่าที่ดิน
7. กำหนดชั่วโมงทำงานให้เหลือ 8 ชั่วโมงต่อวัน รวมถึงกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำและประกันสิทธิให้แก่กรรมกร
8. สร้างเศรษฐกิจของชาติให้เป็นอิสระและทำการจัดตั้งธนาคารแห่งชาติขึ้น
9. พัฒนาระบบการศึกษาในชาติ
10. สร้างความสัมพันธ์อันดีต่อมิตรประเทศต่างๆ ที่กำลังต่อสู้เพื่ออิสรภาพ¹⁰

⁹ Nguyễn Trọng Phúc, Tim hiểu lịch sử Đảng Công Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002 (เรียนรู้ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการกลาง 2473-2545) (Hà Nội: Nhà xuất bản lao động, 2003), pp. 223-225.

¹⁰ Melanie Beresford, Vietnam politic, economic and society (London: Pinter Publishers, 1988), p.20.

จากนโยบายทั้ง 10 ประการของเวียดนามก็จะเห็นได้ว่าเวียดนามในฐานะองค์การแนวร่วมได้เน้นนโยบายประชาชาติที่มีลักษณะประสานลัทธิชาตินิยมเข้ากับการต่อสู้ทางชนชั้น นั่นก็คือการประสานกรรมกรและชาวนาให้เป็นแนวร่วมประชาชาติจึงเน้นเรื่องการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของกรรมกรและชาวนาแทนที่จะเน้นในเรื่องการปฏิวัติทางชนชั้น ทั้งนี้เพราะเวียดนามต้องการดึงมวลชนให้มาเข้าร่วมนั่นเอง การประชุมสมัชชาประชาชนเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1945 ของพรรคครั้งนี้มีความหมายสำคัญต่อประวัติศาสตร์การปฏิวัติของประเทศเวียดนามเพราะถือว่าเป็นการปฏิวัติประชาชนทุกชนชั้นเป็นกำลังหลัก ใช้ชื่อการปฏิวัติครั้งนี้ว่า “การปฏิวัติเดือนสิงหาคม 1945” ซึ่งการปฏิวัติเดือนสิงหาคมเป็นการต่อสู้ทางการเมืองควบคู่ไปกับการใช้อาวุธโดยมีแนวร่วมเวียดนามซึ่งก็คือพรรคคอมมิวนิสต์ร่วมกับประชาชนและกองทัพเวียดนามเป็นแนวหน้าดำเนินการต่อสู้ที่สำคัญ¹¹

เมื่อญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ฝรั่งเศสยังไม่ได้กลับเข้ามาปกครองในเวียดนามโดยทันที ส่งผลให้เวียดนามตกอยู่ในสภาวะปลอดอำนาจต่างชาติ มีหลายกลุ่มอำนาจทางการเมืองในเวียดนาม เช่น พรรคชาตินิยมเวียดนาม (Việt Nam Quốc Dân Đảng: VNQDD) สหพันธ์ปฏิวัติเวียดนามรวมถึงเวียดนามที่ต่างแย่งชิงเข้าปกครองเวียดนาม ในภาคใต้ของเวียดนาม โดยเฉพาะที่เมืองไซ่ง่อน อิทธิพลของเวียดนามที่มีอยู่อย่างจำกัดเพราะในภาคใต้มีองค์กรทางการเมืองหลายกลุ่ม เช่น องค์กรกวาดตายเป็นหัวหอกและกลุ่มชาตินิยมในภาคใต้ที่รวมตัวกันจัดตั้งแนวร่วมแห่งชาติ (United National Front) ทำให้ ทรัน วัน เซา (Tran Van Giap) ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนและเวียดนามสาขาภาคใต้ได้ยื่นข้อเสนอให้กองกำลังแนวร่วมแห่งชาติ โดยอ้างเหตุผลจากการที่ฝ่ายสัมพันธมิตรเป็นฝ่ายที่ชนะในสงคราม การที่ขบวนการต่างๆ ในแนวร่วมแห่งชาติเคยให้ความร่วมมือกับญี่ปุ่นและเคยร่วมมือกับรัฐบาล เตร์ริน ตรอง กิมที่เป็นฝ่ายแพ้สงครามก็เท่ากับว่าเป็นศัตรูของฝ่ายสัมพันธมิตร ดังนั้น ขบวนการดังกล่าวควรเข้ามาร่วมกับเวียดนามที่ได้รับการยอมรับจากฝ่ายสัมพันธมิตร จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ขบวนการชาตินิยมในเวียดนามได้ยอมร่วมมือกับฝ่ายเวียดนาม นอกจากนี้เวียดนามยังใช้เหตุผลเรื่องความอดอยากและภาวะความสับสนวุ่นวายในบ้านเมืองที่เกิดขึ้นทำการโฆษณาเพื่อปลุกกระดมประชาชนให้ต่อต้านญี่ปุ่นและฝรั่งเศสซึ่งก็ได้ทำให้มีการต่อสู้ของประชาชนเกิดขึ้นในเกือบทุกท้องที่ของเวียดนาม

¹¹ Nguyễn Trọng Phúc, Tìm hiểu lịch sử Đảng Cộng Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002 (เรียนรู้ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการกลาง 2473-2545), pp. 223-226.

หลังจากที่ญี่ปุ่นแพ้สงคราม รัฐบาลตรีน ตรอง กิมก็ยังคงทำอยู่ในอำนาจ จนถึงวันที่ 19 สิงหาคม ค.ศ. 1945 มีการลุกขึ้นต่อสู้ที่ฮานอย ประชาชนร่วมกันชุมนุมประท้วงตามถนนสายต่างๆ เพื่อเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีตรีน ตรอง กิมลาออกจากตำแหน่ง ให้จักรพรรดิเบาได้สละราชสมบัติและมอบอำนาจการปกครองให้กับเวียดนามห์ ต่อมาวันที่ 23 สิงหาคม ค.ศ. 1945 ประชาชนเมืองไฮ่งอนได้เข้าร่วมต่อสู้ด้วยการประท้วงบนท้องถนนและเข้ายึดอาคารที่ทำการบริหารต่างๆ¹² ในที่สุดคณะรัฐมนตรีของนายตรีนตรองกิมได้สิ้นสุดภาพเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม ค.ศ. 1945 จักรพรรดิเบาได้ยอมสละราชสมบัติเป็นสามัญชนโดยใช้ชื่อว่า หวินห์ถุย (Vinh Thuy) และยอมยกอำนาจแก่เวียดนามห์ ทำให้ประชาชนที่ไฮ่งอนและบริเวณใกล้เคียงรวมถึงกลุ่มติดอาวุธต่างๆ สามารถเข้ามายึดเมืองไฮ่งอนได้สำเร็จ

ดังนั้นสามารถกล่าวโดยสรุปถึงเหตุการณ์การปฏิวัติเดือนสิงหาคมได้ว่า ตั้งแต่กลางเดือนสิงหาคมเป็นต้นมา เวียดนามห์เริ่มทำการเรียกร้องเอกราช วันที่ 16 สิงหาคม เวียดนามห์สามารถยึดสถานที่สำคัญจากทหารญี่ปุ่นได้และวันที่ 20 สิงหาคม ได้จัดตั้งคณะกรรมการปฏิวัติเฉพาะกาลขึ้นที่ฮานอย วันที่ 27 สิงหาคมได้จัดการประชุมเพื่อจัดตั้งคณะรัฐบาลและในวันที่ 30 สิงหาคม ค.ศ. 1945 นับว่าเป็นวันสิ้นสุดการปกครองในระบอบจักรพรรดิของเวียดนาม¹³ ผลการปฏิวัติเดือนสิงหาคม 1945 ได้ทำให้เวียดนามห์เป็นกลุ่มการเมืองที่ประสบผลสำเร็จในการแย่งชิงอำนาจการปกครองในเวียดนามซึ่งการปฏิวัติเดือนสิงหาคมนับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในประวัติศาสตร์เวียดนาม

เวียดนามห์ได้ใช้โอกาสของชัยชนะจากการปฏิวัติเดือนสิงหาคมประกาศเอกราชเวียดนามในวันที่ 2 กันยายน ค.ศ. 1945 และจัดตั้งเป็น “สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม” จากเหตุการณ์นี้ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนก้าวขึ้นมาบริหารประเทศอย่างเต็มรูปแบบและกลายเป็นองค์กรหลักในการจัดการบริหารประเทศอย่างเป็นทางการ ในวันเดียวกันนั่นเองได้มีการจัดตั้งคณะรัฐบาลชั่วคราวที่ประกอบด้วยรายชื่อดังต่อไปนี้

¹² Thông Tấn Xã Việt Nam Văn Phòng Chính Phủ, Chính phủ Việt Nam 1945-2003(รัฐบาลเวียดนาม 2488-2546),(Hà Nội: Nhà Xuất Bản Thông Tấn, 2004), pp.26-27.

¹³ สุด จอนเจดสิน, ประวัติศาสตร์เวียดนามตั้งแต่สมัยอาณาจักรฝรั่งเศสถึงปัจจุบัน, หน้า 166.

ตารางที่ 1
คณะรัฐบาลชั่วคราวของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม

ตำแหน่ง	รายนาม	พรรคสังกัด
ประธานาธิบดีและ รมว. ต่างประเทศ	โฮจิมินห์ (Hồ Chí Minh)	พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน
รมว.กิจการมหาดไทย	หวอ เหงียน ซ้ำป (Võ Nguyễn Giáp)	พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน
รัฐมนตรีว่าการโฆษณาและ ประชาสัมพันธ์	เติน ฮุย เรียว (Trần Huy Liệu)	พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน
รัฐมนตรีว่าการเรื่องเด็กและ เยาวชน	เซียง ซึก เอียน(Dương Đức Hiền)	เวียดนามห์
รัฐมนตรีว่าการเศรษฐกิจ	เหงียน มัง ฮ่า (Nguyễn Mạnh Hà)	ไม่ปรากฏข้อมูล
รัฐมนตรีว่าการพัฒนาสังคม	เหงียน วัน โต๋ (Nguyễn Văn Tô)	ไม่สังกัดพรรคใด
รัฐมนตรีว่าการยุติธรรม	วู จอง แคง(Vũ Trọng Khánh)	อดีตนายกเทศมนตรีเมือง ไฮฟองในรัฐบาลเดรินตรอง กิมเคยให้ความช่วยเหลือ เวียดนามห์เมื่อเหตุการณ์ ปฏิวัติเดือนสิงหาคม
รัฐมนตรีว่าการสาธารณสุข	ฟาม หงอก ทัก(Pham Ngọc Thach)	พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน
รัฐมนตรีว่าการสารสนเทศและ คมนาคม	ด่าว จอง คิม (Đào Trọng kim)	ไม่ปรากฏข้อมูล
รัฐมนตรีว่าการแรงงาน	เล วัน เอียน (Lê Van Hiền)	พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน
รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการคลัง	ฟาม วัน ดง (Pham Văn Đồng)	พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน
รัฐมนตรีว่าการศึกษาธิการ	วู ดิน เฮว (Vũ Đình Hoe)	เวียดนามห์
รัฐมนตรีว่าการเกษตร	กู ฮุย เกิน (Cù Huy Cận)	เวียดนามห์ ¹⁴

¹⁴ Thông Tấn Xã Việt Nam Văn Phòng Chính Phủ, Chính phủ Việt Nam 1945-2003(รัฐบาลเวียดนาม 2488-2546), pp. 464-465.

ในวันที่ 10 กันยายน ค.ศ. 1945 โฮจิมินห์ได้มีคำสั่งหมายเลขที่ 23 ให้แต่งตั้งนายหวินห์ถู่ยหรืออดีตจักรพรรดิเบาใต้ให้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของคณะรัฐบาลชั่วคราวสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม¹⁵ อย่างไรก็ตาม พรรคได้กล่าวถึงการปฏิวัติเดือนสิงหาคมว่าเป็นการปฏิวัติที่เปลี่ยนแปลงประเทศเวียดนามจากประเทศอาณานิคมกึ่งศักดินาให้กลายเป็นประเทศเอกราชที่มีอธิปไตยและเป็นยุคสมัยของประชาชนอย่างแท้จริง กล่าวคือ พรรคต้องการที่จะทำให้ประชาชนสามารถเป็นเจ้าของที่ดินเพื่อทำการเพาะปลูกได้อย่างอิสระโดยไม่ต้องเช่าที่ดินซึ่งการดำเนินงานของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนนั้นจะใช้เวียดนามเป็นแนวหน้าทางการต่อสู้โดยที่พรรคจะเป็นองค์กรนำที่ทำหน้าที่วางแผนดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

2.3 การเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองของจีนและอังกฤษในเวียดนาม

การจัดประชุมพอตสدام (Potsdam) ระหว่างมหาอำนาจ ได้จัดประชุมเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม ค.ศ. 1945 ที่ประเทศเยอรมนี ในข้อตกลงพอตสدامระบุให้ฝ่ายสัมพันธมิตรที่เป็นฝ่ายชนะสงครามโลกครั้งที่ 2 เข้ามาปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นในเวียดนามและกำหนดให้แบ่งเวียดนามออกเป็นสองส่วนโดยใช้เส้นขนานที่ 16 เป็นเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ ทางเหนือเส้นขนานที่ 16 หรือเวียดนามภาคเหนือกำหนดให้ทหารจีนคณะชาติเข้ามาปลดอาวุธทหารญี่ปุ่น ส่วนทางใต้เส้นขนานที่ 16 หรือเวียดนามภาคใต้ให้กองทัพอังกฤษเข้ามาปลดอาวุธ

กองทัพจีนคณะชาติได้เข้ามาในเวียดนามตั้งแต่เดือนตุลาคม ค.ศ. 1945 เป็นกองทหารของรัฐบาลเจียงไคเช็คมีนายพลลู่อันเป็นแม่ทัพ เมื่อกองทัพจีนเดินทางเข้ามาในเวียดนามได้สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนเวียดนามเป็นอย่างมากเพราะได้เข้ามาปล้นทรัพย์สินของชาวเวียดนาม ทางพรรคได้มองว่ากองทัพจีนคณะชาติมีจุดประสงค์แอบแฝงที่นอกจากมาเวียดนามเพื่อปลดอาวุธ คือ กองทัพจีนคณะชาติต้องการเข้ามากำจัดลัทธิคอมมิวนิสต์และล้มล้างรัฐบาลคณะปฏิวัติเพื่อหยุดการเคลื่อนไหวของโฮจิมินห์¹⁶ และจีนต้องการทำเพื่อผลประโยชน์ของประเทศตนไปในคราวเดียวกัน กล่าวคือ จีนได้ทำข้อตกลงไว้กับฝรั่งเศสว่าถ้าจีนสามารถเปิดทางให้ฝรั่งเศสกลับเข้ามาปกครองเวียดนามได้ ฝรั่งเศสยินดียกเลิกกรรมสิทธิ์ของตนที่เชียงไฮ้และ

¹⁵ Ibid,p.32.

¹⁶ Viện khoa học xã hội Việt Nam, Lịch sử Việt Nam tập X 1945-1950(ประวัติศาสตร์เวียดนาม ฉบับที่ 10 ปี 2488-2493)(Hà Nội: Nhà xuất bản khoa học xã hội, 2007), p.70.

เมืองท่าต่างๆ ในจีนตามที่ฝรั่งเศสเคยครอบครองกรรมสิทธิ์ไว้ก่อนหน้านี้ อีกทั้งจากประวัติศาสตร์ที่เวียดนามต้องปลดแอกตัวเองจากจีนมากกว่าพันปี ทำให้โฮจิมินห์เลือกที่จะประนีประนอมกับจีนเพื่อป้องกันไม่ให้จีนใช้เป็นข้ออ้างตั้งกองทหารประจำการไว้ในภาคเหนือของเวียดนาม วอ เหงวียน ซ้าป ผู้นำคนสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนได้เรียกร้องให้ชาวเวียดนามอดทนต่อการยึดครองจากกองทัพก๊กมินตั๋งของจีน ดังนี้

“.....เรารู้ดีถึงเจตนาที่เลวทรามของพวกก๊กมินตั๋ง พวกเขาเป็นศัตรูร้ายของการปฏิวัติ เราต้องป้องกันและต่อต้านความพยายามของพวกเขาที่ต้องการโค่นล้มรัฐบาลปฏิวัติชั่วคราวและแต่งตั้งตัวแทนของพวกเขาขึ้นแทนที่ แต่ในช่วงเวลาของจุดเปลี่ยนเช่นนี้เราต้องรอจังหวะและต้องหลีกเลี่ยงการปะทะที่จะเกิดขึ้นเพราะรัฐบาลปฏิวัติเพิ่งก่อตั้งและต้องการเวลาเพื่อสร้างความเข้มแข็ง”¹⁷

ในส่วนทางใต้เส้นขนานที่ 16 นายพลดักลาส เกรซี (Douglas Gracey) แม่ทัพกองทัพอังกฤษเป็นผู้นำกองทัพอังกฤษเข้ามาปลดอาวุธทหารญี่ปุ่น เหตุผลส่วนหนึ่งก็เพื่อปูทางให้ฝรั่งเศสกลับเข้ามาในเวียดนามอีกครั้ง¹⁸ ซึ่งกองทัพฝรั่งเศสได้เตรียมพร้อมกลับเข้ามาในเวียดนามตั้งแต่ในปลายปี 1944 เมื่อเริ่มมีข่าวว่ากองทัพสหรัฐอเมริกาจะยกพลขึ้นเวียดนามและสหรัฐฯ อาจให้การสนับสนุนกลุ่มชาตินิยมในเวียดนามทำให้นายพลเดอโกลของฝรั่งเศสตัดสินใจส่งทหารฝรั่งเศสเข้าประจำการเพื่อเตรียมพร้อมกลับมายึดครองอินโดจีนเมื่อสงครามยุติลง กล่าวคือในวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 1945 นายพลเดอโกลของฝรั่งเศสมีคำสั่งให้พลเรือเอกจอร์จ เทียร์ ดาร์จองลิเออ (Georges Thierry d'Argenlieu) เป็นผู้บังคับการสูงสุดประจำอินโดจีน อีกทั้งยังได้ส่งจอง เซดีล (Jean Cedile) เดินทางมายังเวียดนามภาคใต้เป็นการล่วงหน้า นอกจากนี้ได้ส่งนายพลจาค พิลิปเลอแคลร์ค (Jacques Philippe Leclerc) แม่ทัพฝรั่งเศสเข้ามาประจำการที่ไซ่ง่อน¹⁹

¹⁷ Vo Nguyen Giap, *Unforgettable months and years* Translated by Mai Van Elliott (Ithaca: Cornell, 1975), p.47.

¹⁸ Lê Mậu Hãn, *Đại cương lịch sử Việt Nam tập 3 (1945-1995)*(รากฐานประวัติศาสตร์เวียดนาม เล่ม 3 ปี 2488-2538)(Hà Nội: Nhà xuất bản giáo dục, 2000), p.10.

¹⁹ สุต จอนเจดลิน, *ประวัติศาสตร์เวียดนามตั้งแต่สมัยอาณานิคมฝรั่งเศสถึงปัจจุบัน*, หน้า 168-170.

เมื่อสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามประกาศเอกราช จอห์น เดีลในในฐานะผู้แทนรัฐบาลฝรั่งเศสประกาศไม่ยอมรับเอกราชของเวียดนามและกล่าวว่าเวียดนามต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของฝรั่งเศสต่อไป คำประกาศดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากนายพลดักลาส เกรซีของอังกฤษ เมื่อเกิดการต่อสู้เพื่อแย่งชิงอำนาจระหว่างฝรั่งเศสและกลุ่มการเมืองของเวียดนามในภาคใต้ เกรซีตัดสินใจประกาศกฎอัยการศึกที่ภาคใต้ในวันที่ 21 กันยายน ค.ศ. 1945 เพื่อสั่งห้ามการชุมนุมประท้วงและทำการติดอาวุธให้ทหารฝรั่งเศส การกระทำดังกล่าวยิ่งทำให้สถานการณ์การต่อสู้ในภาคใต้เริ่มเลวร้ายลง²⁰ ดังนั้น เพื่อเป็นการยุติปัญหาที่ภาคใต้ กองทัพอังกฤษสัญญาว่าจะหาทางให้กองทหารฝรั่งเศสเข้ามาประจำการในภาคใต้เพื่อคุมสถานการณ์ให้สงบ จากนั้นอังกฤษจะถอนกำลังฝ่ายตนออกมาทันที นายพลเลแคลร์คของฝรั่งเศสจึงเลือกใช้กำลังปิดล้อมและสู้รบกับเวียดนามที่ภาคใต้จนเวียดนามในภาคใต้ได้สลายตัวและกลายเป็นเพียงกลุ่มกองกำลังขนาดเล็ก ฝรั่งเศสได้ผลักดันเวียดนามที่อยู่ในเมืองให้เข้าไปอยู่ในเขตชนบท²¹ นอกจากนี้ฝรั่งเศสยังได้จัดตั้งคณะบริหารงานชุดใหม่ขึ้นที่เวียดนามภาคใต้อีกด้วย

ฝรั่งเศสสามารถกลับเข้ามาในเวียดนามภาคใต้ได้โดยไม่ลำบากมากนัก เหตุผลส่วนหนึ่งเป็นเพราะพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนยังไม่สามารถปกครองเวียดนามได้อย่างเต็มรูปแบบ เวียดนามยังมีอำนาจอย่างเต็มที่เฉพาะในทางภาคเหนือของเวียดนามเท่านั้น ส่วนทางภาคใต้เวียดนามยังไม่สามารถยึดครองได้เพราะหลังจากที่ญี่ปุ่นออกไปจากเวียดนามก็มีกลุ่มทางการเมืองในภาคใต้ เช่น กลุ่มกาวต่าย หัวหน้ารวมถึงกลุ่มการเมืองอื่นๆต่างแย่งชิงกันเป็นใหญ่และสู้รบกันเองที่ภาคใต้ประกอบกับมีกลุ่มคนในภาคใต้ที่ได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและได้รับผลประโยชน์จากการปกครองแบบอาณานิคมของฝรั่งเศสสนับสนุนให้ฝรั่งเศสกลับเข้ามาปกครองเวียดนามซึ่งเหตุผลดังกล่าวได้ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์ไม่สามารถเข้าควบคุมภาคใต้ได้อย่างสมบูรณ์

²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 168-169.

²¹ George McTurnan Kahin and John W. Lewis, *The United States in Vietnam* (New York: A Delta Book, 1967), pp.23-24

2.4 การประชุมคณะกรรมการกลางพรรค เรื่อง “สงครามปฏิวัติและการสร้างประเทศ”

การประกาศเอกราชของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามในปี 1945 ได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงหลายด้านภายในเวียดนาม ทั้งด้านการปกครอง ด้านเศรษฐกิจและสังคมซึ่งความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้สร้างทั้งความยินดีให้กับประชาชนส่วนหนึ่ง แต่ก็ได้เกิดภาวะสับสนวุ่นวายจากการแทรกแซงเวียดนามของจีนและอังกฤษ รวมถึงปัญหาที่ฝรั่งเศสต้องการกลับเข้ามาปกครองเวียดนาม นอกจากนี้ปัญหาทางการเมืองแล้วนั้นสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามซึ่งขณะนั้นมีอำนาจเหนือเวียดนามภาคเหนือยังประสบปัญหาเรื่องความอดอยากขาดแคลนอาหารที่เกิดจากภัยธรรมชาติและภาวะสงคราม ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนจำเป็นต้องมีนโยบายเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น พรรคจึงจัดการประชุมคณะกรรมการประจำพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนในวันที่ 25 พฤศจิกายน ค.ศ. 1945 เรื่อง “สงครามปฏิวัติและการสร้างประเทศ” โดยมีสาระสำคัญของการประชุม ดังนี้คือ

พรรคได้สรุปผลจากชัยชนะในการปฏิวัติเดือนสิงหาคมว่า ถึงแม้พรรคจะได้ชัยชนะจนสามารถจัดตั้งคณะรัฐบาลปฏิวัติชั่วคราวได้ แต่ทางพรรคยังคงไม่มีประสบการณ์ด้านการปกครองอย่างเพียงพอจนทำให้เกิดการต่อต้านจากกลุ่มการเมืองอื่นๆ ขึ้นในประเทศ นอกจากนี้พรรคต้องควบคุมสถานการณ์ภายในประเทศให้อยู่ในความสงบแล้วนั้น สิ่งที่พรรคจำเป็นต้องทำเพิ่มเติม คือ ต้องหยุดยั้งระบอบอาณานิคมของฝรั่งเศสที่กำลังจะกลับมาในเวียดนามด้วยความช่วยเหลือของอังกฤษ มีความเป็นไปได้ว่าอังกฤษไม่ต้องการให้เวียดนามได้รับเอกราชเพราะอังกฤษที่เคยอ้างว่าต้องฟื้นฟูสถานะเดิมก่อนสงคราม แต่ความจริงอังกฤษเกรงว่าการเคลื่อนไหวของขบวนการชาตินิยมเพื่อเอกราชของเวียดนามอาจจะส่งผลกระทบต่อระบอบอาณานิคมในประเทศอื่น เช่น ระบอบอาณานิคมของอังกฤษในเอเชีย คือ กระทบในประเทศมลายา พม่าและอินเดีย ดังนั้นทางพรรคจึงเห็นว่างานที่สำคัญที่สุดในช่วงเริ่มต้นของเอกราชสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม คือ การสร้างประเทศและการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศให้ดีขึ้น²²

²² Nguyễn Trọng Phúc. Tìm hiểu lịch sử Đảng Công Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002 (เรียนรู้ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการกลาง 2473-2545), pp.243-249.

2.4.1 นโยบายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน

ช่วงเริ่มต้นของเอกราชนั้นสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามอยู่ในภาวะที่อ่อนแอทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ทางด้านอุตสาหกรรมก็ด้อยพัฒนา เกษตรกรรมถูกทอดทิ้งเพราะที่ดินมากกว่าร้อยละ 50 ถูกทิ้งร้างอันเนื่องมาจากภาวะสงคราม ถึงแม้ว่าเวียดนามในช่วงเวลานี้จะได้รับเอกราชแต่ประชาชนไม่มีความสุขกับอิสรภาพที่ได้รับ ดังนั้นเอกราชที่ได้มาจึงยังไม่มี ความหมายถ้าประชาชนยังคงลำบากและอดอยากอยู่ รัฐบาลจึงจำเป็นต้องแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยการวางนโยบายเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน คณะรัฐบาลชั่วคราวที่ได้ตั้งเมื่อวันที่ 2 กันยายน ค.ศ. 1945 ได้วางแผนพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนใน 6 ประเด็น ดังนี้

1. แก้ไขปัญหาความอดอยากของประชาชนด้วยการเพิ่มการผลิต พร้อมทั้งรณรงค์บริจาคข้าวสารเพื่อช่วยคนจน
2. แก้ไขปัญหาความรู้หนังสือของประชาชน
3. จัดการเลือกตั้งทั่วไปและร่างรัฐธรรมนูญ
4. ส่งเสริมให้ประชาชนขยัน ประหยัดและซื่อสัตย์ เพื่อลดล้างความเคยชินจากการปกครองของประเทศเจ้าอาณานิคม
5. ยกเลิกการเก็บภาษีที่ฝรั่งเศสเคยเก็บและห้ามสูบบุหรี่
6. ให้อิสระทางการนับถือศาสนาและส่งเสริมความสามัคคีระหว่างศาสนา²³

นอกจากภาวะความอดอยากที่เกิดขึ้นในประเทศ อันเกิดจากภาวะสงครามที่ฝรั่งเศสได้กักตุนข้าวเพื่อใช้เป็นเสบียงและผลิตสุรา รวมถึงญี่ปุ่นกักตุนข้าวเพื่อใช้เลี้ยงกองทัพและทำสงคราม ภาวะความอดอยากยังเกิดขึ้นจากปัจจัยทางสภาพภูมิอากาศช่วงก่อนฤดูหนาวปี 1945 อัตราการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่ได้ต่ำกว่าอัตราค่าเฉลี่ยที่ควรจะได้ทั้งหมด อีกทั้งได้เกิดปัญหา

²³ Thông Tấn Xã Việt Nam Văn Phòng Chính Phủ, Chính phủ Việt Nam 1945-2003 (รัฐบาลเวียดนาม 2488-2546), p.28.

น้ำท่วมในบริเวณดังกล่าวทำให้ชาวไร่ชาวนาละทิ้งที่ดินปลูกข้าวกว่า 400,000 เฮกเตอร์²⁴ คณะรัฐบาลชั่วคราวจึงได้แก้ปัญหาความอดอยากที่เกิดขึ้นด้วยการออกคำสั่งห้ามนำข้าวมาผลิตสุราและรัฐบาลลดปัญหาความอดอยากด้วยการขนส่งข้าวจากภาคใต้ ภาคกลางเข้าไปที่ภาคเหนืออย่างรีบด่วน เพียง 3 เดือนตั้งแต่ช่วงปลายปี 1945 ข้าวกว่า 700 ตันได้ถูกส่งไปที่ภาคเหนือและถูกกระจายต่อไปยังเขตชนบทเพื่อแก้ปัญหาความอดอยากในเบื้องต้น²⁵

พรรคมีนโยบายขอยุทธทรัพย์จากประชาชนที่มีฐานะดีเพื่อเป็นฐานกระตุ้นเศรษฐกิจ ทางพรรคด้วยการนำของเวียดนามห์และรัฐบาลได้ทำการรณรงค์ขอยุทธทรัพย์เพื่อเสริมสร้างและกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ เรียกว่า”สัปดาห์ทอง” (Tuần lễ vàng: Golden Week) ขึ้นที่เวียดนามเหนือในวันที่ 17-24 กันยายน ค.ศ. 1945 การรณรงค์ครั้งนี้ประสบความสำเร็จมากได้รับทองจากการบริจาคของประชาชนประมาณ 370 กิโลกรัมและได้รับเงินอีกจำนวน 60 ล้านดอลลาร์²⁶ พรรคได้นำทองจำนวน 370 กิโลกรัมและเงิน 40 ล้านดอลลาร์นำไปตั้งเป็นกองทุนเพื่อป้องกันชาติ (Quỹ Quốc phòng) และอีก 20 ล้านดอลลาร์สำหรับกองทุนเพื่อเอกราชของชาติ (Quỹ Độc lập)²⁷

นโยบายในขั้นต่อมาของพรรค คือ การยึดที่ดินที่เคยเป็นของเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศสและที่ดินของผู้ร่วมมือกับฝรั่งเศสเพื่อมาช่วยเหลือประชาชนในประเทศด้วยการนำที่ดินที่ยึดมาได้แบ่งให้แก่ชาวนายากจนและชาวนาที่ขาดแคลนที่ดินในวิญญูติธรรม นอกจากนี้ยังกำหนดให้ลดค่าเช่าที่ดินลง 25 เปอร์เซ็นต์และกำหนดให้เพิ่มการผลิตในที่ดินที่ถูกทิ้งร้าง ในวันที่ 20 ตุลาคม ค.ศ. 1945 รัฐบาลได้ประกาศลดค่าเช่าที่ดินลง 20 เปอร์เซ็นต์และยกเว้นการเก็บภาษีที่ดินในบริเวณที่ถูกน้ำท่วม²⁸ นอกจากความช่วยเหลือดังกล่าวแล้วประธานาธิบดีโฮจิมินห์ได้เรียกร้องให้ประชาชนทั่วประเทศต่อสู้กับความอดอยากด้วยการร่วมบริจาคข้าวและเสื้อผ้าด้วยความสมัครใจ

²⁴ William J. Duiker, *The communist road to power in Vietnam*, (Boulder: Westview Press, 1996), p.112.

²⁵ Lê Mậu Hãn, *Đại cương lịch sử Việt Nam tập 3 (1945-1995)* (จากฐานประวัติศาสตร์เวียดนาม เล่ม 3 ปี 2488-2538), p.29.

²⁶ Học Viện Chính Thị Quốc Gia Hồ Chí Minh phân viện Hà Nội khoa lịch sử đảng và tư tưởng hồ chí minh , *Lịch sử đảng cộng sản việt nam* (ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม) (Hà Nội: Nhà xuất bản đại học quốc gia hà nội, 1999) , p.76 .

²⁷ Thông Tấn Xã Việt Nam Văn Phòng Chính Phủ, *Chính phủ Việt Nam 1945-2003* (รัฐบาลเวียดนาม 2488-2546), p.31.

²⁸ Ibid, p.34

จากนโยบายนี้ทำให้ตลอดปี 1946 ผลผลิตที่ได้รับจากภาคเหนือเพิ่มขึ้นเป็น 192,500 ตันและสามารถช่วยบรรเทาความอดอยากได้ในระดับหนึ่ง

ในส่วนภาษา ทางพรรคได้ยกเลิกการจัดเก็บภาษีแบบที่เคยมีมาในระบอบอาณานิคม เริ่มจัดเก็บภาษีในระบอบใหม่ที่มีความยุติธรรมมากขึ้น ทางด้านการศึกษาคณะรัฐบาลชั่วคราวของพรรคได้เล็งเห็นว่าการปกครองในอดีตภายใต้ระบอบอาณานิคมและระบอบศักดินาที่เคยมีมาทำให้ประชากรไม่รู้หนังสือมากกว่า 95 เปอร์เซ็นต์²⁹ การไม่รู้หนังสือของประชากรจะเป็นการขัดขวางต่อการพัฒนาชีวิตของประชาชนและการพัฒนาประเทศ คณะรัฐบาลชั่วคราวจึงได้จัดให้มีการสอนภาษาเวียดนามให้แก่ชนทุกระดับชั้น วิธีจัดการเรียนการสอนหนังสือใช้วิธีสอนต่อๆ กันไป คือ ครูสอนหนังสือให้เด็ก เด็กจะไปสอนให้บิดา มารดา ปู่ย่า ตายาย หรือบางที่ภรรยา ก็เรียนหนังสือจากสามี การเรียนการสอนไม่จำเป็นต้องมีห้องเรียนเพราะสามารถที่จะเรียนได้ทุกที่

เป้าหมายทางการจัดการศึกษาของพรรคก็เพื่อทำให้ชาวเวียดนามสามารถอ่านออกและเขียนได้ภายในเวลาหนึ่งปีและการศึกษาของมวลชนต้องเคลื่อนไปในทุกท้องที่ของเวียดนาม³⁰ ในวันที่ 8 กันยายน ค.ศ. 1945 ประธานาธิบดีโฮจิมินห์ได้มีคำสั่งเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาด้วยการให้จัดตั้งกระทรวงศึกษาธิการขึ้นและผลของการศึกษาทำให้ภาษาเวียดนามได้รับการยอมรับในฐานะภาษาประจำชาติ โฮจิมินห์ในฐานะผู้นำสูงสุดของพรรคคอมมิวนิสต์และประธานาธิบดีของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามกล่าวถึงการศึกษาของประชาชนที่แสดงให้เห็นว่าพรรคและรัฐบาลให้ความสนใจต่อการศึกษาของประชาชนและการเข้าไปใกล้ชิดกับประชาชนในเรื่องการศึกษาดังนี้ คือ

“การกำจัดความไม่รู้หนังสือของประชาชนออกไปนั้นต้องเริ่มที่ชาวนาก่อน ทั้งนี้เพราะในสังคมของเวียดนามเป็นสังคมแบบเกษตรกรรมจึงมีชาวนาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของพลเมืองส่วนใหญ่ในประเทศ...การศึกษาต้องประยุกต์รูปแบบและวิธีการให้เหมาะสมแก่ชีวิต...ในเวลานั้นแม้ว่าจะมีข้อจำกัดของศัตรูและการกวาดล้างดำเนินอยู่ตลอดเวลา แต่การศึกษาก็ยังคงดำเนินอยู่ต่อไป ...การทำงานด้านการศึกษาของทวยราษฎร์จำเป็นต้องใช้ความเป็นผู้นำ เรามีกระทรวง กรม มณฑลและจังหวัดทำงานรับผิดชอบ ในระหว่างสงครามปลดแอก...ผู้นำควรทำงานร่วมอย่าง

²⁹ Học viên chính trị quốc gia hồ chí minh phân viện Hà Nội khoa lịch sử đảng và tư tưởng hồ chí minh , lịch sử đảng công sản việt nam(ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม), p.70.

³⁰ Ibid, p.113.

ใกล้ชิดและช่วยเหลือสมาชิกพรรคให้ชนะความยากลำบาก หลีกเลี่ยงการเอาแต่นั่งโต๊ะฟังรายงาน และออกคำสั่งแต่เพียงอย่างเดียว”³¹

ทางด้านอุตสาหกรรม การค้าและการธนาคาร รัฐบาลมีมาตรการกระตุ้นอุตสาหกรรม และการค้า ด้วยการสร้างโรงงานเพิ่ม นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ตั้งธนาคารแห่งชาติเพื่อพิมพ์ธนบัตร ในทางด้านการเกษตร เวียดนามได้ทำการปรับปรุงระบบชลประทานควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านอื่นด้วย ทั้งนี้เพราะเวียดนามเป็นประเทศเกษตรกรรมดังนั้นเพื่อเป็นการเพิ่มผลผลิตทางเกษตรกรรมรัฐบาลจึงจำเป็นต้องสร้างระบบชลประทานให้ดีขึ้นก่อน

นโยบายของพรรคเพื่อการขจัดความอดอยากหิวโหยและความไม่รู้หนังสือของประชาชน นั้นเป็นสิ่งที่ทำให้ประชาชนเชื่อมั่นในพรรคคอมมิวนิสต์มากขึ้น การรู้หนังสือของประชาชนส่งผลต่อการเผยแพร่ข้อมูลของพรรคเพื่อให้ประชาชนสามารถปฏิบัติตามได้ง่ายขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม การที่พรรคสามารถระดมมวลชนให้เข้าร่วมกับพรรคได้นั้น นอกจากใช้ความคิดทางชาตินิยมเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมแล้ว การลดความยากลำบากและลดการถูกกดขี่ของประชาชนก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถดึงมวลชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคได้เช่นกัน ในทางด้านสวัสดิภาพแรงงาน พรรคมีนโยบายลดชั่วโมงทำงานเหลือวันละ 8 ชั่วโมงต่อวันและเพิ่มสิทธิขั้นพื้นฐานให้แก่ชนชั้นกรรมากร รวมทั้งได้ประกันสิทธิขั้นพื้นฐานด้านอิสรภาพให้แก่ประชาชนชาวเวียดนามทุกคน

เพื่อความก้าวหน้าและความสำเร็จในงานสงครามต่อต้านและการสร้างประเทศของ คณะกรรมการกลางพรรคในวันที่ 31 ธันวาคม ค.ศ. 1945 รัฐบาลได้มีคำสั่งเลขที่ 78 สร้างคณะกรรมการวิจัยแผนงานสร้างประเทศของรัฐบาลขึ้น คณะกรรมการนี้มีสมาชิกที่อยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงของรัฐบาลรวม 41 คน โดยคณะกรรมการมีหน้าที่วิจัยแผนงานที่เหมาะสมเพื่อการสร้างประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ การเงิน สังคม วัฒนธรรมและวิจัยในการสร้างแผนงานอื่น³² แม้ว่าคณะรัฐบาลชั่วคราวของพรรคคอมมิวนิสต์ที่นำโดยโฮจิมินห์ได้ออกนโยบายต่างๆ เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน แต่กระนั้นก็ตามการปกครองในระบบคอมมิวนิสต์ของเวียดนามที่นำโดยพรรคคอมมิวนิสต์ยังไม่มีประสบการณ์เพียงพอเมื่อเทียบกับพรรคคอมมิวนิสต์

³¹ โฮจิมินห์, สรณิพนธ์โฮจิมินห์ นักขับไล่อเมริกันผู้ยิ่งใหญ่, แปลโดย วารินทร์ สิ้นสูงสุดและปาวรวดี วรุณจิต (กรุงเทพฯ: ไส เพรส, 2546), หน้า 36-40.

³² Thông Tấn Xã Việt Nam Văn Phòng Chính Phủ, Chính phủ Việt Nam 1945-2003 รัฐบาลเวียดนาม 2488-2546), p.35.

ของจีนถึงแม้ว่าสมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามจะประกอบด้วย ชาวไร่ชาวนา กรรมกร นักศึกษาและปัญญาชน เฉกเช่นเดียวกับพรรคคอมมิวนิสต์ของจีนก็ตาม

ในช่วงเริ่มต้นปฏิบัติงานพรรคคอมมิวนิสต์ พรรคมีเป้าหมายที่จะนำมวลชนให้เข้าร่วมในปฏิบัติการของพรรคที่เรียกว่าการระดมมวลชนนั่นเอง พรรคจำเป็นต้องจัดการเลือกตั้งเพื่อสร้างความชอบธรรมทางการปกครองในเดือนมกราคม ค.ศ.1946 เป็นการเลือกตั้งครั้งแรกของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามและเป็นการเลือกตั้งเพื่อลดความกดดันจากจีน เพื่อไม่ให้จีนคณะชาติใช้เป็นข้ออ้างในการยึดครองและตั้งกองทหารประจำการไว้ในเวียดนามเหนือ ทั้งนี้เพราะโฮจิมินห์ทราบดีว่าจีนคณะชาติสนับสนุนพรรคชาตินิยมเวียดนาม (Vietnamese Nationalist Party : VNQDD) มากกว่าเวียดนามห์ เพื่อเป็นการประนีประนอมโฮจิมินห์จึงสัญญากับนายพลลู่อี่นของจีนว่าจะจัดให้มีการเลือกตั้งและจัดตั้งรัฐบาลผสมที่มีทั้งตัวแทนของเวียดนามห์และพรรคชาตินิยมเวียดนาม

2.4.2 การเลือกตั้งครั้งแรกของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม

วันที่ 8 กันยายน ค.ศ. 1945 ประธานาธิบดีโฮจิมินห์ได้ลงนามประกาศให้จัดการเลือกตั้งเพื่อสร้างประชาธิปไตยของประเทศและเพื่อให้อำนาจคณะรัฐบาลปฏิวัติมีความมั่นคงมากขึ้น โดยกำหนดจัดการเลือกตั้งขึ้นในวันที่ 6 มกราคม ค.ศ. 1946 ประชาชนเวียดนามที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้โดยไม่แบ่งแยกเพศ ศาสนาและระดับชนชั้นทางสังคม การเลือกตั้งเป็นจะข้อพิสูจน์ให้โลกได้รู้ว่า “ประชาชนเวียดนามได้ตัดสินใจร่วมมือกันอย่างมั่นคงเพื่อต่อต้านจักรวรรดินิยมและตัดสินใจต่อสู้เพื่อเอกราชของประเทศ”³³

การเลือกตั้งทั่วไปที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ 6 มกราคม ค.ศ. 1946 ประชาชนให้ความสนใจเข้าร่วมการเลือกตั้งครั้งแรกของประเทศเป็นอย่างมากแต่ในหลายพื้นที่โดยเฉพาะทางภาคใต้ ฝรั่งเศสได้ทำการปราบปรามและขัดขวางการเลือกตั้งทำให้มีผู้ปฏิบัติงาน ทหารจำนวนมากต้องเสียชีวิตระหว่างการเลือกตั้ง กล่าวคือ ที่เมืองไซ่ง่อนและเมืองเจอะเล็น (Chợ Lớn) มีผู้ปฏิบัติงานและทหารเสียชีวิต 42 คนซึ่งในจำนวนนั้นมีเหงวียน วัน ทือ (Nguyễn Văn Tú) ผู้ปฏิบัติงานจากสหพันธ์แรงงานรวมอยู่ด้วย แม้กระนั้นการเลือกตั้งส่วนใหญ่ก็ยังเป็นไปโดยเรียบร้อย ในระดับเขตผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งกว่าร้อยละ 90 ได้ลงคะแนนให้ผู้สมัครจากกลุ่มเวียดนามห์

³³ Lê Mậu Hãn, Đại cương lịch sử Việt Nam tập 3 (1945-1995)(รากฐานประวัติศาสตร์เวียดนาม เล่ม 3 ปี 2488-2538). p.16-17.

ประธานาธิบดีโฮจิมินห์เป็นผู้สมัครที่ฮานอย ได้รับเลือกเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 98.4³⁴ นอกจากนี้ยังมีตัวแทนของพรรคดงมินโฮยหรือเวียดเก๊ก (Dong Minh Hoi) และเป็นตัวแทนของพรรคชาตินิยมเวียดนามหรือเวียดคววก (Vietnamese Nationalist Party : VNQDD)³⁵ ได้รับเลือกอีกจำนวนหนึ่ง

ผู้แทนที่ได้รับเลือกต่างให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่แก่รัฐบาลโฮจิมินห์ ทำให้รัฐบาลของโฮจิมินห์ กลายเป็นผู้แทนอย่างชอบธรรมของเวียดนามมีสิทธิในการจัดตั้งรัฐบาล ผลการเลือกตั้งได้แสดงให้เห็นความก้าวหน้าในสร้างประชาธิปไตยบนแผ่นดินเวียดนาม โดยรายงานคณะรัฐมนตรีที่จัดตั้งหลังการเลือกตั้งในเดือนมกราคม 1946 ได้แสดงให้เห็นถึงนโยบายของโฮจิมินห์ที่ต้องการลดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่จะเกิดขึ้นกับกลุ่มการเมืองอื่นในประเทศ โฮจิมินห์จึงได้กระจายตำแหน่งในรัฐบาลให้กับสมาชิกกลุ่มการเมืองอื่น เพราะยุทธวิธีที่สำคัญของเวียดมินห์ คือ ความยืดหยุ่นที่เน้นแสวงหาแนวร่วมจากทุกกลุ่มการเมืองและจากทุกชนชั้นในสังคมโดยการตั้งรัฐบาลผสม ดังนี้

³⁴ Học Viện Chính Thị Quốc Gia Hồ Chí Minh, 75 năm đảng công sản Việt Nam, 1930-2005 (75 ปี พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม 2473-2548) (Hà Nội: Nhà Xuất Bản Lý Luận Chính Trị, 2005), p. 85.

³⁵ William J. Duiker, The communist road to power in Vietnam, p.117.

ตารางที่ 2
คณะรัฐบาลของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม

ตำแหน่ง	รายนาม	พรรคสังกัด
ประธานาธิบดี	โฮจิมินห์	เวียดนามห์
รองประธานาธิบดี	เหงวียน ไฮ ทั้น (Nguyen Hai Than)	พรรคดงมินโฮย
รมว.ต่างประเทศ	เหงวียน เทื่อง เติม (Nguyen Tuong Tam)	พรรคชาตินิยมเวียดนาม
รมว.เศรษฐกิจ	จู บา เฟื่อง (Chu Ba Phuong)	พรรคชาตินิยมเวียดนาม
รมว.สาธารณสุข	เจื่อง ดินห์ ตริ (Truong Dinh Tri)	พรรคดงมินโฮย
รมว.เกษตร	โบะ ซวน เลียด (Bo Xuan Luat)	พรรคดงมินโฮย
รมว.คลัง	เล วัน เฮียน (Le Van Hien)	เวียดนามห์
รมว.ศึกษาธิการ	ดาง ไท มาย (Dang Thai Mai)	เวียดนามห์
รมว.ยุติธรรม	วู ดินห์ เฮว (Vu Dinh Hoe)	เวียดนามห์
รมว.มหาดไทย	เฮียน ทึก ค่าง (Huynh Thuc Khang)	ไม่สังกัดพรรคการเมืองใด
รมว.สาธารณสุข	จัน ดาง ควา (Tran Dang Khoa)	ไม่ปรากฏข้อมูล
รมว.กลาโหม	ฟาน แองค์ (Phan Anh)	ไม่สังกัดพรรคการเมืองใด
ประธานสภาองทัพ	วอ เหงวียน ซ้าป	เวียดนามห์ ³⁶

³⁶ Thông Tấn Xã Việt Nam Văn Phòng Chính Phủ, Chính phủ Việt Nam 1945-2003(รัฐบาลเวียดนาม 2488-2546), pp. 466-467.

อย่างไรก็ตามมีความขัดแย้งในงานเขียนทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการเลือกตั้งครั้งแรกของเวียดนาม ตามที่เือง เวิน มาย เอลเลียตบุคคลผู้ซึ่งเคยอยู่ในกลุ่มชนชั้นนำที่ทำงานกับฝรั่งเศสในช่วงที่เวียดนามตกเป็นอาณานิคม เพราะบิดาของผู้เขียนเป็นข้าราชการระดับสูงของเวียดนาม เือง เวิน มาย เอลเลียตได้กล่าวถึงการเลือกตั้งของเวียดนามไว้ในบันทึกความทรงจำของเธอเรื่อง “หลิวศักดิ์สิทธิ์” ว่าไฮต้องการให้รัฐบาลของเขามีความชอบธรรม ไฮจึงประกาศการเลือกตั้งทั่วประเทศขึ้น กลุ่มปักษ์ต่างส่งเสียงประท้วงกันอย่างหนักเพราะเกรงว่าตนจะถูกเวียดนามห์เป็นต่อ ไฮจึงสัญญาว่าจะอะไรจะเกิดขึ้นแล้วแต่ เขาจะเก็บที่นั่นหลายๆ ที่ในสภาผู้แทนราษฎรไว้ให้ ฉะนั้น ก่อนการออกเสียงเลือกตั้งผลจึงถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าแล้ว....³⁷

จากข้อความในบันทึกดังกล่าวได้แสดงให้เห็นถึงการเลือกตั้งในอีกแง่มุมหนึ่งที่อาจจะไม่ได้เป็นไปตามที่พรรคกล่าวอ้างไว้ว่า “การเลือกตั้งครั้งแรกของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามว่าเป็นความสำเร็จของขบวนการและพรรคที่ทำให้ประชาชนสนับสนุนพรรคให้มีอำนาจในการปกครองประเทศอย่างชอบธรรม จากผลการเลือกตั้งจะเห็นว่าประชาชนทุกคน ทุกกลุ่มทุกชนชั้นได้ให้ความไว้วางใจในการปกครองประเทศแก่พรรค” ในทางกลับกันจากบันทึกของเือง เวิน มาย เอลเลียตทำให้เห็นว่าการอธิบายทางประวัติศาสตร์ในเหตุการณ์เดียวกัน ฝ่ายต่อต้านพรรคมองว่าการเลือกตั้งครั้งนี้ได้ถูกจัดตั้งขึ้นโดยไม่เป็นธรรม ผลการเลือกตั้งได้ถูกกำหนดไว้ล่วงหน้า ดังนั้นการเลือกตั้งในครั้งนี้จึงเป็นการจัดตั้งของพรรคเพื่อสร้างความชอบธรรมในการปกครองของตนเอง แต่งานเขียนบันทึกส่วนตัวเช่นนี้ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากอคติส่วนตัวของผู้เขียนก็เป็นได้

³⁷ เือง เวิน มาย เอลเลียต, หลิวศักดิ์สิทธิ์, แปลโดย วิชาวรรณ ตูยานนท์,(กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2545), หน้า 177.

2.5 สงครามเวียดนามครั้งที่ 1 ระหว่างเวียดนามและฝรั่งเศส (สงครามเดียนเบียนฟู)

วันที่ 6 กันยายน ค.ศ. 1945 กองทหารอังกฤษมาขึ้นบกที่ไซ่ง่อนตามข้อตกลงพอตสدام อังกฤษต้องการเข้ามาเตรียมการช่วยเหลือฝรั่งเศสให้กลับเข้ามาในอินโดจีน ในส่วนของฝรั่งเศสได้ร่วมมือกับองค์การทางการเมืองในภาคใต้จัดตั้งรัฐบาลขึ้นที่เวียดนามภาคใต้และได้ทำลายคณะกรรมการประชาชนสาขาภาคใต้ของเวียดนามห์ จนทำให้สถานการณ์ที่ภาคใต้อยู่ในภาวะไม่สงบ วันที่ 22 กันยายน ค.ศ. 1945 กองทหารฝรั่งเศสติดอาวุธได้เปิดฉากโจมตีแนวร่วมเวียดนามห์ที่ไซ่ง่อน ทำให้ในวันที่ 23 กันยายน ค.ศ. 1945 คณะกรรมการประชาชนสาขาภาคใต้ของเวียดนามห์ได้จัดประชุมและมีมติให้ตั้งคณะกรรมการสงครามต่อต้านในภาคใต้อันขึ้นโดยให้ ตรัน วัน เซา สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน สาขาภาคใต้เป็นประธานคณะกรรมการ³⁸

กองทหารประชาชนเวียดนามห์บางส่วนรีบเดินทางลงไปทางใต้เพื่อช่วยแนวร่วมเวียดนามห์ที่ภาคใต้ วันที่ 26 กันยายน ค.ศ. 1945 โฮจิมินห์ได้ประกาศให้เพื่อนร่วมชาติในภาคใต้ทำสงครามต่อต้านฝรั่งเศสผู้รุกราน รัฐบาลมีคำสั่งให้กองทัพและประชาชนภาคใต้อวมถึงประชาชนทั่วประเทศให้สนับสนุนการทำสงครามต่อต้านในภาคใต้และเร่งเพิ่มกำลังทหารในภาคใต้อย่างเร่งด่วน³⁹ ต้นปี 1946 แนวร่วมเวียดนามห์ได้สร้างที่มั่นเพื่อเตรียมพร้อมทำสงครามกับฝรั่งเศสไว้ที่เมืองไซ่ง่อน และเจอะเลิน โฮจิมินห์ได้เคยกล่าวเพื่อเรียกร้องให้เพื่อนร่วมชาติร่วมต่อสู้กับฝรั่งเศสไว้ว่า

“ จักรวรรดินิยมฝรั่งเศสได้ยกประเทศเรา(เวียดนาม)ให้กับญี่ปุ่น....แต่สหายร่วมชาติ(เวียดนาม)ได้ลุกขึ้นต่อต้านและตัดสินใจรักษาอิสรภาพไว้ เราไม่เกลียดชังประชาชนและประเทศฝรั่งเศสแต่เรากำลังต่อสู้กับนโยบายล่าอาณานิคมของฝรั่งเศส เราไม่รุกรานประเทศของผู้อื่น เราเพียงรักษาประเทศของเรา ต่อต้านฝรั่งเศสผู้รุกราน....สหายร่วมชาติทั่วประเทศ ผู้อยู่ตอนใต้ จงต่อต้านศัตรูอย่างถึงที่สุด ผู้อยู่ภาคกลางและภาคเหนือจงพยายามช่วยสหายทางใต้และจงอยู่ด้วย

³⁸ Nhà Xuất Bản Thành Phố Hồ Chí Minh, Lịch sử Sài Gòn-Chợ Lớn-Gia Định kháng chiến 1945-1975(ประวัติศาสตร์สงครามต่อต้านเมืองไซ่ง่อน-เจอะเลิน-ซาตั้ง ปี 2488-2518)(Hồ Chí Minh: Nhà Xuất Bản Thành Phố Hồ Chí Minh, 1994), p.42.

³⁹ Thông Tấn Xã Việt Nam Văn Phòng Chính Phủ, Chính phủ Việt Nam 1945 -2003 (รัฐบาลเวียดนาม 2488-2546), p.33.

ความตื่นตัวอยู่เสมอ...การทำสงครามต่อต้านเพื่อรักษาอิสรภาพของเวียดนาม เรามั่นใจว่าสงครามต่อต้านจะต้องได้ชัยชนะ”⁴⁰

เวียดนามและรัฐบาลเวียดนามเหนือได้ตระหนักถึงความไม่พร้อมในหลายด้าน ทั้งด้านกองกำลังและด้านปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศ เช่น ปัญหาความอดอยากขาดแคลนอาหารที่มีอยู่อย่างรุนแรงในขณะนั้น อีกทั้งปัญหาภายในที่เกิดขึ้นในพรรคคอมมิวนิสต์ กล่าวคือ พรรคคอมมิวนิสต์ที่นำโดยโฮจิมินห์ยังไม่สามารถคุมอำนาจบริหารได้ทั่วประเทศเพราะมีกลุ่มการเมืองคู่แข่งพยายามแย่งชิงอำนาจการปกครองจากพรรค ถึงแม้ว่าผลการเลือกตั้งครั้งแรกของเวียดนามพรรคได้รับเลือกอย่างเป็นทางการก็ตาม ความไม่พร้อมดังกล่าวได้เป็นปัจจัยที่ทำให้พรรคพยายามแสวงหาทางประนีประนอมกับฝรั่งเศสเพื่อที่เวียดนามจะได้มีเวลาเตรียมตัวทำสงครามต่อต้าน

ดังนั้นในวันที่ 6 มีนาคม ค.ศ. 1946 รัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามพร้อมรัฐบาลฝรั่งเศสเข้าร่วมประชุมที่ฮานอย โดยมีโฮจิมินห์และจอง แซงเตอญี(Jean Sainteny) ผู้แทนของรัฐบาลฝรั่งเศสเข้าร่วมประชุม ระหว่างการประชุมได้มีการลงนามในข้อตกลงเบื้องต้นของเวียดนาม-ฝรั่งเศส (Hiệp định Sơ bộ Việt-Pháp) ในข้อตกลงระบุให้ฝรั่งเศสยอมรับสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามว่าเป็นรัฐเสรี มีรัฐบาล รัฐสภา มีกองทัพและระบบการเงินเป็นของตนเอง เป็นรัฐอิสระที่อยู่ภายใต้สหพันธรัฐอินโดจีนและเครือจักรภพฝรั่งเศส รัฐบาลเวียดนามได้ประกาศความร่วมมือในการเป็นมิตรกับกองทัพฝรั่งเศสถ้ากองทัพฝรั่งเศสยินยอมทำตามสนธิสัญญาแห่งชาติในข้อตกลงเบื้องต้นของเวียดนาม-ฝรั่งเศส⁴¹ นอกจากนี้เวียดนามยอมให้กองทหารฝรั่งเศสจำนวน 15,000 คนเข้ามาที่ภาคเหนือแทนที่กองทหารของเจียงไคเช็คได้แต่ฝรั่งเศสต้องถอนกองทัพออกไปในช่วงเวลาที่กำหนดไว้⁴² การที่ฝรั่งเศสส่งทหารเข้ามาประจำการที่เวียดนามนับได้ว่าเป็นการกลับมาอย่างเป็นทางการอีกครั้งของฝรั่งเศสบนแผ่นดินเวียดนาม

⁴⁰ โฮจิมินห์, สรรนิพนธ์โฮจิมินห์ นักขับไล่อเมริกันผู้ยิ่งใหญ่, แปลโดย วารินทร์ สิ้นสูงสุดและปารวตี วรุณจิต, หน้า 23-24.

⁴¹ Học viên chính trị quốc gia hồ chí minh phân viện Hà Nội khoa lịch sử đảng và tư tưởng hồ chí minh , lịch sử đảng công sản việt nam(ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม), pp.83-84.

⁴² Thông Tấn Xã Việt Nam Văn Phòng Chính Phủ, Chính phủ Việt Nam 1945-2003 (รัฐบาลเวียดนาม 2488-2546), p.40.

ในวันที่ 10 มีนาคม ค.ศ. 1946 ประธานาธิบดีโฮจิมินห์ได้ส่งจดหมายไปให้กับกลุ่มทหารที่ภาคใต้เพื่ออธิบายสนธิสัญญาที่ทำกับฝรั่งเศส เรียกร้องให้ประชาชนสามัคคีและเชื่อในการนำของรัฐบาล เนื้อความในจดหมายมีดังนี้

“ ขอแจ้งข่าวให้กับสหหายและพี่น้องทหารในกองทัพทุกคนได้ทราบว่าการเจรจาระหว่างรัฐบาลเวียดนามและฝรั่งเศสในครั้งนี้เป็นการเจรจาเพื่อเปิดทางให้เกิดการเจรจาอย่างเป็นทางการในเวลาต่อมาไม่ใช่การเจรจาที่ไร้ประโยชน์ แต่เป็นก้าวแรกของการเจรจาที่จะนำไปสู่ชัยชนะ”⁴³

หลังจากลงนามสนธิสัญญาข้อตกลงเบื้องต้น ระหว่างเวียดนาม-ฝรั่งเศสก็มิได้ทำให้การต่อสู้ระหว่างฝรั่งเศสกับเวียดนามหยุดยั้งไปด้วย เมื่อกองทหารอังกฤษชุดสุดท้ายได้ถอนทัพออกจากภาคใต้ในวันที่ 5 มีนาคม ค.ศ. 1946 ฝรั่งเศสยังคงต้องการพื้นที่ระบอบอาณานิคมในภาคใต้ของเวียดนาม ทำให้เวียดนามและฝรั่งเศสต้องจัดการเจรจาขึ้นอีกครั้งหนึ่งที่เมืองดาลัด (Da Lat) เมื่อวันที่ 18 เมษายนถึงวันที่ 12 พฤษภาคม ค.ศ. 1946 มีเทียร์ ดาจองเลียเยอ(Thierry D'Argenlieu) เป็นผู้นำการประชุมฝ่ายฝรั่งเศส ทางด้านเวียดนามได้ส่ง วอ เหงวียน ซ้ำป เป็นตัวแทนร่วมประชุม ผู้นำฝรั่งเศสตั้งใจใช้การประชุมครั้งนี้ยกเลิกข้อตกลงเบื้องต้นที่ทำไว้กับเวียดนามเมื่อวันที่ 6 มีนาคม เพราะฝรั่งเศสต้องการสร้างระบบปกครองแบบอาณานิคมขึ้นมาใหม่แต่เวียดนามยืนยันที่จะรักษาความสงบ อิสระภาพ ความเท่าเทียมและความมั่นคงของประเทศทำให้การประชุมครั้งนี้ยังไม่ได้ผลสรุปในข้อตกลงที่แน่นอน นอกจากนี้ผู้แทนของฝรั่งเศสปฏิเสธที่จะถกเถียงปัญหาการหยุดยิงที่บริเวณภาคใต้

ท่ามกลางสถานการณ์ความยากลำบากต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในประเทศ เอกประชาของเวียดนามยังคงอยู่ในภาวะเปราะบางเนื่องจากต้องเตรียมรับมือกับกลุ่มศัตรูภายในประเทศ เช่น กลุ่มการเมืองฝ่ายปฏิปักษ์ต่างๆ และต้องรับมือกับศัตรูภายนอก คือ ฝรั่งเศส จากสภาวะการณ์นี้ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนและโฮจิมินห์ได้ทำการจัดตั้งเสียนเวียดหรือสันนิบาตเพื่อการรวมชาติเวียดนาม (Hội liên hiệp quốc dân Việt Nam หรือ Liên Việt) ในวันที่ 29 พฤษภาคม ค.ศ. 1946 พรรคต้องการให้เสียนเวียดเป็นส่วนขยายขององค์กรเวียดนามที่รวมเอาประชาชนและ

⁴³ Nhà Xuất Bản Thành Phố Hồ Chí Minh, Lịch sử Sài Gòn-Chợ Lớn-Gia Định kháng chiến 1945-1975 (ประวัติศาสตร์สงครามต่อต้านเมืองไซ่ง่อน-เจอะเลิน-ซาตั้ง ปี 2488-2518), p.92.

ขยายความร่วมมือระหว่างแนวร่วมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมายทุกกลุ่ม ทุกเชื้อชาติ ทุกศาสนาและทุกอาชีพเข้าร่วม ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า “เลียนเวียด” เป็นขบวนการที่ขยายออกจากเวียดมินห์เพื่อความเหมาะสมด้านกรวางนโยบายภายในประเทศและนโยบายการต่อสู้ให้สามารถรับมือกับสภาวะการณ์ที่จะเกิดขึ้นในประเทศได้มากกว่าเวียดมินห์

หลังจากการประชุมดาลัดได้เสร็จสิ้นลงโดยยังมีได้ข้อสรุปแน่นอน ทำให้ต้องจัดการประชุมขึ้นใหม่ในวันที่ 6 กรกฎาคม ถึงวันที่ 3 กันยายน ค.ศ. 1946 คณะรัฐบาลของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามนำโดยโฮจิมินห์และฟาม วัน ดง เข้าร่วมการเจรจากับฝรั่งเศสที่เมืองฟอนแตนโบล (Fontainebleau) เพื่อประชุมร่วมกับฝรั่งเศสเรื่องปัญหาสถานะเอกราชของเวียดนาม ฝรั่งเศสยังคงต้องการให้เป็นไปตามข้อตกลงที่ประชุมดาลัด ทำให้การเจรจายังคงไม่ได้ข้อสรุปที่แน่นอน มาริอุส มูเตร์ (Marius Mouter) รัฐมนตรีว่าการกิจการโพ้นทะเลของฝรั่งเศสประกาศว่าอินโดจีนยังคงเป็นอาณานิคมฝรั่งเศสต่อไป ในช่วงที่การประชุมกำลังดำเนินไปนั้นรัฐบาลฝรั่งเศสได้เตรียมการทำสงครามเพื่อครอบครองอินโดจีนอย่างต่อเนื่อง ระหว่างที่กำลังดำเนินการเจรจานั้น ฝรั่งเศสได้ส่งกำลังทหารเข้ามาในเวียดนามตลอดเวลาเพื่อเตรียมพร้อมยึดครองอินโดจีน ซึ่งหลังจากที่การเจรจาไม่เป็นผล กองทัพฝรั่งเศสและเวียดมินห์ได้เผชิญหน้าทางทหารจนนำไปสู่การสู้รบและกลายเป็นสงครามเวียดนามในที่สุด

การสู้รบระหว่างฝรั่งเศสและเวียดนามได้เริ่มต้นขึ้นอย่างเป็นทางการจากเหตุการณ์เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน ค.ศ. 1946 ฝรั่งเศสอ้างว่าฝ่ายเวียดนามได้จับกุมเรือของฝ่ายฝรั่งเศส เทียร์ดาจองลิเยอ ข้าหลวงใหญ่ของฝรั่งเศส จึงได้ขอความเห็นชอบจาก จอร์จ บิโดลต์ นายกรัฐมนตรีของฝรั่งเศสเพื่อใช้กำลังปราบปรามเวียดมินห์ หลังจากนั้นดาจองลิเยอมีคำสั่งโจมตีเมืองไฮฟองทันที พันเอกแดเบส (Debes) ผู้บังคับการทหารของฝรั่งเศสในเมืองไฮฟองจึงได้เริ่มโจมตีเมืองไฮฟองและเมืองกลางเติน ในวันที่ 23 พฤศจิกายน ค.ศ. 1946 เรือปืนของฝรั่งเศสได้ระดมยิงเมืองท่าไฮฟอง นอกจากนี้มีทหารฝรั่งเศสมากกว่า 1,000 คนมาขึ้นบกที่เมืองดานัง (Đà Nẵng)⁴⁴ ฝ่ายเวียดมินห์พยายามขอเจรจากับฝรั่งเศสแต่ฝรั่งเศสไม่ยอมเจรจาด้วยโดยอ้างว่าเวียดมินห์เป็นฝ่ายคอมมิวนิสต์ไม่ใช่ตัวแทนที่แท้จริงของชาวเวียดนาม

ผลจากการโจมตีของฝรั่งเศสทำให้ในวันที่ 30 พฤศจิกายน ค.ศ. 1946 ประธานาธิบดีโฮจิมินห์ได้มีคำสั่งเลขที่ 230 แต่งตั้งให้รัฐมนตรีกระทรวงกลาโหม วอ เหงวียน ซ้ำปเป็นผู้บัญชาการสูงสุดของกองทัพแห่งชาติ ในวันที่ 15 ธันวาคม ค.ศ. 1946 ประธานาธิบดีโฮจิมินห์ได้ส่ง

⁴⁴ Thông Tấn Xã Việt Nam Văn Phòng Chính Phủ, Chính phủ Việt Nam 1945-2003 (รัฐบาลเวียดนาม 2488-2546), p.46.

ข้อความไปยังนายเลอง บลูม (Leon Blum) นายกรัฐมนตรีของฝรั่งเศสเพื่อกล่าว้าถึงจุดยืนที่มั่นคงของเวียดนามและกำหนดเงื่อนไขในการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามกับฝรั่งเศส ข้อความที่ส่งไปนี้ฝรั่งเศสได้รับแต่ไม่มีการตอบกลับ⁴⁵

ดังนั้นพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามจึงได้จัดประชุมคณะกรรมการกลางพรรคขยายวงในวันที่ 18 ธันวาคม ค.ศ. 1946 เพื่อหาวิธีรับมือเมื่อฝรั่งเศสเริ่มทำการโจมตีที่เมืองไฮฟองและกลางเซินจนทำให้ประธานาธิบดีโฮจิมินห์ตัดสินใจทำสงครามต่อต้านกับจักรวรรดินิยมฝรั่งเศส โดยพรรคได้วางแนวทางการทำสงครามไว้ว่า อันดับแรกต้องเริ่มจากพรรคเป็นแกนนำประชาชนให้เข้าร่วมกับพรรคและเวียดมินห์ ในด้านการทหารเน้นทำสงครามยืดเยื้อเพื่อรักษากองกำลังของตนและโจมตีฝรั่งเศสไปพร้อมกันเพราะการทำสงครามยืดเยื้อจะทำให้ฝรั่งเศสอ่อนกำลังลงจนทำให้กองทัพเวียดมินห์สามารถเอาชนะได้ง่ายขึ้น เวียดมินห์เน้นโจมตีแบบจรรยาตแต่ทั้งนี้ต้องเร่งสร้างกองกำลังติดอาวุธที่มั่นคงก่อน ส่วนด้านเศรษฐกิจต้องเพิ่มการผลิตเพื่อให้สามารถเลี้ยงตัวเองได้ นอกจากนี้เวียดนามต้องสามารถผลิตอาวุธได้ด้วยตนเองเพื่อจัดส่งให้กับกองทัพในการทำสงครามปฏิวัติและการสร้างประเทศ⁴⁶

“...วันที่ 19 ธันวาคม ค.ศ. 1946 เสียงปืนของการต่อสู้ทั่วประเทศได้เริ่มขึ้น ทหารประชาชนที่ฮานอยใช้ความกล้าหาญเพื่อต่อต้านจักรวรรดินิยมฝรั่งเศสผู้รุกราน ประธานาธิบดีโฮจิมินห์เรียกร้องให้ลุกขึ้นสู้ทั่วประเทศและประกาศว่าพวกเราต้องการสันติภาพ พวกเราก็ต้องยอม แต่ยิ่งเรายอมมากเท่าไรฝรั่งเศสก็ยิ่งเข้ามาเบียดเบียน พวกเขาตั้งใจเข้ามาปล้นประเทศเราอีกครั้ง.....พวกเรายอมเสียสละทุกอย่างแต่ไม่มีวันยอมเสียประเทศ ไม่ยอมเป็นทาสอีกต่อไป สหายร่วมชาติพวกเราต้องลุกขึ้นต่อสู้ทั้งผู้ชายและผู้หญิง ไม่ว่าเด็กหรือแก่ ไม่แบ่งแยกชนชาติ ศาสนา พวกเราต้องร่วมกันต่อสู้เพื่อรักษาเวียดนาม”⁴⁷

⁴⁵ Ibid, p.46.

⁴⁶ Nguyễn Trọng Phúc, Tìm hiểu lịch sử Đảng Cộng Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002 (เรียนรู้ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการกลาง 2473-2545), pp.256-259.

⁴⁷ Hồ Chí Minh, Toàn tập (สรรณิพนธ์)(Hà Nội: Nxb Chính trị Quốc gia, 1995), p.480.

การที่ฝรั่งเศสเลือกก่อสร้างสงครามกับเวียดนามนั้นสามารถวิเคราะห์ได้อีกแง่หนึ่งว่า อาจเป็นเพราะความจำเป็นของฝรั่งเศสที่เล็งเห็นว่าฝ่ายเวียดนามโดยการนำของโฮจิมินห์กำลังมีความเข้มแข็งที่สูงขึ้นมาก สังเกตได้จากการที่โฮจิมินห์ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนทั่วประเทศที่พร้อมเข้าเป็นแนวร่วมในการต่อสู้เพื่อเอกราชของเวียดนาม รวมถึงกองทัพของเวียดนามที่มีความเข้มแข็งมั่นคงขึ้นและจากผลการเลือกตั้งครั้งแรกของเวียดนามที่โฮจิมินห์ได้รับชัยชนะ ด้วยเหตุผลเช่นนี้คงเป็นการยากที่ฝรั่งเศสจะกลับมายึดครองเวียดนามอีกครั้งโดยง่ายซึ่งถ้าฝรั่งเศสเลือกใช้สงครามแล้วชนวน่าจะกลับเข้ามาปกครองในเวียดนามได้เร็วกว่าการใช้วิธีประนีประนอม อย่างไรก็ตาม การทำสงครามของฝรั่งเศสในเวียดนามนั้นยังทำให้เวียดนามที่ได้รับการสนับสนุนเพิ่มขึ้นอีกโดยเฉพาะในเขตชนบท เวียดนามยังสามารถนำประชาชนในเขตชนบทให้เข้าร่วมกับเวียดนามได้แต่ฝรั่งเศสก็สามารถดึงชนชั้นสูงในเวียดนามที่ต่อต้านคอมมิวนิสต์เข้ามาเป็นพวกได้เช่นกัน

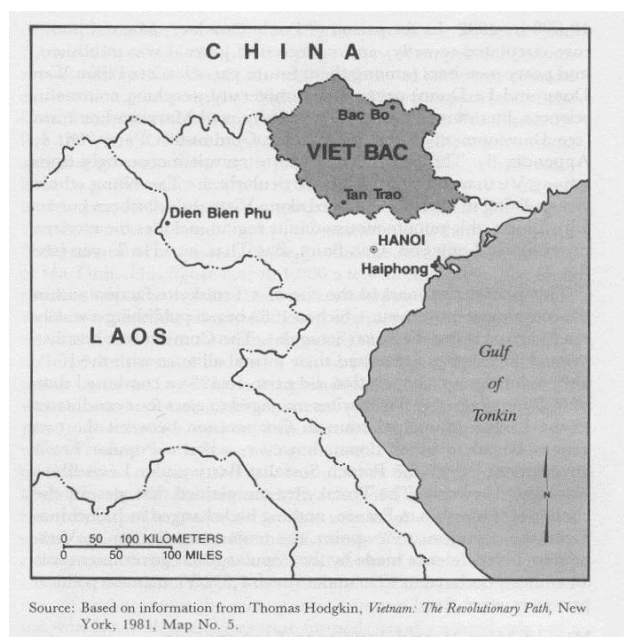
นับจากวันที่ 19 ธันวาคม ค.ศ. 1946 เป็นต้นไป สงครามเวียดนามครั้งที่ 1 ได้ขยายจากภาคใต้ไปถึงภาคเหนือ สามารถกล่าวได้ว่าสงครามเวียดนามได้ขยายไปครอบคลุมทั่วประเทศ เวียดนามก็ได้เลือกบริเวณเวียดบั๊กเป็นกองบัญชาการใหญ่ในการทำสงคราม เดือนเมษายน ค.ศ. 1947 สหายเลชนวนหนึ่งในกรรมการเวียดนามก็ได้เดินทางจากเวียดบั๊กไปยังภาคใต้ของเวียดนาม และได้จัดการประชุมสมาชิกเวียดนามที่ภาคใต้เพื่อหาแนวทางสร้างกองกำลังเพื่อทำสงคราม รวมถึงรับสมัครแนวร่วมใหม่เพื่อนำมาฝึกอบรบทางด้านอาวุธ⁴⁸ เพราะฝรั่งเศสพยายามทำลายฐานทางการเมืองของโฮจิมินห์ด้วยการอัญเชิญอดีตจักรพรรดิเบ๋าได้ อดีตจักรพรรดิของเวียดนามที่ได้สละตำแหน่งที่ปรึกษาสูงสุดที่รัฐบาลโฮจิมินห์แต่งตั้งและได้เดินทางไปอยู่ที่ฮ่องกงให้กลับมาและรับตำแหน่งจักรพรรดิอีกครั้งในวันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 1947 ซึ่งเบ๋าได้ก็ยินยอมกลับมารับตำแหน่งจักรพรรดิของรัฐบาลที่ฝรั่งเศสจัดตั้งขึ้นในภาคใต้

จากปี 1947 เมื่อสงครามได้ขยายไปทั่วประเทศ เวียดนามได้รับการสนับสนุนด้านอาวุธเพื่อใช้ทำสงครามจากพรรคคอมมิวนิสต์จีน โดยเมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. 1947 เวียดนามได้ซื้ออาวุธจากพรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นจำนวน 12 ล้านเปี้ยสต์ และพรรคคอมมิวนิสต์จีนยังได้สร้างโรงงานผลิตอาวุธในเมืองจาวินห์ (Tra Vinh) ใกล้บริเวณพรมแดนจีนและเวียดนาม⁴⁹

⁴⁸ Nhà Xuất Bản Thành Phố Hồ Chí Minh, Lịch sử Gòn-Chợ Lớn-Gia Định kháng chiến 1945-1975 (ประวัติศาสตร์สงครามต่อต้านเมืองไซ่ง่อน-เจอะเลิ่น-ซาตั้ง ปี 2488-2518), pp.130-131.

⁴⁹ King C.Chen, Vietnam and China:1938-1945 (Princeton, N.J: Princeton University Press, 1969), p.190.

วันที่ 7 ตุลาคม ถึง 22 ธันวาคม 1947 เวียดนามที่ประสบผลสำเร็จในปฏิบัติการรักษาสถานที่มั่นเวียดบั๊ก (Việt Bắc) ซึ่งเป็นบริเวณเทือกเขาอยู่ระหว่างชายแดนจีนและลุ่มแม่น้ำแดง ทั้งที่ปฏิบัติการดังกล่าว ฝรั่งเศสใช้กำลังทหารทั้งสิ้นถึง 15,000 คน ประกอบด้วย 7 กองทหารราบและกองทหารพลร่ม 4 กองพันซ่อมบำรุงและกองทหารปืนใหญ่ ใช้พาหนะทั้งสิ้น 800 คัน เครื่องบิน 40 เครื่องภายใต้การนำของซาลัง (Saland) แม้ทัพฝ่ายฝรั่งเศสแบ่งการโจมตีเป็น 3 ทางเข้าเวียดบั๊กซึ่งเป็นที่ยึดมั่นของเวียดนามทั้งประเทศและเป็นบริเวณยุทธศาสตร์ที่สำคัญ เวียดบั๊กมีภูมิประเทศโดยรอบเป็นป่าเขา ถนนที่นำเข้าไปสู่ที่ยึดมั่นเวียดบั๊กเป็นถนนไม่ดีและแคบ การเดินทางต้องผ่านป่าทึบ แต่ฝรั่งเศสหวังจะทำลายกองกำลังหลักของเวียดนาม รวมถึงปิดเส้นทางสนับสนุนและเส้นทางติดต่อสื่อสารของเวียดนามกับโลกภายนอก กลุ่มเวียดมินห์ใช้วิธีสู้รบแบบจรรยาบรรณด้วยการลอบโจมตีแต่ไม่เผชิญหน้า ฝ่ายฝรั่งเศสจึงเป็นฝ่ายที่เสียเปรียบในการรบมาก จนทำให้ในที่สุดฝรั่งเศสก็ไม่สามารถปฏิบัติการได้สำเร็จ⁵⁰

รูปที่ 1 แผนที่ตั้งบริเวณเวียดบั๊กฐานที่ยึดมั่นสำคัญของเวียดนามเพื่อใช้ทำสงครามกับฝรั่งเศส
ที่มา: Vietnam :The Revolutionary Path

⁵⁰ Thông Tấn Xã Việt Nam Văn Phòng Chính Phủ, Chính phủ Việt Nam 1945-2003 (รัฐบาลเวียดนาม 2488-2546), pp.48-49.

จากชัยชนะของเวียดนามที่ฐานปฏิบัติการเวียดนามทำให้ต้องจัดการประชุมคณะกรรมการ ขยายวงของพรรคในวันที่ 15-17 มกราคม ค.ศ. 1948 ที่เวียดนาม เพื่อวิเคราะห์และวางแผน สถานการณ์สงคราม กล่าวคือ หลังจากสงครามได้เกิดขึ้นมากกว่าหนึ่งปี กองกำลังเวียดนาม สามารถพัฒนาได้อย่างรวดเร็วและสามารถป้องกันฐานที่มั่นบริเวณเวียดนามเมื่อฝรั่งเศสบุกขึ้นมา ได้ หลังจากที่ได้ประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทางพรรคได้วางแนวทางเพื่อทำสงครามต่อต้าน ดังนี้

ในด้านกองทัพ เน้นพัฒนาการทำสงครามจรยุทธ์ ด้านการเมืองเน้นสร้างความร่วมมือเพื่อ เพิ่มกำลังทหารเพื่อทำสงครามต่อต้านร่วมกับเวียดนาม ทางด้านเศรษฐกิจเน้นเพิ่มการผลิตเพื่อให้ สามารถเลี้ยงตนเองได้และต้องปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน ทำการยึดทรัพย์สินจากกลุ่มที่ ททรยศต่อชาติโดยให้ความร่วมมือกับฝรั่งเศสเพื่อนำมาแบ่งให้กับคนยากจนและทดลองจัดตั้ง สหกรณ์การเกษตร⁵¹ เมื่อประเมินสถานการณ์ในภาคใต้พบว่ากองทัพประชาชนมีความทันสมัย และมีประสบการณ์มากขึ้นและได้รับการฝึกเพื่อทำสงครามต่อต้านโดยเฉพาะแล้ว⁵²

2.5.1 แผนโฆษณาเพื่อให้ประชาชนเข้าร่วมต่อสู้กับแนวร่วมเวียดนาม

เวียดนามที่ได้ใช้บทเพลง โใบปลิว แผ่นพับรวมถึงหนังสือพิมพ์โฆษณาให้ประชาชนร่วม สนับสนุนการต่อสู้เพื่อเอกราชของเวียดนาม มีสมาชิกเวียดนามที่ได้ดำเนินการโฆษณาให้ประชาชน ร่วมต่อต้านฝรั่งเศส เช่น งานโฆษณาของเตี๋จิ้นห์ผู้นำคนสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม ได้เขียนบทความลงในหนังสือพิมพ์ “ความจริง”(Sư Thật) เมื่อประมาณวันที่ 4 เมษายนและ วันที่ 1 สิงหาคม ค.ศ. 1947 ที่นำเสนอเกี่ยวกับสงครามต่อต้านฝรั่งเศส นอกจากนี้ประมาณเดือน กันยายน ค.ศ. 1947 เตี๋จิ้นห์ยังได้เขียนหนังสือในชื่อเรื่องว่า สงครามต่อต้านที่นำไปสู่ชัยชนะ (Kháng Chiến nhất định thắng lờì: The Resistance Will Win)ซึ่งได้ตีพิมพ์เป็นภาษาเวียดนาม

⁵¹ Nguyễn Trọng Phúc, Tìm hiểu lịch sử Đảng Công Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002(เรียนรู้ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่ และการประชุมคณะกรรมการกลาง 2473-2545), pp.260-263.

⁵² Nhà Xuất Bản Thành Phố Hồ Chí Minh, Lịch Sử Sài Gòn-Chợ Lớn-Gia Định kháng chiến 1945-1975ประวัติศาสตร์สงครามต่อต้านเมืองไซ่ง่อน-เจอะเดิน-ซาติง ปี 2488-2518), p.162.

อังกฤษและฝรั่งเศสที่นำเสนอเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองและยุทธวิธีการต่อสู้เพื่อเอกราชของเวียดนาม

นอกจากนี้เวียดนามก็ได้มีการออกใบประกาศโฆษณาโดยเสนอในเรื่อง “หลัก 10 ประการของสงคราม” (Mười Điều Kháng Chiến) ซึ่งได้จัดทำเป็นแผ่นโฆษณาเผยแพร่ที่จังหวัดลาวเซิน (Lang Son) เมื่อประมาณปี 1949 มีเนื้อหาดังนี้

1. ทำสงครามปลดปล่อยเพื่อรักษาสิทธิและอำนาจของตนไม่ยอมที่จะตกเป็นทาสอีก
2. ทำสงครามจรยุทธ์เพื่อรบกวนไม่ให้ศัตรูอยู่อย่างสงบ
3. กองทัพประชาชนต้องปฏิบัติการอย่างระมัดระวังเพื่อป้องกันศัตรูและต่อต้านชาวเวียดนามที่ขายชาติด้วยการให้ความช่วยเหลือศัตรู (ฝรั่งเศส) ในด้านการคมนาคมขนส่งและการทำลายเวียดนาม
4. ด้านการป้องกันและต่อต้านศัตรู ป้องกันสายลับของศัตรูที่แทรกซึมเข้ามาด้วยการที่ผู้ปฏิบัติงานต้องรักษาความลับ ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นและไม่ได้ยินสิ่งใด
5. ด้านการคมนาคมขนส่ง ต้องรู้ให้ชัดว่าศัตรูไปทางใดด้วยพาหนะชนิดใดเพื่อที่เราจะได้ชนะศัตรูได้อย่างรวดเร็ว
6. เคลื่อนย้ายที่อยู่โดยไม่ทิ้งสิ่งของและอาหารไว้ให้ศัตรูได้ใช้ประโยชน์
7. เพิ่มการผลิตเพื่อสงครามปฏิวัติ เพื่อเอกราชที่สมบูรณ์
8. โฆษณาให้ประชาชนทั้งหมดเข้าร่วมในสงครามปฏิวัติจนกระทั่งได้ชัยชนะ
9. ผู้ปฏิบัติงานต้องประสานกับประชาชนและรับใช้ประชาชน
10. สร้างความร่วมมืออย่างแน่นแฟ้นเพื่อเอกราช เอกภาพและชัยชนะ⁵³

หลังจากแผ่นโฆษณานี้ เวียดนามก็ได้ออกใบประกาศเพื่อโฆษณาอย่างต่อเนื่อง ใบประกาศแต่ละใบอาจมีเนื้อความที่คล้ายคลึงกันแต่อาจเปลี่ยนเฉพาะหัวข้อเรื่อง โดยคำขวัญที่เวียดนามนำมาใช้เพื่อการเคลื่อนไหวสงครามต่อต้านฝรั่งเศส จากข้อมูลของพรรคคอมมิวนิสต์และเวียดนามที่ได้บันทึกไว้พบว่าตั้งแต่ปี 1945 ถึงปลายปี 1946 คือ ตั้งแต่สงครามปฏิวัติเดือนสิงหาคมจนถึงสงครามต่อต้านฝรั่งเศส เวียดนามได้ใช้คำขวัญที่มีเรื่องราวที่คล้ายกัน ดังนี้

⁵³ Rob Hurlé, *Propaganda and the people* (Germany: Lambert Academic Publishing, 2009), pp.47-48.

สงครามต้องประสบกับชัยชนะอย่างแน่นอน (Kháng chiến nhất định thắng lợi)
 ทุกหมู่บ้านคือป้อมปราการ (Mỗi làng là một pháo đài)
 ทุกถนนคือแนวหน้า (Mỗi phố là một mặt trận)
 กระสุนปืนทุกลูกเพื่อต่อต้านศัตรู (Mỗi viên đạn một quân thù)
 ประชาชนทุกคนร่วมมือกันเพื่อสงครามปฏิวัติอันยืดเยื้อ (Toàn dân đoàn kết kháng chiến lâu dài)⁵⁴

ต่อมาปี 1948 เมื่อได้มีการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนตามนโยบายในการสร้างประเทศทางด้านการศึกษา การผลิตและด้านภาษีที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว จากนโยบายดังกล่าวทำให้คำขวัญที่เวียดนามห์เปลี่ยนไปเป็น

ไม่มีประชาชนคนไหนที่ไม่รู้หนังสือ (Không một người dân mù chữ)
 เพิ่มการผลิตเพื่อให้มีอาหารเพียงพอต่อการบริโภค มีเสื้อผ้าเพียงพอต่อการสวมใส่ มีอาวุธเพียงพอต่อการต่อสู้ (Tăng gia sản xuất để đủ ăn, đủ mặc, đủ vũ khí đánh giặc)⁵⁵

2.5.2 เวียดนามกับการต่อสู้เพื่อเอกราช

สถานการณ์ช่วงระหว่างปี 1949-1950 ได้มีเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นมากมายในโลก อาทิเช่น เดือนตุลาคม ค.ศ. 1949 สาธารณรัฐประชาชนจีนที่ปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์ได้รับการสถาปนาขึ้น นอกจากนี้ในปี 1950 สงครามเกาหลีได้เริ่มต้นขึ้นซึ่งสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของลัทธิคอมมิวนิสต์ ยิ่งเมื่อลัทธิสังคมนิยมที่โซเวียตประสบความสำเร็จ ประกอบกับการปฏิวัติที่จีนได้รับชัยชนะได้ส่งผลให้สงครามเพื่อเอกราชในเวียดนามอยู่ในสถานะที่มั่นคงขึ้น

สถานการณ์ในภาคใต้ของเวียดนามหลังจากที่เบาได้เข้ารับตำแหน่งจักรพรรดิของรัฐบาลที่ฝรั่งเศสจัดตั้งขึ้นที่ภาคใต้เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 1947 เบาได้ยังคงทำการเรียกร้องเอกราชของเวียดนามต่อไป ทำให้วันที่ 8 มีนาคม 1949 รัฐบาลฝรั่งเศสนำโดยประธานาธิบดีแวงซอง ออริโอล (Vincent Auriol) และเบาได้ได้ร่วมลงนามในข้อตกลงเอลิเซ่ (elysee Agreement 1949)

⁵⁴ Ibid, p.52

⁵⁵ Ibid, p.52.

ซึ่งในข้อตกลงระบุว่าฝรั่งเศสจะให้การรับรองเอกราชอย่างจำกัดของเวียดนาม (Associated State of Vietnam) และจะรวมดินแดนที่เคยตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส คือ ลาวและกัมพูชาให้เป็นสาธารณรัฐโคชินไชน่า (Republic of Cochinchina) ที่ก่อนหน้านี้เมื่อปี 1946 ถูกกำหนดให้แยกปกครอง โดยข้อตกลงเอลิเซมีผลบังคับใช้ที่เมืองไซ่ง่อนตั้งแต่วันที่ 14 มิถุนายน ต่อมาได้จัดตั้งสาธารณรัฐโคชินไชน่าอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคมและสมัชชาแห่งชาติฝรั่งเศสได้ให้สัตยาบันข้อตกลงนี้เมื่อวันที่ 29 มกราคม ค.ศ. 1950 ในอีกแง่หนึ่งของข้อตกลงเอลิเซ คือ ความพยายามของฝรั่งเศสที่ต้องการดึงสหรัฐอเมริกาให้เข้าร่วมต่อสู้ทางการทหารกับฝรั่งเศสในสงครามเวียดนามครั้งที่ 1 เพื่อให้ฝรั่งเศสสามารถรักษาอาณานิคมที่อินโดจีนไว้ได้ต่อไป โดยฝรั่งเศสเน้นความสำคัญของการต่อสู้ในอินโดจีนว่าที่อินโดจีนนั้นเป็นสมรภูมิที่มีความสำคัญต่อความขัดแย้งในระดับโลกในการต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์สากล

สหรัฐฯ ยินยอมให้ความช่วยเหลือถ้าฝรั่งเศสจะทำการถ่ายโอนอำนาจการปกครองเวียดนามให้กับฝ่ายชาตินิยมที่ไม่ใช่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ ดังนั้นฝรั่งเศสจึงเลือกให้อดีดัตช์พรอดีเบอโต้กลับมาเป็นผู้นำในเวียดนามได้อีกครั้งโดยเรียกสิ่งที่เกิดขึ้นว่า“ทางออกเบอโต้” (Bao Dai Solution) ดังนั้นในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 1950 สหรัฐอเมริกาก็ได้ให้การรับรองทางการทูตแก่สาธารณรัฐโคชินไชน่า ฝรั่งเศสได้เริ่มต้นขอความช่วยเหลือทางการทหารอย่างเป็นทางการจากสหรัฐอเมริกาในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 1950 และในวันที่ 1 พฤษภาคมประธานาธิบดีฮาร์รี เอส. ทรูแมน (Harry S. Truman) ของสหรัฐอเมริกาได้อนุมัติเงินจำนวน 15 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อทำสงครามในอินโดจีน⁵⁶ โดยความช่วยเหลือทางการทหารที่สหรัฐอเมริกามอบให้กับฝรั่งเศสในครั้งนี้ นับเป็นจุดเริ่มต้นที่สหรัฐอเมริกาเข้ามาแทรกแซงในเวียดนาม ดังนั้นในวันที่ 19 มีนาคม ค.ศ. 1950 นักเรียน นักศึกษาและประชาชนเวียดนามภาคใต้กว่าสามแสนคนได้เดินขบวนประท้วงเพื่อต่อต้านสหรัฐอเมริกา ให้สหรัฐอเมริกาหยุดความช่วยเหลือแก่รัฐบาลเบอโต้ ผลจากการเดินขบวนประท้วงได้ทำให้มีผู้บาดเจ็บและล้มตายกว่า 40 คน⁵⁷

หลังจากที่เบอโต้ลงนามในข้อตกลงเอลิเซและสหรัฐอเมริกาได้ให้การรับรองเวียดนามได้นั้นทำให้โฮจิมินห์ต้องหันไปขอความช่วยเหลือจากจีนมากยิ่งขึ้นเพราะเมื่อพรรคคอมมิวนิสต์จีน

⁵⁶ ไมเคิล ลีเฟอร์, พจนานุกรมการเมืองสมัยใหม่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, แปลโดย จุฬารักษ์ เสฏกุล, หน้า 184-185.

⁵⁷ Nhà Xuất Bản Thành Phố Hồ Chí Minh, Lịch Sử Sài Gòn-Chợ Lớn-Gia Định kháng chiến 1945-1975 ประวัติศาสตร์สงครามต่อต้านเมืองไซ่ง่อน-เจอะเดิน-ซาตั้ง ปี 2488-2518), pp.213-218.

ได้รับชัยชนะและสถาปนาขึ้นเป็นสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้นได้ส่งผลดีอย่างมากต่อฝ่ายเวียดนามห์ รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์โดยเหมาเจ๋อตุงได้รับรองเอกราชของเวียดนามเมื่อวันที่ 18 มกราคม ค.ศ. 1950 สหภาพโซเวียตให้การรับรองในวันที่ 30 มกราคมในปีเดียวกันจากนั้นประเทศต่างๆ ในกลุ่มคอมมิวนิสต์ก็ได้ให้การรับรองรัฐบาลเวียดนามของโฮจิมินห์

นอกจากจีนจะรับรองเอกราชของเวียดนามแล้ว จีนยังได้ให้ความช่วยเหลือทางด้านอาวุธและการฝึกกำลังคนเพื่อใช้ทำสงครามต่อต้านจักรวรรดินิยมฝรั่งเศสอีกด้วย กล่าวคือ ต้นปี 1950 วอ เหงวียน ซ้าปได้ส่งทหารเวียดนามห์เข้าไปจีนเพื่อรับการอบรมยุทธวิธีการรบจากพรรคคอมมิวนิสต์จีนเพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติ จากแนวทางการต่อสู้ของโซเวียตที่เน้นสร้างแนวร่วมโดยใช้ชนชั้นกรรมาชีพเป็นหลักและให้พรรคคอมมิวนิสต์เป็นแกนกลางในการสร้างแนวร่วมปฏิบัติ กองทัพจีนได้นำมาปรับใช้โดยเน้นการปฏิบัติในเขตชนบทใช้ชาวนาเป็นหลักของการปฏิบัติเพราะชาวนา คือ คนกลุ่มใหญ่ของสังคม

รูปแบบการทำสงครามปฏิบัติจะใช้ยุทธวิธีแบบป่าล้อมเมือง ทำสงครามจรยุทธ์ยึดเยื้องในชนบท ส่วนเวียดนามห์ได้ปรับใช้สงครามจรยุทธ์ที่ประกอบด้วยวิธีการสามขั้นตอดังต่อไปนี้ ขั้นรับหรือที่เวียดนามห์เรียกว่าขั้นจำกัดตัวเป็นการตั้งรับการต่อสู้และป้องกันตัว เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการรับเพื่อการรุก ในขั้นนี้จะส่งหน่วยจรยุทธ์ขนาดเล็กเข้าซุ่มโจมตีแล้วถอยหนี ขั้นต่อมา คือ ขั้นยันหรือที่เวียดนามห์เรียกว่าขั้นสมดุสใช้เมื่อกำลังการต่อสู้อยู่ในภาวะที่เท่าเทียมกับฝ่ายศัตรูสามารถตั้งรับและโจมตีฝ่ายตรงข้ามได้ในเวลาเดียวกัน ขั้นสุดท้าย คือ ขั้นรุกที่เวียดนามห์เรียกว่าการรุกใหญ่ทั่วไปใช้เมื่อกองกำลังของเวียดนามห์มีความพร้อมและเข้มแข็งมากขึ้นพร้อมที่จะรุกได้กลับฝ่ายตรงข้ามและคิดว่าฝ่ายตรงข้ามกำลังอยู่ในสถานะที่เสียเปรียบ เวียดนามห์จึงเริ่มเปิดฉากทำสงครามขนาดใหญ่โดยเวียดนามห์ได้ปฏิบัติตามหลักการพื้นฐานการทำสงครามจรยุทธ์ของจีนที่เรียกว่าสูตร 16 คำที่ว่า “เข้าศึกรุกเราถอย เข้าศึกพักเรากวณ เข้าศึกเปลี่ยเราตี เข้าศึกถอยเราไล่”⁵⁸

นอกจากวิธีการต่อสู้ตามแนวทางของเหมาเจ๋อตุงที่นำมาปรับใช้ในเวียดนามแล้วนั้น สิ่งที่เป็นสัญลักษณ์และเป็นแรงบันดาลใจให้โฮจิมินห์และวอ เหงวียน ซ้าปรวมถึงประชาชนให้มีกำลังใจในการต่อสู้ คือ จักรพรรดิเลเหล่ย(Lê Lợi) อดีตจักรพรรดิเวียดนามช่วงศตวรรษที่ 15 สามารถเอาชนะจีนที่รุกรานเวียดนามอยู่ในขณะนั้นได้ เลเหล่ยจึงกลายเป็นสิ่งปลุกเร้าให้ชาวเวียดนามร่วมกันต่อสู้เพื่อชัยชนะของประเทศและขับไล่ชาวต่างชาติให้ออกไปจากเวียดนาม⁵⁹

⁵⁸ เหมา เจ๋อตุง, สรรณิพนธ์เหมาเจ๋อตุง (กรุงเทพฯ: ชมรมหนังสือแสงตะวัน, 2518), หน้า 413.

⁵⁹ Wynn Wilcox, Vietnam and the west (New York: Cornell Southeast asia program publications, 2010), pp.109-111.

วอ เหงวี่ยน ซ้ำปได้คาดการณ์สภาวะสงครามว่าต้องยืดเยื้อออกไปอย่างยาวนาน แต่ยิ่งสงครามยาวนานขึ้นเท่าไรก็ยิ่งทำให้ฝรั่งเศสเป็นฝ่ายเสียเปรียบกองทัพประชาชนเวียดนามมากขึ้นเท่านั้น เพราะการทำสงครามยืดเยื้อจะทำให้ฝรั่งเศสอ่อนกำลังลง ถึงแม้ว่าฝรั่งเศสมีความเหนือกว่าเวียดนามในด้านอาวุธแต่เมื่อฝรั่งเศสอ่อนกำลังเวียดนามก็ต้องโจมตีอย่างมั่นใจในความสำเร็จ⁶⁰ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เวียดนามสามารถระดมทหารและประชาชนทั่วประเทศให้เข้าเป็นแนวร่วมในการต่อสู้ได้เพราะเวียดนามมีจุดมุ่งหมายในการต่อสู้เพื่อปลดปล่อยชาวไร่ชาวนาและกรรมกรให้หลุดพ้นจากการขูดรีดและพ้นจากอิทธิพลของทุนนิยมฝรั่งเศส

กลางปี 1950 จีนได้ร่างโครงการความช่วยเหลือที่เกี่ยวข้องกับการจัดส่งอาวุธและฝึกทหารให้แก่กองทัพของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม จีนให้เวียดนามใช้ดินแดนของตนเป็นที่ฝึกอาวุธ นอกจากนี้กองทัพจีนที่ยู่นนานและกว้างสี่ยังได้ช่วยฝึกและติดอาวุธให้เวียดนามถึง 20,000 คน⁶¹ จีนยังได้ส่งช่างและที่ปรึกษาทางทหารเข้ามาฝึกอบรมทางทหารให้กับกองทัพเวียดนามเช่นในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1950 จีนได้ส่งนายพลหลู เกวย ปอ (Lo Kwei-po) ให้เป็นที่ปรึกษาทางทหารแก่ วอ เหงวี่ยน ซ้ำป ส่วนความช่วยเหลือทางด้านอาวุธระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนกันยายน ค.ศ. 1950 จีนได้ส่งปืนไรเฟิล 40,000 กระบอก ปืนกล 125 กระบอก ปืนครก 75 กระบอก กระสุน 3,000 หีบและอุปกรณ์ทหารอื่นๆ อีก 870 ตันไปให้แก่เวียดนามผ่านทางทะเลและทางบก⁶²

นอกจากความช่วยเหลือทางด้านอาวุธที่ได้รับจากจีนกองทัพเวียดนามยังได้รับความช่วยเหลือด้านอาวุธจากไทยด้วย กล่าวคือ เมื่อปี 1946 เวียดนามที่ได้รับการสนับสนุนด้านอาวุธจากนายปรีดี พนมยงค์ นายกรัฐมนตรีของไทยในสมัยนั้นได้จัดส่งอาวุธที่ได้จากสหรัฐอเมริกาเมื่อตอนที่ขบวนการเสรีไทยใช้เพื่อทำการต่อต้านญี่ปุ่นให้กับเวียดนามซึ่งจากการสนับสนุนด้านอาวุธที่เวียดนามได้รับทั้งหมดทั้งจากจีนและไทยได้เปลี่ยนให้กองทัพเวียดนามเปลี่ยนเป็นกองทัพประชาชนที่ประกอบไปด้วยจำนวนกองพันถึง 60 กองพันและกลายเป็นกองทัพสมัยใหม่ ทำให้กองทัพประชาชนได้ทำการโจมตีตามจุดสำคัญของฝรั่งเศสเป็นผลสำเร็จ⁶³

⁶⁰ วอ เหงวี่ยน เกียบ, สงครามจรยุทธ์, แปลโดย ศาสตราจารย์ วิสุทธิวิภาส (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปัญญาชน, 2517), หน้า 34-35.

⁶¹ King C.Chen, Vietnam and China:1938-1945, pp.262.

⁶² Ibid, pp.262-263.

⁶³ สุขปรีดา พนมยงค์, วอเหงวี่ยนซ้ำป จอมทัพคู่มามีโฮจิมินห์ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มิ่งมิตร, 2549), หน้า 61-63.

ปฏิบัติการแรกที่เวียดนามเริ่มโจมตีฝรั่งเศส คือ “ปฏิบัติการชายแดน” (The Borders Campaign) หรือ “ยุทธการเลห่งฟอง” เมื่อวันที่ 15 กันยายนถึง 14 ตุลาคม ค.ศ. 1950 กองทัพประชาชนและเวียดนามได้ทำลายกองกำลังฝรั่งเศสและปลดปล่อยดินแดนบริเวณชายแดนจีนเวียดนาม โฮจิมินห์เป็นผู้บัญชาการในปฏิบัติการครั้งนี้โดยมีวอ เหงวียน ซ้ำปทำหน้าที่เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด ในวันที่ 16 กันยายน ค.ศ. 1950 กองทัพประชาชนบุกเข้าโจมตีป้อมสำคัญของฝรั่งเศสที่ดงเค (Đông Khê)⁶⁴ ซึ่งเป็นเส้นทางสำคัญที่จะไปยังเมืองเกาบั่ง (Cao Bằng) และลาวเซิน อีกทั้งยังเป็นเส้นทางของถนนสายอาณานิคมที่สี่ กองทัพประชาชนและเวียดนามหวังแผนจู่โจมฝรั่งเศสโดยใช้การโจมตีอย่างฉับพลันไม่ให้ศัตรูตั้งตัวได้ ทำให้กองกำลังฝรั่งเศสในเมืองเกาบั่งต้องล่าถอยออกมาช่วยกองกำลังที่ดงเค กองทัพประชาชนและเวียดนามได้โจมตีฝรั่งเศสอย่างรุนแรง การโจมตีครั้งนี้ของเวียดนามได้รับชัยชนะสามารถปลดปล่อยพื้นที่บริเวณชายแดนได้สำเร็จ ส่วนของกองทัพฝรั่งเศสจากการปฏิบัติการครั้งนี้ของเวียดนามทำให้กองทัพฝรั่งเศสได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก

ภาพที่ 2 แผนที่แสดงดินแดนบริเวณชายแดนจีน-เวียดนามซึ่งเป็นบริเวณปฏิบัติการชายแดน

ที่มา: <http://widetalks.multiply.com>

⁶⁴ Vo Nguyen Giap, *Tong tap hoi ky* (สรรนิพนธ์) (Ha Noi: Nha xuất Ban Quan Doi Nhan Dan, 2006), pp.654-657.

2.5.3 การรุกรกลับของนายพลเดอแลตเตรอะ (Jean de Lattre de Tassigny)

จากการโจมตีของเวียดนามเหนือในปฏิบัติการถายแดนเมื่อปี 1950 นั้นทำให้ฝรั่งเศสอยู่ในสถานะที่เสียเปรียบเวียดนามเหนือมากขึ้น เพราะกองทัพฝรั่งเศสได้รับความเสียหายมากจนทำให้กองทัพฝรั่งเศสอ่อนแอลง อย่างไรก็ตามสงครามยังต้องดำเนินต่อไป โดยที่สหรัฐอเมริกาให้ความช่วยเหลือฝรั่งเศส วันที่ 14 ตุลาคม ค.ศ. 1951 ฝรั่งเศสได้ส่งกำลังทหารพลร่ม 3 กองพร้อมด้วยกองพันทหารราบ 15 กองไปโจมตีเวียดนามเหนือที่เมืองฮวาบินห์ (Hoa Binh) ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากเมืองฮานอยไปทางใต้ประมาณ 75 กิโลเมตรเพื่อตัดเส้นทางคมนาคมขนส่งของฝ่ายเวียดนามเหนือ กองทัพฝรั่งเศสสามารถยึดเมืองฮวาบินห์ได้สำเร็จและได้ทำการสร้างป้อมป้องกันเมืองแห่งนี้ขึ้น

จากการโจมตีของฝรั่งเศสทำให้เวียดนามเหนือใช้การตอบโต้แบบสงครามจรยุทธ์ คณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์ตัดสินใจตอบโต้โดยใช้ชื่อปฏิบัติการว่า “ปฏิบัติการฮวาบินห์” เริ่มปฏิบัติการตั้งแต่วันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1951 ถึงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1952 กองกำลังเวียดนามเหนือได้ปิดล้อมและทำลายแนวหน้าของฝรั่งเศสโดยใช้การโจมตีแบบจู่โจมและซุ่มโจมตีกองทัพฝรั่งเศส ในที่สุดเวียดนามเหนือสามารถโจมตีเข้าเมืองฮวาบินห์ได้สำเร็จ กองกำลังเวียดนามเหนือสามารถตัดเส้นทางลำเลียงอาวุธและเสบียงอาหารของฝ่ายฝรั่งเศสและทำลายสนามบินของฝรั่งเศสที่เมืองฮวาบินห์ได้ นอกจากนี้เวียดนามเหนือสามารถขยายฐานกองจรยุทธ์ได้ใหญ่ขึ้นและยึดพื้นที่ที่อยู่ในความครอบครองของฝรั่งเศสกลับคืนมาได้ สามารถปลดปล่อยประชาชนได้ราวสองล้านคน⁶⁵ จากปฏิบัติการนี้ทำให้กองกำลังเวียดนามเหนือเข้มแข็งขึ้นในบริเวณภาคตะวันตกเฉียงเหนือของเวียดนาม

⁶⁵ Nguyễn Huy Toàn, Vietnam the war of liberation 1945-1975 (Hanoi: Thế Giới Publishers, 2006), pp.73-75.

2.5.4 การประชุมพรรคคอมมิวนิสต์เพื่อวางแผนต่อสู้กับฝรั่งเศส

เพื่อให้สามารถประเมินสถานการณ์และเตรียมพร้อมตั้งรับสงครามได้อย่างถูกต้อง ทางพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนได้จัดการประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ 2 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 11 ถึง 19 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1951 ที่หมู่บ้านวินกวาง (Vinh Quang) ตำบลเจียมฮวา (Chiêm Hoá) จังหวัดเตเรียนกวาง (Tuyên Quang) ในการประชุมมีตัวแทนหน่วยพรรค 158 คน และผู้แทนที่มาจากพรรคเลือกตั้ง 53 คน ได้เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับสถานการณ์การเคลื่อนไหวปฏิวัติของประเทศสังคมนิยมที่ได้พัฒนาอย่างก้าวหน้าและมั่นคงขึ้น เพราะเมื่อสาธารณรัฐประชาชนจีนได้รับชัยชนะทำให้จำนวนสมาชิกสังคมนิยมเพิ่มขึ้นเป็น 900 ล้านคนนับเป็น 1 ใน 3 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในโลก⁶⁶

ที่ประชุมมีมติให้เปลี่ยนชื่อพรรคเป็นพรรคแรงงานเวียดนาม (Đảng Lao Động Việt Nam: Vietnam Worker's Party) และรวมขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามเข้ากับเลี่ยนเวียดนามให้เป็นแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติเวียดนาม (Mặt trận Liên hiệp quốc dân Việt nam) สาเหตุที่เปลี่ยนชื่อพรรคเป็นพรรคแรงงานได้นั้นเนื่องจากสถานการณ์ในปี 1950-1951 คอมมิวนิสต์สามารถยึดครองพื้นที่และได้รับการสนับสนุนจากประชาชนจำนวนมาก จนสามารถใช้ชื่อพรรคคอมมิวนิสต์ได้อย่างเปิดเผย แต่อย่างไรก็ตามพรรคแรงงานเวียดนามยังคงมีนโยบายยึดหยุ่นเพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มที่มีความต้องการกู้ชาติสามารถเข้าร่วมกับพรรคได้

แนวทางดำเนินงานของพรรคแรงงานเวียดนามได้ใช้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในเวียดนามเป็นตัวกำหนดแนวทางของพรรค พรรคได้ถือว่าการปฏิวัติเวียดนามในปัจจุบันเป็นการปฏิวัติเพื่อประชาธิปไตยของประชาชนเพื่อขับไล่ฝรั่งเศสและกำจัดระบบศักดินาในชนบทของเวียดนาม ดังนั้นพรรคจึงต้องสร้างเงื่อนไขที่เหมาะสมเพื่อให้ประเทศเปลี่ยนเป็นระบอบสังคมนิยมที่สมบูรณ์⁶⁷

⁶⁶ Nguyễn Trọng Phúc. Tìm hiểu lịch sử Đảng Công Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002 (เรียนรู้ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการกลาง 2473-2545), pp.356-360.

⁶⁷ Robert F. Turner, Vietnamese communism: Its origin and development (Stanford: Hoover Institution, 1975), p.351.

พรรคได้จัดการประชุมคณะกรรมการกลางพรรคแรงงานครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 22-28 เมษายน ค.ศ. 1952 เพื่อวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ในสงครามกู้ชาติ โดยการประชุมได้แบ่งเรื่องออกเป็นสาม ส่วน ส่วนที่หนึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับสถานการณ์โลก พรรคได้เสนอว่าแนวทางของพรรคต้องการสันติภาพและประชาธิปไตยในประเทศ การที่พรรคต้องทำสงครามกู้ชาติก็เพื่อต้องการรักษาสันติภาพของโลกไว้ ส่วนที่สองเป็นเรื่องสถานการณ์ในประเทศ เมื่อที่ประชุมได้ประเมินว่าสงครามกู้ชาติที่เกิดขึ้นในประเทศจะมีลักษณะเป็นสงครามยืดเยื้อยาวนานและการต่อสู้มีความยากลำบากมากขึ้น อย่างไรก็ตามพรรคยังคงมั่นใจในชัยชนะที่จะเกิดขึ้นเพราะกองกำลังเวียดมินห์เข้มแข็งมากขึ้นและได้เตรียมพร้อมไว้อย่างดีเพื่อทำสงครามยืดเยื้อ ส่วนที่สาม คือ ภาระหน้าที่และทิศทางในการปฏิวัติ จากสถานการณ์โลกและสถานการณ์ภายในประเทศดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น ที่ประชุมได้สรุปภาระหน้าที่สำคัญของพรรคไว้ดังนี้ คือ วางแผนเพิ่มการผลิต ประหยัด ขยายยุทธวิธีสงครามจรยุทธ์โดยต้องรักษาและพัฒนาสงครามจรยุทธ์เพื่อต่อสู้กับฝรั่งเศส ในด้านการทหารต้องควบคุม ดูแลสภาพความเป็นอยู่ของทหารและปรับปรุงเทคนิคกลยุทธ์ในการต่อสู้ อย่างไรก็ตามจุดยืนที่ชัดเจนของกองทัพประชาชนเวียดมินห์ คือ ชนชั้นกรรมาชีพเป็นผู้นำในการต่อสู้

ในเรื่องงานการศึกษาภายในกองทัพต้องให้การเมืองเป็นรากฐาน คือ ต้องเริ่มต้นให้การศึกษาผู้ปฏิบัติงานที่ละส่วนจนไปถึงแนวหน้าทั้งหมด โดยต้องทำให้ทั้งกองทัพกลายเป็นกองทัพปฏิวัติของประชาชนและเป็นกองทัพที่ไม่สามารถเอาชนะได้ ในส่วนของพรรคผู้ปฏิบัติงานและสมาชิกพรรคต้องมีความคิดและจุดยืนที่แน่นอนในการเป็นกองหน้าของการต่อสู้ปฏิวัติ ดังนั้นหน้าที่ของพรรค คือ ต้องให้การศึกษแก่ผู้ปฏิบัติงานทั้งด้านการจัดตั้งและดูแลสาขาของพรรคก่อนโดยเป้าหมายของการให้การศึกษา คือ ต้องปรับระดับความคิดทางการเมืองของผู้ปฏิบัติงานและสมาชิกพรรคให้เป็นหนึ่งเดียวกันทั้งพรรคเพื่อระดมมวลชนให้เข้าร่วมในสงครามกู้ชาติ ส่วนรากฐานทางเศรษฐกิจของเวียดนามนั้น คือ เกษตรกรรม ดังนั้นงานจัดตั้งสาขาพรรคต้องร่วมกับสมาคมชาวนากู้ชาติ(Hội nông dân cứu quốc)

สามารถสรุปเป็นรายงานการประชุมคณะกรรมการกลางพรรคแรงงานเวียดนามครั้งที่ 3 ที่ได้จัดประชุมเมื่อปลายเดือนเมษายน ค.ศ. 1952 ว่าจากสถานการณ์ของโลกและจากสถานการณ์ในประเทศ พรรคได้กำหนดแนวทางที่ชัดเจนดังนี้

- ในสงครามปฏิวัติที่ยืดเยื้ออาจต้องมีปัญหาด้านการเคลื่อนย้ายกำลังเพื่อทำการสู้รบ ดังนั้น จึงให้กองกำลังปฏิวัติสามารถตัดสินใจเคลื่อนย้ายกองกำลังได้ด้วยตนเอง
- ต้องสร้างแนวร่วมประชาธิปไตยให้เป็นหนึ่งเดียว
- ทางด้านนโยบายที่ดินต้องดำเนินการลดค่าเช่าที่ดินลง
- ให้กรรมกรและชาวนาได้มีส่วนร่วมในรัฐบาลผสมของเวียดนาม

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นประธานาธิบดีโฮจิมินห์ได้ประกาศภารกิจ 3 ด้านที่พรรคและเวียดนามต้องดำเนินการ คือ

- ทำลายกองกำลังหลักของฝรั่งเศสและเร่งขยายสงครามจรรยา
- ทำลายนโยบายของฝรั่งเศสที่ใช้คนเวียดนามทำสงครามกับคนเวียดนามและนโยบายใช้สงครามเพื่อเลี้ยงสงคราม
- สร้างความแข็งแกร่งของกองทัพประชาชนในสงครามปฏิวัติเพื่อทำลายกำลังทหารของฝรั่งเศส นอกจากนี้ต้องเพิ่มการผลิตและต้องประหยัดเพื่อให้สามารถเลี้ยงดูกองกำลังเวียดนามให้สามารถทำลายกองทัพฝรั่งเศสลงได้

เพื่อให้งานทั้งสามด้านประสบความสำเร็จนั้นต้องเริ่มจากการดำเนินงาน 4 ประการดังต่อไปนี้ก่อน

- ดำเนินแผนงานเพิ่มการผลิตและอดออม
- รักษาและผลักดันการต่อสู้ในแนวหลังของฝรั่งเศส
- จัดตั้งกองทัพประชาชนให้มั่นคง
- รักษาแนวทางที่ถูกต้องของพรรค⁶⁸

⁶⁸ Nguyễn Trọng Phúc. Tìm hiểu lịch sử Đảng Công Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002 (เรียนรู้ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการกลาง 2473-2545), pp.356-360.

ในเดือนกันยายน ค.ศ. 1952 พรรคได้ตัดสินใจใช้ปฏิบัติการทางทหารที่ภาคตะวันตกเฉียงเหนือเพื่อปลดปล่อยประชาชนที่อยู่ในความควบคุมของฝรั่งเศสด้วย “ปฏิบัติการตะวันตกเฉียงเหนือ” (Tay Bac Campaign) ที่ได้เริ่มต้นขึ้นในวันที่ 14 ตุลาคม ค.ศ. 1952 กองทัพประชาชนเวียดนามได้โจมตีที่เมืองเหงี โละ (Nghĩa Lộ) จังหวัดเยนไบ (Yên Bái) ได้ทำลายจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญของฝรั่งเศสและกองทัพประชาชนสามารถขยายปฏิบัติการได้ไปจนถึงเมืองวันเยน (Văn Yên) จังหวัดเยนไบและถึงเมืองเกวียน หวี (Quỳnh Nhai) จังหวัดเซินลา (Sơn La) สามารถโจมตีแนวหลังของฝรั่งเศสได้ ในวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1952 กองทัพประชาชนได้สรุปผลปฏิบัติการนี้ได้ว่าสามารถปลดปล่อยได้ 1 ใน 4 ของพื้นที่ทางภาคเหนือของเวียดนาม คือ ประมาณ 28,500 ตารางกิโลเมตร⁶⁹

ภาพที่ 3 แผนที่จังหวัดเยนไบในภาคตะวันตกเฉียงเหนือของเวียดนาม

ที่มา:dictionary.bachkhoatoanthu.gov.vn

⁶⁹ Nguyễn Huy Toàn, Vietnam the war of liberation 1945-1975, pp.75-76.

2.6 สถานการณ์สงครามเวียดนาม ค.ศ.1953-1954 และบทสรุปของสงครามเวียดนามในสมรภูมิเดียนเบียนฟู

จากการประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ 2 สมัยที่ 4 เมื่อวันที่ 25-30 มกราคม ค.ศ. 1953 ประธานาธิบดีไฮจิมีนห์ได้กล่าวเปิดประชุมในประเด็นเรื่องนโยบายปฏิรูปที่ดิน รวมถึงสถานการณ์ของเวียดนามและของโลกปี 1952 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ทางด้านสถานการณ์ภายนอก กลุ่มประเทศจักรวรรดินิยมที่นำโดยสหรัฐอเมริกากำลังอยู่ในช่วงสุดท้ายของสงครามที่เกาหลี ฝรั่งเศสไม่สามารถจัดการกับการเคลื่อนไหวของประชาชนในประเทศอาณานิคม เช่นที่ แอฟริกาและในอาณานิคมของฝรั่งเศสที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ ดังนั้นจึงมีการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องอิสรภาพของประเทศ นอกจากนี้ยังมีการเคลื่อนไหวของชนชั้นกรรมาชีพเพื่อสร้างลัทธิสังคมนิยมในประเทศจีนและรัสเซียอีกด้วย

ส่วนสถานการณ์ในเวียดนามช่วงต้นปี 1952 เมื่อฝรั่งเศสโดนเวียดนามโจมตีในปฏิบัติการที่เมืองฮวาบินห์ (Hoa Binh) และเมื่อปลายปี 1952 ฝรั่งเศสได้ประสบกับความพ่ายแพ้อีกครั้งหนึ่งจากปฏิบัติการตะวันตกเฉียงเหนือ (Tay Bac Campaign) ของเวียดนามทำให้ฝรั่งเศสต้องเรียกร้องให้สหรัฐอเมริกาเพิ่มความช่วยเหลือ ดังนั้นเพื่อให้เวียดนามได้ชัยชนะในสงครามต่อต้านพรรคต้องจัดการแก้ปัญหาใน 2 ประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. ทางด้านการนำในสงครามปฏิวัติและทางดำเนินนโยบายของกองทัพ กล่าวคือ เพื่อเอาชนะจักรวรรดินิยมฝรั่งเศสและชนะสหรัฐอเมริกาที่ให้ความช่วยเหลือในการทำสงครามแก่ฝรั่งเศส รวมถึงเอาชนะกลุ่มชาวยุโรปที่เป็นตัวแทนของฝรั่งเศสที่เวียดนามต้องมีกองทัพประชาชนที่มั่นคง ส่วนการโจมตีเวียดนามต้องเข้าโจมตีในขณะที่กองทัพฝรั่งเศสอ่อนกำลังโดยเน้นทำลายสิ่งที่เป็นต่อการดำรงชีวิตของฝรั่งเศสเพื่อขยายเขตปลดปล่อยในเวียดนาม นอกจากนี้ต้องสร้างกองกำลังท้องถิ่นและสร้างกองกำลังประชาชนแบบจรรยาตโดยที่กองกำลังหลักและกองจรรยาตต้องร่วมมือและประสานกันในการต่อสู้

2. ทดลองทำการปฏิรูปที่ดิน ดังจะกล่าวต่อไปในบทที่ 3 ⁷⁰

⁷⁰ Nguyễn Trọng Phúc. Tìm hiểu lịch sử Đảng Công Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002 (เรียนรู้ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการกลาง 2473-2545), pp.356-362.

สถานการณ์สู้รบระหว่างฝรั่งเศสและเวียดนามเริ่มทวีความรุนแรงขึ้นในฤดูใบไม้ผลิปี 1953 เมื่อวันที่ 8 เมษายน ค.ศ. 1953 กองทัพประชาชนเวียดนามปฏิบัติการร่วมกับกองทัพประเทศลาวเพื่อปลดปล่อยทางเหนือของประเทศลาวและได้โจมตีที่เมืองซำเหนือ เชียงขวางและหลวงพระบางจนทำให้กองทัพฝรั่งเศสต้องถอนกำลังออกมาจากเมืองซำเหนือ ในวันที่ 12 เมษายน ค.ศ. 1953 กองทัพประชาชนเวียดนามร่วมกับกองทัพประเทศลาวได้ขยายปฏิบัติการสงครามเข้าไปที่เมืองเชียงขวางและพงสาลีซึ่งกองทัพพันธมิตรลาวและเวียดนามสามารถทำลายกองทหารของฝรั่งเศสที่ตั้งอยู่ที่ลาวได้สำเร็จถึงแม้ว่าตลอดปี 1953 สหรัฐอเมริกาได้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ฝรั่งเศสเพื่อทำสงครามเป็นจำนวนเงินถึงร้อยละ 60 ของรายจ่ายทั้งหมดในการทำสงครามและในปี 1954 สหรัฐอเมริกาเพิ่มเงินช่วยเหลือแก่ฝรั่งเศสเป็นร้อยละ 80 ของรายจ่ายทั้งหมดในการทำสงครามก็ไม่ทำให้ฝรั่งเศสได้รับชัยชนะในการทำสงครามเพิ่มขึ้น⁷¹

นอกจากนี้ในวันที่ 8 เมษายน ค.ศ. 1953 กองทัพประชาชนเวียดนามและกองทัพประเทศลาวได้ร่วมมือกันปฏิบัติการลาวเหนือ (The Upper Laos Campaign) เพื่อทำลายกองกำลังฝรั่งเศสด้วยการส่งกองทหารเข้าไปในลาวเพื่อโจมตีเมืองซำเหนือ (Sam Nua) เมืองเชียงขวางและหลวงพระบาง ทำให้กองกำลังฝรั่งเศสที่ตั้งอยู่ที่เมืองซำเหนือต้องถอนกำลังออกไป วันที่ 12 เมษายนกองทัพประชาชนเวียดนามและกองทัพประเทศลาวได้ขยายการโจมตีจากซำเหนือเข้าเชียงขวางและพงสาลี หลังจากนั้นก็ถอยทัพกลับมาเพื่อหลอกฝรั่งเศสให้เข้าใจผิดว่าเวียดนามต้องการยึดครองลาว จากแผนการดังกล่าวทำให้ฝรั่งเศสส่งกองทหารจำนวนมากมาประจำการที่เดียนเบียนฟูเพื่อสกัดกั้นเวียดนามไม่ให้ขยายกำลังเข้าไปในลาว

⁷¹ เหงียนคักเวียน, เวียดนามประวัติศาสตร์ฉบับพิสดาร แปลโดย เพ็ชรี สุมิตร, หน้า 301.

ภาพที่ 4 แผนที่ลาวภาคเหนือพื้นที่ปฏิบัติการตามแผนโจมตีลาวเหนือ

ที่มา: <http://iseehistory.socita.com>

จากการโจมตีอย่างหนักของเวียดนาม ทำให้เดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1953 ฝรั่งเศสได้เปลี่ยนตัวแม่ทัพคนใหม่แทนนายพลเดอแลตเตรอะ ทัสซิญนี่ เป็นนายพล อองรี นาวาร์ (Henri Navarre) ซึ่งนับเป็นนายพลคนที่ 7 ตั้งแต่ฝรั่งเศสกลับเข้ามาในเวียดนามตั้งแต่ปี 1945 นาวาร์ได้เข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดในอินโดจีน เมื่อนายพลนาวาร์เข้ารับตำแหน่งเขาได้วางแผนกำจัดการก่อกำล้างของเวียดนามภายในเวลา 18 เดือน โดยเริ่มต้นจากการรวบรวมกำลังทหารฝรั่งเศสที่อยู่ในเมืองต่างๆให้รวมเป็นกลุ่มที่มั่นคงขึ้นและได้ปรับปรุงกองทัพที่อินโดจีนใหม่ด้วยการเพิ่มทหารในกองทัพถึง 480,000 คนซึ่งในจำนวนนั้นประกอบไปด้วยกลุ่มคนจากกองทัพพื้นเมืองและจากประเทศในอาณานิคมของฝรั่งเศส เช่น ทหารชาวเวียดนาม ชาวแอฟริกันและชนกลุ่มน้อยชาวไทยเป็นจำนวนถึง 334,000 คน⁷²

⁷² Học viên chính trị quốc gia hồ chí minh phân viện Hà Nội khoa lịch sử đảng và tư tưởng hồ chí minh , lịch sử đảng công sản việt nam(ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม), pp.110-113.

นาวาร์ได้เสนอแผนการใหม่ไปยังวอชิงตันและได้รับความเห็นชอบจากสหรัฐอเมริกา นาวาร์จึงได้เริ่มแผนต่อสู้กับเวียดนามห์โดยเรียกปฏิบัติการในชื่อรหัสว่า “แอทลันเต”(Atlante)⁷³ ที่วางแผนให้พยายามรักษากำลังทหารในการรบไว้โดยหลีกเลี่ยงการปะทะโดยตรงกับเวียดนามห์ซึ่ง การต่อสู้ที่รุนแรงที่สุดอยู่ในบริเวณภาคเหนือ แผนปฏิบัติการแอทลันเตมีเป้าหมายเพื่อต้องการ ทำลายฐานที่มั่นและกำลังการต่อสู้ของเวียดนาม กองทัพฝรั่งเศสต้องพยายามปราบปรามแนวร่วม เวียดนามห์ในบริเวณภาคใต้และที่ราบสูงภาคกลาง

แผนการของนาวาร์เริ่มต้นในปี 1953 ใช้กองกำลังฝรั่งเศสทั้งสิ้น 84 กองพันโดยได้จัดแบ่ง กำลังพลครึ่งหนึ่งให้อยู่ในบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำแดงและอีกส่วนหนึ่งให้ประจำอยู่ตามจุด ยุทธศาสตร์อื่น ตามแผนนาวาร์ต้องการทำลายกองบัญชาการใหญ่ของเวียดนามห์ที่ตั้งอยู่ใกล้ พรมแดนจีนและต้องการปิดเส้นทางหลักบริเวณลาวตอนเหนือที่ใช้สำหรับลำเลียงกำลังคนและ อาวุธของเวียดนามห์ นาวาร์จึงต้องการป้องกันบริเวณใกล้พรมแดนลาวตอนเหนือเพราะจะทำให้ เวียดนามห์ติดต่อกับขบวนการคอมมิวนิสต์จีนได้ยากขึ้น

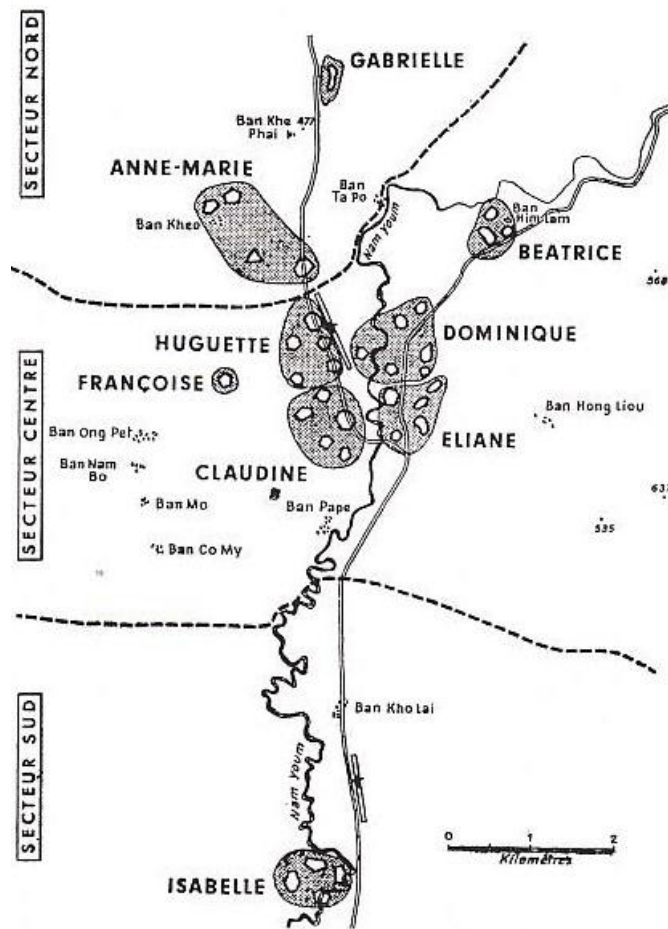
2.6.1 เดียนเบียนฟูที่มั่นสุดท้ายของฝรั่งเศส

เดียนเบียนฟูเคยเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่กองทัพญี่ปุ่นเคย เตรียมใช้เป็นที่มั่นในการต่อสู้กับฝ่ายสัมพันธมิตร บริเวณเดียนเบียนฟูเป็นบริเวณชายแดนที่ติดต่อกับประเทศลาว ตามแผนการรบที่เดียนเบียนฟูของนายพลลอองรี นาวาร์ต้องการป้องกันพื้นที่ของ ลาว นาวาร์ต้องการให้เดียนเบียนฟูเป็นกับดักเพื่อทำลายกองกำลังเวียดนามห์เพราะฝรั่งเศสได้ คาดการณ์ว่าเวียดนามห์และกองทัพเวียดนามต้องใช้เส้นทางเดียนเบียนฟูเพื่อเข้าไปในลาวเพราะ เดียนเบียนฟูเป็นพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศลาว ถึงแม้ว่าแผนการดังกล่าวของนาวาร์จะไม่ได้รับ ความเห็นชอบจากเสนาธิการทหารฝรั่งเศสและได้รับการคัดค้านจากพันตรีเรอเน่ คอญี(Rene Cogny)ที่เสนอให้เปลี่ยนแปลงแผนแต่นาวาร์ยังคงยืนยันปฏิบัติการตามแผนการเดิม

วันที่ 20 พฤศจิกายน ค.ศ. 1953 กองทัพฝรั่งเศสเริ่มปฏิบัติการเข้ายึดพื้นที่เดียนเบียนฟู ภายใต้อุปปฏิบัติการว่า “คาสเตอร์” (Castor) เมื่อเข้ายึดเดียนเบียนฟูได้แล้วฝรั่งเศสได้สร้างป้อม ปราการไว้รอบบริเวณเดียนเบียนฟูประกอบด้วยป้อมคลาวดีน (Claudine) เป็นปราการป้องกัน ด้านตะวันตกเฉียงใต้ไว้สำหรับระวางและป้องกันลานบินทางด้านใต้ ป้อมฮิวโกต์(Huguette) ไว้ สำหรับป้องกันลานบินทางด้านเหนือ ป้อมแอน-มารี(Anne-marie)เป็นที่มั่นเพื่อป้องกันทางทิศ

⁷³ Ibid, p.102.

ตะวันตกเฉียงเหนือโดยใช้กองกำลังชาวไทยซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยในเวียดนามที่จงรักภักดีต่อฝรั่งเศส เป็นกองกำลังหลักดูแลป้อมแห่งนี้ ป้อมโดมินิค (Dominique) ป้อมอีเลียน(Eliane)เป็นที่มั่นป้องกันการโจมตีจากแนวเขาด้านตะวันออก ป้อมเกเบรียล(Garielle)เป็นที่มั่นป้องกันทางด้านเหนือ ป้อมบิตรีซ(Beatrice)เป็นที่มั่นตั้งรับทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือ ป้อมอิซาเบลล์(Isabelle)ไว้สำหรับป้องกันลานบินสำรองทางด้านใต้และได้แต่งตั้ง พันเอกคริสเตียน เดอ คาสตรี (Christian De Castries) เป็นแม่ทัพประจำที่เดียนเบียนฟู

ภาพที่ 5 แผนที่ป้อมปราการในบริเวณเดียนเบียนฟู

ที่มา: <http://www.dienbienphu.org/english>

โดยรอบที่มันเตียนเบียนฟู ฝรั่งเศสสั่งการให้ตัดต้นไม้ให้เป็นที่โล่งเตียนเพื่อสร้างค่ายและชุดสนามเพลาะเพราะฝรั่งเศสเกรงว่าเวียดนามหรืออาจใช้ต้นไม้และพุ่มไม้เล็กๆ เป็นที่อำพรางหลบซ่อนตัวเหมือนที่เคยทำเมื่อครั้งลอบโจมตีฝรั่งเศสอย่างที่ผ่านมา เหตุผลอีกประการ คือ กองทัพฝรั่งเศสต้องการให้ปืนใหญ่ฝ่ายตนสามารถยิงได้รอบทิศทางโดยไม่มีสิ่งใดบดบัง แต่การวางแผนดังกล่าวของฝรั่งเศสกลับเป็นผลดีต่อเวียดนามที่ตั้งกองทัพอยู่บนภูเขาเหนือสมรภูมิเตียนเบียนฟู เพราะทำให้เวียดนามสามารถมองเห็นตำแหน่งอาวุธของฝรั่งเศสได้อย่างชัดเจน

เวียดนามใช้วิธีชุดสนามเพลาะเพื่อปิดบังการเคลื่อนไหวเข้าใกล้ที่มั่นฝรั่งเศส ทางด้านการขนส่งอาวุธเพื่อใช้ในการรบนั้นได้มีการเกณฑ์แรงงานทั้งชายและหญิงด้วยความสมัครใจให้ทำหน้าที่ขนส่งสิ่งของทั้งทางบกและทางน้ำผ่านป่าเขาเพื่อนำอาวุธ กระสุน ยุทโธปกรณ์และเสบียงอาหารโดยใช้พาหนะทั้งรถยนต์ รถจักรยาน ม้า เกวียน รถเข็น แพและใช้คนเดินเท้าขนส่งสิ่งของขึ้นมาที่ยอดเขาเตียนเบียนฟูเพื่อเตรียมให้แนวหน้าที่ในสมรภูมิเตียนเบียนฟู

การโจมตีบริเวณเตียนเบียนฟูได้เริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 20 มกราคม ค.ศ. 1954 นาวาร์นำกำลังเข้าโจมตีบริเวณเขต 5 ในภาคกลาง คือ บริเวณจังหวัดกว๋างนัม (Quảng Nam) กวางหัง (Quảng Ngãi) บินดึน (Bình Định) คอน ทูม (Kon Tum) ซาไล (Gia Lai)⁷⁴ ของเวียดนาม กองทหารท้องถิ่นและกองทัพประชาชนได้ร่วมกันต่อสู้เพื่อรักษาพื้นที่ในจังหวัดต่างๆ ไว้ ทำให้ในปลายเดือนมกราคมกองทัพฝรั่งเศสต้องพยายามเสริมกำลังเข้ามาที่เตียนเบียนฟู เวียดนามจึงเปลี่ยนแผนการต่อสู้เพื่อรับมือกับกองทัพฝรั่งเศสใหม่จากเดิมที่เคยใช้แผน “การต่อสู้อย่างรวดเร็วเพื่อชัยชนะอย่างรวดเร็ว” (đánh nhanh thắng nhanh) เพราะในระยะแรกที่ฝรั่งเศสมาประจำที่เตียนเบียนฟูยังไม่มีเวลาพอที่จะจัดป้อมปราการและเสริมกำลังกองทัพ ดังนั้นในระยะแรกเวียดนามจึงเน้นใช้แผนโจมตีอย่างรวดเร็วและเอาชนะอย่างรวดเร็วแต่เมื่อฝรั่งเศสสร้างป้อมปราการและเสริมกำลังพลที่เตียนเบียนฟูให้สมบูรณ์ขึ้นแล้วเวียดนามจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแผนการรบเป็น “โจมตีอย่างมั่นใจ รุกอย่างมั่นใจ” (đánh chắc tiến chắc) คือ ต้องโจมตีเมื่อมั่นใจในความสำเร็จ เพราะกองทัพประชาชนเวียดนามและเวียดนามที่ยังขาดประสบการณ์ในการโจมตีป้อมปราการที่แข็งแกร่งซึ่งถ้าใช้การโจมตีอย่างรวดเร็วก็อาจเกิดข้อผิดพลาดขึ้นได้ ดังนั้นจึงควรโจมตีอย่างมั่นใจและรุกคืบเมื่อมั่นใจโดยต้องติดตามสถานการณ์ของฝรั่งเศสตลอดเวลาและต้องตรวจสอบกำลังการต่อสู้ทั้งหมดของเรา(เวียดนาม)และของศัตรู(ฝรั่งเศส)ให้แน่ชัดก่อนจึงค่อยโจมตี⁷⁵

⁷⁴ Viện khoa học xã hội Việt Nam, Lịch sử Việt Nam tập X 1945-1950 (ประวัติศาสตร์เวียดนาม เล่ม 10 ปี 2488-2493), p.140.

⁷⁵ โว เหงียน เกียป, กองทัพประชาชน สงครามประชาชน, แปลโดย ประเวศ ศรีพิพัฒน์, หน้า 310-311.

เมื่อนายพลวอ เหงวียน ซ้าปได้เตรียมกำลังพลเพื่อเตรียมรบที่สมรภูมิเดียนเบียนฟูพร้อมแล้วการรบจึงได้ดำเนินไป กองทัพประชาชนเวียดนามเริ่มโจมตีในวันที่ 4-7 มีนาคม 1954 เริ่มต้นด้วยการทำลายสนามบินที่เดียนเบียนฟูเพื่อตัดการขนส่งทางอากาศของฝรั่งเศส ทั้งนี้เพราะกองทัพเวียดนามได้ตระหนักว่าสำหรับป้อมค่ายที่เดียนเบียนฟูนั้นมีทางเดียวที่จะรับส่งอาหารและอาวุธได้คือ ทางอากาศดังนั้นการตัดกำลังทางอากาศจึงเป็นการตัดกำลังของกองทัพฝรั่งเศสได้ดีที่สุด

ในวันที่ 13-14 มีนาคมกองทัพเวียดนามสามารถทำลายป้อมทางเหนือและทางตะวันออกเฉียงเหนือได้ ป้อมบิทธิชุกกองทัพเวียดนามยึดครองภายในเวลาไม่กี่ชั่วโมงเพราะคณะเสนาธิการและผู้บัญชาการในป้อมบิทธิชุกได้เสียชีวิตจากปืนใหญ่ของฝ่ายเวียดนามหนักก่อนแล้วจึงทำให้เวียดนามยึดครองป้อมได้โดยง่าย ชัยชนะครั้งนี้ได้สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ทหารและเวียดนามเป็นอย่างมาก ป้อมต่อมา คือ ป้อมคลาวตินได้ถูกโจมตีอย่างหนักจนในที่สุดเวียดนามก็สามารถยึดครองป้อมได้ วันที่ 14 มีนาคมสามารถยึดป้อมเกเบรียล(Garielle)ได้และในวันที่ 17 มีนาคมถึงแม้ว่าฝรั่งเศสได้ส่งเสริมกำลังสองกองพันเพื่อดูแลป้อมแต่เวียดนามสามารถยึดป้อมแอน-มารี (Anne-marie) ได้เพราะกองกำลังชาวไทที่ควบคุมดูแลป้อมได้ละทิ้งป้อมแห่งนี้ เนื่องจากวอ เหงวียน ซ้าปได้ทำการโฆษณาชวนเชื่อว่าจะสงครามครั้งนี้ไม่ใช่การสู้รบของชาวไทจึงไม่จำเป็นที่ชาวไทต้องมารบเพื่อฝรั่งเศสจึงทำให้เกิดการแตกทัพของกองทัพเผ่าไทได้หนีทัพและทิ้งป้อมไปซึ่งเท่ากับว่าเวียดนามสามารถครอบครองป้อมและกองกำลังป้องกันฝรั่งเศสรอบนอกในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ทั้งหมด

หลังจากนั้นเวียดนามก็ได้พยายามเข้าประชิดป้อมของฝรั่งเศส มีการยิงปืนใหญ่เพื่อต่อสู้กับฝรั่งเศสอย่างหนัก ฝรั่งเศสไม่สามารถต้านทานได้มากนักส่วนหนึ่งในความผิดพลาดของฝรั่งเศสเกิดจากความประมาทของฝ่ายฝรั่งเศสเอง กล่าวคือ พันเอกปิโรต(Piroth) ผู้บังคับการทหารปืนใหญ่ที่เดียนเบียนฟูได้เคยแสดงความมั่นใจในศักยภาพทางอาวุธและทางกองทัพเมื่อครั้งที่นายพลนาวาร์และนายพลคนอื่นๆ เข้ามาตรวจความเรียบร้อยที่ค่ายเดียนเบียนฟู ปิโรตได้แสดงถึงความมั่นใจว่ากองปืนใหญ่ของฝรั่งเศสจะไม่มีวันแพ้ฝ่ายเวียดนามซึ่งความประมาทในการประเมินกำลังของเวียดนามได้ทำให้ปิโรตต้องฆ่าตัวตายเมื่อพ่ายแพ้ต่อเวียดนามในการรบ พันเอกปิโรตได้ กล่าวก่อนตายไว้ว่า “เขาไม่มีศักดิ์ศรีในการรบเมื่อเขาแพ้ก็สมควรต้องตายเพื่อรับผิดชอบแก่กองทัพ”⁷⁶

⁷⁶ Dai tuong vo nguyen giap, Tong tap hoi ky (สรณินพนธ์)(Ha Noi:Nha xuất Ban Quan Doi Nhan Dan,2006), p.1003.

เมื่อกองทัพอากาศเวียดนามสามารถเข้ายึดที่มั่นสำคัญของฝรั่งเศสทางตะวันตกเฉียงเหนือไว้ได้หมดแล้ว ในวันที่ 31 มีนาคมกองทัพอากาศเวียดนามได้เริ่มโจมตีทางด้านตะวันออกซึ่งการต่อสู้เป็นไปอย่างรุนแรงฝรั่งเศสไม่สามารถตอบโต้ได้มากนักเพราะการขนส่งอาวุธทางเครื่องบินถูกตัดขาดและป้อมหลายแห่งถูกกองทัพอากาศเวียดนามควบคุม เมื่อฝรั่งเศสกำลังเสียเปรียบด้านการต่อสู้อย่างหนัก ฝรั่งเศสจึงได้ส่งนายพลอีดี (Ely) ไปสหรัฐอเมริกาเพื่อขอความช่วยเหลือซึ่งประธานาธิบดีไวต์ ไดไอเซนฮาวร์ (Dwight D. Eisenhower) ของสหรัฐอเมริกายินยอมให้ความช่วยเหลือโดยให้กองทัพอากาศอเมริกันเข้าแทรกแซงเพื่อช่วยกองทัพอากาศที่เดียนเบียนฟูภายใต้ปฏิบัติการชื่อ “อีแร้ง” (Cuộc hành binh Chim kền kền)⁷⁷ แต่เมื่อนายพลอเมริกันเดินทางมาที่ฮานอยในวันที่ 15 เมษายน ค.ศ. 1954 เพื่อประเมินแผนปฏิบัติการนั้นได้พบว่าถึงแม้สหรัฐอเมริกาจะยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือก็ไม่อาจทำให้สถานการณ์ที่เดียนเบียนฟูดีขึ้นได้ ดังนั้นปฏิบัติการอีแร้งจึงได้ถูกยกเลิกไป

สงครามเริ่มทวีความรุนแรงขึ้นในวันที่ 1 พฤษภาคม 1954 เมื่อเวียดมินห์สามารถโจมตีเข้าที่มั่นตอนกลางของฝรั่งเศสได้มากขึ้นและสามารถล้อมหุบเขาบริเวณเดียนเบียนฟูได้ทั้งหมด เวียดมินห์ได้ระดมยิงปืนใหญ่ลงมาโจมตีฐานทัพที่เดียนเบียนฟูของฝรั่งเศสโดยที่ฝ่ายฝรั่งเศสไม่สามารถตอบโต้ได้มากนัก เวียดมินห์สามารถขุดอุโมงค์เข้ามายังใจกลางป้อมอีเลียน (A1) และได้ใช้ระเบิดเข้ามาระเบิดตรงใจกลางป้อมเพื่อให้กองกำลังเวียดมินห์ที่อยู่ในแนวหลังสามารถเข้ามาโจมตียังใจกลางป้อมได้ แต่อย่างไรก็ตามนายพลนาวารี่ได้ส่งกำลังมาเสริมอย่างต่อเนื่องแต่ก็ยังคงไม่สามารถต้านทานการสู้รบได้

ในวันที่ 7 พฤษภาคม ค.ศ. 1954 เป็นวันสุดท้ายของการรบที่สมรภูมिरบที่เดียนเบียนฟู เวียดมินห์สามารถยึดฐานที่มั่นของฝรั่งเศสได้จนหมด นายพลคาสตรี (Castries) ยอมยกธงขาวเพื่อเป็นการยอมแพ้ คาสตรียอมวางอาวุธและถูกจับเป็นเชลย ในที่สุดสงครามที่สมรภูมิเดียนเบียนฟูที่สู้รบติดต่อกันกว่า 55 วัน 55 คืนก็จบลงด้วยชัยชนะของเวียดมินห์และกองทัพประชาชน โดยสามารถทำลายอาวุธของกองทัพอากาศฝรั่งเศสได้จำนวนมากและสามารถทำลายเครื่องบินฝรั่งเศสได้อีกกว่า 57 ลำ⁷⁸

⁷⁷ Ibid, pp.1070-1071.

⁷⁸ Học viên chính trị quốc gia hồ chí minh phân viện Hà Nội khoa lịch sử đảng và tư tưởng hồ chí minh , lịch sử đảng công sản việt nam (ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม), pp.114-118.

ในทัศนะของฝ่ายคอมมิวนิสต์เวียดนามสิ่งที่เป็นตัวการให้สงครามเวียดนามยืดเยื้อมาถึง 9 ปีนั้นเป็นเพราะในช่วงหลังของการทำสงครามฝรั่งเศสได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา พรรคแรงงานเวียดนามจึงมีความเห็นว่าการที่สหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุนแก่ฝรั่งเศสเพื่อทำสงครามในอินโดจีนเป็นผลมาจากความพ่ายแพ้ของสหรัฐอเมริกาที่เกาหลีจึงเป็นแรงผลักดันให้สหรัฐเข้ามาแทรกแซงในอินโดจีนด้วยการให้เงินสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆที่จำเป็นต่อการทำสงครามแก่ฝรั่งเศส ดังนั้นศัตรูของประชาชนอินโดจีนที่นอกจากฝรั่งเศสแล้วนั้น สหรัฐอเมริกานับว่าเป็นศัตรูที่สำคัญด้วยเช่นกัน ในส่วนของแนวทางการต่อสู้ที่พรรคและเวียดนามที่ใช้มาตลอด 9 ปีนั้นได้เน้นในเรื่องสันติภาพ เอกภาพ เอกราชและประชาธิปไตยเป็นส่วนสำคัญ

2.7 การประชุมเจนีวา (Geneva Conference) เพื่อแก้ปัญหาในอินโดจีน

การประชุมเจนีวา (Geneva Conference) จัดขึ้นที่เมืองเจนีวา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ เป็นการประชุมเพื่อแก้ปัญหาของเกาหลีและอินโดจีน จากผลของสงครามที่สมรภูมิตีเยนเบียนฟู เรื่องของอินโดจีนได้ถูกนำเข้าสู่ที่ประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาและเพื่อเป็นการรับรองความพ่ายแพ้ของฝรั่งเศสที่มีต่อเวียดนาม ในวันที่ 8 พฤษภาคม ค.ศ. 1954 หลังจากเสียเตียนเบียนฟูแล้ว 24 ชั่วโมงการประชุมเจนีวาในประเด็นเรื่องอินโดจีนจึงได้เริ่มต้นขึ้นประเทศที่เข้าร่วมในการประชุมเจนีวาประกอบด้วยประเทศฝรั่งเศสมีจอร์จ บิดอลต์เป็นหัวหน้าคณะ สหภาพโซเวียตได้ส่ง โมโลตอฟเป็นหัวหน้าคณะเข้าร่วมประชุม รัฐบาลเวียดนามใต้ได้ส่งเหงวียน กวี๊ก ดินห์ (Nguyen Quoc Dinh) เป็นตัวแทนเข้าร่วมประชุม สาธารณรัฐประชาชนจีนส่งโจวเอนไฉเข้าร่วมประชุม สหรัฐอเมริกา กัมพูชาและลาว ต่างส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุม ในฝ่ายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามได้ส่งฟามวัน ดง (Pham Văn Đồng) เป็นตัวแทนของรัฐบาลเข้าร่วมประชุม

สาระสำคัญของการประชุมเจนีวา ฟาม วัน ดง ต้องการให้มีการรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของชาวเวียดนามด้านอิสรภาพ อธิปไตยและเอกภาพ ดังนั้นในวันที่ 21 กรกฎาคม ค.ศ. 1954 ได้สรุปข้อตกลงทั้งสิ้น 43 ข้อ สามารถสรุปสาระสำคัญในข้อตกลงเจนีวาได้ดังนี้ คือ

1. ทางด้านการทหาร ฝรั่งเศสต้องถอนทหารออกไปจากเวียดนาม ลาว กัมพูชาและต้องหยุดยิงทั่วอินโดจีน
2. ห้ามกองทัพต่างชาติเข้ามาตั้งฐานทัพในเวียดนาม ลาวและกัมพูชา
3. ห้ามเวียดนาม ลาวและกัมพูชาทำข้อตกลงทางการทหารกับต่างประเทศ

4. จัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปเพื่อเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ประเทศลาวและกัมพูชากำหนดจัดการเลือกตั้งภายใน ค.ศ. 1955 ส่วนของเวียดนามจะจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปภายใน ค.ศ. 1956

5. ให้ใช้เส้นขนานที่ 17 เป็นเส้นแบ่งเขตแดนเป็นสองส่วนชั่วคราว คือ เวียดนามเหนือและเวียดนามใต้⁷⁹

ตามข้อตกลงดังกล่าว สหรัฐอเมริกาและรัฐบาลจักรพรรดิเบาได้ตัวแทนของเวียดนามใต้ไม่ยอมรับรองข้อตกลงนี้ แต่อย่างไรก็ตามสนธิสัญญาเจนีวา ก็ได้ทำให้ประเทศเวียดนามถูกแบ่งเป็นสองส่วนอย่างชัดเจน ตามข้อตกลงดังกล่าวทำให้วันที่ 10 ตุลาคม ค.ศ. 1954 เป็นวันที่เวียดนามภาคเหนือได้รับอิสรภาพอย่างสมบูรณ์

สรุป

หลังจากที่ญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ส่งผลกระทบต่อระบอบการเมืองเวียดนาม ทำให้เวียดนามตกอยู่ในสภาวะปลอดอำนาจจากต่างชาติ ขณะนั้นเกิดภาวะอดอยากและภาวะความสับสนวุ่นวายในบ้านเมืองมีการต่อสู้ของแนวร่วมเวียดนามิห์และประชาชนเกิดขึ้นในเกือบทุกท้องที่ เมื่อคณะกรรมการกลางพรรคได้ศึกษาถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมีมติให้ก่อการปฏิวัติในเดือนสิงหาคม 1945 ผลของการปฏิวัติแนวร่วมเวียดนามิห์จึงได้ประกาศจัดตั้ง “สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม” ที่เป็นเอกราชเมื่อวันที่ 2 กันยายน ค.ศ. 1945

หลังจากการประกาศเอกราช สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามได้ถูกแทรกแซงทางการเมืองจากประเทศจีนและอังกฤษที่เข้ามาในอินโดจีนเพื่อปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นตามข้อตกลง Potsdam นอกจากการแทรกแซงทางการเมืองเวียดนามยังประสบปัญหาความอดอยากจากภาวะสงครามทำให้รัฐบาลชั่วคราวต้องมีนโยบายเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษาและภาษี เป็นต้น และเพื่อสร้างความชอบธรรมทางการเมือง รัฐบาลเฉพาะกาลจึงได้จัดการเลือกตั้งขึ้นในวันที่ 6 มกราคม ค.ศ. 1946 ผลการเลือกตั้ง ฝ่ายเวียดนามิห์ด้วยการนำของโฮจิมินห์เป็นฝ่ายที่มีเสียงข้างมากในสภาและมีสิทธิจัดตั้งรัฐบาลผสมรวมถึงมีสิทธิปกครองประเทศอย่างชอบธรรม โดยโฮจิมินห์ได้ใช้การปกครองแบบปรองดองให้ทุกกลุ่มการเมืองในเวียดนามเข้าร่วมเป็นรัฐบาล

⁷⁹ Lê Mậu Hãn, Đại cương lịch sử Việt Nam tập 3 (1945-1995) (จากฐานประวัติศาสตร์เวียดนาม เล่ม 3 ปี 2488-2538). pp.125-126.

อย่างไรก็ตามฝรั่งเศสยังคงไม่ยอมรับการประกาศเอกราชของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามและยังถือว่าเวียดนามเป็นอาณานิคม ฝรั่งเศสกลับเข้ามาในเวียดนามได้อีกครั้งแต่ก็ได้รับการต่อต้านอย่างมากจากประชาชนเวียดนาม ทางพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามยังไม่พร้อมทำสงครามกับฝรั่งเศสจึงได้จัดการเจรจากับฝรั่งเศสหลายครั้งแต่ก็ยังไม่ได้ข้อสรุปที่แน่ชัด ดังนั้นในวันที่ 23 พฤศจิกายน ค.ศ. 1946 เรือปืนของฝรั่งเศสได้ระดมยิงเมืองท่าไฮฟองและกลางเขินสงครามเวียดนามครั้งที่ 1 จึงได้เริ่มต้นขึ้นเป็นเวลาถึงเก้าปีและสงครามได้จบลงในปี 1954 ที่สมรภูมิดีเยนเบียนฟูด้วยชัยชนะของเวียดนามที่นำไปสู่การทำสนธิสัญญาเจนีวา

สามารถกล่าวได้ว่าตลอดระยะเวลาที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามได้สถาปนาขึ้นมาโดยพรรคคอมมิวนิสต์และขบวนการเวียดมินห์นั้นยังคงมีความขัดแย้งต่างๆกับกลุ่มการเมืองอื่นในประเทศเสมอมาทำให้โฮจิมินห์ผู้นำคนสำคัญในพรรคเน้นใช้นโยบายปรองดองและยืดหยุ่นเพื่อให้ประชาชนทุกระดับชั้นและทุกกลุ่มการเมืองที่ไม่เป็นศัตรูกับอุดมการณ์ของพรรคสามารถเข้าร่วมในการต่อสู้ของพรรคได้

บทที่ 3

นโยบายเศรษฐกิจตามระบอบสังคมนิยมของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม (เวียดนามเหนือ)ในช่วงเวลาสงคราม

หลังจากเวียดนามแบ่งออกเป็นสองส่วนตามสนธิสัญญาเจนีวา โดยใช้เส้นขนานที่ 17 เป็นเส้นแบ่งเวียดนามภาคเหนือให้อยู่ภายใต้การปกครองของพรรคแรงงานเวียดนามมีโฮจิมินห์ เป็นผู้นำ ส่วนเวียดนามใต้ให้อยู่ภายใต้รัฐบาลที่ฝรั่งเศสจัดตั้งขึ้นซึ่งนำโดยจักรพรรดิเบาได้และมี ใจดินห์เดียมดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแต่ปัญหาต่อมา คือ รัฐบาลเวียดนามใต้ไม่ยอมรับ ข้อตกลงเจนีวา เมื่อฝรั่งเศสถอนทหารและถอนบทบาททางการเมืองของตนออกไปจากเวียดนาม สหรัฐอเมริกาประเทศที่เคยให้ความช่วยเหลือฝรั่งเศสเมื่อครั้งทำสงครามกับเวียดนามช่วงก่อน หน้านี้ได้เข้ามาแทนที่ฝรั่งเศสในเวียดนามทันที

ปี 1956 เป็นเวลาที่กำหนดไว้ตามสนธิสัญญาเจนีวาว่าให้จัดการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นใน เวียดนามทั่วประเทศ ผู้นำเวียดนามเหนือต้องการให้มีการจัดการเลือกตั้งขึ้นแต่ทางฝ่ายเวียดนาม ใต้ไม่ยินยอมให้จัดการเลือกตั้ง ทำให้ความหวังในการรวมชาติเวียดนามหายไป เวียดนามเหนือ ต้องเปลี่ยนแนวทางการบริหารประเทศใหม่ โดยต้องทำการปรับปรุงด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เพื่อความอยู่รอดของประชากร เวียดนามภาคเหนือเคยเป็นสมรภูมิมารหลายปีทำให้พื้นที่หลาย แห่งได้รับความเสียหายอย่างหนัก นอกจากนี้ คอมมิวนิสต์เวียดนามยังต้องพร้อมรบศึกกับ สหรัฐอเมริกา

ภาคเหนือของเวียดนามมีข้อจำกัดด้านการจัดหาอาหารเพื่อดำรงชีพ จากเดิมเวียดนาม ภาคเหนือต้องพึ่งเวียดนามภาคใต้ที่มีความอุดมสมบูรณ์มากกว่าและมีผลผลิตทางการเกษตรที่ ดีกว่า อีกทั้งภาคใต้ยังมีจำนวนประชากรอาศัยอยู่น้อยกว่าในภาคเหนือจึงทำให้มีอาหารเพียง พอที่จะส่งให้ภาคเหนือได้แต่เมื่อไม่สามารถจัดการเลือกตั้งเพื่อรวมเวียดนามภาคเหนือและภาคใต้ เข้าด้วยกันได้ ทำให้เวียดนามภาคเหนือไม่สามารถหวังพึ่งเวียดนามภาคใต้ดังเช่นแต่ก่อนได้ ดังนั้นผู้นำของเวียดนามเหนือจึงพยายามหาทางพัฒนาเศรษฐกิจและการค้าให้สามารถพึ่งพา ตนเองได้

รัฐบาลที่ฮานอยจึงเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องสร้างประเทศตามแบบลัทธิสังคมนิยมขึ้นมา ซึ่งบทนี้ต้องการนำเสนอเนื้อหาของพรรคแรงงานเวียดนามในการสร้างประเทศให้เป็นตามแบบ สังคมนิยมด้วยการฟื้นฟูเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ในเวียดนาม

ภาคเหนือเพราะเมื่อเวียดนามเหนือมั่นคงก็จะส่งผลกระทบต่อผู้ของขบวนการคอมมิวนิสต์ในภาคใต้ให้มั่นคงตามไปด้วยเช่นกัน

สำหรับระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมนั้นมีลักษณะทั่วไป ดังนี้คือ อำนาจควบคุมการผลิตอยู่ที่พรรคการเมืองที่เป็นตัวแทนของชนชั้นกรรมาชีพและชาวนา ดังนั้นการบริหารงานของรัฐบาลต้องเป็นไปตามนโยบายของพรรค ซึ่งพรรคจะเป็นผู้กำหนดนโยบายเศรษฐกิจเพื่อมวลชนส่วนใหญ่ของสังคมเพราะในบรรดาปัจจัยการผลิตทั้ง 4 อย่าง คือ ทุน ที่ดิน แรงงานและผู้ประกอบการ รัฐจะเป็นเจ้าของทุน ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นปัจจัยสำคัญของการผลิต โดยผู้ประกอบการจะได้เงินเดือนตอบแทนเช่นเดียวกับแรงงาน ในส่วนการวางแผนทางเศรษฐกิจนั้น แต่ละประเทศสังคมนิยมจะมีคณะกรรมการวางแผนแห่งชาติทำหน้าที่วางแผนให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่พรรคกำหนดไว้เพื่อสังคมส่วนรวม¹

3.1 นโยบายพรรคแรงงานเวียดนามเพื่อสร้างสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม (เวียดนามเหนือ) และฟื้นฟูเศรษฐกิจตามรูปแบบลัทธิสังคมนิยม

หลังจากชัยชนะของเวียดมินห์ที่สมรภูมิตีเยนเปียนฟูเมื่อปี 1954 ได้ทำให้ภาคเหนือได้รับอิสรภาพทั้งหมด ดังนั้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1955 ประชาชนในเมืองฮานอยได้เดินขบวนไปที่จัตุรัสบาดีน (Bà Đình) เพื่อต้อนรับประธานาธิบดีโฮจิมินห์และคณะกรรมการพรรครวมถึงคณะรัฐบาลให้กลับเข้ามายังเมืองฮานอยที่ได้กลายเป็นเมืองหลวงของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม โดยสิ่งที่เวียดนามต้องดำเนินการทันทีเมื่อชนะสงคราม คือ การสร้างประเทศที่มีเอกราช เอกภาพ ประชาธิปไตยและสันติภาพ

อย่างไรก็ตาม หลังจากลงนามในสนธิสัญญาเจนีวา สหรัฐอเมริกาต้องการเข้ามาแทรกแซงในอินโดจีนและพยายามทำให้เวียดนามเหนือไม่สามารถรวมภาคใต้เข้าเป็นหนึ่งเดียวได้ ทำให้คณะกรรมการกลางพรรคแรงงานเวียดนามต้องจัดประชุมคณะกรรมการกลางขยายวงของพรรคในสมัชชาสมัยที่ 2 ครั้งที่ 7 ตั้งแต่วันที่ 3-12 มีนาคม ค.ศ. 1955 ที่กรุงฮานอยเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์โลกและสถานการณ์ภายในประเทศเวียดนาม ที่ประชุมได้กล่าวรับรองงานของพรรคตามที่มีการประชุมกรรมการเมืองเมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. 1954 ได้ลงมติไว้ซึ่งประกอบด้วยเรื่องต่างๆ ดังนี้ คือ

¹ ทวี หมั่นนิกร, เศรษฐศาสตร์จึงต้องเป็นเศรษฐศาสตร์การเมือง (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ openbooks, 2552), หน้า 99-101.

1.ต่อสู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อสันติภาพและเพื่อให้สงครามในเวียดนามสิ้นสุดลง โดยมีเป้าหมายการต่อสู้เพื่อเอกภาพของเวียดนาม เวียดนามภาคเหนือและภาคใต้ต้องรวมกันเป็นหนึ่งเดียวด้วยการเลือกตั้งทั่วไปอย่างอิสระ

2.สร้างเวียดนามภาคเหนือให้มั่นคงในทุกด้าน

3.ปลูกเร้าการต่อสู้ทางการเมืองของประชาชนในเวียดนามภาคใต้

4.ผนึกกำลังเพื่อความมั่นคงของแนวร่วมประชาชนทั่วประเทศ

5.ผลักดันงานการทูตและกระชับความสัมพันธ์กับประเทศพันธมิตร รวมถึงส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อให้เวียดนามเหนือได้รับความเห็นใจและได้รับการสนับสนุนจากประชาชนทั่วโลกในการทำสงครามเพื่อเอกราช²

เป้าหมายของพรรคทั้ง 5 ประการนั้น เป็นเป้าหมายขั้นแรกของการต่อสู้เพื่อเอกภาพของเวียดนามทั้งภาคเหนือและภาคใต้ เวียดนามเหนือยังคงมีความหวังที่จะจัดการเลือกตั้งตามข้อตกลงในสนธิสัญญาเจนีวาที่กำหนดให้จัดการเลือกตั้งภายใน ค.ศ. 1956 แต่เมื่อเวียดนามใต้ไม่ยินยอมจัดการเลือกตั้ง ทำให้เวียดนามเหนือต้องมีนโยบายเพื่อความอยู่รอดด้วยการพัฒนาประเทศ รวมทั้งพัฒนาเศรษฐกิจด้วยการเพิ่มผลผลิตภายในประเทศให้เพียงพอกับความต้องการของประชากรในเวียดนามเหนือ ทางพรรคแรงงานเวียดนามใต้เริ่มมาตรการปฏิรูปประเทศตามแนวทางสังคมนิยม ดังนี้คือ

² Nguyễn Trọng Phúc, Tìm hiểu lịch sử Đảng Cộng Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002 (เรียนรู้ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการกลาง 2473-2545)(Hà Nội: Nhà xuất bản lao động, 2003), pp.391-393.

3.1.1 นโยบายปฏิรูปที่ดิน

เนื่องจากเวียดนามเป็นประเทศเกษตรกรรมที่พึ่งผ่านพ้นภาวะสงคราม ดังนั้นงานสำคัญอันดับแรกที่ต้องดำเนินการเพื่อเปลี่ยนให้เวียดนามเหนือก้าวไปสู่ลัทธิสังคมนิยม คือ การปฏิรูปที่ดิน (Cải cách ruộng đất) ตามความเห็นของพรรค การปฏิรูปที่ดินเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกในการวางรากฐานสังคมนิยม³ การที่ประเทศจะก้าวเข้าสู่ลัทธิสังคมนิยมได้นั้นต้องเริ่มจากการปฏิวัติเรื่องทรัพย์สินส่วนตัวของประชาชนและต้องทำลายรากฐานระบบศักดินาในประเทศก่อน ในส่วนงานพัฒนาประเทศ ทางพรรคมีความเห็นให้ระดมชนชั้นแรงงานเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาและร่วมสร้างพื้นฐานของระบอบสังคมนิยมขึ้นมาแทนที่สังคมศักดินา งานปฏิรูปที่ดินจึงถือเป็นงานสำคัญและต้องดำเนินการ ทางพรรคมีแผนปฏิรูปที่ดินตั้งแต่ช่วงแรกของการก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนเมื่อปี 1930 เป็นต้นมาเพื่อให้เกษตรกรมีที่ดินเป็นของตนเอง

พรรคได้กล่าวว่าการปฏิรูปที่ดิน คือ การเปลี่ยนแปลงระบบถือครองที่ดินโดยให้ที่ดินเป็นของชาวนาผู้ผลิต เวียดนามเหนือได้ใช้เงินเป็นแม่แบบสำคัญในการปฏิรูปที่ดินโดยประธานาธิบดีโฮจิมินห์ได้เคยไปดูงานปฏิรูปที่ดินในจีนเมื่อต้นปี 1950 และได้นำวิธีการปฏิรูปที่ดินของจีนมาดัดแปลงให้เข้ากับสภาพสังคมเวียดนามแต่รักษาวิธีการปฏิบัติให้ใกล้เคียงกับของจีน พรรคเชื่อว่าการปฏิรูปที่ดินจะสามารถทำลายรากฐานชนชั้นศักดินา สามารถโค่นล้มกลุ่มตัวแทนจักรวรรดินิยมฝรั่งเศสและโค่นล้มกลุ่มนายทุนภายในประเทศได้ จากการประชุมกรรมการกลางพรรคสมัยสมัชชาที่ 2 ครั้งที่ 4 ระหว่างวันที่ 25-30 มกราคม 1953 ตามมติที่ประชุมต้องการให้ทำสงครามต่อต้านจักรวรรดินิยมฝรั่งเศสควบคู่ไปกับการทำลายระบบศักดินาภายในประเทศด้วยการปฏิรูปที่ดินโดยยึดทรัพย์สินและที่ดินของชนชั้นศักดินาเจ้าที่ดิน พวกเศรษฐีมีทรัพย์สินรวมถึงยึดที่ดินของคนที่ยศต่อชาติที่เข้าร่วมและให้ความช่วยเหลือแก่ฝรั่งเศส ทางพรรคได้นำที่ดินของบุคคลเหล่านั้นมาจัดแบ่งให้กับชาวนายากจน

เครื่องเงินห์ เลขาธิการพรรคแรงงานเวียดนามในฐานะผู้รับผิดชอบหลักของการปฏิรูปที่ดินในเวียดนามเหนือได้อธิบายวิธีการและความก้าวหน้าของการปฏิรูปที่ดิน โดยการดำเนินงานปฏิรูปที่ดินของเครื่องเงินห์ดำเนินงานเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นแรก คือ การเผยแพร่นโยบายปฏิรูปที่ดิน ในขั้นที่สอง คือ การสำรวจชาวนาเพื่อแบ่งประเภทชาวนาและสำรวจเจ้าของที่ดิน ต่อมาใน

³ Học Viện Chính Thị Quốc Gia Hồ Chí Minh, 75 năm đảng công sản Việt Nam 1930-2005 (75 ปี พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม 2473-2548) (Hà Nội: Nhà Xuất Bản Lý Luận Chính Trị, 2005), p.106.

เอกสารพรรคได้แบ่งประเภทชาวนาเป็น 5 ประเภทประกอบด้วย เจ้าของที่ดิน(ชาวนาที่เป็นเจ้าของที่ดินรายใหญ่) ชาวนารวย ชาวนากลาง ชาวนารายย่อยและชาวนายากจน ในขั้นที่สาม คือ การยึดที่ดินและทรัพย์สินของเจ้าของที่ดินเพื่อนำมาแบ่งให้กับชาวนา ขั้นที่สี่สรุปผลความสำเร็จของการปฏิรูปที่ดิน⁴

การปฏิรูปที่ดินของพรรคเริ่มต้นในปี 1953 จนทำให้โครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศเปลี่ยนแปลงไป พรรคได้อ้างถึงเหตุผลการปฏิรูปที่ดินในเวียดนาม ดังนี้

- เพราะการปฏิวัติประชาธิปไตยประชาชนของเวียดนาม คือ การปฏิวัติเพื่อต่อต้านจักรวรรดินิยมและต่อต้านระบบศักดินาภายในประเทศ ดังนั้นจึงต้องขับไล่ประเทศที่เข้ามารุกรานเวียดนามและต้องทำลายระบบศักดินาภายในประเทศ นอกจากนี้ยังต้องปลุกเร้าการปฏิวัติของมวลชน และเพื่ออิสรภาพของประชาชนในด้านเกษตรกรรมต้องแก้ปัญหาเรื่องที่ดินให้เกษตรกร นั่นคือ ต้องปฏิรูปที่ดินควบคู่ไปกับการทำสงครามต่อต้านจักรวรรดินิยม
- เวียดนามเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชาชนจำนวนหนึ่งเป็นชาวนา ดังนั้นในสงครามปฏิวัติที่ยืดเยื้อ “ชาวนา” คือ กำลังสำคัญของสงคราม แต่ชาวนาในประเทศยังคงมีฐานะยากจนเพราะความไม่ยุติธรรมทางสังคม ทำให้ชาวนาขาดแคลนที่ดินเพื่อทำเกษตร ดังนั้นต้องปลุกเร้าให้ชาวนาร่วมทำสงครามปฏิวัติไปจนถึงชัยชนะ เพราะผลของชัยชนะจะทำให้ชาวนามีอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองเพื่อจะได้มีการแบ่งที่ดินให้กับชาวนา
- ถึงแม้ว่าในช่วงแรกของสงครามปฏิวัติ รัฐบาลรวมถึงเวียดมินห์ได้เคยมีนโยบายเกี่ยวกับที่ดินมาบ้าง แต่นโยบายเหล่านั้นยังคงไม่ถูกต้องที่สุดเพราะอาจทำให้เกษตรกรมีที่ดินแต่เกษตรกรในเขตชนบทก็ยังคงไม่มีอิสรภาพทางการผลิตอยู่ดี

⁴ Ibid, p.111.

- ผลการปฏิรูปที่ดินทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการผลิตในบริเวณชนบทที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจประชาชาติ เติ้งจิงผิงได้ย้ำว่า “การปฏิรูปที่ดินเป็นหนึ่งในวิธีทางสำคัญเพื่อการกระตุ้นเศรษฐกิจประชาชาติให้พัฒนา”⁵

อย่างไรก็ตาม ทางคณะกรรมการพรรคได้วางแผนเพื่อดำเนินงานปฏิรูปที่ดินไว้ตามแนวทางดังต่อไปนี้

1. ยึดที่ดินและทรัพย์สินของจักรวรรดินิยมฝรั่งเศสในเวียดนาม รวมถึงยึดที่ดินและทรัพย์สินของประเทศต่างๆ ที่เข้ามาบูรณาการเวียดนาม
2. ยึดที่ดิน วัว ควาย เครื่องมือเกษตรกรรม รวมถึงทรัพย์สินของชาวเวียดนามที่ทรยศชาติ ด้วยการให้ความร่วมมือกับต่างชาติ
3. ยึดที่ดิน วัว ควาย เครื่องมือเกษตรกรรม รวมถึงทรัพย์สินของเจ้าของที่ดินที่ไม่เห็นด้วยและมีปฏิริยาต่อต้านนโยบายปฏิรูปที่ดิน
4. ยึดหรือบังคับซื้อ (ขึ้นอยู่กับแต่ละกรณี) ในที่ดินของแต่ละลัทธิศาสนา
5. ยึดที่ดิน วัว ควาย เครื่องมือเกษตรกรรม ทรัพย์สินสมบัติของชาวต่างชาติที่ร่วมมือกับประเทศที่รุกรานเวียดนามและยึดที่ดินของบุคคลที่ร่วมมือกับรัฐบาลประเทศจักรวรรดินิยม นอกจากนี้ยังได้บังคับซื้อที่ดิน วัว ควาย รวมถึงเครื่องมือการเกษตรจากเจ้าของที่ดินที่เป็นชาวต่างชาติ
6. ญาติของบุคคลที่สละชีพในสงคราม ทหารที่ร่วมในการปฏิวัติ ทหารที่เจ็บป่วยพิการหรือบาดเจ็บ ผู้ปฏิบัติงานและสมาชิกที่ร่วมในสงครามต่อต้าน รวมถึงครอบครัวของพวกเขาที่อยู่ในชนบทไม่มีที่ดินหรือขาดแคลนที่ดินจะเป็นกลุ่มแรกๆ ที่ได้รับการแบ่งสรรที่ดิน
7. ที่ดินที่ยึดหรือบังคับซื้อมาได้สามารถแบ่งให้เจ้าของที่ดินได้อีกครั้ง แต่ต้องแบ่งที่ดินให้ครอบครัวของพวกเขาเท่ากับส่วนของที่ดินที่แบ่งให้กับชาวนา
8. ที่ดินและทะเลสาบ หนองน้ำ แร่ธาตุ ผลไม้บนต้นไม้ ถ้าสามารถแบ่งได้ให้แบ่งแก่ชาวนาเป็นอันดับแรก

⁵ Ibid, pp.111-112.

9.นโยบายปฏิรูปที่ดินของเวียดนามเหนือสามารถดำเนินการในบริเวณที่เป็นอิสระได้ก่อน ถ้าพื้นที่ใดยังไม่พร้อมก็สามารถดำเนินการปฏิรูปที่ดินที่หลังเมื่อพร้อมได้⁶

มีกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินออกมาเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม ค.ศ. 1953 รัฐบาลเลือกตั้งทดลองปฏิรูปที่ดินใน 6 หมู่บ้านที่เขตไต ตือ (Đài Từ) จังหวัดไท่เหงียน (Thái Nguyên) * ที่ดินมากกว่า 400 โหม่ว (Mẫu) * ของเจ้าของที่ดินถูกแบ่งให้ครอบครัวชาวนา 94 ครอบครัวที่ขาดแคลนที่ดินเพื่อใช้ในการเพาะปลูก⁷ เมื่อสรุปผลการทดลองปฏิรูปที่ดินใน 6 หมู่บ้านที่เขตนงก (Nông Công) จังหวัดแทงฮวา (Thanh Hoá) และอีก 41 หมู่บ้านของ 6 เขต ในจังหวัดไท่เหงียนที่ ได้ขยายการปฏิรูปออกไป วันที่ 25 พฤษภาคม ถึง 20 กันยายน ค.ศ.1954 ทกหมู่บ้านในเขตนงก จังหวัดแทงฮวา มีเจ้าของที่ดินเพิ่ม 123 คน มีการยึดและบังคับซื้อที่ดินจำนวน 3,899 โหม่ว บังคับซื้อวัวควายอีก 182 ตัว รวมทั้งยึดเครื่องมือการผลิตของเจ้าของที่ดินเพื่อแบ่งให้ชาวนา จำนวนร้อยละ 92.8

หลังการทดลองปฏิรูปที่ดินเมื่อปี 1953 ได้เสร็จสิ้นลง ผลการปฏิรูปทำให้ที่ดินกลับไปอยู่ในมือของชาวนามากขึ้น ชาวเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินและการลดค่าเช่าที่ดินได้ถูกส่งต่อไปยัง แนวหน้าที่กำลังทำสงครามกับฝรั่งเศสอยู่ ซึ่งการปฏิรูปที่ดินได้สร้างกำลังใจให้กับแนวหน้าที่ทำสงครามอยู่เป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามการปฏิรูปที่ดินในเวียดนามเหนือได้หยุดชะงักลงชั่วคราวเพราะภาวะสงคราม

ภายหลังจากสงครามเวียดนามกับฝรั่งเศสสิ้นสุดลง ประธานาธิบดีโฮจิมินห์พร้อมด้วย ขบวนการคอมมิวนิสต์ได้เดินทางกลับเข้ามายังเมืองฮานอยในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1955 นโยบายปฏิรูปที่ดินจึงได้เริ่มขึ้นอีกครั้งอย่างเข้มงวดมากขึ้น กล่าวคือในปี 1955 มีหมู่บ้านเข้าร่วมปฏิรูป

⁶ Nguyễn Trọng Phúc. Tim hiểu lịch sử Đảng Công Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002(เรียนรู้อประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการกลาง 2473-2545), pp.363-368.

* จังหวัด Thái Nguyên อยู่ทางภาคเหนือของเวียดนาม มีภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขา

* โหม่ว (Mẫu) เป็นหน่วยวัดที่ดินที่ได้รับมาจากจีน ซึ่งเมื่อนำมาใช้ในเวียดนาม 1 โหม่ว(Mẫu)จะเท่ากับพื้นที่ 3,600 ตารางเมตร

⁷ Học Viện Chính Thị Quốc Gia Hồ Chí Minh, 75 năm đảng công sản Việt Nam,1930-2005(75 ปี พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม 2473-2548), p.113.

ที่ดินทั้งสิ้น 735 หมู่บ้าน รวมจำนวนคนที่เข้าร่วมประมาณ 1,608,294 คน⁸ และเดือนธันวาคมปีเดียวกันจำนวนหมู่บ้านที่เข้าร่วมการปฏิรูปที่ดินเพิ่มขึ้นเป็น 1,720 หมู่บ้าน นับเป็นจำนวนคนเข้าร่วมมากกว่า 6 ล้านคน เมื่อสรุปผลการปฏิรูปที่ดินในปี 1956 ที่ดินจำนวนกว่า 334,100 เฮกตาร์ ได้ถูกแบ่งให้กับชาวนาซึ่งการปฏิรูปที่ดินสามารถกำจัดชนชั้นเจ้าของที่ดินและชนชั้นศักดินาที่ปกครองทางภาคเหนือไปได้อย่างหมดสิ้น⁹

พรรคคอมมิวนิสต์ประกาศว่าการปฏิรูปที่ดินได้เสร็จสิ้นลงใน ค.ศ. 1957 แต่ผลการปฏิรูปที่ดินไม่สามารถสร้างความเท่าเทียมภายในประเทศได้อย่างสมบูรณ์ อย่างไรก็ตามการปฏิรูปที่ดินสามารถทำลายรากฐานทางเศรษฐกิจ การเมืองและสามารถเปลี่ยนระบบการถือครองที่ดิน เปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำได้ในระดับที่นำไปสู่เป้าหมายในแง่อุดมการณ์ซึ่งเป็นพื้นฐานของการปฏิวัติตามระบอบสังคมนิยมที่เน้นสร้างระบบนารวมและสหกรณ์ ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่าการปฏิรูปที่ดิน นอกจากจะเป็นการเปลี่ยนแปลงระบบการถือครองที่ดินแล้วยังทำให้เกษตรกรรมในประเทศพัฒนาขึ้น

หากมองนโยบายปฏิรูปที่ดินของเวียดนามเหนืออย่างผิวเผินก็ดูเหมือนว่านโยบายปฏิรูปที่ดินประสบความสำเร็จ แต่ในความจริงนโยบายปฏิรูปที่ดินมีความผิดพลาดอย่างมากซึ่งความผิดพลาดดังกล่าวปรากฏในหลักฐานของพรรคน้อยมาก ในปี 1956 ชาวนาจำนวนหนึ่งได้รวมตัวกันก่อกบฏเพื่อต่อต้านการปฏิรูปที่ดินของพรรคโดยพรรคได้ปราบปรามกบฏอย่างรุนแรง อย่างไรก็ตาม พรรคอ้างว่าความผิดพลาดของนโยบายปฏิรูปที่ดินนั้นเกิดจากขาดการวิเคราะห์สภาพสังคมและแนวทางในการปฏิบัติอย่างเพียงพอทำให้มีการแบ่งระดับชาวนายังไม่ชัดเจน พรรคได้ใช้หลักเกณฑ์การแบ่งที่ขัดต่อสภาพความจริงของเวียดนาม โดยได้แบ่งระดับชาวนาออกเป็น 5 ประเภท อันได้แก่ชนชั้นเจ้าของที่ดิน ชาวนารวย ชาวนาชนชั้นกลาง ชาวนาขนาดเล็ก และชาวนายากจน ทั้งที่ในเวียดนามภาคเหนือมีจำนวนเจ้าของที่ดินรายใหญ่และชาวนารวยจำนวนน้อย ทำให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบจริงจากนโยบายปฏิรูปที่ดิน คือ ชาวนาชนชั้นกลางที่เป็นกำลังการผลิตสำคัญแทนที่จะเป็นชาวนารวย

⁸ Thông Tấn Xã Việt Nam Văn Phòng Chính Phủ, Chính phủ Việt Nam 1945-2003 (รัฐบาลเวียดนาม 2488-2546)(Hà Nội: Nhà Xuất Bản Thông Tấn, 2004), p.76.

⁹ Ibid,p.76.

เมื่อแผนปฏิรูปที่ดินกำลังดำเนินไป พรรคได้ยึดที่ดินของเจ้าของที่ดินที่ต่อต้านการปฏิรูป ผู้ปฏิบัติงานของพรรคร่วมกับมวลชนจะเคลื่อนไหวเพื่อให้เจ้าของที่ดินคืนเงินค่าเช่า ในแต่ละหมู่บ้านนโยบายปฏิรูปที่ดินและการลดค่าเช่าจะอยู่ในการดูแลของแกนนำพรรค¹⁰ โดยที่พรรคได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ของพรรคไปใช้ชีวิตร่วมกับชาวนาเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพรรคและชาวนาซึ่งกลุ่มแกนนำที่พรรคส่งไปจะพยายามโน้มน้าวให้ชาวนาเชื่อว่าความยากจนที่พวกเขาต้องประสบอยู่นั้นไม่ได้เกิดจากโชคชะตาแต่เกิดจากความผิดพลาดของการแสวงหาผลประโยชน์และการเอารัดเอาเปรียบจากบรรดาเจ้าของที่ดิน¹¹ เจ้าหน้าที่ที่พรรคส่งไปจะพยายามทำให้ชาวนาเชื่อว่าเจ้าของที่ดินไม่ได้มีอำนาจมากเกินกว่าที่ชาวนายากจนจะลุกขึ้นต่อสู้และทำให้พวกเจ้าที่ดินพ่ายแพ้ พวกชาวนาต้องร่วมกันต่อสู้กับเจ้าที่ดิน ด้วยการเข้าร่วมปฏิรูปที่ดินกับพรรค โดยเจ้าหน้าที่ที่พรรคส่งไปจะเข้าไปโน้มน้าวให้ชาวนาในหมู่บ้านให้คล้อยตามความเชื่อนั้นและเข้าร่วมในการปฏิรูปที่ดิน¹²

พรรคต้องการให้เจ้าหน้าที่ที่ส่งไปสามารถอยู่ร่วมกับชาวนาและได้เรียนรู้ชีวิตความยากลำบากของชาวนาซึ่งเป็นคนกลุ่มหลักของประเทศ พรรคคาดหวังให้เจ้าหน้าที่ของพรรคเป็นตัวกลางที่นำอุดมการณ์แบบสังคมนิยมมาสู่ชาวนา แต่เจ้าหน้าที่ที่พรรคส่งไปไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตรงกับที่พรรคคาดหวังเพราะมีการเล่นพรรคเล่นพวก มีการเลือกปฏิบัติและไม่ปฏิบัติตามนโยบายของพรรค มีการยกเว้นการยึดที่ดินของชาวนารวยและยกเว้นการยึดที่ดินของชาวนาที่เป็นญาติกับตน นอกจากนี้เจ้าหน้าที่พรรคได้ทำตัวแปลกแยกกับประชาชนทำให้ไม่สามารถเข้ากับประชาชนในท้องถิ่นได้¹³

นอกจากปัญหาในข้างต้นแล้วนั้น อีกหนึ่งปัญหาสำคัญของนโยบายการปฏิรูปที่ดิน คือความไม่เป็นธรรม ในทางทฤษฎีเจ้าของที่ดินจะได้รับการจัดสรรที่ดินและทรัพย์สินเท่ากับผู้เช่าที่ดินแต่ในทางปฏิบัติเจ้าของที่ดินจะได้รับการจัดสรรที่ดินและทรัพย์สินน้อยกว่าผู้เช่าที่ดิน¹⁴

¹⁰ Edwin E. Moise, "Land reform and land reform errors in north Vietnam" *Pacific affairs*, Vol. 49, No. 1 (Spring, 1976): pp.70-71.

¹¹ Ibid, p.72.

¹² สวง วันจี, จากระบอบอาณานิคมสู่ระบอบคอมมิวนิสต์, แปลโดย ประเวศ ศรีพิพัฒน์, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประเสริฐอักษร, 2510), หน้า 313-314.

¹³ Nancy Wieggersma, Vietnam: peasant land peasant revolution (London: The Macmillan Press, 1988), pp.139-140.

¹⁴ Edwin E. Moise, Land reform and land reform errors in north Vietnam, p. 73.

สมาชิกพรรคได้รับคำสั่งให้หาตัวเจ้าของที่ดินหรือชาวนารวยมาขึ้นศาลประชาชนเพื่อพิพากษา ลงโทษทำให้ชาวนาใส่ร้ายป้ายสีกล่าวหาตัวเองเพื่อป้องกันไม่ให้ตนเป็นฝ่ายถูกกล่าวหา ก่อนว่าเป็นชาวนารวยหรือเจ้าของที่ดิน ทำให้ชาวนาจำนวนหลายพันคนถูกตัดสิทธิประชากรชีวิตทั้งที่ไม่มี ความผิด ส่วนคนที่ต่อต้านการปฏิรูปที่ดินจะถูกส่งตัวไปยังค่ายเพื่อบังคับใช้แรงงาน

พรรคได้ยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากนโยบายปฏิรูปที่ดิน เติ๋รื่องจินห์ เลขาธิการ พรรคแรงงานเวียดนามในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในนโยบายปฏิรูปที่ดินต้องลาออกจาก ตำแหน่งเลขาธิการพรรค นอกจากนี้พรรคยังต้องดำเนินการรณรงค์แก้ไขความผิดพลาดที่เกิดขึ้น โดยได้ทำการขอโทษต่อครอบครัวที่ถูกกล่าวหาโดยปราศจากข้อเท็จจริงว่าเป็นเจ้าของที่ดินและ ไม่ให้ความร่วมมือกับพรรค เป็นต้น หลังจากที่แผนปฏิรูปที่ดินได้เสร็จสิ้นลง ทางพรรคได้สรุป บทเรียนที่ได้รับจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาให้กลายเป็นแผนพัฒนา เศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามเพื่อความก้าวหน้าของเวียดนามเหนือทางการ ปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมตามแนวทางสังคมนิยม ดังนี้คือ

3.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม (แผน 3 ปี)

ผลจากสงครามที่ต่อสู้กับฝรั่งเศสทำให้เวียดนามภาคเหนือเสียหายอย่างหนัก โดยเฉพาะ ด้านเกษตรที่เป็นรายได้หลักของเวียดนามเหนือ จากภาวะสงครามทำให้ที่ดินประมาณ 1,430,000 เฮกตาร์ถูกทอดทิ้งเพราะประชาชนนับถือศาสนาคริสต์รวมถึงประชาชนที่ไม่นิยมในระบอบ คอมมิวนิสต์จำนวนมากได้อพยพไปยังภาคใต้ นอกจากนี้ระบบชลประทานจำนวนมากได้ถูก ทำลาย วัว ควายที่ใช้ในการเกษตรถูกฆ่าตายระหว่างสงคราม อุตสาหกรรมได้รับความเสียหาย อย่างหนัก วัตถุดิบที่ใช้เพื่อการผลิต เช่น เชื้อเพลิงและเครื่องจักรอยู่ในภาวะขาดแคลน ความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ส่งผลกระทบต่ออัตราการผลิตของประเทศให้อยู่ในระดับที่ต่ำลง

จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้ต้องจัดประชุมคณะกรรมการกลางพรรคขยายวง ครั้งที่ 11 ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1956 สำคัญของการประชุมเพื่อวางแผนด้านเศรษฐกิจและการเงิน ของปี 1957 ด้วยการพัฒนาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม นอกจากนี้ต้องพัฒนาเขตเศรษฐกิจที่รัฐ เป็นเจ้าของและรัฐวิสาหกิจต่างๆ รวมถึงต้องพัฒนาด้านอุตสาหกรรมและการค้าควบคู่ไปกับการ หนักกรรมซึ่งจุดประสงค์สำคัญที่ต้องเร่งพัฒนาเศรษฐกิจ คือ ต้องการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของ

ประชาชน¹⁵ ช่วงปลายปี 1957 ภาคเหนือประสบความสำเร็จในการฟื้นฟูเศรษฐกิจระดับหนึ่ง ทางพรรคจึงได้จัดการประชุมคณะกรรมการขยายวง ครั้งที่ 13 ขึ้นมาอีกวาระหนึ่งเมื่อวันที่ 19-21 ธันวาคม ค.ศ. 1957 เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของพรรคและประชาชนดังนี้

ทางด้านเกษตรกรรม สามารถผลิตอาหารเพื่อใช้บริโภคได้อย่างพอเพียงและสามารถแก้ปัญหาความอดอยาก ปัญหาด้านสุขภาพของประชาชน เกษตรกรสามารถจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรเพื่อกระตุ้นการผลิตและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างอิสระ

ทางด้านอุตสาหกรรมสามารถฟื้นฟูอุตสาหกรรมเก่าและสร้างอุตสาหกรรมใหม่ภายในประเทศเพื่อผลิตสินค้าอุปโภค บริโภคภายในประเทศได้ นอกจากนี้ยังได้ซ่อมแซมและฟื้นฟูระบบการคมนาคมขนส่งทางทะเล ทางบก ทางรถไฟที่เสียหายจากภัยสงคราม

การฟื้นฟูประเทศหลังสงครามได้ดำเนินมาครบ 3 ปีแล้วซึ่งในช่วงดังกล่าวเวียดนามเหนือได้ฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรมและระบบสาธารณสุข โดยประธานาธิบดีโฮจิมินห์ได้กล่าวในช่วงเวลาสามปีที่ผ่านมาหลังจากสนธิสัญญาเจนีวาเมื่อปี 1954 ประชาชนภาคเหนือได้ร่วมฟื้นฟูประเทศให้พ้นจากความยากลำบากและสามารถทำได้สำเร็จ ในขั้นต่อมาพรรคและรัฐบาลวางแผนดำเนินการในประเด็นต่อไปนี้

1. งานปฏิวัติของพรรคและประชาชน
2. แก้ปัญหาความขัดแย้งในสังคมเวียดนามอย่างถูกต้อง
3. ฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจ
4. ปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและมวลชน
5. ร่วมมือเป็นหนึ่งเดียวกันทั่วประเทศ¹⁶

วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1958 ประธานาธิบดีโฮจิมินห์ได้ประกาศให้ประชาชนทั้งหมดทราบ ว่า “ช่วงเวลาแห่งการฟื้นฟูเศรษฐกิจได้สิ้นสุดลงแล้ว เวลาต่อไปนี้ คือ เวลาของการเริ่มต้นพัฒนาเศรษฐกิจตามแผนที่วางไว้ นั่นคือ การสร้างลัทธิสังคมนิยมเพื่อความก้าวหน้าในงานปฏิวัติของประชาชนและงานพัฒนาเศรษฐกิจ” คณะกรรมการกลางแนวร่วมแห่งชาติเวียดนามได้ยืนยันให้มี

¹⁵ Nguyễn Trọng Phúc, Tim hiểu lịch sử Đảng Cộng Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002 (เรียนรู้ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการกลาง 2473-2545), pp.407-408.

¹⁶ Ibid, pp.412-415.

การพัฒนาตามแผนเศรษฐกิจ ดังนั้นการประชุมเมื่อวันที่ 19 มีนาคม ค.ศ. 1958 จึงได้ลงมติเรื่อง “งานของประชาชน คือ สร้างความมั่นคงในภาคเหนือให้ก้าวไปสู่ลัทธิสังคมนิยม”¹⁷ พรรคได้เห็นควรให้วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจของช่วงปี 1958-1960 เพื่อเป้าหมายในการฟื้นฟูเศรษฐกิจและเพื่อรักษาบาดแผลจากภาวะสงคราม โดยต้องเร่งสร้างความสงบให้เกิดขึ้นที่ภาคเหนือพร้อมกับดำเนินการปฏิรูปเวียดนามเหนือให้ก้าวเข้าสู่ลัทธิสังคมนิยมไปในเวลาเดียวกัน

การพัฒนาเศรษฐกิจ 3 ปีของเวียดนามเหนือเริ่มต้นขึ้นอย่างเป็นทางการจากการประชุมคณะกรรมการกลางขยายวง ครั้งที่ 14 เมื่อกลางเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1958 ที่ได้มีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 3 ปี (1958-1960) ของภาคเหนือเพราะพรรคต้องการสร้างเวียดนามเหนือให้กลายเป็นรัฐสังคมนิยมและพรรคต้องการให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจเป็นแผนเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วยวิธีการดังนี้

1. พัฒนาการผลิตทางเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม แต่เน้นเกษตรกรรมเป็นหลักเพราะเวียดนามเป็นประเทศเกษตรกรรม นอกจากนี้ต้องแก้ปัญหาด้านการจัดสรรอาหารไปพร้อมกับการผลิตทางอุตสาหกรรม

2. ปฏิรูปเกษตรกรรม หัตถกรรมและอุตสาหกรรมตามแนวทางสังคมนิยม

3. บนพื้นฐานของการพัฒนาการผลิตนั้นประชาชนและกรรมกรต้องร่วมกันป้องกันชาติก่อนเป็นลำดับแรก

นอกจากนี้พรรคยังได้เตรียมแผนและวางแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจไว้ดังนี้

1. ต้องฝึกฝนด้านความคิดตามลัทธิสังคมนิยม โดยต้องทำให้ประชาชนรักชาติและรักลัทธิสังคมนิยม

2. ปรับปรุงวิธีการทำงานและระบบจัดการเพื่อควบคุมเศรษฐกิจในประเทศและควบคุมแผนปฏิรูป¹⁸

¹⁷ Lê Mậu Hãn, Đại cương lịch sử Việt Nam tập 3 (1945-1995) (รากฐานประวัติศาสตร์เวียดนาม เล่ม 3 ปี 2488-2538) (Hà Nội: Nhà xuất bản giáo dục, 2000), p.147.

¹⁸ Nguyễn Trọng Phúc, Tim hiểu lịch sử Đảng Công Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002 (เรียนรู้ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการกลาง), pp.416-417.

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจต้องการให้เศรษฐกิจของรัฐเป็นแบบรวมศูนย์ โดยที่รัฐเป็นผู้ควบคุมทั้งหมดและมีเป้าหมายให้ปัจจัยการผลิตทั้งหมดเป็นของส่วนรวมตามแนวคิดมาร์กซ์และเองเกลที่จะไม่มีระบอบเศรษฐกิจแบบเอกชนเป็นเจ้าของเพราะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและวัฒนธรรม 3 ปีของเวียดนามเหนือต้องการลดล้างกรรมสิทธิ์ส่วนตัวของเกษตรกรและต้องการยกเลิกกรรมสิทธิ์ที่ดินของเกษตรกร ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรและสร้างระบบนารวมขึ้นในชนบท

3.2.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม 3 ปี ทางด้านอุตสาหกรรมและการเกษตร

นอกจากในแผนพัฒนาเศรษฐกิจมีเป้าหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตให้อยู่ในรูปแบบสหกรณ์และนารวมแล้วนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจยังได้เน้นพัฒนาด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมด้วย กล่าวคือ ทางด้านอุตสาหกรรมช่วงปี 1958-1960 ได้มีการโอนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่เคยเป็นของเอกชนให้กลายเป็นของรัฐ ส่งเสริมให้มีการร่วมทุนระหว่างรัฐและเอกชน ซึ่งการโอนกิจการจากเอกชนให้มาเป็นของรัฐนั้นเจ้าของกิจการเดิมจะได้รับเงินชดเชยกิจการของตนตามการลงทุน กล่าวคือ อุตสาหกรรมขนาดใหญ่จะอยู่ในความควบคุมของรัฐบาลส่วนกลาง (State Controlled Industry) ส่วนอุตสาหกรรมขนาดย่อมและงานหัตถกรรม รัฐได้จัดการนำมารวมอยู่ในรูปแบบสหกรณ์ โดยที่รัฐเป็นเจ้าของอุตสาหกรรมทั้งหมด อุตสาหกรรมจึงอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการส่วนท้องถิ่นของพรรค (Regional Industry)¹⁹

การเปลี่ยนระบบอุตสาหกรรมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจได้ส่งผลให้ตามแถบชานเมืองเวียดนามเหนือกลายเป็นแหล่งอุตสาหกรรม ดังที่วิลเลียม เอส เทเลอร์ (William S. Turley) ได้กล่าวถึงสภาพของเวียดนามเหนือเมื่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจกำลังดำเนินอยู่ว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจของเวียดนามเหนือประสบผลสำเร็จอย่างมาก มีการสร้างอุตสาหกรรมขึ้นทุกแห่งภายในเมือง อาทิเช่น เมืองฮานอยได้กลายเป็นศูนย์กลางการปกครองและเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมซึ่งนอกจากเมืองฮานอยแล้วนั้นอุตสาหกรรมยังได้ขยายออกไปตามชานเมือง

¹⁹ Nancy Wiegiersma, *Vietnam: peasant land peasant revolution* (London: The Macmillan Press, 1988), pp.141-143.

เวียดนามเหนือมากขึ้น²⁰ เช่น เมืองไฮฟองที่เป็นเมืองท่ามีโรงงานปูนซีเมนต์และโรงงานปลากระป๋อง เมืองบั๊กซาง (Bac Giang) มีอุตสาหกรรมปุ๋ยเคมี เป็นต้น นโยบายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจนอกจากจะทำให้อุตสาหกรรมพัฒนาขึ้นแล้วนั้นยังมีอีกสิ่งหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาสามารถดำเนินไปได้เร็วขึ้น คือ การเร่งซ่อมแซมถนนและทางรถไฟที่เสียหายจากสงคราม นอกจากนี้ยังได้เร่งขยายท่าเรือเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้นในประเทศ

ทางด้านเกษตรกรรม ได้จัดตั้งสหกรณ์การเกษตรเพื่อให้สหกรณ์เป็นจุดเริ่มต้นของระบบนารวมและเป็นแหล่งรวมของเกษตรกรที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตร่วมกัน พรรคได้นำที่นาของเกษตรกรมาจัดสรรให้เป็นทรัพย์สินส่วนกลาง ในปี 1958 ได้ทดลองจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรขึ้นโดยที่เวียดนามเหนือมีสหกรณ์ทั้งสิ้น 134 สหกรณ์และได้มีการจัดตั้งเพิ่มขึ้นอีกเมื่อปี 1959 จนกระทั่งถึงเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1960 เวียดนามเหนือมีสหกรณ์ทั้งสิ้น 41,401 สหกรณ์²¹

ตามการประชุมคณะกรรมการกลางพรรคในสมัชชาสมัยที่ 2 ครั้งที่ 16 เมื่อเดือนเมษายน ค.ศ. 1959 ที่ฮานอย เรื่องความร่วมมือทางเกษตรกรรมในภาคเหนือ จากการประเมินตั้งแต่ปี 1958 พบว่าบริเวณชนบทของภาคเหนือมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นเช่นเดียวกับงานกระตุ้นการผลิต ชาวนาจำนวนมากกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมในระบบสหกรณ์และเข้าร่วมกับมวลชนเพื่อทำการเคลื่อนไหวสนับสนุนลัทธิสังคมนิยมในภาคเหนือ

ที่ประชุมได้วิเคราะห์เหตุผลที่ต้องจัดให้มีการร่วมมือทางเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมไปพร้อมกันนั้นเพราะต้องการพัฒนาการผลิตและปรับปรุงคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ต้องการให้กรรมกรและชาวนาเป็นพันธมิตรที่ดีต่อกัน ตามมติที่ประชุม เห็นว่าความร่วมมือของเกษตรกรเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการปฏิรูปตามลัทธิสังคมนิยมของภาคเหนือที่ต้องดำเนินควบคู่ไปกับการทำสงครามรวมชาติ การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรเป็นหนึ่งในงานปฏิวัติของพรรคและประชาชนในชนบทภาคเหนือ ดังนั้น ที่ประชุมได้ลงมติให้เสริมการนำของพรรคทุกด้าน เช่น ด้านความคิด นโยบายและแผนงาน สร้างความมั่นใจให้กับสมาชิกพรรคและประชาชนที่ต้องการเข้าร่วม

²⁰ William S. Turley, *Urbanization in war : Hanoi 1946-1973* (Pacific Affairs: University of British Columbia), p.377.

²¹ Lê Mậu Hãn, *Đại cương lịch sử Việt Nam tập 3 (1945-1995)* (รากฐานประวัติศาสตร์เวียดนาม เล่ม 3 ปี 2488-2538). p.148.

สนับสนุนระบอบสหกรณ์การเกษตร สนับสนุนนโยบายปฏิรูประบบอุตสาหกรรมการค้าให้เป็นตามแนวทางสังคมนิยม²²

ปลายเดือนธันวาคม ค.ศ. 1960 พรรคได้จัดประชุมสภาคณะรัฐบาลเพื่อประเมินแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 3 ปี (1958-1960) ในด้านการปฏิรูปเกษตรกรรม หัตถกรรมและอุตสาหกรรมภายในประเทศ โดยที่ประชุมได้สรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจไว้ดังนี้ ปลายปี 1960 เวียดนามเหนือมีครอบครัวชาวนาและครอบครัวกรรมกรเข้าร่วมกับระบอบสหกรณ์จำนวนร้อยละ 76 ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด ส่วนสหกรณ์การประมงมีคนเข้าร่วม 520 สหกรณ์ซึ่งนับเป็นร้อยละ 77.2 ของครอบครัวที่ทำการประมงทั้งหมด²³

อย่างไรก็ตาม โจเซฟ บัตตินเจอร์ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนประเทศให้มีเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมว่าไม่ได้เป็นไปอย่างรวดเร็วตามที่พรรคกล่าวอ้าง ความจริงแล้วเวียดนามเหนือต้องสร้างประเทศใหม่ เพราะภาคเหนือถูกทำลายลงไปมากกว่าภาคใต้ มีการเกณฑ์แรงงานกว่า 80,000 คนเพื่อซ่อมทางรถไฟระหว่างฮานอยกับชายแดนจีนให้แล้วเสร็จภายในเวลา 6 เดือน ผู้นำเวียดนามห์ตั้งใจที่จะเปลี่ยนโครงสร้างสังคมเวียดนาม จากประเทศด้อยพัฒนาทางเศรษฐกิจที่มีชาวนาเป็นชนกลุ่มใหญ่ของสังคมให้กลายเป็นรัฐอุตสาหกรรมสมัยใหม่ภายในไม่กี่ปี เพื่อให้เป็นเหมือนการปฏิวัติของสหภาพโซเวียต ดังนั้นรัฐบาลฮานอยจึงหันไปพึ่งชาวนา โดยการเรียกร้องพวกเขามากเกินกว่าที่พวกเขาจะให้ได้ เก็บภาษีจากพวกเขามากเกินไปและให้พวกเขากินอาหารไม่เพียงพอสินค้าเข้าจำนวนเพียงเล็กน้อยที่ประเทศสามารถซื้อหามาได้มิได้ถูกใช้ไปเพื่อบรรเทาความทุกข์ยากของมวลชนแต่เป็นไปเพื่อความช่วยเหลือด้านเครื่องมืออุตสาหกรรม²⁴

²² Nguyễn Trọng Phúc, Tìm hiểu lịch sử Đảng Công Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002 (เรียนรู้ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการพรรค 2473-2545), pp.426-430.

²³ Thông Tấn Xã Việt Nam Văn Phòng Chính Phủ, Chính Phủ Việt Nam 1945-2003 (รัฐบาลเวียดนาม 2488-2546), p.91.

²⁴ เอื่อง เวิน มาย เอลเลียต, ประวัติศาสตร์การเมืองเวียดนาม, แปลโดย เพ็ชรี สุमित, (กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2522), หน้า 304.

3.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับ 5 ปี (1961-1965) ตามแนวทางสังคมนิยมของเวียดนามเหนือ

ผลการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร สามารถทำลายระบบทุนนิยมภายในประเทศได้ระดับหนึ่งและทำให้ระบบการผลิตในประเทศเปลี่ยนแปลงไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับสามปี (1958-1960) กล่าวคือ จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจได้ทำให้เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมภายในประเทศพัฒนามากขึ้น การผลิตทางอุตสาหกรรมมีความมั่นคงขึ้นทั้งอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และอุตสาหกรรมขนาดเล็ก สามารถประมาณค่าเฉลี่ยของสินค้าอุตสาหกรรมที่ส่งออกได้ร้อยละ 21.7²⁵

จากความสำเร็จตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจสามปีที่เกิดขึ้นนั้นได้ทำให้มีการจัดประชุมสมัชชาพรรคสมัยที่ 3 ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 1960 ถึงวันที่ 5 มกราคม 1961 เพื่อติดตามผลงานที่เคยประชุมวางแผนไว้เมื่อครั้งการประชุมคณะกรรมการกลางพรรคครั้งที่ 14 และครั้งที่ 16 จนก่อให้เกิดแผนพัฒนาเศรษฐกิจสามปีซึ่งแผนดังกล่าวได้ผลเป็นที่น่าพอใจจนทำให้มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปีในเวลาต่อมาเพื่อสร้างเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมในภาคเหนือต่อจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจสามปีที่ได้เสร็จสิ้นลง

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปี (1961-1965) พรรคต้องการเน้นพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรกรรม พัฒนาด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีภายในประเทศ โดยพรรคได้กำหนดให้ช่วงต้นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปี คือ ปี 1961 เป็นช่วงของการสร้างอุตสาหกรรมตามแบบสังคมนิยมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตชนบท นอกจากนี้ต้องการขยายความร่วมมือในรูปแบบสหกรณ์การเกษตรและอุตสาหกรรมไปพร้อมกัน ในปี 1961 เป็นปีที่เน้นพัฒนาอุตสาหกรรมหนัก โดยที่ประชุมพรรคมีแนวทางในแต่ละแผนงาน ดังนี้

1. พัฒนาสหกรณ์การเกษตรและพัฒนาการผลิตทางเกษตรกรรมให้สามารถผลิตอาหารได้เพียงพอกับความต้องการและต้องพัฒนาเกษตรกรรมด้านอื่นๆ ไปพร้อมกันด้วย อาทิเช่น ด้านปศุสัตว์ ด้านประมงและป่าไม้

²⁵ Nguyễn Trọng Phúc, Tìm hiểu lịch sử Đảng Công Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002(เรียนรู้ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการกลาง 2473-2545), p.480.

2. พัฒนาอุตสาหกรรมหนักเพื่อให้สามารถผลิตเครื่องกลต่างๆ ที่ใช้พัฒนาประเทศได้ พัฒนาอุตสาหกรรมเบาและพัฒนาการคมนาคมขนส่ง การชลประทาน ป่าไม้ การประมง พัฒนาอุตสาหกรรมส่วนกลางและอุตสาหกรรมส่วนท้องถิ่นและการผลิตทางหัตถกรรมควบคู่ไปด้วย

3. รักษาการพัฒนาให้เป็นอย่างพอเหมาะในทุกกิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศทั้งการคมนาคมขนส่ง การค้า (การค้าภายในและภายนอก) การเงินและการธนาคาร

4. พัฒนาด้านการศึกษา ระบบสาธารณสุข วัฒนธรรม สิ่งสำคัญ คือ ต้องสร้างผู้ปฏิบัติงานที่มีความสามารถและต้องเตรียมแผนงานที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถพัฒนาในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้

5. ปรับปรุงด้านชีวิตและวัฒนธรรม (เช่น อาหาร, เครื่องนุ่งห่ม, ที่อยู่อาศัยและด้านการสาธารณสุข) ให้กับประชาชนในชนบทและในเมือง

6. เสริมความมั่นคงด้านการป้องกันรัฐบาลและป้องกันชาติ

สามารถสรุปแนวทางที่ชัดเจนของแผนพัฒนาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปี ที่เริ่มต้นเมื่อปี 1961 ได้ดังนี้

ทางด้านเกษตรกรรม ต้องแก้ปัญหาความขาดแคลนอาหารด้วยการขยายพื้นที่เพาะปลูก เพิ่มการเลี้ยงสัตว์ พัฒนาการประมงและการป่าไม้ โดยเน้นผลิตตามระบบสหกรณ์และต้องปรับปรุงระบบชลประทานไปในเวลาเดียวกัน

ทางด้านอุตสาหกรรม ด้านอุตสาหกรรมหนักต้องเน้นผลิตเครื่องยนต์กลไก ผลิตเหล็กกล้า ส่วนอุตสาหกรรมท้องถิ่นต้องพัฒนาควบคู่ไปกับงานด้านหัตถกรรมและการค้า โดยพรรคและรัฐบาลต้องมีความมั่นคงเพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นในระบอบสังคมนิยม

พัฒนาการผลิตทางอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมไปควบคู่กัน นอกจากนี้ต้องพัฒนาด้านการคมนาคมขนส่งให้สามารถตอบสนองความต้องการทางการผลิตเพื่อขนส่งสินค้าและวัตถุดิบต่างๆ ได้แต่สิ่งสำคัญที่สุดที่ต้องดำเนินการ คือ ต้องสร้างผู้ปฏิบัติงานและกรรมกรที่มีทักษะในระดับสูงด้านเศรษฐกิจประชาชาติ โดยเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปี ฉบับแรกนั้นต้องการสร้างความมั่นคงในภาคเหนือเพื่อให้สามารถต่อสู้เรียกร้องสันติภาพและการรวมประเทศได้²⁶

²⁶ Ibid, pp.480-489.

นอกจากนี้ ในการประชุมสมัชชาพรรคสมัยที่ 3 ครั้งที่ 5 เมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1961 มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม เพราะการเกษตรกรรมในภาคเหนือสามารถพัฒนาไปได้ดีในระดับหนึ่งแต่ก็ยังคงประสบปัญหาด้านเทคโนโลยีที่ด้อยพัฒนา ปัญหาภัยธรรมชาติและปัญหา ระบบสหกรณ์ที่อยู่ในภาวะจัดตั้งขึ้นใหม่ จึงทำให้การพัฒนาไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ จากการประเมินบทเรียนของปัญหาและประสบการณ์การพัฒนาเกษตรกรรมภายในประเทศ ที่ประชุมจึงได้วางแนวทางในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ประการ เพื่อพัฒนาเกษตรกรรมดังนี้

- พัฒนาเกษตรกรรมให้สามารถผลิตอาหารได้เพียงพอกับประชากรและต้องปรับปรุงคุณภาพชีวิตชาวนาให้ดีขึ้น
- จัดหาวัตถุดิบทางการเกษตรเพื่อป้อนให้กับอุตสาหกรรม ส่งเสริมการส่งออกเพื่อแลกเปลี่ยนวัตถุดิบและจัดหาสิ่งจำเป็นที่ประเทศยังขาดแคลนหรือไม่มี
- พัฒนากำลังแรงงานให้สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมได้
- เปลี่ยนเขตชนบทให้กลายเป็นตลาดขนาดใหญ่ของภาคอุตสาหกรรม

นอกจากนี้ ยังต้องพัฒนาสหกรณ์การเกษตรและระบบนารวมของประเทศให้มั่นคงและเป็นพื้นฐานการพัฒนาเกษตรกรรม อีกทั้งต้องพัฒนาระบบชลประทานและต้องสร้างความร่วมมือด้านการพัฒนาเกษตรกรรมตามเขตที่ราบและในบริเวณภูเขา ทำให้เกษตรกรรมเป็นพื้นฐานของการพัฒนาอุตสาหกรรมและทำให้กรรมกร ชาวนาเป็นพันธมิตรที่ดีต่อกันเพื่อร่วมมือกันต่อสู้ปกป้องประเทศ ที่ประชุมได้วางเป้าหมายอย่างชัดเจนในการผลิตทางเกษตรกรรมเรื่องการเพาะปลูก การปศุสัตว์ การป่าไม้ งานหัตถกรรม อุตสาหกรรมท้องถิ่นและอุตสาหกรรมขั้นที่สอง* สิ่งสำคัญของการพัฒนา คือ ทางด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม ต้องพัฒนาระบบชลประทานเป็นลำดับแรกก่อนพัฒนาเกษตรกรรม

เมื่อเริ่มต้นปฏิรูปเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปีที่จำเป็นต้องสร้างระบบสหกรณ์ให้มั่นคง ในลำดับต่อมาต้องทำให้มวลชนชาวนาศรัทธาต่อการปฏิวัติ รวมถึงต้องสร้างพลังปฏิวัติ

* อุตสาหกรรมขั้นที่สอง หมายถึง อุตสาหกรรมที่นำเอาผลผลิตจากอุตสาหกรรมขั้นที่หนึ่งที่ได้มาจากการใช้ผลผลิตทางการเกษตร การประมง การเลี้ยงสัตว์มาเป็นวัตถุดิบแปรรูปให้อุตสาหกรรมขั้นที่สองใช้เพื่อทำเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปอื่น ๆ เช่น ถลุงโลหะ ปั่นด้าย เป็นต้น

ให้มันคงในเขตชนบทซึ่งการประชุมครั้งที่ 5 ของคณะกรรมการกลางพรรคต้องการให้ส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่นเตรียมแผนการผลิตทางเกษตรกรรม²⁷

ระหว่างที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจกำลังดำเนินไป พรรคได้จัดประชุมสมัชชาสมัยที่ 3 ครั้งที่ 7 ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1962 เพื่อประเมินผลการปฏิรูปพบว่าอุตสาหกรรมและงานหัตถกรรมขั้นพื้นฐานถือว่าได้รับผลสำเร็จ อุตสาหกรรมของรัฐทั้งโครงสร้างอุตสาหกรรมส่วนกลาง อุตสาหกรรม ส่วนท้องถิ่นและหัตถกรรมได้พัฒนาขึ้นแต่ในทางเศรษฐกิจขั้นพื้นฐานของเวียดนามเหนือ เช่น เกษตรกรรมยังคงด้อยพัฒนาเพราะเทคโนโลยีการเกษตรของเวียดนามเหนือยังไม่พัฒนาอย่างเต็มที่ ส่วนอุตสาหกรรมหนักภายในประเทศก็ยังไม่พัฒนาไปได้เล็กน้อยเท่านั้น ดังนั้นในการประชุม ครั้งที่ 7 มีจุดประสงค์เพื่อ ประเมินการพัฒนาการผลิตด้านอุตสาหกรรมของเวียดนามเหนือต่อไป

เนื่องจากเวียดนามเหนือยังขาดประสบการณ์ในการพัฒนาประเทศจึงทำให้มีข้อผิดพลาด เกิดขึ้นจากการพัฒนาอุตสาหกรรม กล่าวคือ ช่วงแรกเวียดนามเหนือยังไม่ได้ตระหนักว่าการ พัฒนาอุตสาหกรรมตามแบบสังคมนิยมเป็นงานสำคัญที่จะทำให้เวียดนามเหนือก้าวเข้าสู่ เศรษฐกิจแบบสังคมนิยม เพราะช่วงแรกพรรคได้กล่าวว่สิ่งสำคัญที่ทำให้เวียดนามเหนือมี เศรษฐกิจแบบสังคมนิยม คือ ต้องเปลี่ยนเวียดนามเหนือที่ในขณะนั้นเป็นประเทศเกษตรกรรม ด้อยพัฒนาให้ก้าวขึ้นสู่การผลิตในระดับที่ใหญ่ขึ้นตามแบบสังคมนิยมด้วยการสร้างสิ่งที่เป็นต่อ การพัฒนาประเทศในเวียดนามเหนือ เช่น สร้างผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยี เชี่ยวชาญ ด้านการเกษตรสมัยใหม่และอุตสาหกรรม

หลังจากดำเนินงานสร้างเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมในเวียดนามเหนือได้ระยะหนึ่ง ที่ประชุมจึงได้วางแนวทางสร้างและพัฒนาอุตสาหกรรมในเวียดนามเหนือ ดังนี้

1. ในด้านอุตสาหกรรมหนักต้องเตรียมเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้เหมาะสมกับเศรษฐกิจ ประชาชาติ
2. ร่วมมือพัฒนาอุตสาหกรรม

²⁷ Nguyễn Trọng Phúc, Tìm hiểu lịch sử Đảng Cộng Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002(เรียนรู้ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการกลาง 2473-2545,), pp.498-503.

3. มุ่งมั่นพัฒนาอุตสาหกรรมเบาและพัฒนาอุตสาหกรรมหนักในเวียดนามเหนือให้ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว

4. พัฒนาอุตสาหกรรมส่วนกลางควบคู่กับการพัฒนาอุตสาหกรรมส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ต้องพัฒนาเทคโนโลยีและพัฒนาแรงงานในประเทศควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ วัฒนธรรม รวมถึงต้องพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเวียดนามเหนือด้วย

ที่ประชุมได้วางแนวทางอย่างชัดเจน ด้านอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมเบา รวมถึงการคมนาคมขนส่งเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านอุตสาหกรรมภายในประเทศ ที่ประชุมจึงได้มีมติในสองประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ทำความเข้าใจในหลักการนำและการจัดการทางอุตสาหกรรมของพรรค กล่าวคือ ในการนำของพรรคด้านอุตสาหกรรมทั้งของรัฐบาลและเอกชน คณะกรรมการรัฐบาลจะส่งคณะกรรมการระดับจังหวัดและระดับเขตเข้ามาบริหารจัดการ ส่วนการนำในแต่ละองค์กรรัฐบาลต้องจัดการรวมศูนย์

2. ต้องส่งเสริมการศึกษาด้านความคิดและการวางแนวทางที่ชัดเจนด้านอุตสาหกรรมแบบสังคมนิยมให้เป็นไปตามมติของที่ประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ 3 และการประชุมศูนย์กลางพรรคครั้งที่ 7 ให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน สมาชิกพรรค กรรมการ เกษตรกร ทหารและประชาชน²⁸

เมื่อถึงการประชุมคณะกรรมการกลางพรรคในสมัชชาสมัยที่ 3 ครั้งที่ 8 จัดขึ้นเมื่อเดือนเมษายน ค.ศ. 1963 การปฏิรูปประเทศภายใต้การนำของพรรคและความช่วยเหลือจากประเทศพันธมิตรสังคมนิยมทำให้ในปี 1963 สถานการณ์สงครามต่อต้านสหรัฐฯ และการปฏิรูปสังคมนิยมได้พัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น การที่เวียดนามเหนือมีความมั่นคงมากขึ้นจะส่งผลให้การต่อสู้เพื่ออิสรภาพที่ภาคใต้ของเวียดนามเข้มแข็งตามไปด้วย จากการประชุมคณะกรรมการกลางพรรคครั้งที่ 8 พรรคได้จัดให้มีการลงมติเกี่ยวกับแผนงานพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ 5 ปี ครั้งที่ 1 (1961-1965) ในประเด็นดังต่อไปนี้

²⁸ Ibid, pp. 509-516.

ที่ประชุมได้วิเคราะห์ถึงการปฏิรูปสังคมนิยมของภาคเหนือในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่ ค.ศ. 1958-1962 ได้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบสังคมนิยมภายใต้กรรมสิทธิ์รวมที่ประชาชนทั้งหมดเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตร่วมกัน เทคโนโลยีที่ใช้ในอุตสาหกรรมการผลิตได้พัฒนาขึ้น ด้านเกษตรกรรมก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีในการพัฒนา จนสามารถกล่าวได้ว่าการพัฒนาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์ที่พอเหมาะระหว่างกัน พรรคจึงวางแนวทางด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมไว้ดังนี้

ทางด้านอุตสาหกรรมทั้งอุตสาหกรรมหนัก อุตสาหกรรมเบาและอุตสาหกรรมท้องถิ่นได้พัฒนาขึ้นแต่ยังคงต้องกระตุ้นการผลิตเพื่อการส่งออกและต้องพัฒนาอุตสาหกรรมให้สามารถแปรรูปสินค้าเกษตรได้ ในภาคเกษตรกรรมต้องพัฒนาการผลิตอาหารให้สามารถผลิตเพื่อส่งต่อไปยังภาคอุตสาหกรรมเพื่อนำไปแปรรูปได้ ด้านการคมนาคมขนส่งและการไปรษณีย์ต้องพัฒนาการคมนาคมขนส่งให้สามารถเข้าถึงเขตชนบทและเขตภูเขา นอกจากนี้ต้องขยายเครือข่ายการคมนาคมขนส่งเพื่อบริการให้กับภาคการผลิตและตอบสนองของความต้องการของชาติได้ ด้านกรรมกรและการสร้างผู้ปฏิบัติงานต้องปรับปรุงเทคโนโลยีและจัดอบรมการใช้เทคโนโลยีให้กับกรรมกรและผู้ปฏิบัติงาน

จากการสำรวจข้อดีและข้อผิดพลาดตามการนำของพรรคในการดำเนินแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปี ครั้งที่ 1 พบว่าด้านการปฏิรูปเศรษฐกิจระดับประเทศนั้น มีการพัฒนาอย่างเป็นสัดส่วนระหว่างเศรษฐกิจและสังคม ทั้งด้านการนำของพรรค ด้านแนวคิดและนโยบายเพิ่มการจัดการทางเศรษฐกิจและการเงิน รวมถึงด้านการปรับปรุงเทคโนโลยีและต่อด้านการทุจริตต่างๆ นอกจากนี้พรรคยังต้องปรับปรุงระบบสหกรณ์และเรื่องการพัฒนาเกษตรกรรม²⁹

กล่าวโดยสรุป แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับ 5 ปี เน้นพัฒนาอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมเป็นหลัก ในช่วงปี 1961 ซึ่งนับเป็นช่วงแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจจะเน้นสร้างและพัฒนาอุตสาหกรรมหนัก ส่วนด้านเกษตรเน้นขยายพื้นที่เพาะปลูกให้สามารถผลิตอาหารได้เพียงพอกับความต้องการของประชากรและสามารถปรับปรุงคุณภาพชีวิตชาวนาให้ดีขึ้น นอกจากนี้ต้องพัฒนาระบบชลประทาน เพิ่มการเลี้ยงสัตว์ พัฒนาการประมงและการป่าไม้ สิ่งสำคัญที่สุดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปี คือ ต้องสร้างผู้ปฏิบัติงานและกรรมกรที่มีทักษะในระดับสูงด้านเศรษฐกิจประชาชาติสามารถร่วมกันพัฒนาประเทศให้มั่นคงเพื่อความสำเร็จในการต่อสู้เรียกร้องสันติภาพ เอกราชและการรวมประเทศได้

²⁹ Ibid, pp.517-529.

ผลของแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับ 5 ปี ครั้งที่ 1 ได้ทำให้ระบบสังคมนิยมในเวียดนามเหนือเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ ในด้านอุตสาหกรรมมีกิจการบางส่วนของเอกชนเปลี่ยนมาเป็นของรัฐ และบางกิจการรัฐได้เป็นเจ้าของร่วมกับเอกชน ทางด้านการเกษตรมีจำนวนสหกรณ์การเกษตรเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในปี 1955 มีครอบครัวชาวนาจำนวนร้อยละ 88.8 เข้าร่วมกับสหกรณ์การเกษตร นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจยังทำให้ระบบชลประทานเพื่อการเกษตรพัฒนาขึ้นและมีการแจกจ่ายเครื่องมือเพื่อทำเกษตรกรรมให้กับประชาชน เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เป็นต้น³⁰

อย่างไรก็ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปียังไม่สามารถบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้เท่าที่ควร ส่วนหนึ่งเกิดจากภาวะสงครามที่ขยายตัวทำให้เวียดนามเหนือไม่ได้ผลผลิตการเกษตรตามเป้าหมายที่วางไว้ เวียดนามเหนือต้องแบ่งงบประมาณเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจไปใช้ทำสงครามแทน อีกทั้งสหรัฐอเมริกายังได้ส่งเครื่องบินมาทิ้งระเบิดในเขตอุตสาหกรรมของเวียดนามเหนือ จนทำให้โรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่งในเวียดนามเหนือถูกระเบิดทำลายลง หลังจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ 5 ปีฉบับแรกได้เสร็จสิ้นลง ขณะนั้นภาวะสงครามกำลังทวีความรุนแรงมากขึ้น จนทำให้เวียดนามเหนือไม่มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจอีกเลย จนกระทั่งเวียดนามสามารถรวมภาคเหนือและภาคใต้ได้อย่างเป็นเอกภาพในปี 1975 จึงเริ่มวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจขึ้นอีกครั้ง

3.4 ความช่วยเหลือจากประเทศพันธมิตรคอมมิวนิสต์จีนและโซเวียตเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางสังคมนิยมในเวียดนามเหนือ

เมื่อความหวังในการเลือกตั้งเพื่อรวมประเทศในปี 1956 ไม่ประสบผลสำเร็จดังที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เวียดนามเหนือต้องพยายามพัฒนาอุตสาหกรรมและการส่งออกสินค้าเพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินตราต่างประเทศและนำเงินที่ได้มาซื้อสิ่งที่จำเป็นต่อการบริโภคของประชาชนในประเทศ เช่น นำมาซื้อข้าวสาร เป็นต้น นอกจากการส่งออกแล้ว เวียดนามเหนือพยายามแสวงหาความช่วยเหลือจากประเทศพันธมิตรคอมมิวนิสต์จีนและโซเวียตเพื่อความอยู่รอดของเวียดนามเหนือ

³⁰ Thông Tấn Xã Việt Nam Văn Phòng Chính Phủ, Chính phủ Việt Nam 1945-2003 (รัฐบาลเวียดนาม 2488-2546), pp.101-108.

ในช่วงแรกจีนให้ความช่วยเหลือเวียดนามเหนือมากกว่าที่โซเวียตให้ กล่าวคือ ปี 1955 จีนให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่เวียดนามเป็นจำนวนเงินถึง 200 ล้านดอลลาร์ ในขณะที่โซเวียตให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่เวียดนามเหนือเพียงแค่ 100 ล้านดอลลาร์ พอมาช่วงหลังโซเวียตได้เพิ่มความช่วยเหลือให้กับเวียดนามเหนือมากขึ้นโดยในปี 1957 เพิ่มความช่วยเหลือขึ้นเป็น 119,500,000 ล้านดอลลาร์³¹ ขณะที่ระยะหลังจีนลดความช่วยเหลือที่ส่งให้เวียดนามเหนือลง

วันที่ 20 พฤษภาคม ค.ศ. 1957 คลิเมนต์ โวโรซิลอฟ (Kliment E.Voroshilov) คณะกรรมการเมืองของโซเวียตได้เดินทางมาเยือนฮานอย หลังจากนั้นอีก 1 เดือนโฮจิมินห์ก็ได้เดินทางไปมอสโกและประเทศในยุโรปตะวันออกเพื่อขอความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจเพื่อนำมาพัฒนาประเทศ ในปี 1959 จีนให้การสนับสนุนเวียดนามเหนือสร้างโรงงาน 18 แห่งและสนับสนุนให้ขยายโครงการอุตสาหกรรมอีก 49 โครงการ เช่น โครงการผลิตเหล็ก ถ่านหินและอุตสาหกรรมต่อเรือ วันที่ 23 ธันวาคม ค.ศ. 1960 เวียดนามเหนือและโซเวียตได้ทำสัญญาเพื่อความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีระหว่างกัน โซเวียตจะให้ความช่วยเหลือเวียดนามตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปี ฉบับแรกของเวียดนามเหนือที่ได้วางไว้ โดยโซเวียตจะช่วยสร้างโรงงานอุตสาหกรรมในเวียดนามเหนือ 43 แห่ง สร้างโรงไฟฟ้าอีก 8 แห่งและให้เงินกู้ระยะยาว 50 ล้านดอลลาร์แก่เวียดนามเหนือ³²

ส่วนความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจที่เวียดนามเหนือได้รับจากจีนนั้น ในบางช่วงอาจมีอุปสรรคบ้างโดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงที่จีนและสหภาพโซเวียตมีข้อขัดแย้งกันในปัญหาเรื่องดินแดนเมื่อราวปี 1962 อันเนื่องจากจีนอ้างว่าสัญญาที่ทำในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 19 ย่อมต้องของจีนต้องยอมยกดินแดนให้พระเจ้าซาร์ของรัสเซียอย่างไม่เป็นธรรมแต่เมื่อพรรคบอลเชวิคของโซเวียตมีอำนาจในช่วงแรกๆ เลนินได้เคยสัญญาว่าจะคืนดินแดนทั้งหมดที่โซเวียตได้ไปจากจีนคืนให้กับรัฐบาลปักกิ่งและเพื่อยืนยันสัญญาดังกล่าว โซเวียตจึงได้ออกประกาศที่เรียกว่า

³¹ P.J. Honey, *North Vietnam today* (New York: Frederick A. Praeger, 1962), p.112.

³² William B.Ballis, "Relations between the USSR and Vietnam," *Vietnam and the Sino-Soviet dispute*, Robert Rupen.(New York: Frederick A.Praeger, 1967), p.52.

“The Karakhan Declaration” ในวันที่ 25 มิถุนายน ค.ศ. 1919 เพื่อยืนยันที่จะยกเลิกสนธิสัญญาที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างโซเวียตกับจีนในอดีต³³

อย่างไรก็ตาม โซเวียตยังไม่ได้ดำเนินการคืนดินแดนทั้งหมดให้กับจีนตามสัญญาที่ให้ไว้ โดยเฉพาะดินแดนมองโกเลียนอกที่ในปี 1921 โซเวียตได้สนับสนุนให้ดินแดนแห่งนี้แยกตัวออกจากจีนเป็นประเทศอิสระ เพราะโซเวียตถือว่ามองโกเลียนอกเป็นเขตอิสระแต่จีนก็ได้อ้างว่ามองโกเลียนอกเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของจีนที่โซเวียตแย่งไป ประธานาธิบดีเหมาเจ๋อตงของจีนได้พยายามเจรจากับนิกิต้า ครุชเชฟ (Nikita Khrushchev) เมื่อครั้งเดินทางไปเยือนจีนในปี 1955 ครุชเชฟไม่ยอมเจรจาด้วยทำให้จีนไม่พอใจเป็นอย่างมาก ในปี 1969 ปัญหาเรื่องดินแดนดังกล่าวข้างต้นได้นำไปสู่การปะทะด้วยกำลังอาวุธที่บริเวณชายแดนของประเทศทั้งสอง โดยต่างฝ่ายต่างกล่าวหากันว่าละเมิดดินแดนในฝ่ายตน³⁴

นอกจากความขัดแย้งในเรื่องดินแดนแล้วนั้น จีนและโซเวียตยังได้แข่งขันกันเพื่อเป็นผู้นำทางลัทธิคอมมิวนิสต์ในประเทศโลกที่สาม กล่าวคือ หลังจากที่ได้สถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ใช้การปกครองแบบคอมมิวนิสต์ขึ้นมาได้ระยะหนึ่งจนกระทั่งมีความมั่นคง จีนเริ่มแสดงบทบาทการเป็นผู้นำทางลัทธิคอมมิวนิสต์ในประเทศโลกที่สามเพราะจีนเห็นว่าประเทศเกิดใหม่ทั้งหลายหรือประเทศโลกที่สามมีเงื่อนไขและสภาพของประเทศที่กำลังพัฒนาคล้ายกับของจีนมาก เพราะประเทศเหล่านี้เป็นประเทศกสิกรรมที่ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไร่ชาวนา จีนจึงควรเข้ามา มีบทบาทนำในประเทศดังกล่าว เพราะพรรคคอมมิวนิสต์ของจีนก็เคยประสบความสำเร็จในการปฏิวัติประเทศมาก่อน

จีนเริ่มแสดงบทบาทนำในกลุ่มประเทศโลกที่สาม ตั้งแต่เมื่อครั้งประชุมเจนีวาในปี 1954 ที่เป็นการประชุมเกี่ยวกับปัญหาเรื่องเกาหลีและอินโดจีน นายจูเอินไฉนายกรัฐมนตรีจีนได้เจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มประเทศโลกที่สามและอีกครั้งหนึ่งในปีถัดมา เมื่อมีการประชุมของประเทศในเอเชียและอัฟริกาที่เมืองบันดุง ประเทศอินโดนีเซียจีนได้แสดงบทบาทการเป็นผู้นำ

³³ นรนิติ เศรษฐบุตร, ความขัดแย้งระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและสหภาพโซเวียตเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้กรณีพิพาทในแหลมอินโดจีนระหว่างเขมรกับญวนขยายตัวและยืดเยื้อ(กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526), หน้า16 -17.

³⁴ Klaus Von Beyme, The Soviet Union in world politics (New York: St. Martin's Press, 1987), pp.109-119.

อย่างเต็มที่ ในการประชุมครั้งนี้สหภาพโซเวียตได้ถูกกันไม่ให้เข้าร่วมประชุม โดยอ้างเหตุผลว่าสหภาพโซเวียตเป็นประเทศในยุโรป³⁵

กรณีดังกล่าวทำให้จากเดิมที่สหภาพโซเวียตไม่เคยให้ความสนใจต่อประเทศโลกที่สามและประเทศในอินโดจีน การที่จีนแสดงบทบาทเป็นผู้นำกลุ่มประเทศโลกที่สามทำให้โซเวียตหันกลับมาให้ความสนใจประเทศโลกที่สามและอินโดจีนมากขึ้น เพราะโซเวียตตระหนักว่าจีนซึ่งเป็นประเทศที่มีพลเมืองเป็นจำนวนมากนั้นต้องการแข่งขันกับโซเวียตซึ่งในขณะนั้นโซเวียตเป็นผู้นำประเทศคอมมิวนิสต์ทั้งหลายอยู่ ความระแวงดังกล่าวทำให้สหภาพโซเวียตหาทางเข้ามามีอิทธิพลในกลุ่มประเทศโลกที่สามมากขึ้น

เมื่อความขัดแย้งระหว่างจีนและโซเวียตเกิดขึ้นทำให้เวียดนามเหนือต้องกลายเป็นประเทศที่คอยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้ง เวียดนามเหนือเลือกใช้วิธีเข้าหาทั้งสองฝ่ายเพราะเวียดนามเหนือยังคงต้องการความช่วยเหลือจากจีนและโซเวียตในการพัฒนาประเทศและเพื่อทำสงครามกู้ชาติ ในช่วงระหว่างปี 1960-1961 เมื่อความขัดแย้งระหว่างจีนกับโซเวียตอยู่ในระดับที่สูงขึ้นโซเวียตได้ยกเลิกความช่วยเหลือทางเทคโนโลยีและความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจในจีนทั้งหมด ทำให้จีนประสบกับภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจและส่งผลต่อความช่วยเหลือที่จีนส่งให้กับเวียดนาม เป็นไปอย่างจำกัดมากขึ้น ในส่วนความช่วยเหลือจากโซเวียต เมื่อครุสชอฟหมดอำนาจลงเมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 1964 ลีโอนิด เบรชเนฟ (Leonid Brezhnev) ผู้นำคนต่อมาของสหภาพโซเวียตก็ได้เพิ่มความช่วยเหลือแก่เวียดนามเหนือมากขึ้น

เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1965 สงครามระหว่างเวียดนามเหนือกับสหรัฐอเมริกาเริ่มทวีความรุนแรงขึ้น กองทัพอากาศสหรัฐอเมริกาได้ทิ้งระเบิดโจมตีเวียดนามเหนืออย่างหนักจนทำให้โรงงานอุตสาหกรรมและแหล่งเศรษฐกิจทั้งหมดของเวียดนามเหนือถูกทำลายลง ประมาณความเสียหายที่เกิดขึ้นในเวียดนามเหนือได้ว่าโรงงานอุตสาหกรรมเกือบทั้งหมดถูกทำลาย เส้นทางรถไฟจากเมืองฮานอยไปไฮฟอง จากเมืองฮานอยไปหลังเซินและจากเมืองฮานอยไปเมืองวินห์ถูกระเบิดตัดขาดทั้งหมด แหล่งชลประทานในภาคเหนือ 884 แห่งก็ได้ถูกระเบิดทำลายด้วยเช่นกัน หมู่บ้านต่างๆ กว่า 1,000 แห่งโดนระเบิดจนกลายเป็นหมู่บ้านร้าง นอกจากนี้การทิ้งระเบิดโจมตีเวียดนาม

³⁵ นรนิติ เศรษฐบุตร, ความขัดแย้งระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและสหภาพโซเวียตเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้กรณีพิพาทในแหลมอินโดจีนระหว่างเขมรกับญวนขยายตัวและยืดเยื้อ, หน้า 18-19.

เหนือของสหรัฐอเมริกาได้ทำลายเรือบรรทุกสินค้า สะพานและถนนในเมืองฮานอยไปอีกเป็นจำนวนมาก³⁶

แต่ยิ่งสหรัฐอเมริกาโจมตีเวียดนามเหนือมากขึ้นเท่าไรความช่วยเหลือจากโซเวียตที่ส่งให้กับเวียดนามเหนือยิ่งเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น กล่าวคือ ในปี 1965 สหรัฐอเมริกาปฏิบัติการทิ้งระเบิดโจมตีเวียดนามเหนือทั้งทางบกและทางอากาศอย่างหนัก โซเวียตก็ยิ่งให้ความช่วยเหลือด้านอาวุธหนัก รถถัง ปืนใหญ่ ปืนต่อสู้อากาศยานและน้ำมันแก่เวียดนามเหนือมากขึ้น ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1972 อาวุธกว่าร้อยละ 80 ที่ขบวนการคอมมิวนิสต์นำมาใช้เพื่อการต่อสู้ในโซเวียตให้การสนับสนุนเกือบทั้งหมด นอกจากด้านอาวุธ โซเวียตยังได้เพิ่มความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจให้แก่เวียดนามเหนือด้วยซึ่งความช่วยเหลือต่างๆ ที่เวียดนามเหนือได้รับทั้งจากจีนและโซเวียตสามารถแสดงให้เห็นได้ตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงความช่วยเหลือที่เวียดนามเหนือได้รับจากจีนและโซเวียต ระหว่างปี 1954-1971 (หน่วยเป็น 100 ล้านเหรียญสหรัฐ)³⁷

ค.ศ.	1954-1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971
ความช่วยเหลือ								
โซเวียตช่วยเหลือ (รวม)	365	295	510	705	530	370	420	415
(ทางทหาร)		210	360	505	290	120	75	100
(ทางเศรษฐกิจ)		85	150	200	240	250	345	315
จีนช่วยเหลือ(รวม)	670	110	170	225	200	195	150	175
(ทางทหาร)		60	95	145	100	105	90	75
(ทางเศรษฐกิจ)		50	75	80	100	90	60	100

³⁶ Huynh Kim Khanh, "Year One of Post Colonial Vietnam" Southeast Asian affairs.(Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 1977), pp.289-290.

³⁷ King C.Chen, "Hanoi vs. Peking: Policies and Relations," Asian survey, Vol.12 No.9.(September 1972), p.815.

นอกจากความช่วยเหลือทางทหารและทางเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ทางการทูตก็เป็นส่วนสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างกันจนส่งผลต่อความช่วยเหลือที่เวียดนามเหนือได้รับจากจีนและโซเวียตซึ่งระหว่างปี 1964-1971 ผู้นำเวียดนามเหนือ จีนและโซเวียตได้เดินทางไปเยือนซึ่งกันและกันเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ทางการทูตที่ดีระหว่างกัน โดยสามารถสรุปจำนวนครั้งการไปเยือนระหว่างกันของผู้นำโซเวียต จีนและเวียดนามเหนือ ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนการไปเยือนเพื่อความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่าง เวียดนามเหนือ กับจีนและสหภาพโซเวียต³⁸

ปี ประเทศ	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971
จำนวนครั้งที่ผู้นำ เวียดนามเหนือไป เยือนจีน	34	17	26	13	5	7	12	27
จำนวนครั้งที่ผู้นำ เวียดนามเหนือไป เยือนโซเวียต	17	11	13	17	18	8	9	5
จำนวนครั้งที่ผู้นำจีน มาเยือนเวียดนาม เหนือ	17	17	8	2	0	2	3	7
จำนวนครั้งที่ผู้นำ โซเวียตมาเยือน เวียดนามเหนือ	8	8	6	10	6	7	3	9

³⁸ Ibid, p.814.

จากตารางได้แสดงให้เห็นว่าช่วงปี 1964 คือ ช่วงระหว่างที่เวียดนามเหนือกำลังดำเนินแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปีนั้นมีจำนวนครั้งที่ผู้นำเวียดนามเหนือเดินทางไปเยือนจีนและโซเวียตบ่อยกว่าในปีถัดๆ มาซึ่งอาจเป็นเพราะเวียดนามเหนือต้องการความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจการเงินและการทหารจากประเทศเหล่านี้เพื่อนำมาพัฒนาเวียดนามเหนือ นอกจากนี้สังเกตได้ว่าในช่วงแรกของสงครามเวียดนามพบว่าผู้นำจีนและผู้นำเวียดนามเหนือได้เดินทางไปเยือนระหว่างกันมากกว่าช่วงที่สงครามเวียดนามเริ่มทวีความรุนแรงขึ้นและตั้งแต่ปี 1967 เป็นต้นมาจนกระทั่งถึงปี 1971 การแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้นำระหว่างโซเวียตและเวียดนามเหนือกลับเพิ่มมากขึ้นกว่าในช่วงแรก

3.5 แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจตามแบบสังคมนิยมในเวียดนามเหนือช่วงปี 1970-1975

ตั้งแต่ปี 1965 ที่สงครามระหว่างเวียดนามเหนือและสหรัฐอเมริกายกระดับขึ้นนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภาคเหนือให้หยุดชะงักลง จนมาถึงในปี 1970 จึงได้ฟื้นฟูเศรษฐกิจและพัฒนาการผลิตที่ภาคเหนืออีกครั้ง เพราะสถานการณ์ในสงครามเวียดนามขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามได้รับชัยชนะจากการต่อสู้มากขึ้น

เมื่อถึงปี 1972 ประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสัน ของสหรัฐอเมริกาประกาศว่าจะลดกำลังทหารอเมริกันในเวียดนามใต้ลงและจะเปลี่ยนสงครามเวียดนามให้กลายเป็นการต่อสู้ระหว่างคนเวียดนามด้วยกันเอง แต่สหรัฐอเมริกากลับมีคำสั่งให้กำลังกองทัพอากาศสหรัฐอเมริกาปฏิบัติการร่วมกับกองทัพอากาศเวียดนามใต้ทิ้งระเบิดเพื่อกดดันเวียดนามเหนือให้หยุดปฏิบัติการทางทหารในเวียดนามใต้และหันหน้าเข้าสู่การเจรจาสันติภาพที่จัดขึ้นเมื่อปี 1973 แต่การกระทำดังกล่าวไม่สามารถหยุดยั้งปฏิบัติการของเวียดนามเหนือได้ ในที่สุดเวียดนามเหนือก็เข้าร่วมเจรจาเพื่อสันติภาพซึ่งในปีเดียวกันนั้นเองกองทหารสหรัฐอเมริกาก็ได้ถอนทัพออกจากเวียดนามใต้ไปจนหมดสิ้น

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นพรรคได้จัดประชุมคณะกรรมการกลางพรรคสมัยสมัชชาที่ 3 ครั้งที่ 22 เมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. 1973 นอกจากเป็นการประชุมเพื่อวางแผนทำสงครามเวียดนามแล้วนั้น คณะกรรมการกลางพรรคยังได้ประเมินสภาพทางเศรษฐกิจเวียดนามเหนือในช่วงที่ชัยชนะของกองทัพและประชาชนเวียดนามเหนือเริ่มปรากฏขึ้นอย่างชัดเจน ท่ามกลางสถานการณ์สงครามที่ได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น ช่วงดังกล่าว การผลิตในภาคเหนืออยู่ในอัตราที่ต่ำกว่าเป้าหมายที่วางไว้ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้ดำเนินไปอย่างชะงัดตัว ทำให้ประชาชนในเวียดนามเหนือมีคุณภาพชีวิตที่ต่ำลง ซึ่งความยากลำบากที่เกิดกับประชาชนใน

ภาคเหนือนั้นพรรคได้มองว่าอาจทำให้ประชาชนต่อต้านเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม ดังนั้น พรรคจึงจำเป็นต้องหาแนวทางและแผนงานที่ชัดเจนด้วยวิธีรวมกิจการต่างๆ ให้เป็นหนึ่งเดียวตามแนวทางสังคมนิยม

ที่ประชุมคณะกรรมการกลางพรรคจึงได้ประชุมเพื่อเตรียมงานฟื้นฟูเศรษฐกิจของภาคเหนือให้มีแนวทางและแผนงานพัฒนาเศรษฐกิจที่ชัดเจน สามารถระดมความร่วมมือจากประชาชนเพื่อการต่อสู้รักษาสันติภาพและการปฏิบัติงานตามแนวทางสังคมนิยม ทำให้เศรษฐกิจในภาคเหนือมั่นคงขึ้น ที่ประชุมจึงได้กำหนดทิศทางในแผนฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจปี 1973-1974 ดังนี้

1. ด้านการผลิต ต้องเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการมวลรวมภายในประเทศและต้องปรับปรุงระบบการผลิต

2. เพิ่มการนำของพรรคในด้านการจัดการและการควบคุมงานตั้งแต่ส่วนกลางถึงส่วนท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นและเตรียมแผนระยะยาวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม

การพัฒนาเศรษฐกิจ ต้องฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจไปพร้อมกับการปรับปรุงระบบการผลิตแบบสังคมนิยม ในส่วนงานอุตสาหกรรมต้องทำให้ก้าวหน้าและเติบโตอย่างรวดเร็ว มั่นคง รัฐบาลได้วางแผนงานอย่างชัดเจนเพื่อปฏิรูปสังคมนิยมในเวียดนามเหนือไว้ดังนี้ คือ ต้องฟื้นฟูและพัฒนาอุตสาหกรรม พัฒนาการผลิตทางเกษตรกรรม ฟื้นฟูและพัฒนาการคมนาคมขนส่ง การนำเข้า ส่งออกสินค้า ขยายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศ อีกทั้งต้องฟื้นฟูและพัฒนาการศึกษา วัฒนธรรม ระบบสาธารณสุขเพื่อคุณภาพชีวิตของประชาชน พรรคได้เตรียมแผนระยะยาวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของภาคเหนือ ดังนี้

1. สร้างแรงงานที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มอำนาจการผลิตให้กับแรงงาน
2. พัฒนาการศึกษาด้านเทคโนโลยี
3. ปรับปรุงระบบการผลิตแบบสังคมนิยมให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของประเทศ
4. ออกกฎหมายเพื่อรองรับระบบสังคมนิยม

การพัฒนาเวียดนามเหนือให้เข้าสู่สังคมนิยมอย่างสมบูรณ์ ส่วนสำคัญอยู่ที่รัฐบาลและมวลชนที่อยู่ภายใต้การนำของพรรค ช่วงเวลาตลอดสองปี คือ ปี 1974-1975 พรรคมีแนวทางที่ชัดเจนในการเคลื่อนไหวปฏิวัติของมวลชนและเพื่อเสริมการนำของพรรคทางเศรษฐกิจ อันดับแรก

พรรคต้องมีนโยบายจัดการกับระบบบริหาร เลือกผู้ปฏิบัติงานที่มีจริยธรรม มีความซื่อสัตย์ มีความสามารถและเป็นผู้ปฏิบัติงานที่สามารถสร้างสัมพันธที่ดีกับมวลชนได้ งานฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจของเวียดนามเหนือในช่วงที่ผ่านมามีถือว่าเป็นงานสร้างสังคมนิยมของประชาชนทุกคน³⁹ สงครามที่เกิดขึ้นไม่ใช่อุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของเวียดนามเหนือเพราะถ้าเศรษฐกิจของประเทศพัฒนาไปได้อย่างมั่นคงมากขึ้นเท่าไร จะส่งผลให้การทำสงครามในเวียดนามภาคใต้มั่นคงมากขึ้นเท่านั้น เศรษฐกิจที่ดีจะทำให้เวียดนามเหนือมีกำลังเพียงพอเพื่อจัดหาอาวุธและเตรียมกำลังพลทำสงครามให้ประสบกับชัยชนะได้เร็วขึ้น

สามารถกล่าวโดยสรุปถึงนโยบายของพรรคแรงงานเวียดนามในการสร้างเวียดนามเหนือให้มีเศรษฐกิจตามแบบสังคมนิยมได้ว่า เหตุผลที่ต้องการสร้างเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมในเวียดนามเหนือเป็นเพราะสถานการณ์ภายในประเทศทั้งสภาวะสงครามและสภาพทางเศรษฐกิจที่บีบบังคับให้เวียดนามเหนือต้องหาทางออกให้กับประเทศและประชาชนในประเทศ เพราะเวียดนามภาคเหนือเป็นบริเวณที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นมากกว่าที่ภาคใต้ จากอดีตที่เวียดนามเหนือต้องพึ่งพิงผลิตผลการเกษตรของเวียดนามใต้เพื่อให้ประชาชนใช้ดำรงชีพ แต่หลังจากที่สงครามระหว่างเวียดนามและฝรั่งเศสจบลงที่สมรภูมิดิเยนเบียนฟูเมื่อปี 1954 ผลจากสงครามทำให้เวียดนามถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนตามข้อตกลงของสนธิสัญญาเจนีวา คือ แบ่งเป็นเวียดนามภาคเหนือและภาคใต้

อย่างไรก็ตาม เวียดนามเหนือยังหวังจัดการเลือกตั้งตามข้อตกลงเจนีวาที่และหวังว่าผลการเลือกตั้งอาจทำให้เวียดนามภาคเหนือและเวียดนามภาคใต้กลับมารวมเป็นหนึ่งเดียวอีกครั้ง แต่เมื่อปี 1956 มาถึง เวียดนามใต้ไม่ยินยอมให้มีการจัดการเลือกตั้งทำให้เวียดนามเหนือต้องหาทางออกเพื่อความอยู่รอดของประชากรในชาติโดยไม่ต้องพึ่งพิงเวียดนามใต้ เวียดนามเหนือจึงเริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเริ่มต้นจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อกำจัดชนชั้นศักดินาเพราะเวียดนามเหนือเชื่อว่าการที่ประเทศจะก้าวสู่ลัทธิสังคมนิยมได้นั้นต้องเริ่มจากการปฏิวัติเรื่องทรัพย์สินส่วนตัวของประชาชนและต้องทำลายระบบศักดินาในประเทศก่อนเป็นลำดับแรก

การปฏิรูปที่ดินในเวียดนามเหนือได้ใช้เงินเป็นต้นแบบทางการปฏิรูป ซึ่งการปฏิรูปที่ดินได้ผลเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่งแต่ก็มีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นบ้าง จนทำให้เศรษฐกิจพื้นฐาน

³⁹ Nguyễn Trọng Phúc, Tim hiểu lịch sử Đảng Công Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002(เรียนรัฐประวัตินิติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการกลาง 2473-2545), pp.633-639.

ผู้รับผิดชอบงานปฏิรูปที่ดินต้องรับผิดชอบข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นด้วยการลาออกจากตำแหน่ง เลขาธิการพรรค บทเรียนจากการปฏิรูปที่ดินได้พัฒนาขึ้นไปสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับ 3 ปี (ค.ศ. 1958-1960) ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับสามปีต้องการให้เวียดนามเหนือกลายเป็น ประเทศแบบสังคมนิยม นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจยังต้องการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในประเทศให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและต้องการลดการเอาเปรียบจากชนชั้นศักดินา ภายในประเทศด้วยการสร้างระบบการผลิตแบบสหกรณ์และระบบนารวม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับ 3 ปี (ค.ศ. 1958-1960) ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีจน ก่อให้เกิดแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับ 5 ปี (ค.ศ. 1961-1965) ขึ้นในเวลาต่อมา สำหรับแผนพัฒนา เศรษฐกิจฉบับ 5 ปีฉบับแรกต้องการพัฒนาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมหนักของเวียดนามเหนือ ให้มีความมั่นคงขึ้นแต่เป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจที่วางไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับ 5 ปีนั้น ยังคงไม่ประสบผลสำเร็จอย่างเต็มที่ อันเนื่องมาจากภาวะสงครามทำให้จำนวนผลผลิตทาง การเกษตรไม่ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และทำให้ต้องนำงบประมาณที่เตรียมไว้เพื่อพัฒนา เศรษฐกิจไปใช้เพื่อการทำสงครามแทน ช่วงสงครามสหรัฐอเมริกาได้ส่งเครื่องบินมาทิ้งระเบิดใน เขตอุตสาหกรรมของเวียดนามเหนือจนทำให้โรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่งของเวียดนามเหนือถูก ระเบิดทำลายลงและได้ส่งผลกระทบต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจของเวียดนามเหนือต่อหยุดชะงักลง

ตลอดระยะเวลาของสงครามและการพัฒนาเศรษฐกิจในเวียดนามเหนือนั้นประเทศ พันธมิตรคอมมิวนิสต์จีนและโซเวียตได้ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ แก่เวียดนามเป็นจำนวน มากทั้งด้านการทหารการเงินและด้านอาวุธที่จำเป็นต่อการทำสงครามซึ่งมีความสำคัญอย่างมาก ต่อการดำรงอยู่ของเวียดนามเหนือ จนถึงปี 1975

บทที่ 4

ขบวนการคอมมิวนิสต์ในเวียดนามใต้และสงครามเวียดนาม ค.ศ. 1954-1975

สหรัฐอเมริกามีความเชื่อว่าลัทธิคอมมิวนิสต์จะขยายตัวออกไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก อันเป็นที่มาของทฤษฎีโดมิโน ในกรณีของเวียดนามเหนือ จากความเชื่อตามทฤษฎีโดมิโนทำให้ สหรัฐฯ ตัดสินใจเข้าแทรกแซงในเวียดนาม โดยเริ่มต้นจากการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินกับ ฝรั่งเศสเพื่อสนับสนุนให้ฝรั่งเศสทำสงครามในเวียดนาม นอกจากนี้ยังได้เปิดการเจรจากับฝรั่งเศส เพื่อถ่ายโอนความรับผิดชอบด้านการทหารและการเงินของเวียดนามใต้จากการดูแลของฝรั่งเศส ให้ไปอยู่ในความดูแลของสหรัฐอเมริกาโดยตรง

เมื่อขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามชนะฝรั่งเศสในสงครามที่สมรภูมิเดียนเบียนฟูจน นำไปสู่การลงนามในข้อตกลงเจนีวาที่ระบุให้ใช้เส้นขนานที่ 17 เป็นเส้นแบ่งเขตแดนเวียดนาม ภาคเหนือ จัดตั้งเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามใช้การปกครองแบบสังคมนิยมและ เวียดนามภาคใต้ จัดตั้งเป็นสาธารณรัฐเวียดนาม ตามข้อตกลงในสนธิสัญญาเจนีวายังระบุให้ ฝรั่งเศสต้องถอนทหารออกจากเวียดนามและระบุให้ปี 1956 ต้องจัดการเลือกตั้งในเวียดนาม

ตั้งแต่ปี 1954 เป็นต้นมา ฝ่ายคอมมิวนิสต์เวียดนามใต้ตระหนักดีว่าสหรัฐอเมริกาต้องการ สร้างเวียดนามใต้ให้อยู่ในฐานะอาณานิคมรูปแบบใหม่ของสหรัฐฯ และใช้เวียดนามใต้เป็นที่ตั้ง ฐานทัพเพื่อโจมตีเวียดนามเหนือ สหรัฐฯ อ้างว่าที่ตองโจมตีเวียดนามเหนือก็เพื่อป้องกันมิให้ มวลชนในเวียดนามภาคเหนือรวมตัวก่อการปฏิวัติแบบสังคมนิยมได้เพราะสหรัฐฯ เกรงว่าหาก เวียดนามเหนือสามารถปฏิวัติแบบสังคมนิยมได้นั้น ลัทธิสังคมนิยมอาจกระจายไปทั่วภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างไรก็ตามวันเวลาเริ่มต้นของสงครามเวียดนามไม่อาจสามารถระบุได้ อย่างชัดเจนว่าเริ่มขึ้นเมื่อใดเพราะการต่อสู้ระยะแรกในสงครามของฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้ใช้วิธีการ ต่อสู้แบบจรยุทธ์ ลอบโจมตีก่อนพัฒนามาสู่การทำสงครามในรูปแบบปกติ

สหรัฐอเมริกาและเวียดนามใต้ไม่ยอมรับข้อตกลงเจนีวา จักรพรรดิเบาไต้ยังคงปกครอง เวียดนามใต้ต่อไปโดยมีโงดinhเดียม (Ngô Đình Diệm) * ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยเดียมเข้า

* โงดinhเดียมเกิดในครอบครัวขุนนางแถบภาคกลาง ครอบครัวเขานับถือศาสนาคริสต์ นิกายคาทอลิก เดียมจบการศึกษาด้านกฎหมายและการปกครองจากวิทยาลัยของประเทศฝรั่งเศสและเข้ารับราชการตั้งแต่อายุ ยังน้อย เดียมได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งขณะที่เขาเข้ารับราชการเขาได้ชื่อว่าเป็นผู้ต่อต้านการทุจริต เกลียดชังคอมมิวนิสต์รวมถึงระบอบอาณานิคมของฝรั่งเศส นอกจากนี้เดียมยังเคยได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง

ร่วมการปกครองในเวียดนามใต้ตั้งแต่วันที่ 14 มิถุนายน ค.ศ. 1954 คือ ช่วงก่อนการประชุมเจนีวา จะมีขึ้น สำหรับเหตุผลที่เขาได้เลือกเดียมเข้าร่วมการปกครองนั้นเป็นเพราะเดียมมีจุดยืนที่แน่นอน ในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ เขาเคยไปใช้ชีวิตอยู่ในสหรัฐอเมริกาและยุโรปและเป็นที่รู้จักดีของกลุ่ม นักการเมืองอเมริกัน เขาได้คาดว่าการทำงานที่นำเดียมเข้าร่วมรัฐบาลนั้นอาจทำให้สหรัฐอเมริกาเพิ่มความช่วยเหลือแก่เวียดนามใต้

เมื่อโงดinhห์เดียมเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลของจักรพรรดิเบ๋าได้ เขาได้รับการสนับสนุนอย่างมากจากสหรัฐอเมริกาให้จัดระเบียบการปกครองใหม่โดยจัดให้มีการลง ประชามติเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม ค.ศ. 1955 ผลของประชามติทำให้เบ๋าได้ต้องพ้นจากอำนาจใน เวียดนามใต้และต้องลี้ภัยไปต่างประเทศจนไม่สามารถกลับมาเวียดนามใต้ได้ โงดinhห์เดียมได้ สถาปนาสาธารณรัฐเวียดนามขึ้นและแต่งตั้งตนเองให้เป็นประธานาธิบดีคนแรกของสาธารณรัฐ เวียดนาม

สหรัฐอเมริกาได้ให้การรับรองรัฐบาลของโงดinhห์เดียมและช่วยเหลือเดียมจัดการปกครอง ในเวียดนามใต้ เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม ค.ศ. 1954 สหรัฐได้ให้นายพลเอกลอว์ตัน คอลลินส์ (Lawton Collins) เป็นตัวแทนทำข้อตกลงกับนายพลพอล อีลีย์ (Paul Ely) ของฝรั่งเศสเพื่อถ่ายโอนความ รับผิดชอบด้านทหารของเวียดนามใต้ให้เข้ามาอยู่ในความดูแลของสหรัฐอเมริกา โดยสหรัฐฯ ได้ จัดตั้งหน่วยงานเพื่อให้คำปรึกษาทางทหาร (American Military Assistance Advisory Group: MAAG)* ขึ้น หลังจากข้อตกลงดังกล่าวฝรั่งเศสได้ยุบกองบัญชาการทหารของตนที่เวียดนามใต้ ทั้งหมดและส่งทหารฝรั่งเศสชุดสุดท้ายออกจากเวียดนาม¹

รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยภายใต้รัฐบาลจักรพรรดิเบ๋าได้เมื่อ ค.ศ. 1933 แต่ดำรงตำแหน่ง ดังกล่าวอยู่เพียง 3 เดือนก็ลาออกเพราะไม่พอใจที่รัฐบาลอาณานิคมไม่สนับสนุนการปฏิรูปอย่างจริงจัง ช่วงต้นทศวรรษ 1950 เดียม ไปใช้ชีวิตอยู่ที่สหรัฐอเมริกาและยุโรป ออกจาก สูด จอนเจดิสัน, ประวัติศาสตร์เวียดนามตั้งแต่สมัยอาณานิคม ฝรั่งเศสถึงปัจจุบัน (กรุงเทพฯ: ศูนย์ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ไทยกับประเทศในเอเชีย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2546), หน้า 229-230.

* เหงียน เกาก็ อดีตนายกรัฐมนตรีและรองประธานาธิบดีเวียดนามใต้ได้แสดงความคิดเห็นเรื่องความ ช่วยเหลือทางกองทัพที่สหรัฐอเมริกามอบให้กับเวียดนามใต้ไว้ในหนังสือเรื่องสันชาติโดยได้กล่าวว่า “โครงการที่ ปรึกษาทางการทหาร” ของสหรัฐอเมริกาที่ให้แก่เวียดนามเป็นความล้มเหลวอย่างเห็นได้ชัดและในท้ายที่สุดคือ การสูญเสียเปล่า คนที่พอชิงตั้นเห็นสงครามเวียดนามเป็นการเอาทฤษฎีสงครามของตนมาปรับใช้ โดยคิดเพียงว่านี่ คือ เวทีแห่งการประลองกำลังกับคอมมิวนิสต์อีกแห่งหนึ่ง ที่ปรึกษาทางทหารของสหรัฐอเมริกาต้องประสบ ปัญหาหลายประการในเวียดนาม เช่น บุคลิกที่ต่างกันของประชาชนและทหารทั้งสองชาติ, ภาษา, ความเชื่อที่มี ส่วนทำให้เกิดความล้มเหลวแก่การฝึกของทหารอเมริกัน มันเป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนกองทัพตะวันตกให้เป็น

ปี 1956 ถึงกำหนดจัดเลือกตั้งตามที่ระบุไว้ในสนธิสัญญาเจนีวา สหรัฐอเมริกาและเวียดนามใต้ไม่ยินยอมให้จัดการเลือกตั้งทำให้พรรคแรงงานเวียดนามของเวียดนามเหนือเตรียมแผนพัฒนาเวียดนามเหนือและเตรียมแผนตอบโต้เวียดนามใต้รวมถึงสหรัฐอเมริกาเพราะขบวนการคอมมิวนิสต์มีสถานะการเคลื่อนไหวกิจกรรมทางการเมืองที่ต่างกันในประเทศเหนือและภาคใต้ ดังนั้นเพื่อให้การเคลื่อนไหวประสบความสำเร็จจำเป็นต้องจัดตั้งองค์การเฉพาะเพื่อการเคลื่อนไหวในเวียดนามใต้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำอิสรภาพของเวียดนามใต้กลับคืนมา จึงได้จัดตั้งเป็น “แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ หรือ เวียดกง”

4.1 สถานการณ์ทางการเมืองของเวียดนามใต้และการต่อสู้ของขบวนการคอมมิวนิสต์

ระหว่างรอจัดการเลือกตั้งตามที่ระบุไว้ในสนธิสัญญาเจนีวา ในเวียดนามใต้ยังคงมีสมาชิกเวียดนามเหนืออาศัยอยู่เพื่อเป็นแกนนำการเคลื่อนไหวร่วมกับแนวร่วมปิตุภูมิเวียดนาม(The Vietnam Fatherland Front) ที่จัดตั้งขึ้นแทนแนวร่วมเลียนเวียดนามเมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. 1955 แนวร่วมปิตุภูมิเวียดนามเป็นแนวร่วมที่สานต่อภารกิจของขบวนการเวียดนามเหนือและเลียนเวียดนาม

ภายใต้การปกครองของรัฐบาลโงดินห์เดียมในช่วงแรกนั้น ประชาชนส่วนหนึ่งและสมาชิกเวียดนามเหนือในภาคใต้ยังไม่ดำเนินการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลเดียม เพราะเดียมได้จับกุมและลอบสังหารผู้นำเวียดนามเหนือในภาคใต้ อีกเหตุผลหนึ่งเป็นเพราะผลจากสนธิสัญญาเจนีวาที่ทำให้รัฐบาลเวียดนามเหนือพยายามห้ามปรามไม่ให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อล้มล้างรัฐบาลเวียดนามใต้ เวียดนามเหนือต้องการให้ข้อตกลงในสนธิสัญญาเจนีวาเรื่องการจัดการเลือกตั้งอย่างสันติที่จะนำไปสู่การรวมประเทศยังคงดำรงอยู่ต่อไป โดยที่เวียดนามใต้และสหรัฐอเมริกาไม่สามารถใช้การเคลื่อนไหวของคอมมิวนิสต์เป็นข้ออ้างเพื่อยกเลิกการจัดการเลือกตั้งได้

ตั้งแต่ปี 1956 จนถึงประมาณปลายปี 1958 เวียดนามเหนือและสหรัฐอเมริกาต่างจำกัดบทบาทการเคลื่อนไหวเพื่อลดการเผชิญหน้าระหว่างกัน แต่ก็ยังคงมีความไม่ไว้วางใจระหว่างคอมมิวนิสต์เวียดนามและสหรัฐฯ อันเนื่องมาจากสถานการณ์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะเมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์โค่นล้มรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามเมื่อเดือนตุลาคม

กองทหารที่มียุทธวิธีแบบตะวันตกในระยะเวลาสั้น ดังนั้นยิ่งเมื่ออเมริกันฝึกกองทัพเวียดนามใต้มากเท่าไรก็ยิ่งทำให้กองทัพเวียดนามใต้มีการรบแบบที่ต้องพึ่งอเมริกันตลอดไปมากขึ้นทุกที อ้างจาก เหงียน เกาก็, สันชาติ, แปลโดย พงษ์ พิณีจ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โคมทอง, 2523), หน้า 259-270.

¹ สูด จอนเจดลิน, ประวัติศาสตร์เวียดนามตั้งแต่สมัยอาณานิคมฝรั่งเศสถึงปัจจุบัน, หน้า 250-251.

ค.ศ. 1958 จากนั้นจอมพลสฤษดิ์ขึ้นดำรงตำแหน่งผู้นำทางการเมืองของไทยและทำรัฐประหารครั้งที่ 2 ได้ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลทหารไทยกับรัฐบาลลาวใกล้ชิดกันมากขึ้น เพราะขณะนั้นรัฐบาลลาวอยู่ในอำนาจฝ่ายขวาและทหารนิยม ความใกล้ชิดดังกล่าวกลายเป็นโอกาสอันดีที่สหรัฐอเมริกาสามารถขยายบทบาททางการทหารเข้าไปในไทยและลาวได้สะดวกขึ้นและยังเป็นการเพิ่มความกังวลใจให้กับเวียดนามเหนือว่าจะถูกล้อมกรอบมากขึ้น เวียดนามเหนือจึงตัดสินใจตอบโต้ด้วยการขยายการแทรกซึมและลอบโจมตีบริเวณพรมแดนลาวและกัมพูชามากขึ้นตามไปด้วย²

เมื่อถึงปี 1956 ครอบงำหนดจัดการเลือกตั้งเพื่อรวมประเทศของเวียดนามโง่ดินห์เดียมปล่อยให้กำหนดการเลือกตั้งผ่านไปโดยไม่สนใจดำเนินการใด นอกจากนี้เดียมยังได้สั่งจับกุมชาวเวียดนามใต้และสมาชิกเวียดนามเหนือที่เรียกร้องให้จัดการเลือกตั้งทั่วไปตามข้อตกลงเจนีวาซึ่งการกระทำดังกล่าวได้สร้างความผิดหวังให้กับประชาชนจำนวนหนึ่ง ความรู้สึกเช่นนี้เมื่อรวมกับความรู้สึกกดดันที่เกิดจากการปกครองแบบกดขี่ของโง่ดินห์เดียม เพราะเดียมสามารถสั่งจำคุกและทรมานบุคคลใดก็ได้

จากความไม่พอใจดังกล่าวทำให้ในปี 1958 ผู้นำเวียดนามเหนือที่ยังคงอยู่ในภาคใต้ดำเนินการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลของเดียมด้วยการกระจายเสียงผ่านสถานีวิทยุ “เสียงภาคใต้” (Voice of Nam bo) ระยะเวลาสถานีวิทยุดังกล่าวได้เปลี่ยนชื่อเป็น “เสียงแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้” (The Voice of the South Vietnam Liberation Front) ที่นับเป็นจุดกำเนิดของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้หรือขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามนั่นเอง ดังนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่าแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ถือกำเนิดขึ้นตั้งแต่ช่วงปี 1958 ซึ่งเป็นช่วงก่อนที่พรรคแรงงานเวียดนามของเวียดนามเหนือประกาศจัดตั้งแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้อย่างเป็นทางการในปี 1960

² เรืองเดียวกัน, หน้า 268-270.

4.1.1 การจัดตั้งแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (National Front for the Liberation of South Vietnam : NFLSV)

เพื่อให้งานปฏิวัติในภาคใต้ของเวียดนามสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องจัดตั้งองค์กรเพื่อรับผิดชอบการปฏิวัติโดยตรงในภาคใต้ ดังนั้น เมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. 1960 โฮจิมินห์จึงเรียกประชุมสมัชชาพรรคแรงงานเวียดนามและประกาศว่าเวียดนามเหนือ จะทำการปฏิวัติเพื่อปลดปล่อยภาคใต้ของเวียดนาม

ตามมติการประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ 3 ของพรรคแรงงานเวียดนามจัดขึ้นในวันที่ 5-10 กันยายน ค.ศ. 1960 ที่เมืองฮานอย มีสมาชิกเข้าร่วมประชุม 525 คน โฮจิมินห์ในฐานะประธานพรรคแรงงานเวียดนามใต้สรุปงานปฏิวัติทั้งหมดและได้กล่าวว่าการประชุมครั้งนี้เป็นการประชุมเพื่อสร้างลัทธิสังคมนิยมที่ภาคเหนือ รวมถึงเป็นการประชุมเพื่อวางแผนต่อสู้ให้เวียดนามกลับมา รวมเป็นประเทศที่มีเอกภาพ ดังนั้นประชาชนเวียดนามทั้งภาคเหนือและภาคใต้ต้องร่วมต่อสู้เพื่อเอกราชและอธิปไตย พรรคได้ปลุกใจให้ประชาชนเข้าร่วมต่อสู้ด้วยคำขวัญ “น้ำในแม่น้ำสามารถแห้งลงได้ ภูเขาสามารถพังทลายเรียบเสมอพื้นดินแต่จุดประสงค์ของการต่อสู้เพื่อรวมประเทศของประชาชนเวียดนามจะไม่มีวันเปลี่ยนแปลง การสู้รบต้องได้ชัยชนะ”³

เลชวน* (Le Duan) เลขาธิการพรรคได้รายงานต่อที่ประชุมถึงงานที่พรรคแรงงานได้รับมอบหมายให้มีส่วนร่วมจัดตั้งองค์กรเพื่อดำเนินงานปฏิวัติในภาคใต้ เพราะพรรคได้ตระหนักว่างานหลักในภาคใต้ คือ การรวมชาติและการกำจัดระบอบการปกครองแบบอาณานิคมกึ่งศักดินาในภาคใต้ให้หมดไป ที่ประชุมได้ลงมติอย่างเป็นทางการให้ใช้กำลังโค่นล้มรัฐบาลโงดinhห์เดียม

³ Nguyễn Trọng Phúc, Tìm hiểu lịch sử Đảng Công Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002(เรียนรู้ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการกลาง 2473-2545)(Hà Nội: Nhà xuất bản lao động, 2003), pp.438.

* เลชวน (Le Duan) หรือในชื่อจริงว่า เล วัน ญู๊น (Lê Văn Nhuận) เกิดในปี 1907 ที่จังหวัดกวางตรี ในปี 1930 เข้าเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีน ตั้งแต่ปี 1946-1954 ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานกลางภาคใต้ของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามเพื่อนำการปฏิวัติในภาคใต้ของเวียดนาม ปี 1951 ในการประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ 2 ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการกลางและสมาชิกกรมการเมืองพรรค ปี 1954-1957 ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ว่าการปฏิวัติในภาคใต้ ปี 1960 ในการประชุมสมัชชาพรรคสมัยที่สามได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการพรรค

เป้าหมายสำคัญของการปฏิวัติ คือ ต้องทำการปฏิวัติสังคมนิยมในภาคเหนือควบคู่ไปกับการต่อสู้เพื่อปลดปล่อยเวียดนามใต้ให้พ้นจากจักรวรรดินิยมอเมริกาและพ้นจากรัฐบาลเวียดนามใต้ที่เป็นกลุ่มตัวแทนสหรัฐอเมริกา จุดหมายสูงสุดอยู่ที่การรวมเวียดนามภาคเหนือและภาคใต้ให้เป็นประเทศที่มีเอกราชและเสรีภาพอย่างแท้จริง⁴

เลขวนในฐานะเลขาธิการพรรคแรงงานเวียดนามใต้เคยกล่าวกับประชาชนภาคใต้ว่า “ภายใต้การนำของพรรคแรงงานเวียดนามที่ร่วมกับชนชั้นกรรมากร ชาวนาและกองทัพได้จัดตั้งแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเพื่อต่อต้านสหรัฐอเมริกาและกลุ่มตัวแทนของสหรัฐอเมริกา เช่น ังดินห์เดียม” หลักการขององค์กรแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้หรือเวียดนามกึ่งที่นำเสนอโดยเลขวนนั้นมี ดังนี้

“ แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้นั้นต้องเป็นที่รวมผู้รักชาติ ทุกกลุ่ม ทุกชนชั้นในสังคม ทั้งคนกลุ่มน้อยในทุกพื้นที่ ทุกศาสนา ทุกกลุ่มการเมือง ที่มีความต้องการจะต่อต้านสหรัฐอเมริกาและังดินห์เดียม สามารถเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งกับกองกำลังแนวร่วมเพื่อการต่อสู้ทั่วไป”⁵

เลขวนคาดหวังให้แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้เป็นที่รวมของคนทุกกลุ่ม การเมือง ทุกชนชั้น ทุกศาสนาที่มีความต้องการเข้าร่วมต่อสู้เพื่ออิสรภาพและเอกภาพของประเทศเหมือนกัน การดำเนินงานของแนวร่วมจะเน้นกิจกรรมด้านจิตวิทยาและการเมือง เน้นการเคลื่อนไหวมวลชนเป็นแนวทางการต่อสู้ที่สำคัญ

อย่างไรก็ตามสามารถกล่าวได้ว่า การรวมกลุ่มของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้เริ่มต้นจากการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานเวียดนามในภาคใต้ได้ทำการเคลื่อนไหวจัดตั้งกลุ่มคนหลายกลุ่มที่อยู่อย่างกระจัดกระจายทางภาคใต้ โดยเฉพาะกลุ่มคนที่อยู่ใกล้ชายแดนประเทศลาวและกัมพูชาให้มาเข้าร่วมทำการปฏิวัติกับแนวร่วม สมาชิกของแนวร่วมประกอบไปด้วยพลพรรคติดอาวุธของเวียดนามเหนือที่ยังคงอาศัยในเวียดนามใต้ ซึ่งรูปแบบการดำเนินงาน

⁴ George Mc Turnan Kehin, *Government and politics of Southeast Asia* (New York: Cornell University Press, 1964), p.115.

⁵ Siam Communication Thailand, *The Viet Cong political infrastructure in South Vietnam* (Bangkok: The Research Office South East Asia Treaty Organization, 1972), pp.1-2.

ของแนวร่วมได้ใช้เวียดนามห์เป็นต้นแบบทางการเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยเน้นใช้คนพื้นเมืองที่อาศัยอยู่ในเวียดนามได้เป็นผู้ดำเนินการเคลื่อนไหวทางการเมือง

แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามได้้นอกจากมีจุดประสงค์ในการเคลื่อนไหวเพื่อล้มล้างการปกครองของโงดinhห์เดียมแล้วแนวร่วมยังต้องการให้มีการจัดตั้งรัฐบาลผสม โดยต้องมีการเลือกตั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติใหม่และต้องการให้ปลดปล่อยนักโทษการเมืองออกจากคุกทางด้านสังคมแนวร่วมต้องการให้มีการปฏิรูปสังคมและเศรษฐกิจด้วยการขับไล่ที่ปรึกษาชาวอเมริกันออกไปจากเวียดนามได้⁶

พรรคแรงงานเวียดนามได้มีมติประกาศจัดตั้งแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามได้อย่างเป็นทางการในวันที่ 20 ธันวาคม ค.ศ. 1960 สมาชิกส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมกับแนวร่วมมาจากกลุ่มคนที่ต่อต้านรัฐบาลโงดinhห์เดียม และต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในเวียดนามได้ซึ่งแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามได้เป็นที่รู้จักกันในชื่อ “เวียดกง” (Viet Cong : Vietnamese Communists in the South) ส่วนการดำเนินงานในเวียดนามได้จะอยู่ภายใต้การควบคุมของพรรคแรงงาน⁷ เพราะพรรคแรงงานเวียดนามเป็นพรรคที่มั่นคงสามารถเป็นแกนกลางที่รวมเอาประชาชนเข้าเป็นหนึ่งเดียวเพื่อร่วมกันเคลื่อนไหวต่อสู้กับสหรัฐอเมริกาและต่อต้านรัฐบาลเวียดนามได้

พรรคแรงงานในเวียดนามเหนือเป็นแค่ที่ปรึกษาการดำเนินงานของแนวร่วม พรรคไม่มีสิทธิกำหนดแนวทางใดๆ ตัวแทนของพรรคแรงงานเป็นเพียงหนึ่งในตัวแทนองค์กรแนวร่วม แต่กระนั้นก็ถือกันว่าพรรคแรงงานมีสิทธิที่จะเสนอแนะแนวทางและนโยบายให้แนวร่วมพิจารณา นอกจากนี้ยังถือว่าแนวร่วมเวียดกงอยู่ภายใต้การสนับสนุนจากพรรคแรงงานและรัฐบาลเวียดนามเหนือ การดำเนินงานระยะแรกของแนวร่วมเน้นใช้โฆษณาเพื่อต่อต้านรัฐบาลโงดinhห์เดียมที่ใช้การปกครองแบบไม่เป็นธรรมซึ่งเป็นผลให้ประชาชนที่ไม่พอใจการปกครองของเดียมเข้าร่วมและสนับสนุนการเคลื่อนไหวของแนวร่วมเป็นอย่างดี

วันที่ 16 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1962 แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามได้ได้จัดประชุมลับครั้งแรกที่เมืองกาตุ่ม (Kà Tum) จังหวัดเตย นินห์ (Tây Ninh) เป็นการประชุมเพื่อเลือกคณะกรรมการกลางแนวร่วมอย่างเป็นทางการ สรุปผลการเลือกได้ว่า ประธานแนวร่วม คือ เหงียน ฮู โท (Nguyễn Hữu Thọ) อดีตทนายความและนักการเมืองที่มีชื่อเสียงในเวียดนามได้ มีรองประธาน คือ ฟุง วัน

⁶ George Mc Tuman Kahin, *Government and politics of Southeast Asia*, pp.118-119.

⁷ Bernard C. Nalty, *The Vietnam war: the history of America's conflict in Southeast Asia* (London: Salamander Books, 1996), pp.60-61.

คอง (Phùng Văn Cung) อดีตนายแพทย์ที่เคยเข้าร่วมการปฏิวัติกับขบวนการคอมมิวนิสต์เมื่อเดือนสิงหาคม 1945 , โว จี กง (Võ Chí Công), ฮวนห์ ตัน ฟัต (Huỳnh Tấn Phát) , พระภิกษุเซินวอง (Son Vong) ซึ่งเข้าร่วมกับเวียดนามเมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1961 เพราะท่านไม่พอใจที่รัฐบาลเวียดนามได้จับกุมพระสงฆ์และสงฆ์ทหารเข้าทำลายโบสถ์ เจดีย์ วิหารที่เมืองเว้และยุดุต รามาโก (Ydut Ramago)⁸

ส่วนเลขาธิการทั่วไปของคณะกรรมการกลางแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ คือ เหงียน วัน เฮียว (Nguyễn Văn Hiếu) นอกจากเลือกคณะกรรมการพรรค ในการประชุมครั้งนี้ยังได้ประกาศเป้าหมายอย่างเป็นทางการของแนวร่วม คือ ต้องการต่อสู้เพื่อเอกราช เพื่อปกป้องอิสรภาพและอธิปไตยของเวียดนามโดยได้เรียกร้องให้สหรัฐอเมริกายุติสงครามที่ในเวียดนามลง⁹

4.1.2 การก่อตั้งสำนักงานกลางเวียดนามใต้(ศูนย์บัญชาการฮานอย)

กล่าวได้อย่างแน่ชัดว่าแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้มีส่วนเกี่ยวข้องที่สัมพันธ์กับขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามเหนือและพรรคแรงงานเวียดนาม สิ่งที่เป็นเครื่องยืนยันถึงความสัมพันธ์ระหว่างกัน คือ หนังสือแถลงการณ์ของคณะกรรมการกลางพรรคแรงงานเวียดนาม ซึ่งกล่าวอ้างว่าพรรคแรงงานเวียดนามมีส่วนควบคุมการดำเนินกิจกรรมของแนวร่วมผ่านสำนักงานกลางเวียดนามใต้ (Central Office for South Vietnam : COSVN)

ทางการเวียดนามเหนือได้เปิดเผยเรื่องราวเกี่ยวกับสำนักงานกลางเวียดนามใต้เป็นครั้งแรกหลังสงครามเวียดนามครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงด้วยชัยชนะเมื่อวันที่ 30 เมษายน ค.ศ. 1975 โดยได้กล่าวว่าสำนักงานกลางเวียดนามใต้มีชื่ออย่างเป็นทางการว่า “คณะกรรมการทางใต้ของพรรคแรงงานเวียดนาม” จัดตั้งขึ้นในช่วงการประชุมสมัชชาพรรคแรงงานเวียดนามเมื่อปี 1960 ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกับการจัดตั้งแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้อย่างเป็นทางการเพราะต้องการให้สำนักงานกลางเวียดนามใต้เป็นองค์กรกลางเพื่อเชื่อมโยงพรรคและแนวร่วมเข้าด้วยกัน

⁸ Denis Warner, *The last confucian Vietnam, Southeast Asia, and the West* (Harmondsworth, Middlesex: penguin Books, 1964), p.129

⁹ Thông Tấn Xã Việt Nam Văn Phòng Chính Phủ, *Chính Phủ Việt Nam 1945-2003* (รัฐบาลเวียดนาม 2488-2546) (Hà Nội: Nhà Xuất Bản Thông Tấn, 2004), pp.150-151.

สำนักงานกลางเวียดนามใต้มีฟาม ฮุง (Pham Hung) หนึ่งในสมาชิกกรรมการเมืองพรรคแรงงานเวียดนามดำรงตำแหน่งเป็นประธานกรรมการ¹⁰

ตามคำบอกเล่าของเตีรื่อง นู ถัง อดีตกรรมการแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติได้กล่าวถึงสำนักงานกลางเวียดนามใต้ว่าเป็นหน่วยบัญชาการเพื่อการปฏิวัติทางการเมืองและการทหารของเวียดนามเหนือ สำนักงานกลางเวียดนามใต้ไม่มีตึกทำการถาวร มีแต่เพียงกระท่อมเล็กๆ ที่ปลูกกระจัดกระจายและเคลื่อนย้ายไปเรื่อยเพื่อความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน เพราะหากถ้าสมาชิกอยู่รวมกันในที่ใดที่หนึ่งนั้นจะเป็นการง่ายต่อการโจมตีของสหรัฐอเมริกา กรรมการสำนักงานกลางต่างมีที่มุงงานเฉพาะตัวแต่ละบุคคล กรรมการจึงมักเคลื่อนย้ายไปกับที่มุงของตัวเอง จนกระทั่งเมื่อจัดการประชุมทุกคนจึงมารวมกันแต่กรรมการจะไม่อยู่ในสถานที่เดียวกันเป็นเวลานานเป็นอันขาด¹¹

ลักษณะการทำงานของสำนักงานกลางเวียดนามใต้จะอยู่ในรูปแบบที่ส่งผู้รับผิดชอบไปนำในแนวทางการเมืองให้กับบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องและปรับให้มีแนวทางการเมืองอยู่ในแนวเดียวกัน โดยสำนักงานกลางเวียดนามใต้ได้มอบหมายให้ ตรัน วัน ตรา (Tran Van Tra) หรือในชื่อจริงว่า เหงียน เจิ่น (Nguyễn Chấn) นายทหารของกองทัพประชาชนเวียดนามเป็นผู้รับคำสั่งและนำคำสั่งไปเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไปดังนี้ คือ

1. สำนักงานกลางเวียดนามใต้เป็นองค์กรกลางในการแบ่งงานให้กับเจ้าหน้าที่ระดับสูงดูแลจัดการด้านการจัดตั้งและจัดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานทางการเมืองรวมถึงมีหน้าที่ดูแลการรับสมาชิกใหม่ในองค์กร

2. สำนักงานกลางเวียดนามใต้เป็นตัวแทนแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ที่มีหน้าที่โฆษณาประชาสัมพันธ์ทั้งทางวิทยุและสิ่งตีพิมพ์เพื่ออธิบายแนวทางนโยบาย ฝึกฝนและควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติ

3. ด้านเศรษฐกิจการเงินมีการกำหนดอัตราภาษีและส่วนแบ่งเงินได้เพื่อเตรียมงบประมาณไว้สำหรับสำนักงานกลางเวียดนามใต้

¹⁰ เตีรื่อง นู ถัง, เวียดนามการปฏิวัติที่ถูกหักหลัง (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ตุลา, 2524), หน้า 127.

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 130.

4.ด้านความมั่นคง แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติได้มีการจัดเตรียมหน่วยสืบราชการลับเพื่อหาข้อมูลฝ่ายตรงข้ามในกลุ่มที่มีโซคอมมิวนิสต์¹²

4.2 เวียดนามใต้ภายใต้การปกครองของโงดินห์เดียม

ในช่วงที่โงดินห์เดียมจัดตั้งรัฐบาลเพื่อปกครองเวียดนามใต้แทนที่จักรพรรดิเบาได้นั้นคือช่วงเดียวกับที่ประธานาธิบดีไอเซนฮาวร์ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาโดยมีจอห์น ฟอสเตอร์ ดัลเลส (John Foster Dulles) เจ้าของแนวคิดเรื่องโดมิโนดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศจึงทำให้รัฐบาลของเดียมได้รับการสนับสนุนอย่างมากจากสหรัฐอเมริกาทั้งด้านการจัดการปกครองและการพัฒนากองทัพของเวียดนามใต้เพื่อต่อสู้กับคอมมิวนิสต์

โดยโงดินห์เดียมได้ใช้แนวทางการปกครองแบบส่วนตัวปกครองเวียดนามใต้ เดียมได้นำพี่น้องและครอบครัวเข้าร่วมการปกครองด้วย ทำให้ โงดินห์นุ (Ngô Đình Nhu) น้องชายของเดียมและภรรยาของนุ มาตามนุกลายเป็นบุคคลสำคัญทางการเมืองของรัฐบาลที่จัดตั้งโดยเดียมในเวียดนามใต้ นุได้จัดตั้งองค์กรทางการเมืองชื่อ “พรรคเกิ่นลาว” (Cần Lao) และจัดตั้งแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติ (National Revolutionary Movement) เพื่อให้เป็นองค์กรที่ควบคุมการเมืองในเวียดนามใต้และตัวนุเองกลายเป็นผู้ควบคุมการเคลื่อนไหวทางการเมืองในเวียดนามใต้ทั้งหมด

4.2.1 นโยบายทางการเมืองการปกครองของโงดินห์เดียม

เมื่อฝ่ายเวียดนามเหนือทำการปฏิรูปที่ดินในภาคเหนือจนได้รับผลสำเร็จในระดับหนึ่ง ขบวนการเวียดมินห์ในภาคใต้จึงได้ขยายโครงการปฏิรูปที่ดินมาภาคใต้ด้วย โดยในเขตควบคุมของเวียดมินห์ได้มีการนำนโยบาย “ให้ชาวนามีที่ดินเป็นของตนเอง” มาใช้และบังคับให้เจ้าของที่ดินที่ถือสัญชาติฝรั่งเศสละทิ้งที่ดินของตน นอกจากนี้ เวียดมินห์ยังได้แต่งตั้งให้สมาชิกของตนเข้าไปดูแลสภาพหมู่บ้านเพื่อจัดสรรที่นาให้กับชาวนาซึ่งนโยบายดังกล่าวได้รับความสำเร็จเป็นอย่างดี

¹² Siam Communication Thailand, The Viet Cong political infrastructure in South Vietnam, pp.5-8.

นโยบายปฏิรูปที่ดินของเวียดนามเหนือสร้างความพอใจและสร้างความนิยมอย่างมากให้กับประชาชนจนทำให้พรรคคอมมิวนิสต์ขยายกิจกรรมได้เพิ่มขึ้น ingtonห์เดียมจึงเริ่มมีนโยบายปฏิรูปที่ดินบ้างเพื่อหวังสร้างความนิยมกับประชาชน เพราะในเวียดนามใต้ที่ดินบริเวณลุ่มน้ำโขงส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การถือครองของเจ้าของที่ดินขนาดใหญ่ชาวนาต้องเช่าที่ดินเพื่อเพาะปลูกเดียม หวังว่าการปฏิรูปที่ดินในเวียดนามใต้จะช่วยหยุดการขยายตัวของคอมมิวนิสต์และทำให้รัฐบาลของเดียมได้รับการยอมรับมากขึ้น

แผนปฏิรูปที่ดินของingtonห์เดียมโดยการสนับสนุนของสหรัฐอเมริกาที่ช่วยเหลือด้านการเงินและให้คำแนะนำเพื่อวางแผนงานปฏิรูปที่ดิน เริ่มขึ้นเมื่อปี 1955 รัฐบาลเวียดนามใต้ได้ออกกฎหมายให้ชาวนาถือครองที่ดินได้ไม่เกิน 100 เฮกตาร์และให้เก็บที่ดิน 15 เฮกตาร์เพื่อประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับบรรพบุรุษ¹³ นอกจากนี้รัฐบาลยังได้โอนที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐบาลฝรั่งเศสและของผู้ถือสัญชาติฝรั่งเศสให้มาเป็นของรัฐบาลแต่ถึงแม้รัฐบาลเวียดนามใต้จะจัดการปฏิรูปที่ดินในทุกด้าน ผลการปฏิรูปที่ดินยังไม่ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาด้านการบริหารของเดียมเอง

นอกจากงานปฏิรูปที่ดิน เดียมยังได้จัดตั้งหมู่บ้านยุทธศาสตร์ (Strategic Hamlet Programme) ขึ้นในปี 1962 เพื่อป้องกันการขยายตัวของคอมมิวนิสต์เพราะตั้งแต่ช่วงต้นปี 1961 เวียดนามใต้ขยายตัวอย่างมาก จนทำให้รัฐบาลเวียดนามใต้และสหรัฐอเมริกาเป็นกังวล สหรัฐอเมริกาจึงพยายามหาวิธีป้องกันการขยายตัวของคอมมิวนิสต์ แมกซ์เวล เทเลอร์ (Maxwell Taylor) และวอลท์ รอสโทว์ (Walt Rostow) นายทหารของกองทัพสหรัฐฯ จึงได้มีนโยบายก่อตั้ง “หมู่บ้านยุทธศาสตร์” ขึ้นโดยเลียนแบบจากโครงการหมู่บ้านใหม่ที่ใช้ต่อต้านคอมมิวนิสต์ในมลายา สหรัฐอเมริกาได้ให้คำแนะนำแก่รัฐบาลเวียดนามใต้ในการจัดตั้งหมู่บ้านยุทธศาสตร์เพื่อควบคุมชาวนาไม่ให้ติดต่อกับฝ่ายคอมมิวนิสต์หรือให้ความช่วยเหลือแก่ฝ่ายคอมมิวนิสต์

แนวทางจัดตั้งหมู่บ้านยุทธศาสตร์มีจุดประสงค์เพื่อต้องการแบ่งสรรประชากรออกเป็นกลุ่มย่อย จัดแบ่งออกเป็นเขตๆ เพื่อให้ง่ายต่อการควบคุมของรัฐบาลและง่ายต่อการอบรมเพื่อสกัดกั้นคอมมิวนิสต์ไม่ให้แผ่อิทธิพลเข้ามาหรือใช้หมู่บ้านเป็นแหล่งเสบียงอาหาร แหล่งสะสมคน และเป็นแหล่งข่าว มีการตรวจตราการเข้าออกอย่างเข้มงวด ตามหลักการโครงการหมู่บ้านยุทธศาสตร์จะเป็นโครงการที่ช่วยสกัดกั้นคอมมิวนิสต์ซึ่งจะเป็นผลดีต่อรัฐบาลเวียดนามใต้ แต่ในความเป็นจริงโครงการหมู่บ้านยุทธศาสตร์ไม่ประสบความสำเร็จในเวียดนามใต้ เพราะสภาพภูมิศาสตร์การจัดตั้งบ้านเรือนของประชาชนเวียดนามใต้อยู่ห่างกันมาก การเดินทางไม่สะดวก

¹³ สุต จอนเจดลิน, ประวัติศาสตร์เวียดนามตั้งแต่สมัยอาณาจักรมณฑลฝรั่งเศสถึงปัจจุบัน, หน้า 240.

รัฐบาลไม่สามารถนำผู้คนเหล่านี้เข้ามาอยู่ในหมู่บ้านเพื่อป้องกันการขยายตัวของคอมมิวนิสต์ได้ทั้งหมด

จุดอ่อนของรัฐบาลอยู่ที่ไม่สามารถควบคุมประชากรที่อาศัยอยู่ตามเส้นทางคมนาคมหลักได้อย่างทั่วถึง ดังนั้นเมื่อโครงการหมู่บ้านยุทธศาสตร์ดำเนินไปได้ประมาณ 2-3 ปี ตามบริเวณทางคมนาคมสำคัญที่รัฐบาลไม่สามารถควบคุมได้จึงมีเวียดกงกระจายตัวอยู่รอบๆ บริเวณโครงการหมู่บ้านยุทธศาสตร์ ในท้ายที่สุดเวียดกงสามารถแทรกซึมเข้าไปในหมู่บ้านยุทธศาสตร์ได้ด้วยวิธีส่งผู้ปฏิบัติงานเวียดกงที่เป็นชาวเวียดนามใต้เข้าไปจัดตั้งขยายมวลชนในหมู่บ้านได้มากกว่าครึ่งของจำนวนหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านยุทธศาสตร์ นอกจากนี้เวียดกงยังได้โฆษณาชวนเชื่อให้ชาวบ้านต่อต้านโครงการหมู่บ้านยุทธศาสตร์อีกด้วย ในที่สุดโครงการหมู่บ้านยุทธศาสตร์ต้องยกเลิกไป

4.2.2 ความขัดแย้งในเวียดนามใต้ที่นำไปสู่จวบจบของโงดinhห์เดียม

สิ่งที่เป็นปัญหาใหญ่จนก่อให้เกิดการต่อต้านจากประชาชนจำนวนมากนั้น คือ การใช้นโยบายกดขี่และปราบปรามชาวพุทธเพราะทั้งครอบครัวของโงดinhห์เดียมนับถือศาสนาคริสต์ นิกายคาทอลิก ขณะที่ประชาชนเวียดนามใต้จำนวนมากนับถือศาสนาพุทธ นิกายมหายาน เดียมมีคำสั่งห้ามชาวพุทธประกอบกิจกรรมทางศาสนาและได้ทำการกดขี่ชาวพุทธซึ่งการกระทำดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความไม่เสมอภาคระหว่างศาสนา จนทำให้องค์กรชาวพุทธ* ต้องออกมาต่อต้านเดียม

การเติบโตขององค์กรชาวพุทธในเวียดนามใต้ได้ขยายตัวใหญ่ขึ้นจนทำให้โงดinhห์เดียมกังวลว่าองค์กรชาวพุทธจะกลายเป็นกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองที่สำคัญในเวียดนามใต้ เดียมได้กล่าวหาว่าองค์กรชาวพุทธอยู่ภายใต้การควบคุมของคอมมิวนิสต์เวียดนามเหนือจึงเพิ่มนโยบายกดขี่และปราบปรามชาวพุทธรวมถึงพระสงฆ์มากขึ้น นโยบายดังกล่าวของ

* องค์กรชาวพุทธเกิดขึ้นครั้งแรกตั้งแต่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองและได้ขยายตัวจนกลายเป็นองค์กรมวลชนที่ใหญ่ที่สุดในเวียดนามเหนือ หลังจากสนธิสัญญาเจนีวา ปี 1954 องค์กรชาวพุทธในเวียดนามเหนือได้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของแนวร่วมปฏิวัติที่เป็นองค์กรมวลชนที่อยู่ภายใต้การดูแลของพรรคคอมมิวนิสต์ ส่วนในเวียดนามใต้องค์กรชาวพุทธได้เติบโตขึ้นโดยปราศจากการควบคุมของรัฐบาลเวียดนามใต้ในทศวรรษ 1950 มีสมาชิกทั้งสิ้น 70,000 คน

เดียมต่อมาได้กลายเป็นวิกฤตการณ์ที่สร้างความไม่พอใจในหมู่พระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนชาวเวียดนามใต้

เมื่อชาวพุทธถูกกดขี่หนักขึ้นได้รวมตัวกันลุกฮือทั่วเวียดนามใต้ในวันที่ 8 พฤษภาคม ค.ศ. 1963 รัฐบาลเวียดนามใต้ใช้วิธีปราบปรามประชาชนอย่างรุนแรงแต่ก็ไม่สามารถยุติการลุกฮือของประชาชนได้ เหตุการณ์กลับเลวร้ายมากขึ้นเมื่อพระกวางดีค (Thich Quang Duc) ใช้น้ำมันราดและจุดไฟเผาตัวเองจนเสียชีวิตเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน ค.ศ. 1963 นอกจากนี้ยังได้จับกุมนักเรียน นักศึกษาที่เข้าร่วมประท้วงด้วย ซึ่งการกระทำของรัฐบาลดังกล่าวได้สร้างความไม่พอใจให้กับประชาชน นายทหารและข้าราชการทั่วไปจำนวนมาก

จากเหตุการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อสถานภาพความมั่นคงของรัฐบาลโงดินห์เดียมจนเดียมต้องตั้งคณะกรรมการเพื่อมาเจรจากับชาวพุทธแต่ก็ยังไม่สามารถยุติปัญหาที่เกิดขึ้นได้ โงดินห์ถูกกลายเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการปราบปรามชาวพุทธแทนเดียม อนุมัติคำสั่งควบคุมและปราบปรามผู้ประท้วงด้วยวิธีรุนแรงอย่างต่อเนื่อง จากเหตุการณ์ประท้วงครั้งนี้ทำให้หลังจากเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1963 นายทหารระดับสูงของเวียดนามใต้ เช่น นายพลเงิน วัน โดน (Trần Văn Đôn) นายทหารที่จบการศึกษาจากฝรั่งเศสและเคยเข้าร่วมกับกองทัพฝรั่งเศสเพื่อต่อต้านเวียดนามห์ นายพลเดื่อง วัน มินห์ (Đuong Văn Minh) หรือ บิ๊กมินห์อดีตนายทหารของกองทัพฝรั่งเศสพยายามทำรัฐประหารเพื่อโค่นล้มโงดินห์เดียมด้วยการขอความสนับสนุนจากนายเฮนรี แคมบอต ลอดจ์ (Henry Cabbot Lodge) ทูตสหรัฐอเมริกาที่ประจำเวียดนามใต้แต่ความพยายามทำรัฐประหารยังไม่ประสบผลสำเร็จเพราะการดำเนินการดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าหน้าที่ระดับสูงของสหรัฐก่อน

ความพยายามที่จะทำรัฐประหารโค่นล้มเดียมได้เริ่มขึ้นอีกครั้งเมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 1963 นายทหารระดับสูงของเวียดนามใต้ที่นำโดยนายพลเงิน วัน โดน ร่วมกับสหรัฐอเมริกาวางแผนก่อรัฐประหารในวันที่ 1 พฤศจิกายน ค.ศ. 1963 แต่โงดินห์เดียมและโงดินห์นูสามารถหลบหนีไปจากทำเนียบประธานาธิบดีได้ เดียมได้พยายามติดต่อกับนายพลเงิน วัน โดน เพื่อขอยอมแพ้และขออนุญาตออกนอกประเทศ

ในวันที่ 2 พฤศจิกายน ฝ่ายก่อรัฐประหารได้ไปจับตัวเดียมและนูจากที่ซ่อนเพื่อนำกลับมาที่เมืองไซ่ง่อนแต่ระหว่างการเดินทางเดียมและนูได้ถูกฆาตกรรม¹⁴ เวียดนามใต้จึงได้จัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่ที่อยู่ภายใต้การนำของนายพลเดื่อง วัน มินห์และได้รับการรับรองจากสหรัฐอเมริกาเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน ค.ศ. 1963 ให้เป็นประธานาธิบดีเวียดนามใต้คนต่อมาซึ่งหลังจากทำ

¹⁴ Gabriel Kolko, *Vietnam anatomy of war 1940-1975* (London: Allen&Unwin, 1986), p.326.

รัฐประหารเดียมไม่นานวันที่ 22 พฤศจิกายน ค.ศ. 1963 ประธานาธิบดีเคนเนดีก็ถูกลอบสังหาร เช่นกันทำให้ลินดอน บี จอห์นสัน (Lyndon B. Johnson) ขึ้นมาดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี สหรัฐอเมริกาแทนเคนเนดี และจอห์นสันได้ทำให้สงครามเวียดนามทวีความรุนแรงขึ้น

4.3 การเคลื่อนไหวของขบวนการคอมมิวนิสต์ในภาคใต้

ช่วงราวปี 1959-1960 มีการต่อสู้ของขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามใต้ที่ใช้ชื่อว่า “ขบวนการด่งเขย” (Phòng trào Đông Khê) เป็นขบวนการที่รวมมวลชนที่ต้องการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านสหรัฐอเมริกาและเรียกร้องให้ปลดปล่อยภาคใต้ ขบวนการนี้ได้ก่อการจลาจลตามมติเลขที่ 15 ของพรรคแรงงานเวียดนามที่เน้นใช้การต่อสู้ทางการเมืองควบคู่ไปกับการต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธ

ขบวนการด่งเขยเริ่มปรากฏตัวตั้งแต่เมื่อปลายปี 1959 มีการเคลื่อนไหวตามเขตชนบท ทางภาคใต้และในเขตภูเขาทางภาคกลางตอนใต้ของเวียดนาม การเคลื่อนไหวของขบวนการด่งเขยได้ทำให้บริเวณชนบทภาคใต้บางพื้นที่กลายเป็นเขตที่อยู่ในความควบคุมของคอมมิวนิสต์ ซึ่งการเคลื่อนไหวของขบวนการด่งเขยได้ทำให้สหรัฐอเมริกาต้องเปลี่ยนยุทธศาสตร์การทำสงครามในเวียดนามใต้โดยนำยุทธวิธีสงครามพิเศษ* เข้ามาใช้ ทำให้พรรคแรงงานเวียดนามเลือกใช้วิธีการต่อสู้ให้เหมาะสมกับที่สหรัฐเลือกใช้ ด้วยการใช้การต่อสู้แบบประสานการต่อสู้ทางการเมืองเข้ากับการต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธตามแนวทางสามประสาน (Ba mui giap cong) ที่ประกอบไปด้วยการต่อสู้ทางทหาร การเมืองและการโฆษณากับฝ่ายศัตรู

การดำเนินงานเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เวียดนามใต้ พรรคแรงงานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหว โดยเริ่มตั้งแต่การรับสมัครใหม่ที่ต้องการเข้าร่วมกับขบวนการคอมมิวนิสต์ภาคใต้ จนกระทั่งไปถึงการวางแผนล้มล้างรัฐบาลเวียดนามใต้ กล่าวคือ เวียดนามเหนือได้ส่งตัวแทนเข้าไปในภาคใต้เพื่อติดต่อประสานงานในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่ภาคใต้ เพื่อให้การเคลื่อนไหวปฏิวัติที่ภาคใต้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงต้องใช้ชาวเวียดนามใต้เป็นคนดำเนินกิจกรรมการเคลื่อนไหวเอง เพราะชาวเวียดนามใต้จะเข้าใจภาษาเวียดนามสำเนียงภาคใต้และจะรู้จักภูมิประเทศ

* สงครามพิเศษ หมายถึง สงครามที่สหรัฐอเมริกาได้เพิ่มระดับความช่วยเหลือในทุกด้านที่จำเป็นต่อการทำสงครามให้แก่เวียดนามใต้เพื่อทำให้ภาคใต้อยู่ในภาวะที่สงบหรืออยู่ภายใต้การควบคุมของสหรัฐอเมริกา

ของเวียดนามใต้ได้ดีกว่าชาวเวียดนามเหนือซึ่งจะส่งผลดีต่อการทำสงครามต่อต้านมากกว่าใช้ทหารที่ส่งไปจากเวียดนามเหนือ¹⁵

บุคคลที่สามารถดำเนินการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลเวียดนามใต้และสหรัฐอเมริกา ฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้นั้นต้องมาจากการเลือกของผู้นำเวียดนามเหนือ ต้องคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในภาคใต้ซึ่งปัจจัยหลักของการเลือกผู้ปฏิบัติงานนั้น ผู้ที่ได้รับเลือกต้องเป็นบุคคลที่มีความเชื่อถือและมีความสามารถทางการเมืองซึ่งโดยทั่วไปแล้วต้องเป็นบุคคลที่ยึดมั่นในอุดมการณ์การเมืองและเคยเข้าร่วมกับเวียดมินห์ในช่วงก่อนปี 1954 มาก่อน

มีบทสัมภาษณ์ของบุคคลที่ได้รับเลือกจากเวียดนามเหนือให้ไปปฏิบัติหน้าที่ในเวียดนามใต้ แสดงให้เห็นปัจจัยหลักที่ทางเวียดนามเหนือใช้พิจารณาเลือกบุคคลไปปฏิบัติงานที่ภาคใต้ คือ เขาได้เข้าร่วมเคลื่อนไหวลุกขึ้นสู้ในช่วงปฏิวัติเดือนสิงหาคมเมื่อปี 1945 ที่จังหวัดบ้านเกิดทางภาคใต้ของเวียดนาม นอกจากนี้เมื่อปี 1955-1960 ได้ร่วมปฏิบัติงานในกองทัพเวียดนามเหนือ โดยเมื่อเขาทราบว่าได้รับคัดเลือกให้กลับไปปฏิบัติงานที่ภาคใต้เขาก็เต็มใจที่จะกลับไป¹⁶

ก่อนส่งบุคคลเข้าไปปฏิบัติงานในภาคใต้นั้นต้องทำการฝึกแบบพิเศษซึ่งมีตั้งแต่ฝึกไม้กอล์ฟดาห์ก่อนไปปฏิบัติงานไปจนกระทั่งใช้เวลาฝึกหลายเดือน โรงเรียนที่ใช้ในการฝึกที่ภาคเหนือนี้ต้องใช้ฝึกเฉพาะเพื่อส่งคนไปปฏิบัติงานในภาคใต้นั้น เน้นหนักในการฝึกทางการเมืองและฝึกเรื่องที่สำคัญตามสภาพสังคมของเวียดนามใต้ที่เน้นเรื่องการต่อสู้ขับไล่จักรวรรดินิยมอเมริกา เพราะฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้ตระหนักดีว่าสหรัฐอเมริกาต้องการเข้ามาแทนที่ฝรั่งเศสและต้องการเปลี่ยนเวียดนามใต้ให้ตกอยู่ในสถานะอาณานิคมรูปแบบใหม่ของสหรัฐอเมริกาด้วยการใช้เงินที่เต็มเป็นตัวแทนทางการเมือง ดังนั้นแนวร่วมปลดปล่อยและพรรคแรงงานจึงจำเป็นต้องดำเนินงานต่อต้านสหรัฐอเมริกาให้พ้นไปจากเวียดนามเพื่อเอกราชที่สมบูรณ์ของเวียดนาม

นอกจากนี้พรรคแรงงานเวียดนามยังได้เตรียมวางแผนการต่อสู้ในการประชุมกรมการเมืองเรื่องเกี่ยวกับ “แนวทางและงานแนวหน้าของการปฏิวัติภาคใต้” เมื่อวันที่ 31 มกราคม ค.ศ. 1961 กรมการเมืองมีมติเปลี่ยนแปลงแนวทางต่อสู้ กรมการเมืองได้กล่าวว่งานแนวหน้าสำหรับภาคใต้ คือ ต้องพยายามสร้างกองกำลังด้านการเมืองและด้านกองทัพ รวมกำลังมวลชนปฏิวัติให้กับแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้เพื่อร่วมกันเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลเวียดนามใต้และสหรัฐอเมริกาซึ่งกรมการเมืองได้ยืนยันว่า “งานสำคัญและเร่งด่วนที่สุด คือ ต้องสร้างกำลังทาง

¹⁵ J.J. Zasloff, *Political motivation of the Viet Cong: The Vietminh regroupes* (California: The Rand corporation santamonica, 1968), p.69-70.

¹⁶ Ibid, p.70.

การเมือง กำลังอาวุธ ปลูกเร้าการต่อสู้ในทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่องเพื่อทำลายสหรัฐอเมริกาและรัฐบาลเวียดนามใต้ที่ละชั้น" กรมการเมืองได้มีมติรวมองค์การนำการปฏิวัติภาคใต้เข้าเป็นหนึ่งเดียว เพื่อให้ส่วนกลางมีความมั่นคง เพื่อนำการต่อสู้ในภาคใต้และขยายการคมนาคมขนส่งจากส่วนกลางสู่ส่วนท้องถิ่น¹⁷

สหรัฐอเมริกาพยายามเปลี่ยนยุทธวิธีทำสงครามต่อต้านการขยายตัวของเวียดนามใต้ เป็นไปตามนโยบายที่สหรัฐอเมริกาอ้างอยู่ตลอดเวลาว่าจะช่วยป้องกันเวียดนามใต้ไม่ให้ตกอยู่ในมือของคอมมิวนิสต์ เมื่อจอห์น เอฟ. เคนเนดีขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา ได้เล็งเห็นว่าสงครามพิเศษเข้ามาใช้ที่เวียดนาม โดยสงครามพิเศษของสหรัฐอเมริกาหรือสงครามต่อต้านกองโจรของเคนเนดีได้เริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 20 มกราคม ค.ศ. 1961

สหรัฐอเมริกาช่วยเหลือเวียดนามใต้ทำสงครามพิเศษด้วยการจัดเตรียมอาวุธและให้เงินสนับสนุน อีกทั้งสหรัฐฯ ยังได้จัดเตรียมกำลังทหารกว่า 19,000 คนเข้ามาเป็นที่ปรึกษาของกองทัพเวียดนามใต้¹⁸ นอกจากนี้ในวันที่ 8 พฤษภาคม ค.ศ. 1961 สหรัฐอเมริกาได้อนุมัติโครงการชื่อ NSAM-52 เริ่มต้นจากการส่งที่ปรึกษาทางทหารที่เรียกว่า MAAG (American Military Assistance Advisory Group) ซึ่งเป็นกองกำลังพิเศษของสหรัฐอเมริกาเข้าไปที่ภาคใต้ของเวียดนามเพื่อช่วยสร้างกองทัพของเวียดนามใต้ให้มั่นคงจนสามารถขยายปฏิบัติการต่อสู้เข้าบริเวณชายแดนภาคเหนือได้ ในทุกระดับของกองทัพเวียดนามใต้ตั้งแต่กองทัพประจำการ กองทัพประจำเขตและกองทัพระดับท้องถิ่นได้มีการปรับปรุงเสริมความเข้มแข็งเพื่อเตรียมพร้อมทำสงคราม วันที่ 11 พฤษภาคม ค.ศ. 1961 สหรัฐอเมริกาได้ส่งกำลังกว่า 400 นายเข้าไปที่ภาคใต้¹⁹

เดือนมกราคม ค.ศ. 1961 กรมการเมืองได้ประชุมเพื่อลงมติเกี่ยวกับงานปฏิวัติภาคใต้ กรมการเมืองและได้ประเมินเสถียรภาพของรัฐบาลโงดinhห์เดียมในเวียดนามใต้และพบว่ามีความมั่นคงลดลงกว่าในช่วงแรกที่สหรัฐอเมริกาเข้ามาที่เวียดนามใต้ พรรคและเวียดนามใต้พัฒนาการต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธและพยายามทุกวิถีที่จะเคลื่อนไหวปฏิวัติในภาคใต้ การเคลื่อนไหวต่อสู้ใน

¹⁷ Nguyễn Trọng Phúc, Tìm hiểu lịch sử Đảng Cộng Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002(เรียนรู้ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการกลาง 2473-2545), pp.490-493.

¹⁸ Thông Tấn Xã Việt Nam Văn Phòng Chính Phủ, Chính phủ Việt Nam 1945-2003 (รัฐบาลเวียดนาม 2488-2546), p.179.

¹⁹ Lê Mậu Hãn, Đại cương lịch sử Việt Nam tập 3 (1945-1995)(รากฐานประวัติศาสตร์เวียดนาม เล่ม 3 ปี 2488-2538)(Hà Nội: Nhà xuất bản giáo dục, 2000). p.180.

เขตชนบทก็มั่นคงขึ้นเพราะอำนาจของรัฐบาลเวียดนามใต้ในเขตชนบทลดลงทำให้การเคลื่อนไหวต่อสู้ของเวียดกงในเขตชนบทและเขตเมืองนับวันยิ่งสูงขึ้น

เมื่อรัฐบาลเคนเนดีตัดสินใจเพิ่มกำลังทหารสหรัฐเข้ามาในภาคใต้ของเวียดนาม ผู้นำพรรคแรงงานเวียดนามและกรรมการเมืองได้คาดการณ์ถึงสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นและมีมติให้ขบวนการคอมมิวนิสต์ต้องโค่นล้มการปกครองของรัฐบาลเวียดนามใต้ที่ไซ่ง่อนและต้องทำการต่อสู้ทางการเมืองด้วยการนำมวลชนเข้าร่วมต่อสู้เพื่อชัยชนะ นอกจากการประชุมของพรรคแรงงานเวียดนามในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1961 กลุ่มผู้นำสำนักงานกลางเวียดนามใต้ได้จัดประชุมเพื่อประเมินสถานการณ์เมื่อสหรัฐอเมริกามีเพิ่มกำลังเข้ามาในเวียดนามใต้ทำให้ที่ประชุมสำนักงานกลางเวียดนามใต้ต้องเตรียมแผนรับมือด้วยการสร้างความมั่นคงให้กับกองกำลังคอมมิวนิสต์เมื่อสหรัฐฯ เพิ่มการแทรกแซงมากขึ้น²⁰

เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1962 กรรมการเมืองเปิดประชุมพิจารณาเรื่องงานแนวหน้าของการปฏิวัติที่ภาคใต้ซึ่งที่ประชุมได้ลงมติอย่างชัดเจนถึงการปลุกเร้าการต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธและการต่อสู้ทางการเมืองเพื่อขยายที่มั่นเวียดกง รวมถึงต้องสร้างกำลังให้มั่นคงในทุกด้าน อันดับแรกคือทางด้านอาวุธและสร้างกองกำลังท้องถิ่น กองกำลังป้องกันตัวเองเพื่อเป็นส่วนช่วยการต่อสู้ในภาคใต้ นอกจากนี้ในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1962 ได้มีการจัดประชุมอย่างเป็นทางการครั้งแรกของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ ที่ประชุมได้ประกาศ 4 แนวทางเร่งด่วนเพื่อสู้ชาติตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นดังนี้

- จักรวรรดินิยมอเมริกาต้องหยุดสงครามรุกรานที่ภาคใต้
- ทำลายแผนการยุทธศาสตร์หมู่บ้านทั้งหมด
- จัดตั้งรัฐบาลปฏิวัติเฉพาะกาลขึ้นที่ภาคใต้
- ดำเนินแนวทางต่อสู้ทางการเมืองเพื่อสันติภาพ²¹

²⁰ William J. Duiker, *The communist road to power in Vietnam* (Boulder: Westview Press, 1996), pp.219-220.

²¹ Lê Mậu Hãn, *Đại cương lịch sử Việt Nam tập 3 (1945-1995)* (รากฐานประวัติศาสตร์เวียดนาม เล่ม 3 (ปี 2488-2538), p.183.

ขณะที่สหรัฐอเมริกาเริ่มทำสงครามพิเศษ แนวนร่วมปลดปล่อยแห่งชาติก็เริ่มทำการเคลื่อนไหวครั้งแรกในวันที่ 20 กรกฎาคม ค.ศ. 1962 เพื่อเรียกร้องให้สหรัฐอเมริกาถอนกำลัง ส่วนการปฏิบัติงานของเวียดนามนั้นกลุ่มผู้นำขบวนการคอมมิวนิสต์ได้วางแผนปฏิบัติงานที่เมืองไซ่ง่อน โดยให้ผู้ปฏิบัติงานคอมมิวนิสต์แทรกซึมเข้าไปในเมืองไซ่ง่อนเพื่อเตรียมต่อสู้ซึ่งการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของเวียดนามได้ขยายตัวมากโดยเฉพาะในเมืองไซ่ง่อน

4.3.1 วัตถุประสงค์การปฏิบัติงานของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (เวียดนาม) ในระยะแรก

ช่วงกลางเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1967 แนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ได้จัดประชุมวิสามัญคณะกรรมการกลางแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้เรื่อง “บริเวณอิสรภาพ” ของเวียดนามใต้ ที่ประชุมมีการปรับใช้แผนทางการเมืองรูปแบบใหม่ ดังนี้

1. ขับไล่จักรวรรดินิยมอเมริกาและล้มเลิกการปกครองงานของรัฐบาลเวียดนามใต้ที่เป็นกลุ่มตัวแทนของสหรัฐอเมริกา
2. สร้างเสรีภาพทางเศรษฐกิจรวมถึงนำพาเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง
3. ประกาศใช้นโยบายที่ดินและปฏิบัติตามนโยบาย “ที่ดินเป็นของชาวนา”
4. พัฒนาระบบการศึกษาโดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
5. ปรับปรุงคุณภาพชีวิตและเงื่อนไขการทำงานของกรรมกร ลูกจ้างและผู้ใช้แรงงานอื่นๆ
6. สร้างกองทัพประชาชนให้มั่นคงเพื่ออิสรภาพของเวียดนามใต้ เพื่อปกป้องอิสรภาพของประเทศและประชาชน
7. ส่งเสริมสวัสดิการทหารผ่านศึกและส่งเสริมผลประโยชน์สวัสดิการทางสังคม
8. สร้างความเสมอภาคระหว่างชายหญิง รวมถึงให้ความคุ้มครองแม่และเด็ก
9. เสริมสร้างหน่วยงานให้มั่นคง ผนึกกำลังอย่างแน่นแฟ้นและสมานฉันท์ระหว่างเชื้อชาติ
10. เคารพในเสรีภาพความแตกต่างทางศาสนา
11. คุ้มครองสิทธิของชาวเวียดนามและสิทธิของชาวต่างชาติในเวียดนามใต้²²

²²Siam Communication Thailand, The Viet Cong political infrastucture in South Vietnam, pp.13-14.

ผู้ปฏิบัติงานเวียดนามมีแผนให้ชาวเวียดนามรวมกลุ่มเป็นหนึ่งเดียวเพื่อร่วมกันปฏิบัติที่ระดับและต่อต้านการรุกรานของต่างชาติ นอกจากนี้ใช้การต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธแล้วนั้นยังใช้นโยบายทางการทูตด้วยการเป็นมิตรกับทุกประเทศเพื่อขอความสนับสนุนและความช่วยเหลือในการต่อสู้ โดยต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอินโดจีน เช่น กัมพูชาและลาว

4.3.2 ขั้นตอนการดำเนินงานของเวียดนาม

การปฏิบัติงานของเวียดนามจะแบ่งออกเป็นสองฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติงานซึ่งการทำงานของฝ่ายบริหารคล้ายกับการบริหารงานของรัฐบาลทั่วไปเพราะสมาชิกเวียดนามส่วนใหญ่จะอยู่อย่างกระจัดกระจายในท้องถิ่นของเวียดนามใต้ การปฏิบัติงานของเวียดนามเริ่มต้นจากคณะกรรมการกลางแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติกระจายงานลงมายังคณะกรรมการแนวร่วมปลดปล่อยระดับจังหวัด ระดับเขตและระดับหมู่บ้านที่สามารถแบ่งย่อยออกได้เป็นกลุ่มแนวร่วมปลดปล่อยอิสรภาพชาวนา นักเรียนนักศึกษาจนไปถึงองค์กรทางศาสนาตามลำดับขั้น

หน้าที่หลักของเวียดนาม คือ การโฆษณาชวนเชื่อเผยแพร่กระจายข่าวสารเพื่อโน้มน้าวให้ประชาชนเข้าร่วมการต่อสู้ เพื่อเอกราชของเวียดนามและเพื่อต่อต้านสหรัฐอเมริกา ส่วนด้านการปฏิบัติงานจะแบ่งออกเป็นสองส่วนย่อย เวียดนามจะมีกองกำลังหลักและกองกำลังติดอาวุธเป็นหน่วยสำรองซึ่งกองกำลังสำรองก็คือหน่วยที่เน้นใช้การรบแบบกองโจร

นอกจากเวียดนามจะใช้กองกำลังหลักและกองกำลังติดอาวุธเคลื่อนไหวต่อสู้เพื่อเอกราชของประเทศแล้วนั้น แนวร่วมของเวียดนามยังประกอบไปด้วยกลุ่มบุคคลในสาขาอาชีพต่างๆที่ต้องการเข้าร่วมต่อสู้เพื่ออิสรภาพของประเทศซึ่งกลุ่มต่างๆที่เข้าร่วมสนับสนุนเวียดนามมีดังนี้

- กลุ่มเยาวชน เปิดรับสมาชิกชายหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 16-25 ปี จัดตั้งเป็นคณะกรรมการสันนิบาตเยาวชน (Ban Chấp hành Trung ương Đoàn viên và thanh niên) เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 1965 เพื่อเตรียมพร้อมเคลื่อนไหวที่เรียกว่า “ การเตรียมพร้อมสามอย่าง” คือ

- 1.เตรียมพร้อมต่อสู้อย่างกล้าหาญและเตรียมพร้อมเข้าเป็นทหาร
- 2.เตรียมพร้อมเรียนรู้เพื่ออยู่ในสถานการณ์ที่อาจยากลำบากได้อย่างรวดเร็ว

3.เตรียมพร้อมเดินทางไปในทุกที่ที่แผ่นดินเวียดนามต้องการให้ไป²³

- สมาคมสตรีได้ก่อตั้งในวันที่ 8 มีนาคม ค.ศ. 1961 มีนางเหงียน จิฑูเป็นประธานสมาคม เปิดรับสตรีทุกคนที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไปและมีคุณสมบัติดังนี้ คือ ต้องมีความอดทน เสียสละ หนักเบาเอาผู้และทำตนเป็นนักปฏิวัติที่ดี สมาคมสตรีได้จัดประชุมเมื่อวันที่ 19 มีนาคม ค.ศ. 1965 เพื่อเตรียมพร้อมเคลื่อนไหวในกลุ่มสตรีเพื่อเป็นแนวหลังที่ให้การสนับสนุนกลุ่มผู้ชายที่เข้าร่วมเป็นทหารและเข้าร่วมต่อสู้ในสนามรบ ปลายเดือนพฤษภาคมมีผู้หญิงมากกว่าหนึ่งล้านเจ็ดแสนคน ร่วมลงชื่อเข้าร่วมกับแผนปฏิบัติงานของสมาคมสตรีที่แบ่งออกได้ดังนี้ คือ

1. รับผิดชอบผลิตทางการเกษตรรวมถึงรับผิดชอบกิจการงานต่างๆเพื่อให้สามีและลูกสามารถเข้าร่วมในสงครามได้

2. ดูแลจัดการครอบครัวเพื่อให้สามีและลูกมีความรู้สึกมั่นใจที่จะเข้าร่วมต่อสู้ นอกจากนี้สตรียังต้องปลูกไร่ให้สามีและลูกรวมถึงพี่น้องให้เข้าร่วมกับกองทัพ

3. สตรีต้องเข้าร่วมในการต่อสู้ด้วยการเป็นสมาชิกของกองทัพประชาชนป้องกันตนเองและเข้าร่วมการฝึกเพื่อเตรียมพร้อมต่อสู้ในสงคราม²⁴

-สมาคมปลดปล่อยชาวไร่ชาวนาเป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่ที่สุดเพราะสังคมเวียดนามเป็นสังคมแบบเกษตรกรรม สมาคมนี้มีสมาชิกกระจายอยู่ทั่วทุกส่วนในชนบทของเวียดนาม ได้มีหน้าที่สืบข่าวลับและเผยแพร่อุดมการณ์คอมมิวนิสต์ภายในหมู่บ้าน

-สมาคมปลดปล่อยแรงงาน ได้เริ่มปรากฏตัวครั้งแรกในวันแรงงานเมื่อปี 1963 มีนายฟาน ชวนไททำหน้าที่เป็นประธานสมาคม สมาคมปลดปล่อยแรงงานมีหน้าที่เชื่อมโยงสมาชิกแรงงานเพื่อร่วมกันโค่นล้มรัฐบาลเวียดนามใต้

²³ Thông Tấn Xã Việt Nam Văn Phòng Chính Phủ, Chính phủ Việt Nam 1945-2003 (รัฐบาลเวียดนาม 2488-2546), pp.98-101.

²⁴ Ibid, pp.101-102.

-สมาคมปลดปล่อยของนักศึกษาได้จัดตั้งขึ้นในวันที่ 9 มกราคม ค.ศ. 1963 เปิดรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจนถึงระดับมหาวิทยาลัยโดยไม่จำกัดเพศและรับชาวเวียดนามทั้งที่อาศัยอยู่ในเวียดนามและอาศัยอยู่ในต่างประเทศเข้าเป็นสมาชิก

-สมาคมปลดปล่อยทางวัฒนธรรม สมาคมนี้ออกตั้งขึ้นที่ไซ่ง่อนเมื่อต้นปี 1961 สมาชิกในสมาคมปลดปล่อยทางวัฒนธรรมประกอบไปด้วยกลุ่มศิลปิน นักเขียน นักวิชาการ นักดนตรี จิตรกร สมาคมนี้นำหน้าที่เป็นองค์กรที่ติดต่อกับโลกภายนอก ส่งเสริมการผลิตงานเขียนบทกวีต่างๆ เพื่อต่อต้านสหรัฐอเมริกา²⁵

สิ่งหนึ่งที่ทุกองค์กรมีเหมือนกัน คือ ทุกองค์กรมีเป้าหมายเดียวกันที่ต้องการต่อสู้เพื่ออิสรภาพของเวียดนาม ต่อต้านสหรัฐอเมริกาและล้มล้างรัฐบาลเวียดนามใต้ ในส่วนของความช่วยเหลือจากภาคเหนือที่ส่งมาให้กับเวียดกงประกอบไปด้วยอาวุธ เสบียงอาหารและกำลังพล ตั้งแต่ปี 1965-1968 มีประชากรภาคเหนือประมาณ 888,641 คนเข้าร่วมกับกองกำลังติดอาวุธ และจำนวนคนมากกว่า 336,900 คนได้เดินทางไปยังชนบทป่าและภูเขาไปยังภาคใต้เพื่อร่วมต่อสู้²⁶ ด้านแผนการต่อสู้ระหว่าง ค.ศ. 1965-1968 เวียดกงเน้นใช้การสู้รบแบบจรยุทธ์ที่ใช้ยุทธวิธีแบบจีน คือ แบบป่าล้อมบ้าน บ้านล้อมเมือง แผนการณ์ดังกล่าวได้ถูกใช้ในบริเวณชนบทบริเวณฐานปฏิบัติการของเวียดกง ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1965 เวียดนามเหนือได้ส่งทหารจากกองทัพประชาชนเวียดนามเข้าร่วมรบที่เวียดนามใต้อีก

4.3.3 เส้นทางโฮจิมินห์ เส้นทางหลักของคอมมิวนิสต์ในการทำสงครามเวียดนาม

เส้นทางโฮจิมินห์หรือเส้นทางเตี๋รื่องเขินเป็นเส้นทางที่ตัดผ่านภูเขาและป่าตามแนวเทือกเขาเตี๋รื่องเขิน (Truong Son) เส้นทางโฮจิมินห์มีความยาวกว่า 2,000 กิโลเมตรเป็นเส้นทางที่สลับซับซ้อนตัดผ่านประเทศลาว, กัมพูชาและผ่าน 20 จังหวัดในเวียดนาม คือ จังหวัดกวางบิ่

²⁵ไพค์ ดักลาส, เวียดกง การจัดระเบียบและเทคนิคของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2511), หน้า207-242.

²⁶Thông Tấn Xã Việt Nam Văn Phòng Chính Phủ, Chính phủ Việt Nam 1945-2003 (รัฐบาลเวียดนาม 2488-2546),p. 115.

(Quảng Bình),กวางตรี(Quảng Trị),เที่ยว เทียน-เว้(Thừa Thiên-Huế),ฮ่าติ๋น(Hà Tĩnh),กวางนัม(Quảng Nam),กวางหัง(Quảng Ngãi),เหง่ฮาน(Nghệ An),ดานัง(Đà Nẵng),บ่ินดิ่ง(Bình Định),แก่งฮวา(Khánh Hòa),ซาไล(Gia Lai),เลิมด่ง(Lâm Đồng),คอมทุม(Kon Tum),ดักลัก(Đắk Lắk),นินทวน(Ninh Thuận),บ่ินทวน(Bình Thuận),บ่ินเฟือก(Bình Phước),ดงนาย(Đồng Nai),บ่ินเซือง, (Bình Dương),เกียนซาง(Kiên Giang)

เส้นทางโฮจิมินห์มีจุดประสงค์เพื่อใช้เป็นเส้นทางที่เชื่อมโยงระหว่างเวียดนามภาคเหนือและเวียดนามภาคใต้ใช้สำหรับขนส่งอาวุธ เสบียงอาหารรวมถึงกำลังพลจากภาคเหนือลงสู่ภาคใต้ของเวียดนามเพื่อทำสงครามต่อต้านสหรัฐอเมริกาและรัฐบาลเวียดนามใต้

ภาพที่ 6 ภาพเส้นทางโฮจิมินห์(Ho Chi Minh Trail)

ที่มา: National Geography Magazine

เหตุผลที่ขบวนการคอมมิวนิสต์ต้องใช้เส้นทางโฮจิมินห์เพื่อติดต่อกันระหว่างคอมมิวนิสต์ภาคเหนือและภาคใต้เป็นเพราะสหรัฐอเมริกาได้ใช้การโจมตีทางอากาศตัดเส้นทางคมนาคมหลัก ทำให้ขบวนการคอมมิวนิสต์ต้องหลีกเลี่ยงเส้นทางที่เคยใช้ ด้วยการใช้เส้นทางโฮจิมินห์แทนซึ่งเส้นทางโฮจิมินห์ คือ เส้นทางเก่าที่เวียดนามเคยใช้เพื่อติดต่อกับผู้ปฏิบัติงานระหว่างภาคเหนือและภาคใต้เมื่อครั้งทำสงครามกับฝรั่งเศส

หลังจากลงนามในสนธิสัญญาเจนีวาที่แบ่งเวียดนามภาคเหนือกับเวียดนามภาคใต้นั้นในปี 1959 รัฐบาลที่เวียดนามเหนือได้ส่งกองพลที่ 559 มีทหารในสังกัดประมาณ 6,000 คน²⁷ เข้ามาสร้างเส้นทางโฮจิมินห์ ถนนสายยุทธศาสตร์นี้เป็นแนวถนนดินกว้าง 8 เมตรที่รถบรรทุกขนาดใหญ่และรถทหารสามารถวิ่งสวนกันได้ ถนนสายนี้ใช้ขนส่งกำลังทหารและอาวุธรวมถึงอุปกรณ์ต่างๆ ไปสู่แนวรบทุกด้าน ตลอดเส้นทางระหว่างทางตะวันออกของเทือกเขาเตี๋ยงเซินได้มีการวางท่อน้ำมันยาว 5,000 กิโลเมตร จากเมืองกวางตรีผ่านที่ราบสูงภาคกลางเขตเตย เหงียน(Tây Nguyên) เพื่อส่งน้ำมันเชื้อเพลิงให้กับรถที่เดินทางอยู่ตลอดถนนสายนี้²⁸ แนวถนนโฮจิมินห์ไม่มีเส้นทางที่แน่นอนเพราะสามารถเปลี่ยนแนวได้ถ้าเส้นทางเก่าถูกสหรัฐอเมริกาโจมตี

ภาพที่ 7 แสดงการเดินทางของกองทัพประชาชนเวียดนามผ่านเส้นทางโฮจิมินห์

ที่มา : http://vi.wikipedia.org/wiki/T%E1%BA%ADp_tin:Nvamarch.jpg

²⁷ Military History Institute of Vietnam, *Victory in Vietnam: The official history of the people's army of Vietnam 1954-1975*, (Lawrence KS: University of Kansas Press, 2002), p. 88.

²⁸ วัน เทียน ดุง แต่ง พง พิณีจ แปล, *แผนชิงชาติ* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สนามหลวง, 2522), หน้า 46.

นอกจากเส้นทางโฮจิมินห์ เวียดกงยังมีการขุดสนามเพลาะและหลุมหลบภัยรวมถึงชุดอุโมงค์เพื่อให้เป็นที่พักผ่อนตัวของกองกำลังเวียดกงและเป็นฐานปฏิบัติการของเวียดกง อุโมงค์ที่สำคัญในเวียดนามใต้ คือ อุโมงค์กู๋จี (Cu Chi tunnels) ตั้งอยู่ในอำเภอกู๋จีในมืองไซ่ง่อนยาวไปจนถึงพรมแดนประเทศกัมพูชา

ภายในอุโมงค์มีความสลับซับซ้อนมาก โดยประกอบไปด้วยสำนักงาน คลังเก็บอาวุธ ห้องพยาบาล ที่พักอาศัยและที่เก็บเสบียง นายพลวิลเลียม เวสมอแลนด์ (General William Westmoreland) ผู้บังคับการกองทัพของสหรัฐอเมริกาได้เคยกล่าวไว้ว่า “ไม่มีคำกล่าวใดที่จะอธิบายให้เห็นภาพของกองบัญชาการลับเวียดกงได้ดีเท่าจะกล่าวว่าเวียดกงเป็นพวกมนุษย์ตัวตุ่นที่อาศัยอยู่ใต้ดิน”²⁹ อุโมงค์กู๋จีได้รับการสนับสนุนด้านเสบียง อาวุธและสิ่งจำเป็นต่างๆ ในการทำสงครามจากเวียดนามเหนือและจากกัมพูชาที่ส่งผ่านทางเส้นทางโฮจิมินห์

ภาพที่ 8 ภาพแสดงภายในอุโมงค์กู๋จี

ที่มา : <http://vi.wikipedia.org/wiki/>

²⁹Tom Mangold and John Penycate, *The tunnels of cu chi* (New York: Random House Publishing, 1985), p.15.

4.3.4 การสร้างกองกำลังปลดปล่อยประชาชนติดอาวุธ (PLAF) และการก่อตั้งพรรคประชาชนปฏิวัติภาคใต้

ปี 1961 ขณะที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์เวียดนามเหนือกำลังหายุทธวิธีเพื่อต่อสู้กับสหรัฐอเมริกา และรัฐบาลเวียดนามใต้ที่ภาคใต้อยู่ นั่น ผู้ปฏิบัติงานกองทัพระดับท้องถิ่นของขบวนการคอมมิวนิสต์ในเวียดนามใต้ได้ทำการจัดตั้งกองกำลังปลดปล่อยประชาชนติดอาวุธเพื่อปฏิบัติงานต่อต้านกองทัพสาธารณรัฐเวียดนามใต้ (ARVN) โดยกองกำลังปลดปล่อยประชาชนติดอาวุธมีจำนวนสมาชิกมากกว่า 15,000 คน³⁰

โดยกองกำลังปลดปล่อยประชาชนได้รวมไปถึงกลุ่มกองโจรที่อยู่ภายใต้การนำของคณะกรรมการกลางพรรคส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ป้องกันตนเองในระดับหมู่บ้านกองกำลังปลดปล่อยประชาชน (PLAF) เป็นกองกำลังสำคัญที่เวียดนามใช้ในการต่อต้านรัฐบาลเวียดนามใต้ ลักษณะการทำงานของกองกำลังปลดปล่อยจะทำงานประสานไปกับเวียดนาม โดยเวียดนามและกองกำลังปลดปล่อยได้กระจายกำลังไปในทุกพื้นที่ ทุกหมู่บ้านทั่วเวียดนามใต้

นอกจากตั้งกองกำลังปลดปล่อยประชาชน ผู้นำขบวนการคอมมิวนิสต์ภาคใต้ สมาชิกสำนักงานกลางเวียดนามใต้และกรมการเมืองได้ประชุมกันที่เมืองฮานอยเพื่อวางแผนต่อสู้ในภาคใต้ ในวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1962 เวียดนามเหนือได้ตัดสินใจสร้างสาขาของพรรคแรงงานเวียดนามในภาคใต้เพื่อขยายแนวร่วมทางการเมืองของเวียดนามจึงได้มีมติก่อตั้งพรรคประชาชนปฏิวัติภาคใต้ (Dang Nhan Dan Cach Mang Viet Nam: The People's Revolutionary Party)

ตามหลักการพรรคประชาชนปฏิวัติภาคใต้เป็นพรรคอิสระจากพรรคแรงงานเวียดนามของภาคเหนือ แต่ในความเป็นจริงพรรคประชาชนปฏิวัติภาคใต้อยู่ภายใต้การควบคุมของเวียดนามเหนือด้วยการดูแลโดยตรงจากสำนักงานกลางเวียดนามใต้ ซึ่งประกาศว่าเป็นพรรคของชนชั้นแรงงานเวียดนามใต้อยู่ภายใต้แนวทางปฏิวัติของมาร์กซ์-เลนิน

พรรคประชาชนปฏิวัติจึงเป็นองค์กรกลางเพื่อประสานความร่วมมือระหว่างเวียดนามเหนือในภาคเหนือกับเวียดนามใต้ให้ดำเนินงานปฏิวัติได้อย่างประสานกัน แต่สมาชิกที่เข้าร่วมในพรรคประชาชนปฏิวัติไม่จำเป็นต้องเป็นคอมมิวนิสต์เสมอไปแต่เป็นผู้รักชาติและต้องการต่อต้านจักรวรรดินิยมอเมริกาเพราะพรรคได้ถือเอาแนวทางคอมมิวนิสต์นั้นเป็นเพียงเครื่องมือทางการเมืองอันหนึ่งที่น่าไปสู่การปลดปล่อยเวียดนามจากจักรวรรดินิยมอเมริกาเท่านั้น ดังนั้นพรรคประชาชนปฏิวัติจึงได้รับการจัดตั้งขึ้นในฐานะสมาชิกหน่วยหนึ่งของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้

³⁰ William J. Duiker, *The communist road to power in Vietnam*, p.228.

4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามและพรรคแรงงานเวียดนาม

สามารถกล่าวได้ว่าบริเวณภาคเหนือ คือ ที่มั่นสำคัญของพรรคแรงงานเวียดนามและเป็น ที่มั่นสำคัญของขบวนการคอมมิวนิสต์เพราะบริเวณภาคเหนือเวียดนามเป็นพื้นที่สำคัญที่ใช้ในการ ระดมคน ระดมอาวุธและระดมสิ่งจำเป็นต่างๆ เพื่อใช้ทำสงคราม ดังนั้นพรรคแรงงานเวียดนาม และสาขาของพรรค คือ พรรคปฏิวัติประชาชนรวมถึงขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามจำเป็นต้อง ปรับวิธีต่อสู้เพื่อรวมประเทศเวียดนามให้อยู่ในรูปแบบที่สอดคล้องกัน ถึงแม้ว่าสมาชิกขบวนการ คอมมิวนิสต์ในภาคเหนือและภาคใต้จะมีลักษณะที่แตกต่างกันตามวิถีชีวิตของแต่ละภาค แต่ละ ท้องถิ่นเพราะสมาชิกพรรคแรงงานเวียดนามและเวียดนามห์สามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายแต่การดำเนินกิจกรรมการเมืองในภาคใต้ของเวียดนามและพรรค คอมมิวนิสต์เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย

เมื่อสงครามเวียดนามได้ขยายใหญ่ขึ้น สมาชิกพรรคแรงงานเวียดนามที่อยู่ในภาคเหนือ พยายามแทรกซึมเข้ามาในเวียดนามใต้เพื่อเข้ามาช่วยเหลือองค์กรคอมมิวนิสต์ในเวียดนามใต้ให้ สามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้ แต่ยิ่งการเคลื่อนไหวของเวียดนามเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ยิ่ง ทำให้สมาชิกเวียดนามต้องทำการระดมมวลชนที่หนักกว่าขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามห์แต่เพื่อ ความปลอดภัยของสมาชิกเวียดนาม สมาชิกไม่สามารถเปิดเผยการทำงานของตนได้ ดังนั้นเวียดนาม จึงต้องเคลื่อนไหวแบบปิดบังตัวเองเพื่อสร้างสัมพันธ์กับมวลชนเพราะวิธีการต่อสู้กับสหรัฐอเมริกา ที่ดีที่สุดนั้นต้องใช้แนวทางมวลชน

ตามแนวทางคอมมิวนิสต์ การระดมมวลชนต้องสามารถใกล้ชิดและเข้าถึงประชาชน เพื่อให้ได้รู้ความคิดเห็นและความต้องการของประชาชน เพื่อให้พรรคและขบวนการ คอมมิวนิสต์มีนโยบายแก้ไขปัญหาต่างๆ และดำเนินการต่อสู้ได้สอดคล้องกับความต้องการของ ประชาชนซึ่งการดำเนินงานต่อสู้กับสหรัฐอเมริกา พรรคได้ให้อำนาจตัดสินใจเพื่อให้สมาชิกพรรค สามารถตัดสินใจทำสงครามได้อย่างทันที่

อย่างไรก็ตามผู้นำของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามได้เคยกล่าวว่า พรรคไม่ใช่องค์กรที่ ผูกขาดงานปฏิวัติเพราะหน้าที่สำคัญที่สุดของพรรคอยู่ที่การระดมมวลชนซึ่งเป็นแนวทางสำคัญ ของการต่อสู้ พรรคและสมาชิกพรรคต้องรับฟังความคิดเห็นจากมวลชนเพื่อนำไปปรับใช้ให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนเพราะการต่อสู้จะไม่สามารถสำเร็จลงได้หากปราศจากการสนับสนุน จากประชาชน

ดังนั้นเพื่อให้การรวมกลุ่มแนวร่วมมั่นคงขึ้น ในระดับชนบทจึงได้จัดตั้งสภาปลดปล่อยประชาชน (People's Liberation Councils) เพื่อรวมกลุ่มมวลชนให้เป็นฐานสนับสนุนการดำเนินงานของเวียดกง ส่วนในเขตเมืองได้จัดตั้งองค์กรในชื่อว่า “พันธมิตรประชาธิปไตยและสันติภาพแห่งชาติ” (The Alliance of National Democratic and Peace Forces) โดยมีศูนย์กลางการเคลื่อนไหวอยู่ที่ใจกลางเมืองไซ่ง่อนและมีฐานที่มั่นของสมาชิกพรรคอยู่ในอุโมงค์กู๋จีที่อยู่ห่างจากเมืองไซ่ง่อนประมาณ 40 กิโลเมตร โดยการเคลื่อนไหวของเวียดกงเน้นเคลื่อนไหวทางการเมืองในเขตตัวเมืองมากกว่าในเขตชนบทตั้งแต่มีการจัดตั้งองค์กรโดยเฉพาะเพื่อรับมือต่อการเคลื่อนไหวในเขตชนบทเป็นต้นมา

4.5 สงครามเวียดนามภายใต้การนำของประธานาธิบดีจอห์นสันและการประชุมพรรคแรงงานเวียดนามเพื่อตอบโต้การรุกรานของสหรัฐอเมริกา

เมื่อลินดอน บี จอห์นสัน (Lyndon B. Johnson) ขึ้นมาดำรงตำแหน่งเป็นประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาแทนที่ประธานาธิบดีเคนเนดีที่ถูกลอบสังหาร การขึ้นมาดำรงตำแหน่งของจอห์นสันได้ส่งผลให้สงครามเวียดนามทวีความรุนแรงมากขึ้น เพราะประธานาธิบดีจอห์นสันประกาศเพิ่มความช่วยเหลือแก่รัฐบาลเวียดนามใต้และเพิ่มปฏิบัติการทางทหารเพื่อต่อต้านระบอบคอมมิวนิสต์เพราะตามทัศนคติของจอห์นสัน เวียดนามใต้ คือ จุดศูนย์กลางสำคัญที่จะป้องกันไม่ให้ลัทธิคอมมิวนิสต์ขยายเข้าไปประเทศอื่นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อสหรัฐฯ แสดงตนว่าเป็นผู้นำในการต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์สหรัฐฯ ได้พยายามอย่างเต็มที่เพื่อป้องกันไม่ให้เวียดนามใต้กลายเป็นคอมมิวนิสต์

สหรัฐอเมริกาได้ใช้กองทัพอากาศและกองทัพเรือเข้าโจมตีที่ภาคเหนือเพราะเห็นว่าพื้นที่บริเวณภาคเหนือ คือ ที่มั่นสำคัญของฝ่ายคอมมิวนิสต์และเป็นที่เตรียมการสำหรับทำสงครามต่อต้านอเมริกาเพื่อกู้ชาติในภาคใต้ ดังนั้น เพื่อชัยชนะของสงครามที่เวียดนาม สหรัฐอเมริกาต้องหาวิธีทำลายภาคเหนือ ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1964 จอห์นสันจึงได้สนับสนุนให้ใช้เรือสหรัฐฯ ลาดตระเวนในเขตน่านน้ำภาคเหนือเพื่อหยุดการขนส่งเสบียงและอาวุธของฝ่ายคอมมิวนิสต์ซึ่งแผนการทำสงครามแบบใหม่ที่ประธานาธิบดีจอห์นสันนำเข้ามาใช้ในเวียดนามใต้ คือ แผนจอห์นสัน-แมกนามารา ประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้คือ

- สหรัฐอเมริกาเข้าไปบัญชาการโดยตรงในด้านต่างๆ เช่น ด้านการคมนาคมขนส่ง การเพิ่มความช่วยเหลือด้านอาวุธ การเตรียมเทคโนโลยีต่างๆ ให้กับกองทัพเวียดนามใต้
- สร้างความสงบให้เกิดขึ้นในจังหวัดรอบๆ เมืองไซ่ง่อนภายในสองปี(1964-1965)
- ใช้กองทัพอากาศเข้าโจมตีที่ภาคเหนือของเวียดนามและโจมตีที่ประเทศลาวเพื่อกดดันให้ภาคเหนือหยุดให้ความช่วยเหลือคอมมิวนิสต์ในภาคใต้³¹

สหรัฐฯ เพิ่มการโจมตีทางอากาศในเวียดนามเหนืออย่างต่อเนื่อง เมื่อถึงเดือนมีนาคม ค.ศ. 1964 โรเบิร์ต แมคนามารา รัฐมนตรีกลาโหมของสหรัฐอเมริกาได้เสนอให้ปฏิบัติการโจมตีเส้นทางรถไฟที่เชื่อมต่อระหว่างจีนและเวียดนามเหนือ เพื่อตัดความช่วยเหลือต่างๆ ที่เวียดนามเหนือได้รับจากจีน นอกจากนี้สหรัฐฯ ยังได้ทิ้งระเบิดโจมตีท่าเรือไฮฟองและทำลายแหล่งอุตสาหกรรมของเวียดนามเหนือเพื่อกดดันเวียดนามเหนือ สหรัฐฯ ได้โจมตีเวียดนามเหนือเพิ่มขึ้นเมื่อเกิดเหตุการณ์ปะทะกันระหว่างเรือรบของสหรัฐอเมริกาและเรือของเวียดนามเหนือในวันที่ 2-4 สิงหาคม ค.ศ. 1964 บริเวณเขตน้ำที่เวียดนามเหนืออ้างว่าเป็นของตน

จากเหตุการณ์นี้ทำให้ในวันที่ 7 สิงหาคม ค.ศ. 1964 รัฐสภาสหรัฐอเมริกาอนุมัติการตั้งเกีย (Tonkin Gulf Resolution) ตามมติได้ระบุให้ประธานาธิบดีมีอำนาจสั่งการเพื่อตอบโต้การรุกรานของเวียดนามเหนือได้ทันที จากมติดังกล่าวทำให้ในวันที่ 13 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1965 จอห์น สันต์ดีสนิ์ขยายสงครามทำลายภาคเหนือโดยใช้กองทัพอากาศและกองทัพเรือเพื่อจำกัดความช่วยเหลือจากภาคเหนือที่จะส่งลงไปยังภาคใต้ โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนดังนี้

- ทำลายการสร้างลัทธิสังคมนิยมที่ภาคเหนือ ทั้งทางเศรษฐกิจและแสนยานุภาพการทหาร
- หยุดการช่วยเหลือจากภายนอกที่จะเข้าสู่ภาคเหนือและหยุดความช่วยเหลือจากภาคเหนือที่จะส่งไปถึงภาคใต้³²

ปลายปี 1964 ถึงต้นปี 1965 สงครามพิเศษของสหรัฐอเมริกาได้มีข้อผิดพลาดเกิดขึ้น เพราะปัจจัยภายในกองทัพเวียดนามใต้และรัฐบาลเวียดนามใต้นับวันยิ่งมีความขัดแย้งภายในเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1963 ถึงปี 1965 มีความขัดแย้งในกลุ่มชนชั้นนำ

³¹ Lê Mậu Hãn, Đại cương lịch sử Việt Nam tập 3 (1945-1995) (รากฐานประวัติศาสตร์เวียดนาม เล่ม 3(ปี 2488-2538), p.193.

³² Ibid, p.214.

เวียดนามใต้ที่ประทุออกมามากกว่า 10 ครั้ง เช่น เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน ค.ศ. 1963 ได้มีการทำรัฐประหารโค่นโง่ดินห์เดียมและโง่ดินห์นุจนทำให้นายพลเดื่องวันมินห์ขึ้นมาดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีเวียดนามใต้แทน วันที่ 30 มกราคม 1964 ได้เกิดการรัฐประหารโค่นนายพลเดื่องวันมินห์ทำให้ นายพลเหงียนคานห์ (Nguyễn Khánh) ขึ้นมาดำรงตำแหน่งแทนเดื่องวันมินห์ เป็นต้นสรุปได้ว่าการเมืองของเวียดนามใต้ไม่มีเสถียรภาพจึงส่งผลกระทบต่อกองทัพเวียดนามใต้ในการทำสงครามด้วย

เมื่อแผนการสงครามพิเศษเกิดความผิดพลาดสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแผนทำสงครามใหม่ด้วยการใช้แผนการสงครามท้องถิ่นแทน โดยแผนการสงครามท้องถิ่น 1965-1968 (Chiến Tranh Cục Bộ) ได้เริ่มต้นขึ้นเมื่อกลางปี 1965 จำนวนทหารอเมริกันในเวียดนามใต้ได้เพิ่มขึ้นจากปลายปี 1964 ที่มีจำนวน 26,000 นายถึงปลายปี 1965 มีจำนวนทหารอเมริกันถึง 180,000 นาย และกองทัพจากประเทศพันธมิตรของสหรัฐอเมริกา(ประกอบไปด้วยกองทัพจากประเทศในเครือ เช่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์และไทย) อีก 20,000 นาย³³

สหรัฐอเมริกาภายใต้การนำของจอห์นสันปฏิบัติการทิ้งระเบิดที่เวียดนามเหนือในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1965 และได้เพิ่มการโจมตีด้วยการทิ้งระเบิดอย่างต่อเนื่องโดยใช้เครื่องบินบี 52 ทิ้งระเบิดแบบปูพรมและใช้สารเคมีฟอสฟอรัสทำลายในบริเวณที่คาดว่าจะเป็แหล่งกบดานของฝ่ายคอมมิวนิสต์ นอกจากนี้ยังฟอสสารเคมีเพื่อทำลายนาข้าวและแหล่งอาหารต่างๆที่อาจเป็นเสบียงของฝ่ายคอมมิวนิสต์ วันที่ 17 กรกฎาคม ค.ศ. 1965 จอห์นสันได้ประกาศใช้แผนการค้นหาและทำลายคอมมิวนิสต์

เมื่อสหรัฐอเมริกาเพิ่มการโจมตีเวียดนามเหนือทางอากาศทำให้พรรคแรงงานเวียดนามต้องจัดประชุมคณะกรรมการกลางพรรคสมัยสมัชชาที่ 3 ครั้งที่ 12 เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม ค.ศ. 1965 ในประเด็นเรื่องการเพิ่มการโจมตีของสหรัฐฯ ที่เวียดนามเหนือ พรรคได้วิเคราะห์ว่าการกระทำดังกล่าวของสหรัฐอเมริกาเพื่อสร้างความกดดันให้เวียดนามเหนือต้องยอมเจรจาตามเงื่อนไขที่เป็นประโยชน์ต่อสหรัฐอเมริกา

ที่ประชุมจึงลงมติรวมกำลังต่อสู้อย่างมั่นคง ทำให้ประชาชนทุกคนเป็นแนวหน้าในการต่อสู้เพื่อปกป้องภาคเหนือ ปกป้องเวียดนาม ปกป้องเส้นทางยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการคมนาคมขนส่ง รวมถึงปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน นอกจากนี้ยังต้องเร่งสร้างเศรษฐกิจภาคเหนือให้มั่นคงเพราะเมื่อเศรษฐกิจของภาคเหนือมั่นคงจะทำให้การต่อสู้ในภาคใต้มั่นคงตามไปด้วย

³³ Ibid, p.200.

สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ งานด้านการทูตเพื่อให้ได้รับความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากประเทศสังคมนิยมและจากประชาคมโลกในการต่อต้านการรุกรานของสหรัฐอเมริกา³⁴ นอกจากนี้ในการประชุมคณะกรรมการกลางพรรคสมัยสมัชชาที่ 3 ครั้งที่ 13 วันที่ 23-26 มกราคม ค.ศ. 1967 ยังได้จัดประชุมเพื่อสนับสนุนการต่อสู้ทางกองทัพและการเมืองในเวียดนามใต้ ที่ประชุมได้มีมติให้ประชาชนภาคเหนือและภาคใต้ร่วมมือต่อสู้และต้องขอการสนับสนุนเพื่อทำสงครามจากประเทศพันธมิตรสังคมนิยม เช่น โซเวียตและจีน³⁵ เวียดนามเหนือได้เพิ่มความช่วยเหลือให้กับภาคใต้ทั้งด้านเสบียง อาวุธและกำลังพล ยิ่งสหรัฐฯ เพิ่มการโจมตีมากเท่าไร ความช่วยเหลือจากเวียดนามเหนือที่ส่งไปภาคใต้ก็ยิ่งเพิ่มขึ้นเท่านั้น

โดยการประชุมเพื่อเตรียมแผนตอบโต้สหรัฐอเมริกาครั้งสำคัญที่สุดอยู่ที่การประชุมคณะกรรมการกลางพรรคสมัยสมัชชาที่ 3 ครั้งที่ 14 เมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. 1968 เพราะเป็นการประชุมเพื่อเตรียมขยายการต่อต้านทั่วไปและเพิ่มการลุกขึ้นสู้ที่ภาคใต้ในปี 1968 ที่ประชุมได้เตรียมแผนลุกขึ้นสู้เพื่อทำลายกองทัพและรัฐบาลเวียดนามใต้และต่อต้านแผนสงครามของสหรัฐอเมริกาไปในเวลาเดียวกัน เวียดนามเหนือต้องการให้สหรัฐอเมริกาหยุดการกระทำทุกอย่างเกี่ยวกับสงครามในเวียดนามใต้ซึ่งทางพรรคได้คาดการณ์และวางเป้าหมายทางการต่อสู้ไว้สามประการดังนี้

อันดับแรก คือ เวียดนามเหนือต้องได้ชัยชนะในการเข้าโจมตีแต่ละเมืองของเวียดนามใต้ ต้องทำให้สหรัฐอเมริกาพบกับความผิดพลาดจนต้องยอมยุติสงครามและเปลี่ยนไปใช้การเจรจาตามเป้าหมายและข้อเรียกร้องของเวียดนามเหนือเพื่อจบสงครามแทน

อันดับที่สอง เวียดนามเหนือต้องได้ชัยชนะในหลายพื้นที่แต่สหรัฐอเมริกาอาจเสริมกำลังเพื่อรักษายุทธศาสตร์ที่สำคัญไว้ตามเมืองใหญ่ๆ เช่น ที่ไซ่ง่อนและซาตินเป็นต้น

อันดับที่สาม สหรัฐอเมริกาอาจเสริมกำลังเพื่อขยายสงครามท้องถิ่นไปที่เวียดนามเหนือและอาจข้ามต่อไปยังลาวและกัมพูชา

³⁴ Nguyễn Trọng Phúc, Tìm hiểu lịch sử Đảng Công Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002 (เรียนรู้ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการกลาง 2473-2545), pp.569-576.

³⁵ Ibid, pp.577-582.

ดังนั้นเพื่อชัยชนะในสงคราม ที่ประชุมจึงวางแนวทางรุกใหญ่ในเวียดนามใต้ไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

-ทางด้านกองทัพ เตรียมกองกำลังเพื่อเข้าร่วมการปฏิวัติ ชั้นแรกต้องโจมตีเข้าไปในเมืองใหญ่ ต้องทำลายกองกำลังหลักของสหรัฐอเมริกาและเวียดนามใต้ให้ได้

-ทางด้านการเมือง เตรียมพร้อมให้มวลชนร่วมการรุกใหญ่เวียดนามใต้เพื่อล้มล้างรัฐบาลเวียดนามใต้และสร้างรัฐบาลปฏิวัติเฉพาะกาลขึ้นมาแทนที่ ตามนโยบายของการปฏิวัติที่ว่า เอกราช อิศรภาพ สันติภาพ เครื่องนุ่งห่มและอาหาร ที่ดิน หยุดสงครามรุกราน สหรัฐอเมริกาต้องถอนกองทัพกลับประเทศ

-ทางด้านทหารพูด เวียดนามเหนือต้องมีวิธีการต่อสู้ที่เหมาะสมเพื่อเปิดทางให้สหรัฐอเมริกาเข้าสู่การเจรจาที่เป็นประโยชน์ที่สุดต่อเวียดนามเหนือ

ในท้ายสุดที่ประชุมมีมติอนุมัติให้ดำเนินตามแผนการโจมตีครั้งใหญ่เพื่อให้สหรัฐอเมริกาสูญเสียอำนาจควบคุมทางการเมืองและกองทัพบริเวณเวียดนามใต้โดยเรียกแผนการต่อสู้ในวันปีใหม่เวียดนามว่า “การโจมตีใหญ่ในวันปีใหม่เวียดนาม” (Tết Mậu Thân 1968)³⁶

4.6 การโจมตีใหญ่วันตรุษเวียดนาม (วันเต็ต) เมื่อคอมมิวนิสต์เป็นฝ่ายบุกเวียดนามใต้

กองกำลังทางทหารและการเมืองเพื่อเตรียมพร้อมต่อสู้กับเวียดนามของสหรัฐอเมริกาได้มีความมั่นใจมากขึ้นนับตั้งแต่ปี 1967 และคาดว่าอาจจะมั่นใจมากขึ้นอีกในปี 1968 ซึ่งเท่ากับว่าจะส่งผลให้รัฐบาลเวียดนามใต้และกองทัพมีความมั่นใจมากขึ้นตามไปด้วย ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้สหรัฐอเมริกามั่นใจในกองกำลังของตนและได้ประเมินกำลังต่อสู้ของเวียดนามว่าอยู่ในระดับต่ำจึงไม่ได้เตรียมพร้อมตั้งรับเมื่อเวียดนามบุกโจมตี

เวียดนามเหนือเริ่มวางแผนโจมตีเวียดนามใต้เพื่อกดดันสหรัฐอเมริกาและรัฐบาลเวียดนามใต้ เมื่อพรรคแรงงานเวียดนามใต้ประเมินความนิยมของชาวเวียดนามใต้ที่มีคณะรัฐบาลเหงวียน วัน เทียว (Nguyen Van Thieu) ที่ขึ้นมาดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของเวียดนามใต้ว่าอยู่ในระดับต่ำ ประชาชนเวียดนามใต้ไม่พอใจการบริหารงานของรัฐบาลเทียวเพราะหลังจากที่

³⁶ Ibid, pp.583-589.

เหงเวียน วัน เทียวเข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีเวียดนามใต้เมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. 1967 เทียวเลือกใช้การปกครองแบบเผด็จการด้วยการรวมอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจและกองทัพให้เข้ามาอยู่ในความดูแลของเขาแต่เพียงผู้เดียว

เมื่อสหรัฐอเมริกาเพิ่มความสนับสนุนด้านการเงินให้กับเวียดนามใต้ก็ยิ่งทำให้สถานะของเทียวมั่นคงขึ้นตามไปด้วยเพราะเทียวได้ใช้เงินเป็นอาวุธสำคัญเพื่อทำให้ผู้นำทหารคนอื่นรวมตัวกันสนับสนุนการปกครองของเทียว นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อภารกิจงานข้าราชการที่เพิ่มมากขึ้น เพื่อมาเป็นส่วนสนับสนุนการปกครองของรัฐบาลเทียวแต่ยังสหรัฐอเมริกาเพิ่มความช่วยเหลือทางการเงินให้เวียดนามใต้ก็ยิ่งทำให้เวียดนามใต้อยู่ในภาวะเงินเฟ้ออย่างหนัก ราคาสินค้าต่างปรับราคาเพิ่มสูงขึ้น

นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกาสันนิษฐานให้รัฐบาลเทียวสร้างองค์กรทางการเมืองเพื่อควบคุมชาวเวียดนามในเขตชนบทและสนับสนุนเวียดนามใต้ให้ทำลายสิ่งที่เป็นต่าง ๆ ต่อการทำสงครามของเวียดกงเพื่อขัดขวางการดำเนินกิจกรรมทางเมืองของเวียดกงในเขตชนบท จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ประชาชนเวียดนามใต้ส่วนหนึ่งไม่พอใจเทียวจึงให้ความช่วยเหลือแก่เวียดกงในปฏิบัติการโจมตีใหญ่วันปีใหม่เวียดนามซึ่งผลของสงครามถ้าเวียดกงชนะอาจทำให้สหรัฐอเมริกาทบทวนนโยบายเกี่ยวกับสงครามและอาจทำให้เวียดกงสามารถจัดตั้งรัฐบาลที่มีเวียดกงเป็นแกนนำเพื่อให้ง่ายต่อการต่อสู้เพื่อรวมประเทศเวียดนามให้มีเอกภาพก็เป็นได้

การโจมตีใหญ่วันปีใหม่เวียดนามใต้เริ่มต้นขึ้นเมื่อวันที่ 30 มกราคม ค.ศ. 1968 ซึ่งตามปกติแล้ววันปีใหม่เวียดนามจะเป็นช่วงหยุดพักของกองทัพเวียดนาม สหรัฐอเมริกาไม่ได้เตรียมพร้อมตั้งรับการโจมตีใหญ่จึงทำให้เกิดความเสียหายอย่างมากต่อกองทัพของสหรัฐอเมริกา เวียดนามเหนือต้องการให้การโจมตีใหญ่วันปีใหม่เวียดนามเป็นการหยุดยั้งความก้าวหน้าของกองทัพสหรัฐอเมริกาและกองทัพพันธมิตรในเวียดนามใต้

เพื่อให้การโจมตีใหญ่ในวันปีใหม่เวียดนามประสบความสำเร็จ เวียดกงได้เพิ่มจำนวนทหารจากสิบเป็นพันเข้ามาโจมตีที่เวียดนามใต้ในวันที่ 31 มกราคม ค.ศ. 1968 กองกำลังฝ่ายคอมมิวนิสต์เข้าโจมตีเมืองใหญ่ๆ ในเวียดนามใต้ * รวมทั้งสิ้น 36 จังหวัด จากทั้งหมด

* เตรีง นู ถัง อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมในรัฐบาลปฏิวัติชั่วคราวเวียดนามใต้ได้กล่าวถึงการโจมตีใหญ่วันปีใหม่เวียดนามไว้ว่า ผู้บัญชาการการสูงสุดในการรบเมื่อวันปีใหม่เวียดนามไม่ใช่เว เหงเวียน ซ้ำป แต่เป็นนายฮวน วัน ไท ซึ่งเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดในเวียดนามใต้และเป็นรองเสนาธิการทหารในกองทัพประชาชนเวียดนามรวมถึงเป็นคณะกรรมการกลางพรรคแรงงานเวียดนามด้วย การดำเนินสงครามของ

44 จังหวัด³⁷ประชาชนจำนวนมากร่วมกันเคลื่อนไหวก่อตั้งกองกำลังของเวียดนามเพื่อทำลายสถานที่สำคัญต่างๆ ในเมืองไซ่ง่อนและเมืองสำคัญทางใต้ของเวียดนาม เช่น ได้ร่วมกันบุกเข้าไปทำลายสถานทูตสหรัฐอเมริกาประจำกรุงไซ่ง่อน ทำเนียบประธานาธิบดีที่เคยเป็นกองบัญชาการหลักของสหรัฐอเมริกาและรัฐบาลเวียดนามใต้

นอกจากนี้ เวียดนามยังได้ตัดทางคมนาคมขนส่งและการสื่อสารหลักที่จำเป็นเพื่อให้เวียดนามใต้และสหรัฐอเมริกาไม่สามารถติดต่อกันเพื่อผลประโยชน์ในทางสงครามได้ กล่าวคือ เวียดนามได้โจมตีสถานีวิทยุของกองทัพเรือ กองพลร่มและกองตำรวจ อีกทั้งยังได้โจมตีคลังน้ำมันที่เมืองไซ่ง่อนทำให้ตลอดวันที่ 31 มกราคม ค.ศ. 1968 กองกำลังเวียดนามสามารถเข้าแทรกแซงในเมืองไซ่ง่อนได้ เวียดนามได้นำธงไปปักไว้เหนือป้อมบริเวณพระราชวังและได้ทำการปลดปล่อยนักโทษการเมืองเป็นจำนวนถึงสองพันคน³⁸

จำนวนเวียดนามที่เข้าร่วมเคลื่อนไหวก่อตั้งในการรุกใหญ่วันตรุษปี 1968 แบ่งเป็นชาวเวียดนามใต้ 125,000 คนและเป็นชาวเวียดนามเหนือประมาณ 85,000 คน จำนวนสมาชิกเวียดนามที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ปฏิบัติการโจมตีได้ผลดีขึ้นเพราะในแต่ละเมืองเวียดนามสามารถแทรกซึมเข้าไปได้ทั้งหมดซึ่งทำให้ง่ายต่อการยึดครองเมืองต่างๆ การโจมตีของเวียดนามได้สร้างความเสียหายอย่างมากต่อสหรัฐอเมริกาแต่ในขณะเดียวกันก็ได้สร้างความเสียหายให้กับฝ่ายคอมมิวนิสต์ด้วยเช่นกัน

เมื่อฝ่ายสหรัฐอเมริกาสามารถตั้งรับสถานการณ์การโจมตีจากฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้ สหรัฐฯ เริ่มเปิดฉากตอบโต้คอมมิวนิสต์เพื่อยึดพื้นที่คืน สหรัฐฯ ได้ตอบโต้เวียดนามอย่างรุนแรงจนฝ่ายคอมมิวนิสต์เสียหายอย่างหนักต้องสูญเสียกำลังพลไปทั้งสิ้นประมาณ 5,000 คนและสูญเสียกำลังทหาร 3,200 คน ขณะที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายสหรัฐอเมริกาและเวียดนามใต้เสียชีวิตไปประมาณ 500 คน ทหารอเมริกันเสียชีวิตจากเหตุการณ์ครั้งนี้ 1,536 คน³⁹ การโจมตีใหญ่วันปีใหม่เวียดนามใต้สิ้นสุดลงช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ 1968

ฮวน วัน ไทยอยู่ภายใต้การนำของฟามสูงประธานสำนักงานกลางเวียดนามใต้(COSVN) อ้างจาก เตีรื่อง นู ถัง, เวียดนาม การปฏิวัติที่ถูกหักหลัง, หน้า 148-149.

³⁷ Gabriel Kolko, *Vietnam anatomy of war 1940-1975* (London: Allen&Unwin, 1986), pp.308.

³⁸ เหงียนคักเวียน, *เวียดนามประวัติศาสตร์ฉบับพิสดาร* (กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2545), หน้า 350-351.

³⁹ William J. Duiker, *The communist road to power in Vietnam*, p.295.

จากความสูญเสียที่เกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติงานของเวียดนามทำให้พรรคแรงงานเวียดนามต้องช่วยเหลือขบวนการคอมมิวนิสต์ในภาคใต้ด้วยการส่งกำลังทหารและสมาชิกพรรคจากภาคเหนือเข้าไปแทนที่สมาชิกของเวียดนามที่สูญเสียไปจากการโจมตีใหญ่วันปีใหม่เวียดนามเมื่อปี 1968 เพื่อให้การเคลื่อนไหวของเวียดนามยังสามารถดำเนินต่อไปได้ ถึงแม้ว่าผลของการโจมตีใหญ่จะไม่ทำให้สงครามเวียดนามยุติลงแต่ก็เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลต่อชัยชนะทางการเมืองของคอมมิวนิสต์ในเวลาต่อมา

การโจมตีใหญ่วันปีใหม่เวียดนามปี 1968 เป็นบทเรียนที่มีค่าและเป็นการแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพทางกองทัพและการเมืองของเวียดนาม หลังจากเหตุการณ์โจมตีใหญ่สาธารณรัฐเวียดนาม (เวียดนามใต้) ตกอยู่ในภาวะไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองเพราะมีการลุกขึ้นสู้เกิดขึ้นในเกือบทุกพื้นที่ ทำให้รัฐบาลเวียดนามใต้พยายามปรับปรุงระบบความมั่นคงในชนบท ผลของการโจมตีใหญ่วันปีใหม่เวียดนามได้ทำให้วันที่ 31 มีนาคม ค.ศ.1968 ประธานาธิบดีจอห์นสันประกาศไม่ลงสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้งในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1968 นอกจากนี้ยังได้มีการจำกัดการทิ้งระเบิดในเวียดนามเหนือเพื่อเจรจายุติสงครามกับฝ่ายคอมมิวนิสต์เวียดนาม

4.7 การต่อสู้ทางการเมืองของขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามและการตอบโต้ของคอมมิวนิสต์เวียดนามปี 1969-1972

เวียดนามใต้ในช่วงปี 1969 อยู่ภายใต้การนำของรัฐบาลเหงวียน วัน เทียว โดยรัฐบาลของเทียวได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาในการควบคุมชาวเวียดนามในชนบทให้เชื่อฟังและพร้อมปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล ทางด้านของเวียดนามระหว่างปี 1969-1971 เป็นช่วงฟื้นฟูกำลังของเวียดนามจากความสูญเสียอย่างหนักเมื่อครั้งการโจมตีใหญ่วันปีใหม่เวียดนามทำให้ในระยะเวลาดังกล่าวเวียดนามพยายามเลี่ยงการเผชิญหน้าด้วยการใช้กำลังกับสหรัฐอเมริกาซึ่งอาจทำให้สหรัฐอเมริกาเข้าใจผิดว่านโยบายสงครามที่สหรัฐอเมริกานำมาใช้เพื่อป้องกันการคุกคามจากเวียดนามในเวียดนามใต้ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ

เมื่อริชาร์ด นิกสัน (Richard Nixon) ขึ้นมาดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีแทนจอห์นสันได้พยายามหาหนทางคลี่คลายสงครามเวียดนามตามความต้องการของชาวอเมริกัน เขาได้ให้คำมั่นสัญญาว่าจะค่อยๆ ถอนทหารอเมริกันออกจากเวียดนามใต้เป็นระยะ เช่นเดียวกับทางพรรคแรงงานเมื่อได้ประเมินกำลังฝ่ายอเมริกันแล้วพบว่ากองกำลังของสหรัฐอเมริกาในเวียดนามยังอยู่ในสภาวะที่มั่นคง ทางพรรคได้ลงความเห็น่วาวิธีที่ดีที่สุดที่จะหยุดสงครามในเวียดนามใต้ คือ

ต้องใช้การต่อสู้ทางการเมืองมากกว่าใช้การต่อสู้ทางทหารและเพื่อให้สถานการณ์สงครามดีขึ้น จึงได้จัดการเจรจาทั้งสองฝ่ายขึ้นในวันที่ 25 มกราคม ค.ศ. 1969 ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส

ผลการเจรจาปารีสยังไม่ประสบความสำเร็จเพราะต่างฝ่ายต่างตั้งเงื่อนไขเจรจาที่ฝ่ายตรงข้ามไม่สามารถรับได้ ประธานาธิบดีนิกสันประกาศถอนทหารอเมริกันออกจากเวียดนามเป็นระยะ เพราะนิกสันต้องการให้เปลี่ยนแปลงนโยบายทำสงครามของสหรัฐอเมริกาใหม่ด้วยการใช้ทหารชาวเวียดนามแทนที่ทหารอเมริกันที่ถอนออกไปโดยเรียกแผนการนี้ว่า “สงครามที่ทำให้เป็นเวียดนาม” เพราะสหรัฐอเมริกาต้องการเปลี่ยนการทำสงครามในเวียดนามให้เป็นสงครามระหว่างคนเวียดนามด้วยกันเอง โดยการใช้คนเวียดนามต่อสู้กับคนเวียดนามเพื่อลดความสูญเสียกำลังพลของสหรัฐอเมริกาแต่สหรัฐอเมริกาก็ยังคงสนับสนุนด้านการเงินและกำลังอาวุธต่อเวียดนามใต้ เพื่อให้สงครามสามารถดำเนินต่อไปได้

ตามความเห็นของเตี๋อง นู ถึง การเปลี่ยนสงครามเวียดนามให้เป็นสงครามระหว่างคนเวียดนามด้วยกันเองนั้นเป็นความผิดพลาดอย่างมาก เพราะนิกสันคิดถึงนโยบายนี้ในฐานะยุทธศาสตร์การเลือกตั้งภายในอเมริกา ไม่ใช่ยุทธศาสตร์ทางทหารแต่นิกสันไม่ทราบว่าในสงครามครั้งนี้ทหารอเมริกัน คือ กำลังสำคัญ เมื่อไม่มีทหารอเมริกัน ทหารเวียดนามใต้ก็ไม่สามารถรบต่อไปได้ ทหารอเมริกันเปรียบเสมือนกระดูกสันหลังของทหารเวียดนามใต้ ถ้าถอดกระดูกสันหลังออกทหารเวียดนามใต้ก็ไม่สามารถยืนอยู่ได้⁴⁰

ในด้านของคอมมิวนิสต์เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน ค.ศ. 1969 ได้จัดประชุมรัฐสภาแห่งชาติโดยมีตัวแทนพรรคแรงงานเวียดนามและแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งรัฐบาลปฏิวัติเฉพาะกาลหรือรัฐบาลชั่วคราว (Provisional Revolutionary Government) เพื่อให้รัฐบาลปฏิวัติเฉพาะกาลเป็นที่รวมของชนชั้นกลางและปัญญาชนเพื่อต่อต้านรัฐบาลเวียดนามใต้

วันที่ 10 มิถุนายน ค.ศ. 1969 รัฐบาลปฏิวัติชั่วคราวได้วางนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินการสงครามต่อต้านสหรัฐอเมริกาให้สอดคล้องกับการฟื้นฟูพัฒนาเศรษฐกิจ วัฒนธรรมเพื่อยืนยันถึงอิสรภาพของประชาชนโดยเฉพาะนโยบายเกี่ยวกับที่ดิน ภายใต้การนำของรัฐบาลปฏิวัติชั่วคราวงานปฏิวัติที่ภาคใต้ได้พัฒนาอย่างรวดเร็วมีชัยชนะด้านทหารและการเมืองมากขึ้น⁴¹

⁴⁰ เตี๋อง นู ถึง, เวียดนามการปฏิวัติที่ถูกหักหลัง, หน้า 180.

⁴¹ Lê Mậu Hãn, Đại cương lịch sử Việt Nam tập 3 (1945-1995)(รากฐานประวัติศาสตร์เวียดนาม เล่ม 3 (ปี 2488-2538), p.234.

4.7.1 ปฏิบัติการสงครามที่ทำให้เป็นเวียดนาม

ช่วงเริ่มต้นปฏิบัติการสงครามที่ทำให้เป็นเวียดนาม ทหารอเมริกันยังคงรักษาบทบาทสำคัญของตนไว้ในกองทัพเวียดนามใต้ เมื่อประธานาธิบดีนิกสันต้องการทำสงครามในเวียดนามใต้ต่อแต่ต้องการสูญเสียกำลังทหารอเมริกันน้อยที่สุด นิกสันจึงพยายามช่วยรัฐบาลเวียดนามใต้สร้างระบบการเมืองให้มีเสถียรภาพและฝึกสอนการใช้อาวุธเพื่อให้กองทัพเวียดนามใต้เตรียมพร้อมแทนที่กองกำลังสหรัฐอเมริกา

กองทัพเวียดนามใต้ได้ใช้อาวุธที่ทันสมัยของสหรัฐอเมริกาปฏิบัติการต่อสู้ทำลายที่มั่นของกองกำลังเวียดกงรวมถึงทำลายเส้นทางคมนาคมขนส่งหลักเพื่อป้องกันประชาชนจากภาคเหนือเดินทางเข้าภาคใต้เพื่อร่วมทำสงคราม ถึงแม้สหรัฐอเมริกาจะให้ความช่วยเหลือกองทัพเวียดนามใต้มากเพียงใดก็ตามกองทัพเวียดนามใต้ก็ยังคงไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะแทนที่กองกำลังสหรัฐอเมริกาในเวียดนามใต้ได้

เมื่อสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนแผนทำสงครามเวียดนามให้กลายเป็นของคนเวียดนามทำให้พรรคแรงงานเวียดนามต้องจัดประชุมเพื่อวางแผนรับมือและตอบโต้สหรัฐอเมริกา พรรคได้จัดประชุมคณะกรรมการกลางพรรคสมัยสมัชชาที่ 3 ครั้งที่ 18 เมื่อวันที่ 18 มกราคม ค.ศ.1970 เริ่มต้นประชุมด้วยการประเมินสถานการณ์สงครามในช่วงสองปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่ปี 1968-1970 กองทัพ ขบวนการคอมมิวนิสต์และประชาชนเวียดนามใต้ชัยชนะในทุกด้านแต่เมื่อสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนสงครามเวียดนามให้เป็นของคนเวียดนาม ขบวนการคอมมิวนิสต์ควรเลือกใช้การเจรจาทางการทูตควบคู่ไปกับการทำสงคราม ในขณะที่เดียวกันกองทัพเวียดนามเหนือต้องพยายามพัฒนากองทัพให้มั่นคงขึ้น ที่ประชุมได้วางเป้าหมายอย่างชัดเจนในการทำสงครามดังนี้

- โจมตีกองกำลังหลักของสหรัฐอเมริกาเพื่อให้สหรัฐอเมริกาไม่สามารถดำเนินงานตามแผนการเปลี่ยนสงครามเวียดนามเป็นของคนเวียดนามใต้
- โจมตีกองกำลังหลักและสร้างความสับสนวุ่นวายในกองทัพเวียดนามใต้ ทำให้กองทัพเวียดนามใต้ไม่สามารถดำเนินงานตามแผนของสหรัฐฯ ที่ต้องการเปลี่ยนสงครามเวียดนามให้เป็นของคนเวียดนามใต้
- ดำเนินการให้รัฐบาลเวียดนามใต้อ่อนแอ รวมถึงต้องทำลายแผนการของสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ต้องเสริมกำลังคอมมิวนิสต์ในเขตชนบทและในเขตยุทธศาสตร์สำคัญ

- พยายามสร้างกองทัพและกองกำลังทางการเมืองของเวียดนามเหนือให้มั่นคงขึ้นเพื่อเตรียมพร้อมโจมตีตามแผนยุทธศาสตร์

นอกจากนี้ที่ประชุมยังได้สนับสนุนแผนยุทธศาสตร์การทำสงครามช่วงปี 1970 ดังนี้

1. ผลักดันการดำเนินงานด้านกองทัพ การเมือง การทูตและปลุกเร้ามวลชนเข้าร่วมในสงครามต่อต้านรัฐบาลเวียดนามใต้และสหรัฐอเมริกาเพื่อรักษาอธิปไตยของประชาชน
2. ประยุกต์ใช้แนวทางที่ถูกต้องเพื่อโจมตีให้ได้ชัยชนะอย่างรวดเร็ว

ที่ประชุมได้กล่าวว่า เพื่อชัยชนะของงานปฏิวัติในภาคใต้ ภาคเหนือต้องเร่งสร้างลัทธิสังคมนิยมอย่างต่อเนื่องเพื่อเตรียมพร้อมต่อสู้และทำให้แนวหลังสนับสนุนภารกิจของแนวหน้าภาคเหนือต้องเป็นสนามรบที่มีแต่ชัยชนะและเป็นกำลังสำคัญให้งานปฏิวัติที่ภาคใต้ ดังนั้นงานของภาคเหนือที่เร่งด่วน คือ การสร้างลัทธิสังคมนิยม ให้ทั้งแนวหน้าและแนวหลังร่วมมือกันต่อสู้กับสหรัฐอเมริกาและรัฐบาลเวียดนามใต้ ดังนั้นที่ประชุมจึงได้ลงมติให้เสริมกำลังกิจการนำของพรรคเพราะ

-สิ่งพื้นฐานตามแนวทางปฏิวัติและแนวทางสงครามประชาชน คือ ทำให้สงครามต่อต้านก้าวหน้าสู่ความมั่นคง

-ต้องเสริมการนำและสนับสนุนแนวทางต่อสู้ของพรรค

-ประชาชน พรรคและกองทัพต้องเชื่อมั่นในชัยชนะและตัดสินใจต่อสู้เพื่อชัยชนะ⁴²

วันที่ 24-25 เมษายน ค.ศ.1970 นายกรัฐมนตรีฟามวันดงตัวแทนรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามเข้าร่วมประชุมกับตัวแทนของประชาชนในกลุ่มประเทศอินโดจีนซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากรัฐบาลชั่วคราวเวียดนามใต้ ตัวแทนจากประเทศในกลุ่มอินโดจีนลาวและกัมพูชา ที่ประชุมมีมติสนับสนุนให้ร่วมต่อสู้เพื่อเอกราชของประเทศ นอกจากนี้ในวันที่

⁴² Nguyễn Trọng Phúc, Tim hiểu lịch sử Đảng Công Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002(เรียนรู้ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการกลาง 2473-2545), pp.604-611.

19 มิถุนายน ค.ศ.1970 กรมการเมืองพรรคแรงงานเวียดนามได้มีมติเกี่ยวกับงานปฏิวัติของเวียดนามเหนือทั้งการเคลื่อนไหวของพรรค ประชาชนและกองทัพเพื่อทำสงครามต่อต้านสหรัฐอเมริกาต่อต้านกองทัพและรัฐบาลเวียดนามใต้

ปี 1972 กองทัพประชาชนเวียดนามที่ภาคใต้ได้วางแผนทำลายแผนการของนิคสันที่ต้องการเปลี่ยนสงครามเวียดนามให้เป็นของคนเวียดนาม เมื่อนิคสันประกาศขยายสงครามทำลายภาคเหนือในวันที่ 16 เมษายน ค.ศ.1972 สหรัฐอเมริกามีเป้าหมายทำลายลัทธิสังคมนิยมที่ภาคเหนือเพื่อหยุดการพัฒนาทางเศรษฐกิจของภาคเหนือที่อาจส่งผลกระทบต่อความช่วยเหลือที่จะส่งมายังภาคใต้ เมื่อสหรัฐอเมริกาทิ้งระเบิดทำลายภาคเหนือ กรมการเมืองและรัฐบาลได้เรียกประชุมกองทัพประชาชนเพื่อหาแนวทางต่อต้านสงครามในวันที่ 1 มิถุนายน ค.ศ. 1972 กรมการเมืองมีมติอย่างชัดเจนในทุกกิจกรรมของภาคเหนือต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน ทั้งเพิ่มการผลิตและเพิ่มการต่อสู้อย่างเหมาะสมในช่วงเวลาสงคราม⁴³

ถึงแม้ว่านิคสันประกาศถอนทหารอเมริกันออกจากเวียดนามเป็นระยะ แต่ขณะเดียวกันนิคสันก็ยังคงช่วยเหลือรัฐบาลเวียดนามใต้ทำสงครามกับเวียดนามเหนืออย่างต่อเนื่องนิคสันมีคำสั่งให้กองทัพอากาศของสหรัฐอเมริกาเข้าไปทิ้งระเบิดในเขตเวียดนามเหนือเพื่อกดดันให้เวียดนามเหนือยุติปฏิบัติการทางทหารในเวียดนามใต้และยอมเข้าร่วมเจรจาสันติภาพอีกครั้ง หลังจากที่มีการเจรจาครั้งแรกได้หยุดชะงักลง เมื่อเวียดนามเหนือเข้าร่วมเจรจาประธานาธิบดีนิคสันมีคำสั่งในวันที่ 30 ธันวาคม ค.ศ. 1972 ให้หยุดทิ้งระเบิดที่เวียดนามเหนือและเหนือเส้นขนานที่ 20 เป็นต้นไป

การเจรจาสันติภาพที่กรุงปารีสได้เริ่มต้นอีกครั้งในวันที่ 8 มกราคม ค.ศ. 1973 มีนายเฮนรี คิสซิงเจอร์ (Henry A. Kissinger) อดีตที่ปรึกษาฝ่ายความมั่นคงเป็นตัวแทนของฝ่ายสหรัฐอเมริกาเข้าร่วมประชุม ด้านเวียดนามเหนือส่งนายเล ดึก โท (Lê Đức Thọ) * หนึ่งในสมาชิกกรมการเมืองพรรคแรงงานเวียดนามเข้าร่วมประชุม ผลการประชุมเวียดนามเหนือและสหรัฐอเมริกาพร้อมที่จะยุติสงครามแต่เวียดนามใต้ยังคงไม่ยินยอม

⁴³ Lê Mậu Hãn, Đại cương lịch sử Việt Nam tập 3 (1945-1995)(รากฐานประวัติศาสตร์เวียดนาม เล่ม 3 (ปี 2488-2538), p. 241.

* เล ดึก โท หรือในชื่อจริงว่าฟาน ดิน ชาย(Phan Đình Khải) ปี1944 ได้เข้าเป็นสมาชิกคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามและในปี 1955 ได้เข้าเป็นสมาชิกกรมการเมืองพรรคแรงงานเวียดนามมีหน้าที่รับผิดชอบสาขาพรรคทางภาคใต้

การประชุมสันติภาพปารีสได้เสร็จสิ้นลงเมื่อวันที่ 27 มกราคม ค.ศ. 1973 ตัวแทนทั้ง 4 ฝ่ายที่ประกอบด้วยตัวแทนจากเวียดนามเหนือ ตัวแทนจากเวียดนามใต้และตัวแทนจากรัฐบาลปฏิวัติเฉพาะกาล (ซึ่งก็คือตัวแทนของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้หรือเวียดกง) รวมลงนามในข้อตกลงสันติภาพปารีสเพื่อยุติสงครามระหว่างเวียดนามและสหรัฐอเมริกาอย่างเป็นทางการ การที่ตัวแทนของแนวร่วมปลดปล่อยได้เข้าร่วมประชุมด้วยนั้นเท่ากับว่าสหรัฐอเมริกายอมรับในการมีอยู่และยอมรับในความสำคัญของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้

สาระสำคัญของสนธิสัญญาปารีส คือ ต้องเคารพในอำนาจอธิปไตยของเวียดนาม สหรัฐอเมริกาและกองทัพพันธมิตรของสหรัฐอเมริกาต้องถอนกำลังออกจากเวียดนามใต้ให้หมดภายใน 60 วัน ทั้งสองฝ่ายจะมีการแลกเปลี่ยนเชลยซึ่งกันและกัน สหรัฐอเมริกาจะไม่เข้าไปแทรกแซงกิจการภายในและการทหารของเวียดนามใต้ อีก ส่วนเวียดนามเหนือต้องยุติปฏิบัติการทางทหารใต้เส้นขนานที่ 17 แต่ภายหลังจากการลงนามสนธิสัญญาปารีส เวียดนามเหนือยังคงปฏิบัติการรบในเวียดนามใต้อย่างต่อเนื่อง กองกำลังเวียดนามเหนือสามารถยึดครองพื้นที่ประมาณหนึ่งในสามของเวียดนามใต้ได้

เมื่อเทียบการประชุมปารีส (Hội nghị Paris) ในปี 1968-1973 กับการประชุมเจนีวา (Hội nghị Giơnevơ) เมื่อปี 1954 ทั้งสองการประชุมเป็นการประชุมเพื่อยุติปัญหาสงครามในเวียดนาม แม้ว่าการประชุมทั้งสองครั้งจะมีระยะเวลาห่างกันถึง 15 ปีและมีสาเหตุของการประชุมที่ต่างกัน กล่าวคือ การประชุมเจนีวาเป็นการประชุมเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องอินโดจีนที่มีสาเหตุมาจากชัยชนะของเวียดนามต่อฝรั่งเศสที่สมรภูมิตีเยนเปียนฟู ส่วนการประชุมปารีสใช้เวลาประชุมยาวนานกว่า 4 ปี เป็นการประชุมเพื่อหาทางยุติสงครามเวียดนามแต่สนธิสัญญาปารีสเป็นชัยชนะของเวียดนามที่สามารถหยุดลัทธิอาณานิคมแบบใหม่ของสหรัฐอเมริกาได้ รวมทั้งเป็นเครื่องหมายของการหยุดลัทธิอาณานิคมในโลกทั้งหมด

ถึงแม้การประชุมเจนีวาและปารีสจะมีเหตุการณ์การประชุมที่ต่างกันแต่มีสิ่งหนึ่งที่เหมือนกัน คือ การประชุมเกิดขึ้นมาจากชัยชนะของเวียดนามแต่การประชุมปารีสนับว่าต่างจากการประชุมเจนีวาเมื่อปี 1954 เพราะการประชุมปารีสเป็นการเจรจาระหว่างเวียดนามที่เป็นฝ่ายมีชัยชนะเหนือสหรัฐอเมริกาจนทำให้อเมริกาจำเป็นต้องเจรจาเพื่อหาทางออกที่มีเกียรติในสงครามซึ่งผลการประชุมได้ยอมรับการปรองดอง 3 ด้าน คือ ด้านกองทัพ การเมืองและการทูต

นอกจากนี้ในการประชุมปารีส เวียดนามเหนือและขบวนการคอมมิวนิสต์เข้าร่วมเจรจาในฐานะของผู้ชนะสงครามและการประชุมปารีสยังเป็นการประชุมแค่สองฝ่ายที่ประกอบด้วยเวียดนามกับสหรัฐอเมริกาซึ่งต่างจากการประชุมเจนีวาที่ต้องมีหลายชาติเข้าร่วมประชุม เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศสและสหภาพโซเวียตเข้าร่วมประชุมด้วย อีกทั้งเมื่อสรุปผลการเจรจาในสนธิสัญญาเจนีวาต้องให้ชาติต่างๆ ที่เข้าร่วมประชุมมีมติรับรองผลการประชุม ส่วนการประชุมปารีสเวียดนามสามารถตัดสินใจลงนามได้ด้วยตัวเอง โดยมีต้องขอความเห็นและขอความสนับสนุนจากประเทศใด การเจรจาปารีสจึงถือเป็นชัยชนะที่สำคัญของประวัติศาสตร์เวียดนาม

หลังจากสหรัฐอเมริกาลงนามในสนธิสัญญาปารีส พรรคแรงงานเวียดนามได้จัดประชุมคณะกรรมการกลางพรรคสมัยสมัชชาที่ 3 ครั้งที่ 21 เมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1973 พรรคได้กล่าวว่าการลงนามในสนธิสัญญาปารีสนับเป็นชัยชนะที่ยิ่งใหญ่ของเวียดนามเหนือเพราะตามสนธิสัญญาสหรัฐอเมริกาต้องถอนกองทัพออกจากเวียดนามได้แต่เพียงไม่กี่เดือนหลังจากลงนาม สหรัฐอเมริกายังคงแสดงออกถึงการปกป้องลัทธิอาณานิคมรูปแบบใหม่ที่เวียดนามได้ด้วยการให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องแก่รัฐบาลเวียดนามใต้

ความสงบที่แท้จริงในเวียดนามยังไม่เกิดขึ้นแต่ขณะเดียวกันที่ภาคเหนือของเวียดนาม กองกำลังติดอาวุธของประชาชนมีความมั่นคงเพิ่มขึ้น การต่อสู้แบบกองโจรของภาคใต้ได้ขยายติดต่อกับภาคเหนือ เชื่อมต่อกับเขตอิสรภาพลาวและกัมพูชา ดังนั้น งานเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการคือ ทำให้ภาคใต้ได้รับสันติภาพ เอกราชและสามารถรวมประเทศได้ ส่วนภาคเหนือต้องพยายามฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจในทุกด้านเพื่อเป็นส่วนสนับสนุนงานปฏิวัติในภาคใต้ให้ประสบความสำเร็จ โดยที่ประชุมได้สรุปแนวทางปฏิวัติของทั้งภาคเหนือและภาคใต้ได้ดังนี้

- 1.ไม่ว่าสถานการณ์จะเป็นเช่นไรก็ตามต้องพัฒนากองกำลังหลักอยู่เสมอเพื่อให้การปฏิวัติสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง
- 2.สิ่งสำคัญอันดับแรกของการปฏิวัติที่ภาคใต้ คือ การได้รับความเชื่อถือและความไว้วางใจจากประชาชนทั้งในเขตชนบทและในเมือง
- 3.งานด้านกองทัพเป็นงานที่สำคัญดังนั้นต้องทำให้กองทัพของเวียดนามใต้อ่อนกำลังลง
- 4.ผลักดันการเคลื่อนไหวต่อสู้เพื่อเรียกร้องสันติภาพและอธิปไตยตามข้อตกลงในสนธิสัญญาปารีส

5.งานด้านการทูตต้องดำเนินงานตามกฎหมายเกณฑ์ในสนธิสัญญาปารีส⁴⁴

เวียดนามเหนือต้องการรวมเวียดนามใต้ให้เป็นหนึ่งเดียวด้วยวิธีการทางการเมืองด้วยการจัดตั้งรัฐบาลผสมแต่ประธานาธิบดีเหงวียน วัน เทียวของเวียดนามใต้ไม่ยินยอม เทียวได้ประกาศอย่างชัดเจนว่าจะไม่ยอมให้มีการจัดตั้งรัฐบาลผสมขึ้นในเวียดนามใต้และไม่ยอมให้ฝ่ายคอมมิวนิสต์เข้ามาดำเนินกิจกรรมใดๆ ทั้งสิ้นที่ภาคใต้ของเวียดนาม จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้เวียดนามเหนือตัดสินใจโจมตีเวียดนามใต้เพราะจากการประชุมของกรมการเมืองเพื่อลงมติในแผนเพื่ออิสรภาพของภาคใต้เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม ค.ศ. 1974 ถึงวันที่ 8 มกราคม ค.ศ. 1975

ที่ประชุมได้ประเมินสถานการณ์หลังลงนามในสนธิสัญญาปารีส พบว่าหลังจากที่สหรัฐอเมริกาถอนตัวออกจากเวียดนามใต้จนหมดนั้นทำให้รัฐบาลและกองทัพของเวียดนามใต้มีอ่อนกำลังลงมาก กล่าวคือ ถึงแม้ว่าสหรัฐอเมริกาจะยังคงให้ความช่วยเหลือกองทัพเวียดนามใต้และรัฐบาลของเหงวียน วัน เทียวในด้านการเงินและด้านอาวุธอยู่อย่างต่อเนื่องแต่อาจลดลงบ้างจากเดิมที่เวียดนามใต้เคยได้รับเงินช่วยเหลือด้านกองทัพเป็นจำนวน 1,614 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 1972-1973 ลดลงเหลือ 1,026 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ปี 1973-1974 เหลือ 701 ล้านดอลลาร์สหรัฐ⁴⁵

ความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาที่ลดจำนวนลงดังกล่าวทำให้เวียดนามใต้มีสถานะที่อ่อนแอ ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้สูงมากที่เวียดนามเหนือจะได้ชัยชนะในภาคใต้ กรมการเมืองจึงได้มีแผนขยายสงครามเพื่อทำลายกองทัพเวียดนามใต้รวมถึงโค่นล้มรัฐบาลเวียดนามใต้และเข้าตีเมืองไซ่ง่อนที่เป็นศูนย์กลางของเวียดนามใต้เพื่อทำให้อำนาจบริหารทั้งหมดของเวียดนามใต้กลับมาอยู่ในมือประชาชนและทำให้เวียดนามใต้ได้อิสรภาพจนสามารถรวมเวียดนามภาคเหนือและภาคใต้เข้าเป็นหนึ่งเดียวกันได้อย่างมีเอกภาพ

⁴⁴ Nguyễn Trọng Phúc, Tìm hiểu lịch sử Đảng Công Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002 (เรียนรู้ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการกลาง 2473-2545), pp.624-632.

⁴⁵ Lê Mậu Hãn, Đại cương lịch sử Việt Nam tập 3 (1945-1995) (รากฐานประวัติศาสตร์เวียดนาม เล่ม 3 (ปี 2488-2538), p.256.

วันที่ 8 ตุลาคม ค.ศ.1973 รัฐบาลปฏิวัติเฉพาะกาลเวียดนามใต้ได้ประกาศอย่างชัดเจนว่า

-รัฐบาลของสหรัฐอเมริกาต้องหยุดทุกกิจกรรมด้านกองทัพและหยุดการรุกรานภายในเวียดนามใต้ สหรัฐอเมริกาต้องถอนกองกำลังทั้งหมดออกจากภาคใต้ตามข้อตกลงในสนธิสัญญาปารีส

-ต่อต้านรัฐบาลเหงวียน วัน เทียวและแก้ปัญหาการเมืองในภาคใต้ด้วยการก่อตั้งรัฐบาลที่มาจากความเห็นชอบของประชาชน⁴⁶

ต้นเดือนธันวาคม ค.ศ. 1974 ฟามฮุง ประธานกรรมการของสำนักงานกลางเวียดนามใต้ นายพลตรัน วัน ตราผู้แทนคณะกรรมการกลางพรรคประจำเวียดนามใต้และนายโว จี กง สมาชิกแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ได้เดินทางมาที่กรุงฮานอยเพื่อรายงานสถานการณ์จากพื้นที่สู้รบเพื่อให้คณะกรรมการกลางเตรียมกำหนดทิศทางการสู้รบ ที่ประชุมมีมติเอกฉันท์ในแผนงานเกี่ยวกับอิสรภาพของภาคใต้โดยได้วางแผนดำเนินสงครามสองปีระหว่างปี 1975-1976 แต่กรรมการเมืองต้องการให้ชัยชนะที่ภาคใต้เกิดขึ้นช่วงต้นปีหรือปลายปี 1975 เพื่อสันติภาพเอกราชและอธิปไตยของเวียดนาม⁴⁷ และให้นายพลวันเทียนดุงเป็นผู้รับผิดชอบแผนงานทำสงครามเพื่ออิสรภาพของภาคใต้

พลเอกวัน เทียน ดุง ได้เข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามตั้งแต่ปี 1937 ได้ดำรงตำแหน่งกรรมการพรรคเมื่อปี 1939 ต่อมาดำรงตำแหน่งเป็นเสนาธิการทหารกองทัพประชาชนเวียดนาม โดยวันเทียนดุงได้กล่าวถึงแผนต่อสู้ที่ได้รับคำสั่งมาจากที่ประชุมคณะกรรมการกลางพรรคว่า “พรรคได้วางแผนดำเนินงานตามมติของที่ประชุมคณะกรรมการกลางพรรค พร้อมแจ้งมติของที่ประชุมคณะกรรมการฝ่ายทหาร...ผู้เรียกประชุม คือ เลชวอน เลขาธิการพรรคแรงงานเวียดนามและสหายเล ดึก โท...นายทหารและนักรบทุกคนกระตือรือร้นที่จะได้รับการชี้นำจากคณะกรรมการกลางพรรคเพื่อไปสู่เป้าหมายของการปฏิวัติและเชื่อว่าสิ่งที่เราจะได้รับจากปาก

⁴⁶ Ibid, P.258.

⁴⁷ Nguyễn Trọng Phúc, Tìm hiểu lịch sử Đảng Công Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002(เรียนรู้ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการกลาง 2473-2545),pp.649-652.

ของเลขวนและท่านประธานาธิบดี คือ การชี้้นำ คำสั่งจากพรรค จากรัฐบาลของเราต่อกองทัพ
ทั้งหมดถูกรวบให้มากขึ้นอย่างแน่นอน”⁴⁸

ดังนั้นคณะกรรมการฝ่ายทหารจึงได้เรียกประชุมเพื่อทำความเข้าใจในมติของ
คณะกรรมการพรรคและวางแผนด้านการทหาร”⁴⁹วันเทียนดุงเป็นผู้บังคับบัญชาการรบโดยทำงาน
ประสานกับคณะกรรมการกลางภาคใต้มีฟามสูงเป็นประธานและมี เล ดีก โทเป็นที่ปรึกษา

ในที่สุดคณะรัฐบาลปฏิวัติชั่วคราวและกองทัพประชาชนที่ภาคใต้ได้เห็นชอบให้มี
แผนปฏิบัติการใหญ่ในปี 1975 สามปฏิบัติการเพื่อเข้าล้อมและยึดเมืองไซ่ง่อน ประกอบด้วย
ปฏิบัติการเตย เหงียน(Tây Nguyên),ปฏิบัติการถั่ว-ดำนังและปฏิบัติการไฮจินห์เพื่อเข้าไปใน
เมืองไซ่ง่อน

4.8 ปฏิบัติการเตย เหงียน (Tây Nguyên) (ตั้งแต่วันที่ 4-24 มีนาคม ค.ศ.1975)

หลังจากการประชุมพรรคเสร็จสิ้นลงเมื่อวันที่ 9 มกราคม ค.ศ. 1975 คณะกรรมการถาวร
ฝ่ายทหารได้เรียกโว จี กง,เลอ ตรอง ตัน รวมถึงเล ดีก โทเข้าร่วมประชุมด้วยเพื่อย้ำมติของที่
ประชุมและเริ่มกำหนดแผนโจมตีบ้านแม่ทวดขึ้น โดยต้องเริ่มจากการหาข่าวเกี่ยวกับสภาพเมือง
อย่างละเอียดก่อนวางแผนเข้าตีเพื่อให้ได้ชัยชนะอย่างรวดเร็ว ตามมติของที่ประชุมกรรมการเมือง
เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 1974 มีมติให้เลือกโจมตีที่เตยเหงียนเป็นลำดับแรก

เขตเตย เหงียน (Tây Nguyên) หรือเขตที่ราบสูงภาคกลางเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญของ
การทำสงคราม เขตนี้ประกอบด้วย 5 จังหวัดที่อยู่ติดชายแดนลาวและกัมพูชา คือ จังหวัดดักลัก
(Đắk Lắk)มีจุดยุทธศาสตร์สำคัญอยู่ที่บ้านแม่ทวด(Buôn Ma Thuột),จังหวัดดักนง(Đắk Nông),
จังหวัดซาลาย(Gia Lai)มีเขตสำคัญในจังหวัดนี้คือเมืองเปลดู,จังหวัดคอนตูม(Kon Tum),
จังหวัดเลิมด่ง(Lâm Đồng)⁵⁰

⁴⁸ วัน เทียน ดุง, แผนชิงชาติ แปลโดย พงษ์ พิณจ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สนามหลวง, 2522),หน้า
25-26.

⁴⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 34.

⁵⁰ Lê Mậu Hãn, Đại cương lịch sử Việt Nam tập 3 (1945-1995)(รากฐานประวัติศาสตร์
เวียดนาม เล่ม 3 (ปี 2488-2538), p.29.

ทำให้ในเขตนี้มีการป้องกันอย่างแข็งขันจากกองทัพเวียดนามใต้เพราะเป็นยุทธศาสตร์สำหรับป้องกันบริเวณที่ราบสูงภาคกลางทั้งหมด กองกำลังคอมมิวนิสต์ได้ตั้งกำลังอยู่ในเขตเตยเหียงนไว้ 5 กรม นายพลวอ เหงียงน ซ้ำบในฐานะเลขาธิการคณะกรรมการฝ่ายทหารได้อธิบายถึงแผนโจมตีเขตที่ราบสูงที่จะใช้การโจมตีแบบจู่โจม หลอกให้กองทัพเวียดนามใต้เข้าใจผิดเตรียมตั้งรับไว้ทางเหนือของเตยเหียงนเท่านั้นโดยปฏิบัติการเตยเหียงนจะใช้ชื่อเรียกว่า“ยุทธการ 275”⁵¹

ภาพที่ 9 แผนที่เขตเตยเหียงน(Tây Nguyên) หรือเขตที่ราบสูงภาคกลาง

ที่มา : <http://taynguyen24h.com.vn/>

⁵¹ วัน เทียน ดุง, แผนชิงชาติ แปลโดย พง พิณีจ, หน้า 73.

เลขวนและเล ดี้ก โทเสนอให้กรมการเมืองส่งนายพลวันเทียนดุงเป็นตัวแทนของกรมการเมือง คณะกรรมการกลางฝ่ายทหารและกองบัญชาการกลางไปบัญชาการรบที่เขตเตยเหียงโดยตรง เขตเตยเหียงมีบ้านแม่ทวดเป็นเมืองสำคัญที่สุดเพราะเป็นศูนย์กลางบริหารงานทางการเมืองและการทหารของกองทัพเวียดนามใต้ ถ้าสามารถปลดปล่อยบ้านแม่ทวดได้ก็เท่ากับว่าสามารถทำลายระบบป้องกันทั้งหมดของเขตที่ราบสูงภาคกลางเตยเหียงได้ทั้งหมด

ขบวนการคอมมิวนิสต์ตัดสินใจโจมตีเข้าบ้านแม่ทวดในวันที่ 10 มีนาคม ค.ศ. 1975 สามารถบุกเข้าถึงกองบัญชาการกองทัพเวียดนามใต้ที่ตั้งอยู่บ้านแม่ทวดได้ นอกจากนี้ยังสามารถยึดหน่วยบัญชาการสถานีวิทยุ สนามบินและคลังอาวุธของกองทัพเวียดนามใต้ หลังจากนั้นอีกสองวันขบวนการคอมมิวนิสต์สามารถโจมตีกองทัพเวียดนามใต้ที่ประจำการอยู่ที่บ้านแม่ทวดได้ทั้งหมด ทำให้กองทัพเวียดนามใต้ต้องถอนกำลังออกนอกจากนี้คณะกรรมการบริหารฝ่ายทหารของคอมมิวนิสต์ได้เรียกร้องให้ทหารเวียดนามใต้วางอาวุธและออกมามอบตัว

ขบวนการคอมมิวนิสต์สามารถเข้ายึดบ้านแม่ทวดไว้ได้ทั้งหมดในวันที่ 11 มีนาคม คอมมิวนิสต์เวียดนามใต้ทำการโจมตีเพื่อปิดล้อมเมืองเปलगูและกอนตูมในวันที่ 12 มีนาคม ทำให้ในวันที่ 14 มีนาคม เหวียน วัน เทียวเดินทางมาที่เปलगูและมีคำสั่งให้ฟาม วัน ฟู (Pham Văn Phú) ผู้บัญชาการกองทัพที่สองของเวียดนามใต้ถอนกองทัพออกจากเมืองเปलगู, กอนตูมเพื่อไปประจำการรักษาบริเวณชายฝั่งทะเลแทนและหลังจากนั้นอีกสิบวันขบวนการคอมมิวนิสต์สามารถยึดบริเวณเขตที่ราบสูงภาคกลางของเวียดนามใต้ได้ทั้งหมด

4.8.1 ปฏิบัติการณ์เว้-ดานัง (21 มีนาคมถึง 3 เมษายน 1975)

วันที่ 18 มีนาคม ค.ศ. 1975 เมื่อกองทัพประชาชนเวียดนามใต้ชัยชนะในเขตที่ราบสูงภาคกลางของเวียดนามใต้ กรมการเมืองได้จัดประชุมวางแผนปฏิบัติการโจมตีเพื่ออิสรภาพของเมืองไซ่ง่อนและอิสรภาพของภาคใต้ให้เกิดขึ้นภายในปี 1975 กรมการเมืองมีมติให้ดำเนินการทำสงครามเพื่ออิสรภาพในเขตภาคกลางด้วยปฏิบัติการเว้-ดานังเพราะเมืองเว้และดานังเป็นเขตที่กองทัพฝรั่งเศสเคยยึดครอง ต่อมาอเมริกาได้เปลี่ยนให้กรุงเว้เป็นที่มั่นทางทหารและเป็นศูนย์กลางทางการเมืองด้วยเหตุผลที่เมืองนี้ตั้งอยู่ใกล้กับเวียดนามเหนือและเพื่อทำลายกองทัพเวียดนามใต้ไม่ให้เป็นกองกำลังหลักที่ป้องกันเมืองไซ่ง่อนและเป็นการเตรียมพร้อมทำสงคราม กรมการเมืองได้จัดตั้งสมาคมช่วยเหลือแนวหน้า (Hội đồng chi viện cho tiền tuyến) และให้ฟามวันดงเป็นประธานสมาคม

เมืองดานังเป็นที่ราบชายฝั่งทะเล เป็นเมืองท่าที่สำคัญทางการทหารรวมถึงเป็นฐานทัพเรือ ฐานทัพอากาศที่สำคัญของกองทัพเวียดนามใต้เพราะสหรัฐอเมริกาเคยนำกองเรือรบกองแรกมาขึ้นที่นี้และได้ก่อสร้างท่าเรือรวมทั้งตั้งกองทหารไว้เพื่อให้เป็นกำลังเสริมแก่กองทัพเวียดนามใต้ เมืองดานังตั้งอยู่ห่างจากเมืองเว้ประมาณ 100 กิโลเมตร กองทัพเวียดนามใต้ที่แตกทัพมาจากเขตที่ราบสูงภาคกลางของเวียดนามใต้ได้อาศัยเมืองดานังเป็นที่มั่นเพื่อหวังจะหาทางหนีเข้าเมืองไซ่ง่อนโดยทางทะเล วันที่ 21 มีนาคม กองทัพประชาชนเวียดนามใต้รับคำสั่งให้ปฏิบัติการโจมตีกองทัพเวียดนามใต้ตามถนนหมายเลข 1 ที่ไปยังเมืองดานังวันที่ 25 มีนาคม กองกำลังปลดปล่อยได้ระดมยิงที่มั่นกองทหารเวียดนามใต้ในเมืองดานัง วันที่ 28 มีนาคม กองทัพเวียดนามเหนือและขบวนการคอมมิวนิสต์ได้เคลื่อนเข้าเมืองดานัง⁵²

นอกจากนี้ทางฮานอยได้มอบหมายให้เล ดึก โทเดินทางลงมาทางใต้ในวันที่ 28 มีนาคม เพื่อพบกับแนวหน้าที่ทำการรบบริเวณเตย เหงียนเพื่อวางแผนรบเข้ายึดไซ่ง่อน วันที่ 31 มีนาคม เปลี่ยนที่นัดพบของขบวนการคอมมิวนิสต์จากเตยเหงียนไปที่ภาคใต้โดยกรมการเมืองได้เรียกประชุมเพื่อฟังสรุปสถานการณ์รบจากคณะกรรมการฝ่ายทหาร กรมการเมืองมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ทำการโจมตีเมืองดานัง จนกระทั่งวันที่ 29 มีนาคมกองทัพประชาชนเวียดนามใต้ทำลายที่มั่นกองทัพของสหรัฐอเมริกาและเวียดนามใต้สามารถเข้ายึดเมืองดานังได้ซึ่งนับว่ากองทัพประชาชนเวียดนามใต้ชัยชนะในเมืองใหญ่อันดับสองของเวียดนามใต้รองจากชัยชนะเขตที่ราบสูงตอนกลางจากชัยชนะนี้ได้นำไปสู่ปฏิบัติการโฮจิมินห์ในเวลาต่อมา

4.8.2 ปฏิบัติการโฮจิมินห์(26-30 เมษายน ค.ศ.1975)

หลังจากเสร็จสิ้นปฏิบัติการที่เมืองดานัง สถานภาพทางการเมืองเวียดนามใต้อยู่ในสภาวะที่อ่อนแอ มีกบฏเกิดขึ้นในทุกแห่งของเวียดนามใต้ในวันที่ 21 เมษายน ค.ศ. 1975 ประธานาธิบดีเหงวียนวันเทียวลาออกจากตำแหน่งประธานาธิบดีทำให้เตรินวันเฮือง(Tran Van Huong)เข้ารับตำแหน่งต่อจากเทียว วันที่ 26 เมษายน ค.ศ.1975 คณะรัฐบาลปฏิวัติชั่วคราวได้เรียกร้องให้สหรัฐอเมริกาปฏิบัติตามข้อตกลงสนธิสัญญาปารีสและปลดรัฐบาลเวียดนามใต้ที่เป็นกลุ่มตัวแทนของสหรัฐอเมริกาพร้อมกันนั้นกรมการเมืองตัดสินใจทำสงครามโจมตีเพื่อเข้ายึดเมืองไซ่ง่อน กองบัญชาการหลักของรัฐบาลเวียดนามใต้และเรียกร้องให้ประชาชนทั้งหมดร่วมกันต่อสู้

⁵² Lê Mậu Hãn, Đại cương lịch sử Việt Nam tập 3 (1945-1995)(รากฐานประวัติศาสตร์เวียดนาม เล่ม 3 (ปี 2488-2538), pp.262-264

ทหารประจำการของเวียดนามเหนือถูกส่งลงใต้ให้ประจำการบริเวณรอบๆ กรุงไซ่ง่อนเพื่อป้องกันไม่ให้รัฐบาลเวียดนามใต้เสริมแนวรบบริเวณรอบกรุงไซ่ง่อนได้ กองทัพปลดปล่อยเวียดนามใต้โจมตีไซ่ง่อนพร้อมกัน 5 ด้านทั้งด้านตะวันออก ตะวันออกเฉียงใต้ ตะวันตก ตะวันตกเฉียงเหนือและทางใต้ กล่าวคือ ทางตะวันออกได้เข้าโจมตีคลังเก็บยุทธโศปกรณ์ทำลายอาวุธและยานพาหนะของเวียดนามใต้ กองทัพปลดปล่อยส่วนหนึ่งได้เคลื่อนไปป้องกันทางทะเล ด้านตะวันออกเฉียงเหนือกองทัพประชาชนเวียดนามใต้เข้าโจมตีฐานทัพใหญ่ของเวียดนามใต้ที่เมืองเบียนหัววันที่ 27 เมษายน เทรินวันเฮืองลาออกจากตำแหน่งประธานาธิบดีทำให้เดื่องวันมินห์ (Duong Van Minh) เข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของเวียดนามใต้แทน

วันที่ 29 เมษายน กองทัพประชาชนได้โจมตีฐานทัพอากาศและสนามบินนานาชาติตันเซินเซียด (Tan Son Nhat) และบุกเข้าศูนย์กลางใหญ่ของกองทัพเวียดนามใต้ที่เมืองแทงทวยฮา (Thanh Tuy Ha) นอกจากนี้ทางด้านตะวันออกได้เข้ายึดฐานทัพและสนามบินเพื่อป้องกันเมืองไซ่ง่อนของกองทัพเวียดนามใต้ที่เมืองเบียนฮวา⁵³ ทำให้ชาวอเมริกันที่อยู่ในเวียดนามใต้พากันอพยพออกจากเวียดนาม ในที่สุดวันที่ 30 เมษายน กองทัพปลดปล่อยฝ่ายคอมมิวนิสต์สามารถเข้ายึดทำเนียบประธานาธิบดีและเข้ายึดเมืองไซ่ง่อนได้ กองทัพและรัฐบาลเวียดนามใต้ยอมแพ้อย่างไม่มีเงื่อนไข ประธานาธิบดีเดื่องวันมินห์ของเวียดนามใต้ได้รพพบตัวแทนกองทัพเวียดนามเหนือเพื่อมอบอำนาจการปกครองเวียดนามใต้ให้กับเวียดนามเหนือ ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่าเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ได้รวมเป็นประเทศเวียดนามที่มีเอกภาพในวันที่ 30 เมษายน ค.ศ.1975

สรุป

เมื่อไม่สามารถจัดการเลือกตั้งตามที่ระบุไว้ในสนธิสัญญาเจนีวาเพื่อรวมเวียดนามภาคเหนือและภาคใต้เข้าด้วยกันได้นั้น ทำให้พรรคแรงงานของเวียดนามเหนือต้องเตรียมวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจของเวียดนามเหนือและเตรียมแผนเพื่อตอบโต้เวียดนามใต้ รวมถึงตอบโต้สหรัฐอเมริกา ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามจำเป็นต้องจัดตั้งองค์กรเฉพาะเพื่อเคลื่อนไหวในภาคใต้ขึ้นมาเพื่อให้การเคลื่อนไหวในภาคใต้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจึงจัดตั้งแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (เวียดกง) เพื่อให้เวียดกงเป็นที่รวมของกลุ่มคนทุกกลุ่ม ทุกชนชั้นในสังคมที่มีความต้องการเข้าร่วมต่อสู้เพื่อเอกราชของประเทศ

การที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์เป็นฝ่ายชนะในสงครามเวียดนามระหว่างสหรัฐอเมริกาและรัฐบาลเวียดนามใต้ที่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินและกำลังอาวุธจากสหรัฐอเมริกานั้น ส่วนหนึ่งเป็น

⁵³ Ibid, pp.265-267.

เพราะความอ่อนแอของผู้นำทางการเมืองรัฐบาลเวียดนามใต้เองและอีกส่วนหนึ่งเกิดจากความสามารถในการระดมมวลชน การต่อสู้ที่เข้มแข็งของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (เวียดกง) และพรรคแรงงานเวียดนามที่ใช้นโยบายการต่อสู้แบบเน้นชาตินิยม ต่อสู้เพื่อรวมประเทศ และลดการกดขี่ภายในประเทศจนทำให้ประชาชนเวียดนามจำนวนมากเลือกที่จะเข้าร่วมกับ ขบวนการคอมมิวนิสต์

บทที่ 5

บทสรุป

ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามประสบความสำเร็จในการเคลื่อนไหวทางการเมืองเป็นอย่างมากหลังจากการปฏิวัติเดือนสิงหาคม 1945 เพราะผลจากการปฏิวัติเดือนสิงหาคมทำให้ขบวนการคอมมิวนิสต์ที่อยู่ภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์โดยมีเวียดนามห์เป็นแนวหน้าในการต่อสู้กลายเป็นกลุ่มการเมืองหลักที่ทำการปกครองเวียดนาม พรรคคอมมิวนิสต์ได้ประกาศเอกราชของเวียดนามและจัดตั้งเป็น “สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม” เมื่อวันที่ 2 กันยายน ค.ศ. 1945

สิ่งสำคัญของการต่อสู้เพื่อเอกราชในเวียดนามนั้นอยู่ที่การระดมมวลชนให้เข้าร่วมต่อสู้กับขบวนการคอมมิวนิสต์ มวลชนที่เข้าร่วมในการต่อสู้กับขบวนการไม่จำเป็นต้องนิยมในลัทธิคอมมิวนิสต์ เพียงแต่มีความต้องการที่จะเข้าร่วมการต่อสู้ก็สามารถเข้าร่วมกับขบวนการได้ โดยมวลชนจะถูกจัดตั้งเป็นขบวนการคอมมิวนิสต์เพื่อให้ง่ายต่อการฝึกและการจัดเตรียมกองกำลังของประชาชนในการต่อสู้รูปแบบสงครามจรรยาธรรม สมาชิกที่สำคัญของขบวนการคอมมิวนิสต์ประกอบด้วยกรรมกรและชาวนาเนื่องจากเวียดนามเป็นประเทศเกษตรกรรม ชาวนาจึงกลายเป็นกำลังสำคัญในการปฏิวัติ ทางพรรคได้ใช้ปัญหาที่ชาวนาประสบอยู่ เช่น เรื่องที่ดิน เรื่องภาษี มาเป็นข้อเสนอให้ชาวนาเข้าร่วมในขบวนการ พรรคได้สัญญาว่าจะกำจัดความอยุติธรรมเรื่องที่ดินและภาษีให้หมดไปซึ่งข้อเสนอนี้ทำให้ชาวนาได้เข้าร่วมกับปฏิบัติการของพรรคเป็นจำนวนมาก และได้กลายเป็นขบวนการที่มีขนาดใหญ่ในเวลาต่อมาจนสามารถกล่าวได้ว่า กองทัพของเวียดนามก็คือกองทัพของชาวนานั้นเอง

ถึงแม้ว่าเอกราชของเวียดนามในช่วงแรกจะถูกแทรกแซงทางการเมืองจากประเทศจีนและอังกฤษที่เข้ามาในเวียดนามเพื่อปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นตามข้อตกลง Potsdam และถูกแทรกแซงจากฝรั่งเศสที่ต้องการกลับมาปกครองเวียดนามอีกครั้งแต่การกลับเข้ามาของฝรั่งเศสได้รับการต่อต้านอย่างมากจากประชาชนเวียดนาม ในตอนแรกทางพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามยังไม่พร้อมทำสงครามกับฝรั่งเศสจึงได้จัดการเจรจากับฝรั่งเศสหลายครั้งแต่ก็ยังไม่ได้ข้อสรุปที่แน่ชัด ในวันที่ 23 พฤศจิกายน ค.ศ. 1946 เมื่อเรือปืนของฝรั่งเศสได้ระดมยิงเมืองท่าไฮฟองและลาวเซิน สงครามเวียดนามครั้งที่ 1 จึงได้เริ่มต้นขึ้นอย่างเป็นทางการ และสงครามได้จบลงในปี 1954 ที่สมรภูมิตีเยนเบียนฟูด้วยชัยชนะของเวียดนามที่นำไปสู่การทำสนธิสัญญาเจนีวาในเวลาต่อมา

ผลของสนธิสัญญาเจนีวาทำให้เวียดนามถูกแบ่งเป็นสองส่วนโดยใช้เส้นขนานที่ 17 เป็นเส้นแบ่งเวียดนามภาคเหนือให้อยู่ภายใต้การปกครองของโฮจิมินห์และเวียดนามภาคใต้ให้อยู่ในการปกครองของโงดินห์เดียมที่ได้รับความช่วยเหลือเพื่อจัดการปกครองเวียดนามภาคใต้จากสหรัฐอเมริกา สนธิสัญญาเจนีวาได้ระบุให้จัดการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นที่เวียดนามในปี 1956 แต่ทางฝ่ายเวียดนามใต้ไม่ยินยอมให้มีการจัดการเลือกตั้ง ทำให้เวียดนามเหนือต้องทำการปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารประเทศครั้งสำคัญ โดยต้องทำการปรับปรุงทางด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเพื่อความอยู่รอดของประชากรในเวียดนามภาคเหนือ เพราะเวียดนามภาคเหนือเคยเป็นสมรภูมิตรบเป็นเวลานานทำให้พื้นที่เกษตรและพื้นที่โดยทั่วไปได้รับความเสียหายอย่างหนัก นอกจากนี้ที่เวียดนามภาคเหนือมีข้อจำกัดในด้านการจัดหาอาหารเพื่อการดำรงชีพอยู่แล้ว แต่เดิมเวียดนามภาคเหนือต้องพึ่งเวียดนามภาคใต้ที่มีความอุดมสมบูรณ์มากกว่าและมีผลผลิตทางการเกษตรที่ดีกว่า อีกทั้งภาคใต้ยังมีจำนวนประชากรอาศัยอยู่น้อยกว่าในภาคเหนือจึงทำให้มีอาหารเพียงพอที่จะส่งให้ภาคเหนือได้ แต่เมื่อไม่สามารถจัดการเลือกตั้งในเวียดนามเพื่อรวมเวียดนามเหนือและใต้เข้าด้วยกันได้นั้นทำให้เวียดนามภาคเหนือไม่สามารถหวังพึ่งเวียดนามภาคใต้ได้ดังเช่นแต่ก่อน ดังนั้นทำให้ผู้นำของเวียดนามเหนือได้พยายามพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

รัฐบาลที่ฮานอยจึงเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องสร้างประเทศตามแบบลัทธิสังคมนิยมขึ้นมาอย่างจริงจัง ด้วยการฟื้นฟูเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ในเวียดนามภาคเหนือ เพราะเมื่อเวียดนามเหนือมั่นคงแข็งแรงก็จะส่งผลดีต่อการต่อสู้ของขบวนการคอมมิวนิสต์ในภาคใต้อีกด้วยเช่นกัน รัฐบาลเวียดนามเหนือจึงได้เริ่มดำเนินการเพื่อเปลี่ยนให้เวียดนามเหนือก้าวไปสู่ลัทธิสังคมนิยมด้วยการปฏิรูปที่ดินเป็นลำดับแรกเพราะปัญหาเรื่องที่ดินเป็นปัญหาใหญ่ของชาวนามาตั้งแต่ในสมัยอาณานิคม แนวทางของพรรคคอมมิวนิสต์เชื่อว่าการเปลี่ยนเวียดนามเหนือให้เป็นสังคมนิยมต้องเริ่มต้นที่สังคมนิยมและต้องคืนที่ดินให้กับชาวนาเพื่อสร้างความประทับใจและสร้างแรงจูงใจให้ชาวนาเข้าร่วมกับการปฏิวัติ

หลังจากการปฏิรูปที่ดินเสร็จสิ้นลงในปี 1957 รัฐบาลเวียดนามเหนือได้มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับ 3 ปีและ 5 ปีตามมา เนื้อหาที่สำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจทั้งสองฉบับจะเน้นที่การพัฒนาด้านเกษตรกรรม หนักกรรม และอุตสาหกรรมภายในประเทศให้สามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางสังคมนิยมของเวียดนามเหนือได้รับความช่วยเหลือจากประเทศพันธมิตรคอมมิวนิสต์จีนและโซเวียตที่ให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ แก่เวียดนามเป็น

จำนวนมากทั้งด้านการเงิน รวมถึงด้านการทหารและอาวุธที่จำเป็นต่อการทำสงครามของเวียดนามเหนือ

เวียดนามเหนือตระหนักดีว่าถ้าเศรษฐกิจของประเทศพัฒนาไปได้อย่างมั่นคงมากขึ้นเท่าไรจะส่งผลให้การทำสงครามในเวียดนามภาคใต้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่านั้น เศรษฐกิจที่ดีจะทำให้เวียดนามเหนือมีกำลังเพียงพอเพื่อจัดหาอาวุธและเตรียมกำลังพลทำสงครามให้ประสบกับชัยชนะได้เร็วขึ้น เหตุผลดังกล่าวเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้เวียดนามเหนือต้องทำการปฏิรูปเศรษฐกิจตามแบบสังคมนิยม

สิ่งที่เวียดนามเหนือตระหนักถึงตลอดตั้งแต่หลังช่วงปี 1954 เป็นต้นมา คือ สงครามกับสหรัฐอเมริกาที่กำลังก่อตัวขึ้นอย่างต่อเนื่องที่เวียดนาม เวียดนามเหนือเชื่อว่าสหรัฐอเมริกาต้องการให้เวียดนามใต้กลายเป็นอาณานิคมรูปแบบใหม่และกลายเป็นฐานทัพทางทหารที่สำคัญของสหรัฐอเมริกาเพื่อเป็นฐานกำลังโจมตีภาคเหนือและป้องกันการปฏิวัติของมวลชน อีกทั้งป้องกันไม่ให้เกิดการปฏิวัติแบบสังคมนิยมกระจายเข้าสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อสหรัฐอเมริกาเพิ่มการแทรกแซงทางการเมืองที่เวียดนามใต้มากขึ้นจนทำให้ขบวนการคอมมิวนิสต์ต้องดำเนินงานปฏิวัติในภาคใต้ด้วยการจัดตั้งแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้หรือเวียดกงเพื่อต่อต้านสหรัฐอเมริกาและกลุ่มตัวแทนของสหรัฐอเมริกา

เป้าหมายหลักในการต่อสู้ของเวียดกง คือ ต้องการต่อสู้เพื่อเอกราช เพื่อปกป้องอิสรภาพและอธิปไตยของเวียดนาม โดยได้เรียกร้องให้สหรัฐอเมริกายุติสงครามที่เวียดนาม เวียดกงได้เป็นองค์กรนำการต่อสู้ในเวียดนามใต้โดยเวียดกงใช้แนวทางการระดมมวลชนเข้าร่วมการต่อสู้เช่นเดียวกับเวียดมินห์ แต่สภาพการมีความต่างกันระหว่างเวียดนามภาคเหนือและเวียดนามภาคใต้ ในเวียดนามเหนือสมาชิกพรรคแรงงานเวียดนามและเวียดมินห์สามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย แต่การดำเนินกิจกรรมการเมืองในภาคใต้ของเวียดกงและพรรคคอมมิวนิสต์เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายทำให้เวียดกงไม่สามารถเปิดเผยการทำงานของตนได้ ดังนั้นเวียดกงจึงต้องทำหน้าที่เคลื่อนไหวเพื่อสร้างสัมพันธ์กับมวลชนให้มากที่สุดในรูปแบบที่ต้องปิดบังตัวเอง เพราะวิธีการต่อต้านสหรัฐอเมริกาที่ดีที่สุดนั้นต้องได้รับการสนับสนุนจากมวลชน

ท้ายที่สุดการต่อสู้ของขบวนการคอมมิวนิสต์เป็นฝ่ายชนะในสงครามเวียดนามระหว่างสหรัฐอเมริกาและชนรัฐบาลเวียดนามใต้ที่ได้รับการสนับสนุนการต่อสู้จากสหรัฐอเมริกา ทั้งที่ขบวนการคอมมิวนิสต์มีความด้อยกว่าทางด้านอาวุธในการทำสงคราม ซึ่งชัยชนะของขบวนการคอมมิวนิสต์ส่วนหนึ่งเป็นเพราะความอ่อนแอของผู้นำทางการเมืองรัฐบาลเวียดนามใต้เอง การดำเนินนโยบายสงครามที่ผิดพลาดของสหรัฐอเมริกา และอีกส่วนหนึ่งเกิดจากความสามารถใน

การระดมมวลชนของคอมมิวนิสต์ การต่อสู้ที่เข้มแข็งของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ (เวียดกง) และพรรคแรงงานเวียดนามที่ใช้นโยบายการต่อสู้แบบเน้นชาตินิยมประสบความสำเร็จ ในการทำให้ประชาชนชาวเวียดนามมีสำนึกที่จะเข้าร่วมการต่อสู้เพื่อเอกราชและอิสรภาพของตน

ถึงแม้ว่าจะมีนักวิชาการตะวันตกศึกษาในเรื่องดังกล่าวมาเป็นจำนวนมากแล้วก็ตาม แต่ งานการศึกษาเหล่านั้นก็ยังคงไม่ให้นำหนักกับการดำเนินงานของขบวนการคอมมิวนิสต์ใน กระบวนการสร้างชาติของเวียดนาม แต่มักจะเน้นเรื่องสงครามมากกว่าหรือไม่ก็ต้องการที่จะ ศึกษาเพื่อความเข้าใจในสภาพสังคมและการปกครองของเวียดนามภายใต้ระบอบคอมมิวนิสต์ เท่านั้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมุ่งเสนอการดำเนินงานของขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนามที่ศึกษา ผ่านเอกสารของพรรคครอบคลุมตั้งแต่กระบวนการสร้างชาติและการทำสงครามในทัศนคติของ พรรคเอง สามารถกล่าวได้ว่าความสำเร็จของขบวนการคอมมิวนิสต์อยู่ที่มวลชนในประเทศยอมรับ การนำของขบวนการ จนทำให้พรรคคอมมิวนิสต์ที่เป็นองค์กากลางในการวางนโยบายให้ ขบวนการคอมมิวนิสต์ปฏิบัติตามนั้นสามารถดำรงอยู่มาได้จนถึงปัจจุบัน

รายการอ้างอิง

เอกสารภาษาไทย

- เขียน ธีระวิทย์. เวียดนาม สังกค เศรษฐกิจ ความมั่นคง การเมือง และการต่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- โจเซฟ บัตตินเจอร์. ประวัติศาสตร์การเมืองเวียดนาม. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2522.
- เชิดเกียรติ อัดถาวร. ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนาม. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2540.
- ตั้ง ถ้วย เจริม. บันทึกของตั้งถ้วยเจริญ. แปลโดย มนธิรา ราโท กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2549.
- เดนิส ซอง คิมฟุก. บาดแผลแห่งสงคราม. แปลโดย เพ็ญศรี เผ่าเหลืองทอง. กรุงเทพมหานคร: มติชน, 2551.
- เตีรื่อง นู ถัง. เวียดนามการปฏิวัติที่ถูกหักหลัง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ตุลา, 2524.
- ทวี หมั้นนิกร. เศรษฐกิจสังคมจึงต้องเป็นเศรษฐกิจการเมือง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ openbooks, 2552.
- ธีรยุทธ บุญมี. วิเคราะห์การต่อสู้ของพรรคลาวต้อง. กรุงเทพมหานคร: บริษัทบพิท จำกัด, 2519.
- ธีระ นุชเปี่ยม, "การปฏิวัติเวียดนาม," ใน การปฏิวัติครั้งสำคัญของโลก, วุฒิชัย มูลศิลป์และโกวิท วงศ์สุรวัฒน์, บรรณาธิการ กรุงเทพมหานคร: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2526.
- ธีระ นุชเปี่ยม. เวียดนามหลัง 1975. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, 2537.
- นรนิติ เศรษฐบุตร. ความขัดแย้งระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและสหภาพโซเวียตเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้กรณีพิพาทในแหลมอินโดจีนระหว่างเขมรกับญวนขยายตัวและยืดเยื้อ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.
- นิโคลาส ทาร์ลิง. ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ฉบับคอมมิวนิสต์ เล่มสี่ จากสงครามโลกครั้งที่สองถึงปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2552.
- ไพค์ ดักลาส. เวียดนาม การจัดระเบียบและเทคนิคของแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2511.

ภูวดล ทรงประเสริฐ. อินโดจีนในคริสต์ศตวรรษที่ 20. กรุงเทพมหานคร: สถาบันสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2535.

ไมเคิล ดีเฟอร์. พจนานุกรมการเมืองสมัยใหม่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. แปลโดย จุฬารักษ์ สกกุล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

พรเพ็ญ ยันตระกูล. มังกรเหิรฟ้า เวียดนามอดีตและปัจจุบัน. นครปฐม: บีวีเอส เซอร์วิส แอนด์ ซัพพลาย, 2550

เยื้อง เวิน มาย เอลเลียต. หลิวคักดีสิทธิ์. แปลโดย วิภาวรรณ ตูยานนท์. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2545.

วอ เหงเวียน ซ้าป. กองทัพประชาชน สงครามประชาชน. แปลโดย ประเวศ ศรีพิพัฒน์.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรสาสน์, 2512.

วัน เทียน ดุง. แผนชิงชาติ. แปลโดย พงษ์ พิณีจ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สนามหลวง, 2522.

โว เหงียน เกียบ. สงครามจรยุทธ์. แปลโดย ศาสวัต วิสุทธิวิภาส. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปลูชน, 2517.

ศุขปริดา พนมยงค์. หวนเหยียนย้าป จอมทัพคู่มามีโฮจิมินห์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มิ่งมิตร, 2549.

ศูนย์อินโดจีนศึกษา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ. ข้อมูลพื้นฐานสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม.

ชลบุรี: ศูนย์อินโดจีนศึกษา วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2552.

สว่าง วงศ์พัทพันธ์. ฝรั่งเศสแพ้ที่เดียนเบียนฟู. กรุงเทพมหานคร: ดวงกมล, 2520.

สมใจ ไพโรจน์ธีระรัช. ประวัติศาสตร์ฝรั่งเศสสมัยใหม่. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2524.

สุชาติ สวัสดิ์ศรี. "โฮจิมินห์วีรชนแห่งการปฏิวัติ," ใน วีรชนเอเชีย. สุชาติ สวัสดิ์ศรีและชาญวิทย์

เกษตรศิริ. บรรณาธิการ กรุงเทพมหานคร: โครงการอาณาบริเวณศึกษา 5 ภูมิภาค, 2517.

สุด จอนเจดสิน. ประวัติศาสตร์เวียดนาม ตั้งแต่สมัยอาณาจักรมฝรั่งเศสถึงปัจจุบัน.

กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

เหยียนคักเวียน. เวียดนามประวัติศาสตร์ฉบับพิสดาร. แปลโดย เพ็ชรี สุมิตร. กรุงเทพมหานคร:

มูลนิธิโครงการตำราทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2552.

เหยียน เกากี้. สิ้นชาติ. แปลโดย พงษ์ พิณีจ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โคมทอง, 2523.

เหมา เจ๋อตุง. สรรนิพนธ์เหมาเจ๋อตุง. กรุงเทพมหานคร: ชมรมหนังสือแสงตะวัน, 2518.

สงวน วันฉี. จากระบบอาณานิคมสู่ระบบคอมมิวนิสต์. กรุงเทพมหานคร: โพธิ์สามต้นการพิมพ์, 2515.

โฮจิมินห์. สรรนิพนธ์โฮจิมินห์ นักขับไล่อเมริกันผู้ยิ่งใหญ่. แปลโดย วารินทร์ สิ้นสูงสุดและปาวราตี วุฒิจิต. กรุงเทพมหานคร: ไส้ เพรส, 2546.

เอกสารภาษาอังกฤษ

Ballis, William B. "Relations Between the USSR and Vietnam," Vietnam and the Sino-Soviet dispute, Robert Rupen. New York: Frederick A. Praeger, 1967.

Buttinger, Joseph. A dragon defiant: A short history of Vietnam, New York: Praeger, 1972.

Bui Tin. Following Ho Chi Minh. London: Hurst Company, 1991.

Chen King C. Vietnam and China: 1938-1945. Princeton, N.J: Princeton University Press, 1969.

Christine White, The Peasants and the Party in the Vietnamese Revolution. Peasants and politic : Grass roots reactions to change in Asia. London: Edward Arnold Pub, 1979.

Denis Warner. The last Confucian Vietnam Southeast Asia and the west. Middlesex: Penguin Books, 1964.

Duiker William, J. The communist road to power in Vietnam. Boulder: Westview Press, 1996.

Fall, Bernard B. Viet Nam 1953-66. United States of America: Frederick A. Praeger, 1966.

Gabriel kolko. Vietnam anatomy of war 1940-1975. London: Allen&Unwin, 1986.

George McTurnan Kehin. Government and politics of Southeast Asia. New York: Cornell University Press, 1964.

George McTurnan Kehin and Lewis John, W. The United States in Vietnam. New York: A Delta Book, 1967.

Hai Thu. North Viet Nam against U.S. air force. Hanoi: Foreign languages publishing house, 1967.

Ho Chi Minh. Selected writing (1920-1969). Hawaii: University Press of the Pacific, 1973.

- Honey,P.J. Communism in North Vietnam: It role in the Sino-Soviet dispute.
Massachusetts: The MIT Press, 1963.
- Honey,P.J. North Vietnam today. New York: Frederick A. Praeger, 1962.
- Huynh Kim Khanh. Vietnam communism. New York: Cornell University Press, 1982.
- Huynh Kim Khanh, "Year One of Post Colonial Vietnam" Southeast Asian affairs.
Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 1977.
- J.J. Zasloff. Political motivation of the Viet Cong: The Vietminh regrupees. California: The
Rand corporation santamonica, 1968.
- Jules Roy. The battle of dienbienphu. London: Faber and Faber Limited, 1965.
- King C.Chen. "Hanoi vs. Peking: Policies and Relations." Asian survey. Vol.12
No.9.(September 1972).
- Klaus Von Beyme. The soviet union in world politics. New York: St.Martin's Press, 1987.
- Le Duan. The Vietnamese revolution: fundamental problems and essential tasks,
New York: International Publishers, 1971.
- Mai Ho. The struggle against illiteracy. Hanoi: Foreign Languages Publishing House,
1983
- Malanie Beresford. Vietnam politics economic and society. Great Britain: Pinter
Publishers, 1988.
- Marr David,G. Vietnamese tradition on trial 1920-1945. California: University of California
Press, 1981.
- Military History Institute of Vietnam. Victory in Vietnam: the official history of the people's
army of Vietnam 1954-1975. Lawrence KS: University of Kansas Press, 2002.
- Ministry of National Defense. Ho Chi Minh thought on the military. Ha Noi: The Gioi
publishers, 2006.
- Moise Edwin,E. Land reform and land reform errors in north Vietnam. Pacific Affairs vol
49 no.1 (Spring 1976) : 70-71.
- Nalty,Bernard,C,ed. The Vietnam war. London: Salamander, 1996.
- Nancy Wiegiersma. Vietnam:peasant land peasant revolution. London: The Macmilian
Press, 1988.

- Nguyễn Huy Toàn. Vietnam the war of liberation 1945-1975. Hanoi: Thế Giới Publishers, 2006.
- Nalty, Bernard C. The Vietnam war: the history of America's conflict in Southeast Asia. London: Salamander Books, 1996.
- Pike, Douglas. History of Vietnamese communist 1925-1976. Stanford: Hoover Institution Press, 1978.
- Rob Hurlle. Propaganda and the people. Germany: Lambert Academic Publishing, 2009.
- Siam Communication Thailand. The Viet Cong political infrastructure in South Vietnam. Bangkok: The Research Office South East Asia Treaty Organization, 1972.
- Smit, Harvey H. Area handbook for North Vietnam. Washington D.C: U.S. Government Publishing House, 1967.
- Tanham, George k. Communist revolutionary warfare: from the Viet-minh to Viet Cong. New York: Praeger, 1967.
- Taylor, Keith W. The birth of Vietnam. Berkeley: University of California Press, 1983.
- Tom Mangold and John Pencyate. The tunnels of Cu Chi. New York: Random House Publishing, 1985.
- Truong Chinh. Selected Writings. Hanoi: Foreign Languages Publishing House, 1977.
- Truong Nhu Tang. A Vietcong memoir. New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1985.
- Turley, William S. Urbanization in war :Hanoi 1946-1973. Pacific Affairs: University of British Columbia, 1975.
- Turner .Robert F. Vietnamese communism: Its origin and development. Stanford: Hoover Institution.
- Vo Nguyen Giap. Tong tap hoi ky. Ha Noi: Nha xuất Ban Quan Doi Nhan Dan, 2006.
- Vo Nguyen Giap. Unforgettable months and years. Ithaca: Cornell, 1975.
- Wynn Wilcox. Vietnam and the west . New York: Cornell Southeast asia program publications, 2010.

เอกสารภาษาเวียดนาม

- Ban Nghiên Cứu Lịch Sử Đảng Trung Ương. Nhung su kiien lich su dang 1920-1945 (เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของพรรค 2463-2488). Hà Nội: Sự Thật, 1976.
- Hồ Chí Minh. Toàn tập (สรณินพนธ์). Hà Nội: Nxb Chính trị Quốc gia, 1995.
- Học viên chính trị quốc gia hồ chí minh phân viện Hà Nội khoa lịch sử đảng và tư tưởng hồ chí minh. lich su dang cong san viet nam (ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม). Hà Nội: Nhà xuất bản đại học quốc gia hà nội, 1999.
- Học Viện ChínhThịQuốc Gia Hồ Chí Minh. 75 năm đảng công sản Việt Nam 1930-2005 (75 ปีพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม 2473-2548). Hà Nội: Nhà Xuất Bản Lý Luận Chính Trị, 2005.
- Lê Mậu Hãn. Đại cương lịch sử Việt Nam tập 3 (1945-1995) (รากฐานประวัติศาสตร์เวียดนาม เล่ม 3 ปี 2488-2538). Hà Nội: Nhà Xuất Bản Giáo dục, 2000.
- Nhà Xuất Bản Thành Phố Hồ Chí Minh. Lịch Sử Sài Gòn-Chợ Lớn-Gia Định kháng chiến 1945-1975 (ประวัติศาสตร์สงครามต่อต้านเมืองไซ่งอน-เจอะเลิน-ซาดีง ปี 2488-2518). Hồ Chí Minh: Nhà Xuất Bản Thành Phố Hồ Chí Minh, 1994.
- Nguyễn Trọng Phúc. Tim hiểu lịch sử Đảng Công Sản Việt Nam qua các đại hội và hội nghị trung ương 1930-2002 (เรียนรู้ประวัติศาสตร์พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามผ่านการประชุมใหญ่และการประชุมคณะกรรมการกลาง 2473-2545). Hà Nội: Nhà xuất bản lao động, 2003.
- Thông Tấn Xã Việt Nam Văn Phòng Chính Phủ. Chính phủ Việt Nam 1945-2003 (รัฐบาลเวียดนาม 2488-2546). Hà Nội: Nhà Xuất Bản Thông Tấn, 2004.
- Viện khoa học xã hội Việt Nam. Lịch sử Việt Nam tập x 1945-1950 (ประวัติศาสตร์เวียดนาม ฉบับที่ 10 ปี 2488-2493). Hà Nội: Nhà xuất bản khoa học xã hội, 2007.
- Vo Nguyen Giap. Tong Tap Hoi ky (สรณินพนธ์). Hà Nội: Nhà xuất bản Quân đội Nhân dân, 2006.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ	นิษฐานาถ นิลดี
เกิด	วันที่ 5 มกราคม 2530
วุฒิการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551